

מבחר עלונים

בראשית

שנת תש"פ

ר"ת	בעלזא	מוצ"ש	ער"ש	
07:13	06:51	06:33	05:21	ירושלים
07:10	06:48	06:35	05:36	בני ברק
07:10	06:48	06:33	05:26	חיפה
07:10	06:48	06:35	05:36	אשדוד
07:12	06:50	06:34	05:20	בית שמש
07:12	06:50	06:35	05:38	קרית גת
07:10	06:48	06:32	05:29	נוף הגליל

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 פינת בר אילן, ירושלים. טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018

דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א' - ה': 10:00-19:00 | יום ו': 10:00-12:00

כך מקובל אני מרבותי
ישמרם א-ל שכל הזהיר בברכת
המזון מזונותיו מצויין לו בכבוד
כל ימיו

(ספר החינוך מצוה ת"ל)

כותב העטרת זקנים אדם
המברך ברכת המזון מתוך הכתב
בדקדוק ובכוונה מסלק מעצמו
צרות רבות ואסונות ל"ע.

וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ

גליון על המזון

מטרתו לעורר את גודל מעלת אמירת ברכת המזון בכוונה

"מצאתי למה אין אות פ"א
סופית (ף) בברכת המזון לפי שכל
מי שברך ברכת המזון בכוונה, אין
שולט בו לא חרון אף ולא שצף ולא
קצף, ולא אנה ולא אגף ומזונותיו
מצויין לו ברוח ובכבוד על ימיו".

(י"באר היטב" או"ח הלכות ברכת
המזון סימן קפ"ה אות א' -
ספר הרוקח סימן של"ז)

איני נמצא במצב שאני צריך לקבל מאדם זר דם או איברים בשל היותי
בריא ושלים ברוך ה', אבל הלא אני נצרך דחוף ל'והרוח לנו ה' אלקינו
מכל צרותינו', וזה הלא מאוד נוגע לי, און נאך ווי! תיכף ומיד קיבלתי
על עצמי לברך ברכת המזון בכוונה, מילה במילה, ומאז התאמצתי מאוד
מאוד לכוון חזק בכל ברכת המזון, ובפרט במילות תחנונים אלו, תוך
בקשה לבבית שהש"ת יוציא אותי מהתסבוכת החשוכה אליה נקלעתי.

היום שנקבע למשפטי הקשה עם רשויות החוק, היה בערב
שבועות דהאי שתא. בדאגה עמוקה הגעתי לבית משפט, והקשבתי
לטענות הקשות שהקטגור העלה נגדי, כשלאחריו ניתן רשות לעורך
דין שלי לדבר בזכותי, אבל הייתי די מעוצבן לקראת ההכרעה, כי הלא
מדובר בפרשה קשה.

מה אומר ומה אדבר, באופן של 'למעלה מדרך הטבע' לפי השערות
כל המומחים, יצאתי 'זכאי בדין' לגמרי! וקיבלתי רק עונש כספי קטן,
לא יכולתי להאמין לנס הנגלה נגד עיניי.

אבל, דבר אחד עדיין העיק עלי, כי כתוצאה מכל המשפט, איבדתי
ה'לייסענס' שלי לשמש כסוכן משכנתאות, במילים אחרות: איבדתי
מקור פרנסתי, אבל גם בזה ראיתי ישועה גדולה מן השמים. באסרו חג
שבועות בבוקר, כבר קיבלתי הצעה מכובדת מאוד על משרת עבודה
אחרת, עם תשלום יפה מאוד, באופן שאפילו לא הייתי מרגיש האבידה
של פרנסתי הקודמת.

אין ספק, שישועות גדולות אלו ראיתי בזכות דמעותיי החמות
וכוונתי העצומה בברכת המזון, שאז הלוא הוא עת רצון גדול לפעול כל
טוב.

שוב ושוב אודה לכם עסקנים יקרים מ'על המזון', על מה שעוררתם
אותי וזיכיתם אותי עם מצוה הגדולה הזאת, והש"ת יעזור שתצליחו
הלאה בעבודת הקודש מתוך נחת והרחבה, וכל ישראל יתעוררו
ויתחזקו בענין זה, אמן.

החותם בברכה והערכה,
ד.א.
אנטווערפן

לכבוד עסקנים היקרים, רמי מעלה, המוציאים לאור של הגליון הנפלא "על המזון"

ברכת ה' תשרה עליכם ועל בניכם!

אני גר באנטווערפן שבבעלגיא, ולאחרונה שהיתי באמריקה
לרגל שמחה במשפחה, והקב"ה המציא לידי הגליון המפואר שלכם.
עוד לפני שקראתי התוכן הנפלא, שמחתי על עצם הדבר שבין שלל
נושאים החשובים ביהדות שזוכים לאחרונה להתעוררות בין כלל
ישראל, ואנשים חשובים מזכי הרבים עוסקים לפרסמם ולעורר עליהם,
נמנה גם ענין הנשגב הזה 'מצות ברכת המזון', כאשר הגליון הנפלא הזה
מעורר אלפי לבבות ישראל על גודל מעלת וחשיבות ענין ברכת המזון.

האמת אגיד, שלמרות שהגליון היה חידוש בשבילי כי לא ראיתי
עד הנה, כבר מזמן ראיתי ה'בענטשערל' המפואר שלכם, שהוא מלא
עם רעיונות יפים ונעימים בגודל הענין הזה. אני באופן אישי ראיתי
בחוש ישועה נפלאה בזכות ברכת המזון, ואני תולה שזה אירע לי
הודות ל'ווארט' יפה שראיתי ב'בענטשערל' שלכם, אבל לא ידעתי איך
לפרסם הסיפור. קעת כשראיתי הגליון הנוכחי, תיכף עלה במחשבתי
שזהו המקום המתאים לפרסם סיפור ישועתי, הן משום 'אל תמנע טוב
מבעליו', ובעיקר כדי שיהודים אחרים ילמדו מזה, וכולם יכירו וידעו
הכוח האדיר הטמון ב'ברכת המזון בכוונה'.

עד לפני כמה שנים, עסקתי לפרנסתי עם 'משכנתאות'
[מארטגדזשעס], וראיתי ברכת הצלחה בעסק. אבל, מיום אחד לשני
הסתבכתי עם החוק, כאשר גזירה של עונש כבד תלה מעל ראשי, כולל
כמה שנים ישיבה בכלא, רח"ל.

באותה תקופה קשה ומרה, כשהסתובבתי שבור ומיואש, ללא
שמץ של ידיעה איך לצאת ממצוקתי, מצאתי בהשגחה פרטית את
ה'בענטשערל' שלכם. קראתי ועיינתי בדברים המאלפים שנדפסו שם,
ובתוך הדברים המעשה עם הגביר ר' געציל ובחורי ישיבה שהודו לו
מעל ומעבר גם על תרומה 'קטנה' וזה מה שגרם לתרומתו הענקית,
ובסוף ראיתי שם מה שהגאון רבי יחזקאל אבראמסקי זצ"ל אמר,
שבעת שהאדם מבקש 'זנא אל תצריכנו ה' אלקנו לא לידי מתנת בשר
ודם ולא לידי הלוואתם', יכוון לבקש ולהתחנן שלא יחלה ושלא יצטרך
לקבל דם ואיברים מאנשים אחרים כדי להבריא.

התבוננתי בעצמי וחשבת, אמנם ברוך ה'

למי שיש סיפורים, עובדות, מאמרים ודברי תורה בגודל מעלת אמירת ברכת המזון בכוונה
או להערות והארות אפשר לפנות למייל: AlHamuzoin@gmail.com

נתנדב לעילוי נשמת כ"ק מרנא ורבנא

הרבי ר' ברוך ב"ר יחיאל מיכל ז"ע ממעזבוש - הרבי ר' מנחם מענדל ב"ר יוסף ז"ע מיימנוב - הרבי רבי אלימלך ב"ר אלעזר ליפמאן ז"ע מליזענסק
רבי לוי יצחק בן שרה סאשא ז"ע מבארדישטוב - רבי ישראל דוב בער ב"ר יוסף ז"ע מוועלעדינק - רבי ישכר בער בן ר' יצחק ז"ע מראדאשיץ
רבי נחמן בן שמחה בן פיינא ז"ע מברסלב - רבי ישראל מאיר בן ר' אריה זאב ז"ע בעל 'החפץ חיים' - רבי משולם פייש בן רבי מרדכי בן צירל ז"ע מטאהש
הרבי ר' ישעי' ב"ר משה ז"ע מקערעסטייט - רבי שלום ב"ר מרדכי יוסף משה ז"ע משאץ - רבי אלעזר שלמה ב"ר מנחם זאב זצ"ל
רבי יעקב חיים ישראל רפאל בן רבי יצחק ושרה אלפיה זצ"ל

השְׁלֵמָה הַסְדָּרָה הַמְבַקֶּשֶׁת בְּכָל בַּיִת יִשְׂרָאֵל! הַמִּשְׁתַּבְּחֵת בְּרָכִי "שַׁבַּת טִישׁ" בַּהֲנִיזוֹת הַסְּפָרִים

גיליון מס' 377

פרשת בראשית, כ"ז בתשרי תש"פ

שַׁבַּת טִישׁ

מתוך סדרת ספרי "שַׁבַּת טִישׁ"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פְּנִינִים

בְּרֵאשִׁית (א, א) - ראשי תבות: בְּטָחוֹן, רְצוֹן, אֲהָבָה, שְׁתִּיקָה, יְרָאָה, תוֹרָה, וְהֵן שֵׁשׁ הַמְדוּזוֹת הַחֲשׂוֹבוֹת בְּיוֹתֵר לְאָדָם. (הגר"א מוילנא)

בְּרֵאשִׁית - ראשי תבות: בְּקוֹל רֵם אֲבָרָךְ אֵת שֵׁם יְיָ תְּמִיד. (גורי האריז"ל)

בְּרֵאשִׁית - ראשי תבות: יִשָּׁר וְהַפּוֹדֵב ב' פְּעָמִים: בָּא רָשָׁע אֶחָד שְׁמוֹ יֵהָא תְלָמִי, תְלָמִי יִקְבֹּץ שְׁבָעִים אֲנָשִׁים רֵאשִׁי בְּתֵיבָה, בְּרַב רָשָׁעוֹ אֹמֵר יִתֵּן שִׂיבְתָבוֹ תוֹרָה, תְּשׁוּבָה יִתְּנוּ שִׂיכְתָב אֱלֹקִים רֵאשִׁית בְּרָא. כְּרִמְזוֹ פֶּאֶן הַמַּעֲשֵׂה שֶׁל תְּרַגְּסוּ הַשְּׁבָעִים בְּצוּוֵי תְלָמִי. (הגר"א מוילנא)

בְּרֵאשִׁית - ראשי תבות: אֵל תִּשְׁבֵּב בְּלִפְדֵּי יֵשׁ שְׁתֵּי רֵשִׁיּוֹת, וְלִכְּן שֵׁנוֹ לְתַלְמִי. (תרחם ציון)

בְּרֵאשִׁית - ראשי תבות: בְּרֵאשׁוֹנָה רָאָה אֱלֹקִים שִׂיבְתָבוֹ יִשְׂרָאֵל תוֹרָה. (שפתיה חוה)

בְּרֵאשִׁית - ראשי תבות: רַבִּי אַחֲרֹן שֶׁל תְּנַאֲיִם, וְכֵן רַב אֲשֵׁי תַלְמוּד אוֹ רַב אֲשֵׁי תַלְמוּד בְּבָבֵל, כִּי רַב אֲשֵׁי סֵדֵר הַתַּלְמוּד בְּבָבֵל. (תורה מסיני)

בְּרֵאשִׁית - ראשי תבות: שַׁבַּת תִּקְבַּל בְּשִׁמְחָה אֲהָבָה רַבָּה יוֹתֵר. (אורה ושמחה)

בְּרֵאשִׁית - ראשי תבות: אוֹר תוֹרַת רַבְּנֵי יִצְחָק בֶּן שְׁלֵמָה - הָאֲרִיז"ל, וְכֵן אוֹר תוֹרַת רַבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעַל-שֵׁם. (אגרא דכלה)

בְּרֵאשִׁית - ראשי תבות: בֶּן רֵאשׁוֹן אַחֲרֵי שְׁלֹשִׁים יוֹם תִּפְדָּה, שְׁנֵים מֵצוֹת פְּדִיּוֹן הַבֶּן רְמוּזָה בְּתַבַּת בְּרֵאשִׁית. (הגר"א מוילנא)

בְּרֵאשִׁית - ראשי תבות: בֶּן דָּף אַחַר שְׁמוֹנֵה יָמִים תִּמּוֹל, רְמֵז לְמִצְוַת מִלָּה. (תורת השם)

בְּרֵאשִׁית - ראשי תבות: רַק אִם-שְׁמוּעָה תִּשְׁמַע בְּקוֹל יְיָ אֱלֹקֶיךָ, כִּי רֵאשִׁית חֲכָמָה יִרְאֵת ה'. (תהלה לדוד)

בְּרֵאשִׁית - ראשי תבות: רֵאשִׁי אֲדָם בְּיוֹם שַׁבַּת יְרָבָה תוֹרָה. רֵאשִׁי בְּשִׁמְרֵת שַׁבַּת אֲתֵם יִשְׂרָאֵל תִּתְּנָלוּ. אֵל יִלְךְ בְּשַׁבַּת רְחוֹק שְׁעוֹר תַּחֲזוּם. בְּשִׁבְלֵת תוֹרַת יִשְׂרָאֵל בְּרָא רְקִיעַ אֲרֶץ. הֵי רְצוֹן שְׁלֵא אֶפְשָׁל בְּדַבְרֵי תוֹרָה. בְּשַׁבַּת רֵאשׁוֹנָה אַחֲרֵי שְׁמִינֵי עֲצָרַת יִתְחַלְוֵה תוֹרָה. (שערי ניסים)

סְפוּרִים בְּפִרְשָׁה

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ (א, א)

פַּעַם, הַשִּׁיחַ רַבִּי לוי יִצְחָק מְבַרְרֵיטְשׁוֹב אֵת צַעְרוֹ בְּפִנֵּי בַעַל הַתְּנַיָּא, עַל כֵּן שְׁלֵא הַשִּׁיחַ עֲדִין אֵת הַמְדַרְגָּה לְעַבַּד אֵת הַבוֹרָא לְכֹל שׁוּם פְּנִיָּה וְנִגְיָעָה אִישִׁית. נִסָּה בַעַל הַתְּנַיָּא לְנַחֲמוֹ וְאָמַר לוֹ: "גַּם הַקֶּבֶ"ה בְּעַצְמוֹ, כְּבִיכּוֹל, יֵשׁ בְּמַעֲשָׂיו מִשׁוּם נִגְיָעָה, כִּפִּי שְׁאֵמְרוּ חֲזוֹ"ל בְּמַסְכַּת אָבוֹת, שְׁכָל מַה שְּׁבָרָא הַקֶּבֶ"ה בְּעוֹלָמוֹ, לֹא בְּרָא אֶלָּא לְכַבּוּדוֹ". הַחֲזוֹר לוֹ רַבִּי לוי יִצְחָק: "אֵין הַנְדוּן דוֹמָה לְרֵאָיָה, שְׁהָרִי אֲצֵל הַקֶּבֶ"ה גַּם הַנְּגִיעָה עֲצָמָה הִיא לְשֵׁם שְׁמַיִם..."

וְרָדוֹ בְּדַגַּת הַיָּם וּבַעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל-חַיָּה הַרְמִשֵּׁת עַל-הָאָרֶץ (א, כח)
בְּתַקוּפַת מַגְוִרְיוֹ שֶׁל ה"אור החיים" הַקְדוּשׁ בְּעִיר סָאֵלִי שְׁבַמְרוֹקוֹ, לֹא רָצָה לְעַשׂוֹת תוֹרַתוֹ כְּרֵדֵם לְחַפְּרָה בּוֹ, וּמִצָּא אֵת פְּרִנְסוֹתוֹ בְּהִיּוֹתוֹ חֵיט אֲמֵן וּמִמְקָה לְשׁוֹזֵרֵת חוּטֵי זָהָב וְכֶסֶף בְּבִגְדֵי פָאָר. נוֹהֵג הָיָה לְהַקְדִּישׁ מַעֲט זְמַן לְפִרְנָסוֹתוֹ, עֲשֵׂה תוֹרַתוֹ קָבַע וּמְלַאכְתּוֹ עֲרֵא, וְכֹאשֵׁר הָיָה מְרִיחַ בְּתַחֲלַת הַחֲדָשׁ דִּי צְרַפּוֹ, הָיָה סוֹגֵר אֵת בֵּית מְלַאכְתּוֹ עַד תַּחֲלַת הַחֲדָשׁ הַבָּא. פַּעַם בָּאוּ אֲלָיו שְׁלִיחֵי הַמוֹשֵׁל, וּבְיָדָם הַזְמַנָּה לְשׁוֹזֵרֵת חוּטֵי זָהָב בְּבִגְדֵי הַרְבִּים שֶׁחִינּוֹ לְכַנֵּי הַמְשַׁפָּחָה לְרַגְלֵי חַתְנַת הַבַּת. סָרַב ה"אור החיים" לְקַבֵּל אֵת הַעֲבוּדָה, וְהַסְבִּיר לְשְׁלִיחֵי הַמוֹשֵׁל שֶׁהוּא הַרְוִיחַ כְּבָר הַחֲדָשׁ דִּי צְרַפּוֹ. כִּשְׁשָׁמַע הַמוֹשֵׁל אֵת סְרוּבוֹ, חָרָה אָפוֹ וְהוּא צָנָה לְעַבְדּוֹ לְהַשְׁלִיךְ אֵת ה"אור החיים" לְגוֹב הָאֲרִיּוֹת שְׁבַחְצוֹר, לְאַחַר שֶׁהֲרַעִיבָם כְּהֵגֵן. לְפִלְיָאָה אֲנָשִׁי הַחֲצַר, לֹא נִגְעוּ הָאֲרִיּוֹת בְּטָרְפָם לְרַעְיָה, וְה"אור החיים" יָשַׁב בִּינֵיהֶם כְּשֶׁהוּא מְזַמֵּר פְּרָקֵי תְהִלִּים בְּקוֹל עֵרֶב, וְהָאֲרִיּוֹת בָּאֵלוֹ מְאֻזְנִים לְזִמְרָתוֹ. מִהָר הַמוֹשֵׁל לְהַעֲלוֹת אֵת ה"אור החיים" מִן הַבוֹר, הַעֲנִיק לוֹ מִתְּנֻנֹת רַבּוֹת וּבִקֵּשׁ אֵת סְלִיחָתוֹ עַל שְׁפָגַע בְּכַבּוּדוֹ, וְשֵׁם שְׁמַיִם הַתְּקַדֵּשׁ בְּרַבִּים.

וּמַעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ (ב, יז)
הַרְבִּי ר' זוֹשָׁא מְאַנְפּוֹלִי פָּנָה פַּעַם לְאַחֵי הַרְבִּי ר' אֱלִימֶלֶךְ מְלִיז'נְסַק וְתַמָּה בְּפִנּוּ: "הֵרִי מְקַבְּלִים אֲנִי שְׁבָאָדָם הָרֵאשׁוֹן הֵי נְשִׁמוֹת כָּלל יִשְׂרָאֵל עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת, וְאֵם כֵּן אֵיךְ הַנַּחֲתָ לּוֹ לְחֵטָא וְלֹאכַל מַעַץ הַדַּעַת? הַשִּׁיב לוֹ רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ: "אֲחִי יְקִירִי, טוֹב הָיָה לְאָדָם שִׂיאַכַּל, שֶׁכֵּן אִם לֹא הָיָה עוֹשֶׂה כֵּן, הָיָה שְׂרוּי כָּל יָמָיו בְּהִרְהוּרֵי הַכְּפִירָה שֶׁהִטִּיל בּוֹ הַנְּחָשׁ בְּשַׁעֲרֵה שַׁפְּתָה אוֹתוֹ לְאָכַל מַעַץ הַדַּעַת וְאָמַר לוֹ 'בְּיוֹם אֲכַלְכֶם מִמֶּנּוּ וּנְפַקְחוּ עֵינֵיכֶם וְהִיַּתֶם פְּאֻלָּקִים יָדְעֵי טוֹב וְרַע, וְהָרִי הִרְהוּרֵי עֲבָרָה קָשִׁים מְעַבְרָה, לְכֵן מוֹטֵב הָיָה שְׂאֵכַל, וְכֵן נוֹכַח אָדָם לְדַעַת שְׁנֵים לְאַחַר הָאֲכִילָה נוֹתֵר כְּמוֹת שֶׁהוּא."

מַה עֲשִׂיתָ קוֹל דְּמֵי אַחִיךָ צַעֲקִים אֵלֶי מִרְהָאָדָמָה (ד, י)
אָדָם אֶחָד נִקְלַע פַּעַם לְמִקּוּם מְדַבֵּר, וְשֵׁם רָאָה אֵת אֶחָד מֵעוֹפּוֹת הַשָּׁמַיִם כּוֹרֵה בּוֹר, טוֹמָן בּוֹ עוֹף אַחַר שְׁמַת וּמְכַסְהוֹ בְּעַפְרָה. הַבֵּיט הָאִישׁ בְּעִיּוֹן בְּתוֹפְקָה הַפְּלֵאִית שֶׁלְּפָנָיו, וּכְשֶׁשָׁב לְבֵיתוֹ אָמַר: "עֲכָשׁוֹ הַתְּבַהְרֵהוּ לִי דַבְרֵי מְדַרְשׁ תְּנַחֲוּמָא, שְׁבִשְׁעָה שֶׁהֲרַג קִין אֵת הָבֵל, לֹא הָיָה יוֹדֵעַ קִין מַה לַּעֲשׂוֹת. זְמַן לוֹ הַקֶּבֶ"ה שְׁנֵי עוֹפּוֹת טְהוּרִים, הֲרַג אֶחָד מֵהֶם אֵת חֲבֵרוֹ וְחָפַר קֶבֶר וּקְבְּרוֹ, וּמִמֶּנּוּ לְמַד קִין וְקָבַר אֵת הָבֵל וְכֶסֶף בְּעַפְרָה". וְנִאָּמַר שֵׁם בְּמִדְרָשׁ שְׁבִשְׁכַר זֹאת נִצְטָווּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְוֹת פְּסוּי הַיָּדָם בְּעוֹפּוֹת, מַה שְׂאִין כֵּן בְּהַמּוֹת שְׂאִין צְוִי לְכַסּוֹת אֵת דָּמָן.

זמני השבת - ירושלים הדלה"נ 5.21 צאת השבת 6.33 רבנו תם 7.13

לרפואת הילדה מרים בת חיה ברכה יהודית תחי' ולרפואת הנער אושר אמיל בן ברטה שיחי' לקבלת הגיליון והנחוצות או"ח: 5806777@gmail.com

הגיליון מודפס באלפי עותקים לזיכוי הרבים בנדבת ידידינו היקרים הי"ו לע"נ ג'מילה בת יוכבד, אליהו בן חנינה ושמעון בן ג'מילה ע"ה - למשפחת אוהיון. ולע"נ רבי שמעון זנטי בן מסעודה ע"ה ולע"נ מרת רחל בת אביה ע"ה למשפחת גטו, ולע"נ סימיו בן שלמה ז"ל למשפחת אבוקרט, ולע"נ מסגנאו בן יצחק טדלה ולרפואת: הבחור גבריאל זנטי בן חנינה שיחי', חוקיה בן כאפי שיחי' ואורה בת במוני יפה למשפחת מגן תחי' - בתושחי'

היה היה

וישבת ביום השביעי מכלי-מלאכתו אשר עשה

התקופה היא בין שתי מלחמות העולם, פאָשר התמוטטו סדרי בראשית ונפרצו דגרי ראשונים. משנאי הדת הרימו ראש ויצרו את צעדיהם של שומרי התורה בכל מקומות מושבותיהם, החלו להשתלט על הנהגת הקהלות היהודיות הגדולות ברחבי העולם וספחו אחריהם המונים. היה זה בשנת תרפ"ח, פאָשר הממשלה הפולנית פרסמה צו המחייב לכוון מועצת הנהגה פנימית לכל הקהלות. מהרסי הדת שישו על הצו המלכותי, שכן הדבר יכול להועיל להם להשתלט על הנהגת הקהלות, והם החלו להעמיד נציגים משעמם לקראת הבחירות הקרובות והחלו לפעול בכח גדול כדי להכריע את הכף לטובתם. הם יצאו למסע נרחב ברחבי הקהלות תחת הסיסמה "בבוש הקהלות", מתוך מטרה מצהרת להמעיט בכחם של רבני הערים ולפגוע בסמכותם התורנית והנהגתם.

העיר בריסק, שבנהגת בעבר ירושלים דליטא, היתה אז תחת הנהגתו של רבי יצחק זאב מבריסק שעלה לאחר מכן לארץ הקודש והתפרסם באחד מגדולי קברניטיה של ההנהגה התורנית בארץ בדור הקודם. באותם ימים, היו בבריסק יהודים רבים שהתרחקו למרחב הצער מדרך התורה, וכאשר החלה מערכת הבחירות על הנהגת הקהלה בעיר, היו בה שתי רשימות מרפזות, האחת תחת הנהגת רבני העיר ושלוחיהם הנאמנים, והשנייה תחת הנהגתם של השועלים המחבלים בפרקים שבקשו להשתלט על הנהגת העיר ולהשליט בה את דרכם הנלווה. המלחמה פרצה במלא עזה, וכל צד נסה לשכנע את בני הקהלה שפסחו על שתי הסעפים לתמוך ברשימתם, ומטבע הדברים צדדו רב התושבים שלא נמנו במצעה על מחנה היראים, לטובת הרשימה החלונית. ככל שהתקרבו ימי הבחירות, נעשתה האוירה בעיר עכורה יותר ומשני הצדדים עמדו נצים שלחמו בעז, ונדמה היה שעוד מעט והעיר נהפכת.

והנה התקרבה השבת האחרונה לפני יום הבחירות שנקבע ליום ראשון הסמוך לו. בביתו של הרב מבריסק התפנסה אספה דחופה, ובה החלט לפרסם בעיר פרוז נרחב, בו נמנו אחד לאחד כל מעשייהם הנלוזים של ראשי המפלגה של שונאי הדת, לרבות מטרותיהם להרס כל חלקה טובה בעיר, ופרצופיהם האמתיים של מעמדיהם יתגלו לעין כל. העסקנים הכינו את הפרוז בנדרש לשביעות רצונו של הרב ומקבריו, אך עקב קצר הזמן ותנאי הדפוס של אותם ימים, הסתיימה ההדפסה בפעם ומחצה לפני בניית השבת. תכניתם של העסקנים היתה לפרסם את הפרוז בסמיכות לכניסת השבת, כדי שכל בני העיר שרבים היו לפחות מתפללים בשבת, יקראו את המודעה במהלך השבת, ובכך יבה המחנה השני שוק על ירך, אולם פשהרב מבריסק ראה כי השעה דוחקת, זמן אליו את כל העסקנים ומנע את פרסום הפרוז. "אחרנו את המועד" אמר, "והושש אני, שאם תלכו עכשו להדביק את המודעות בחוצות העיר, עלול הדבר לגרם חליקה לחלוש שבת, ולכן מבקש אני שלא לעשות דבר בענין".

דבריו של הרב התקבלו בתדהמה אצל העסקנים, והם נסו להסביר לו כי השעה דוחקת ואם לא ידביקו את הפרוז בזמן הקצר שנוותר לפנייהם, הרי בכך הם מאבדים את התקנה האחרונה שהיתה להם להכריע את הכף לטובתם, ומי יודע כמה חלולי שבת בעתיד אפשו למנע עכשו עם פרסום הפרוז, אולם הרב היה נחרץ בדעתו וטען, כי למרות חשיבות הבחירות והמערכה הגורלית, אין להכנס אפילו לספק חלול שבת, גם אם בטוחים הם שיספיקו לפרסם את הפרוז בזמן הקצר, עוד בטרם תתקדש השבת בעיר. הרב גם לא הסתפק בבקשתו, ודרש להביא לביתו את כל המודעות שהדפסו, בחשש שמא לא יוכלו העסקנים לעמוד בנפיון והם יפרסמו את המודעות למרות אזהרתו, ובקשתו התמללה.

מידעתם של הרב ועסקניו נעלמה הידיעה, כי באותה שעה שהם שקדו על הכנת הפרוז הנוקב, התכנסו ראשי המחנה היריב, לאחר שהשיגו באמצעות אנשי החרש שהעמידו בכתבי הדפוס, העתק של המודעה בנגדם. כשהציג הפרוז בפני המתכנסים, התמלאו הללו באימה גדולה, שכן המלים היו נוקבות והמידע היה רגיש וכואב, והם חששו כי פרסום הפרוז יגרם להם לכשולון מחלט. לאחר התעצות, החליטו הללו להקדים רפואה למפנה והם הכינו במהירות פרוז נגדי, בו יצא למתקפה אישית ונבזית נגד הרב שמתערב בעניני הנהגה, והם לא חסכו במלות גנאי כנגדו ובזוהו עד עפר. עם כניסת השבת, הפתעו בני העיר לנלות את המודעה הנגדית של שונאי הדת, שהיתה מלאה בהשמצות נגד רבה הנערץ של העיר. הדבר גרם למורת רוח בקרב התושבים, שדעתם לא היתה נוחה מהפגיעה בכבוד הרב והדבר גרם לתסיסה גדולה בעיר. במוצאי שבת, פאָשר פרסם הפרוז של נאמני הרב, הבו ראשי המחנה הנגדי בפלים והאווירה בעיר התהפכה על פיה. למחרת, במוצאי יום הבחירות התברר גדל הנס. מפלגתם של שומרי הדת זכתה ברוב מוחץ של שמונה מושבים, לעמת שלשה בלבד של ראשי המפלגה הנגדית, מה שהחזיר לרב ונאמניו את הנהגת הקהלה ללא עוררין.

כשנכנסו עסקני הקהלה כדי לבשר לרב על ההצלחה הגדולה בחסדי שמים והכרעת הכף לטובתם, אמר להם הרב מבריסק: "דעו לכם, שמעולם לא היה אדם שהפסיד משמירת שבת!"

מאורות

רבנו אלעזר רוקח בעל "מעשה רוקח" ז"ע

ליום ההולוא שבת בראשית, כ"ז בתשרי תק"ב מגדולי רבני דורו, צאצא למשפחת רוקח המיוחסת מגזע 'הרוקח', רבנו אלעזר מגרמזא מבבלי התוספות. ה"אוהב ישראל" מאפסא העיד עליו, שהיה י"ג פעמים מגזע רש"י מצד אביו ואמו. שמש ברבנות רוקח, טורנוב וברוד, וכאשר התקבל לאמשטרדם נפרד מיהודי ברוד ואמר להם שבפעשים שנות כהנתו בעיר לא ארעו בה אטונות ויהי הדבר לפלא. לכבודו הנפיקו באמשטרדם מטבע של פסא, פאָשר דמותו נחקקה מצד אחד ובצד השני נכתב יום ביאתו כ"ז באולול תצ"ה עם פסוקי תהלים. היעב"ץ דן על כך מצד ההלכה וכתב שבפראה לא ידע הרב ממועשה זה, שכן צורת פניו היתה בהבלטה ואסור לעשות כן. לאחר קמטו שנים, בשנת ת"ק, הדפיס שם את ספרו "מעשה רוקח" על המשניות, ובאותה תקופה הודיע לבני קהלתו על פרוצתו מהם לרגל עלותו לארץ הקודש. ארצה הגיע בחל המועד סבות תק"א, ונבחר מיד לנשיא ארץ ישראל, אולם לא האריך ימים ונפטר בשבת קדוש בראשית תק"ב, או בשבת שקדם לכן שחלה בג' דחל המועד סבות. הפעל-שם טוב העיד עליו שהיה לו נשמת דוד המלך, והזה את פטירתו בעת ששהה אצל תלמידו 'התולדות' פשרינגר. בנוסף לפרושו על המשניות, חבר גם את הספר "ארבעה טורי אבן" על הרמב"ם, וכן "מעשה רוקח" על התורה בצרופ קנטרס על המשכן וכליו אותו כתב על פי עדותו לשם שמים. מצאצאיו הסתעפו משפחות נכבדות, ובהן שושלת גלו ועוד.

יוסיף דעת

את פירושו הנועד על התורה, פותח רש"י בתיבות: "אמר רבי יצחק, לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחדש הזה לכם וכו'". יש שכתבו, שרש"י ביקש לכבד את אביו בפתחת פירושו ולכן התחיל עם פירוש שמע ממנו. היו אף שהסמיכו לכך את דברי הרוקח, שכל אדם צריך לרמוז את שמו ושם אביו בפתחה לספרו, ואת דברי רבי יהודה החסיד שהחכמים הראשונים לא היו כותבים את שמהם על ספריהם כדי שלא ליהנות מהעולם הזה. על פי זה כתב רבי אהרן עזריאל ראה"ד ירושלים, בהקדמה לספרו "כפי אהרן": "זוהו רמזי בחתימתי אע"ה, אהרן ו' הרב עזריאל, ומקנים אתבונן, כי אמרו על מאור הגולה רש"י ז"ל שפתח בביאורו על התורה אמר רבי יצחק, כדי לכוון שם אביו שהיה רבי יצחק, כן אבני שפל שבשפלים רציני להזכיר שם מר אבי ז"ל על ספרי". במרוצת הדורות התפתחה אנדה מתמיהה שמונתה בספר סדר הדורות ועוד, כאלו אביו של רש"י היה מן ההדיוטות, וכאשר כתב רש"י את פירושו ביקש לחלוק לו כבוד, ולכן הניח לו חומש וביקש ממנו לשאול שאלה. נתן רבי יצחק את עיניו במלה הראשונה שבחומש ושאל מה טעם פותחים את התורה בתיבת בראשית? שמת רש"י ואמר לאביו, 'שאלה גדולה שאלת' ובשאלה זו פתח את פירושו. לאגדה זו אין רגילים ואין להטיל מום בקדשים, והאמת שאביו של רש"י היה גאון בתורה, כפי שרש"י מזכירו במסכת עבודה זרה, ומסיים: "זה לשון אבא מורי מנוחתו כבוד, והוא נראה בעיני". ויותר מכך היא העובדה שמאמר זה בשם רבי יצחק מקורו כבר ממדרש תנחומא, וכן מובא במדריש ילקוט ולקח טוב, כך שרבי יצחק זה אינו כלל אביו של רש"י ונפל פיתא בבירא עמיקתא. וכבר העיר על כך גאון עוזנו החיד"א בשם הגדולים, ומעניין שהחיד"א כתב שיש לרמוז את שם המחבר בראש הספר, כמו דוד המלך שהתחיל את התהלים באשר"י ראשי תיבות אבי שלמה ראש ישראל, והבית יוסף פתח בתיבות "תגבר כארי" שהו בנימטריה יוסף בן אפרים קארו.

וְיֵהי בְנֵה עִיר וַיִּקְרָא שֵׁם הָעִיר

פְּנִינֵי אֹרֵחַ הַחַיִּים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

וַיִּקְרָאתִי שֵׁם הַחֲבוּר סֵפֶר אֹרֵחַ הַחַיִּים, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרָאת אֹרֵחַ דְּכִתְיֵב כִּי נֶר מְצִינָה וְתוֹרָה אֹרֵחַ, וְלִפְנֵי שֵׁשׁ כְּמוֹ דְּבָרִים שֶׁיִּתְחַס לָהֶם אֹרֵחַ הֵנָּה וְאֹרֵחַ הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְכוּכָבִים, לִזֶּה צִינְתֵיהוּ אֹרֵחַ הַחַיִּים, שֶׁשׁ זֶה מִיחָס לְבִנְיָא עוֹלָם הַנִּקְרָא חַיִּים, דְּכִתְיֵב וּמְלֻךְ חַיִּים, וְלַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרָאת חַיִּים, דְּכִתְיֵב תּוֹרַת חֲכָמִים מְקוֹר חַיִּים. וְלְצַדִּיקִים הַנִּקְרָאִים חַיִּים דְּכִתְיֵב וְאַתָּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹקֵיהֶם חַיִּים בְּלִבָּם. עוֹד יִרְצֶה עַל דְּרָךְ אֹמְרָם וְלֵךְ כָּל מִי שֵׁשׁ בּוֹ יֵאָת שְׁמֵים דְּבָרָיו לְשִׁמְעוֹ, וְהַטַּעַם כִּי הִנְיָא דְבַר ה' יִדְבַר מִתּוֹךְ קִימַת נַפְשׁוֹ, וְכִיּוֹן שֶׁפָּךְ תְּכִיר נַפְשׁוֹ הַשּׁוֹמֵעַת וְהַקּוֹבֵל תּוֹכַחַת מוֹסֵר, וְאַם הַדְּבָרִים יֵצְאוּ מִהַגּוֹף אִין שִׁיכּוּת לְנַפְשׁוֹ לְשִׁמְעוֹ, כְּמוֹ שֶׁרָמְזוּ וְלֵךְ כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכְּתוּב וְהָיוּ הַדְּבָרִים וְגו' עַל לְבָבְךָ אִין וְשִׁנְתָתָם לְבָנֶיךָ הֵם הַתְּלַמִּידִים, וְהוּא אֹמְרוּ בְּרֵאשִׁית שֶׁהָיָה הִנְיָא בְּאֹמְרָם וְלֵךְ בְּרֵאשִׁית הַשְּׁמִים פְּרוּשׁ שִׁיחֵיהּ יֵרֵא שְׁמִים, אִין שִׁמְעוֹ כֹּלֵה וְלִמְדוֹ אִדָּם דַּעַת, וְהוּא אֹמְרוּ וְאַתְּ הָאָרֶץ: עוֹד יִתְבָּרַר הַכְּתוּב עַל זֶה הַדְּרָךְ, כִּי דְבַר יְדוּעָה כִּי מְצִינָה לְקַבֵּל שֶׁפָּרַח לְשִׁבְן פְּעֻלָּה, וְחֻבֵב לְשִׁבְן תּוֹכְכֵנוּ. עוֹד לֵךְ שֶׁמְצִינָה כְּבוֹדֵה לְשִׁבְעָה שְׁלֵא יִכְנַס לִירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה עַד שִׁיכְנַס לִירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה, הֵרֵי זֶה מְגִיד שֶׁחִבְבֵיהָ לֵךְ מַטָּה יוֹתֵר מִשֶּׁל מַעְלָה. גַּם כְּשֶׁנִּשְׁכַּח בְּטַעַם בְּרִיאַת כָּל הָעוֹלָם נִדַּע כִּי הַעֲקָר הֵם הַתְּחִלּוֹתִים שֶׁהֵם עֲמוֹ וְנִחְלָתוֹ. וְלִפְנֵי זֶה יִכְוֵן הַכְּתוּב לֹמֵר סֵדֶר הַבְּרִיאָה לֵךְ אִין זֶה בְּדֶרֶךְ חֻבֵב, בְּרֵאשִׁית בְּרֵאשִׁית אֱלֹקִים אֵת הַשְּׁמִים עוֹדוֹ בְּרֵאשִׁית בְּרֵאשִׁית יוֹתֵר חֻבֵבֵיהּ אֲצִלּוֹ וְמַעְלָה יוֹתֵר וְהָיָה אֵת הָאָרֶץ, שֶׁהַשְּׁמִים אֲרֻבֵיהּ תְּלוּוִים בְּהֵ, וְכָל זֶה בְּאִמְצָעוֹתֵיהּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עִם קְדוּשָׁתוֹ, כִּי בְּהֵם תְּלוּוִים הַעוֹלָמוֹת גַּם הַעֲלִיוֹנִים, כִּי יְדוּעָה לְבָקִיאִים בְּחֻדְרֵי הַחֻקִּים הָאֲמִתִּיתִים:

דְּבַרֵי הַיָּמִים

בכ"ז בתשרי ד'תתקל"ח, נפטר הר"י הזקן, הוא רבי יצחק ב"ר שמואל הזקן מבעלי התוספות, נינו של רש"י ואחינו של שלוש האחים המפורסמים רבנו תם, הרשב"ם והריב"ם, ונכדו של רבי שמחה ב"ר שמואל מויטרי בעל מחזור ויטרי. נחשב כאחד מגדולי בעלי התוספות ודבריו מהווים אבני יסוד בפירוש התלמוד הבבלי. בנו רבי אלחנן נהרג על קידוש השם בפוגרום של שנת ד'תתקמ"ד, ואף הוא היה מחשובי בעלי התוספות, כפי שכתב המהר"ק בתשובה: 'ומי הם פוסקים גדולים יותר מרבנו יצחק ורבנו אלחנן ז"ל'.

בכ"ח בתשרי תקפ"ו, נאסר האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש בנו של בעל התניא, עקב הלשנה בזויה של יהודי בשם שמחה קיסין באשמת תמיכה ביהודי ארץ ישראל, שהיתה נתונה אז תחת מרות השלטון התורכי, ובאשמת השתלטות על הקהילה היהודית ואיסור כספיהם שעלו לה לפגוע בתשלומי המסים לממשלה. לאחר חקירה ממושכת, יצא דינו של הרבי לזכות והוא יצא מהכלא בל' בכסלו תקפ"ו. מספרים, שהמלשין, שהיה מעשירי העיר, ירד מנכסיו לאחר ההלשנה עד שנפל לשכרות, והיה מחוסט בפחי האשפה כדי לחפש מזון. מדי שנה, היה דורש את שכרו מהחסידים שחגגו את גאולת רבם, בטענה שהוא זיכה אותם ביום חג...

בכ"ט בתשרי חל יום פטירתו של שמעון הצדיק, שהיה משיירי הכנסת הגדולה ומראשוני התנאים. הוא היה תלמידו של עזרא הסופר, ושימש כבכונה במשך ארבעים שנה בתחילת בית המקדש השני. ימיו היו ימים טובים לישראל, אך לאחר פטירתו נעשו שינויים שלא לטובה בבית המקדש. רבים משתחיים על ציונו שבצפון ירושלים העתיקה.

נודעת היא העיר בְּרֵדִיטְשׁוֹב כְּעִיר וְאֵם בְּיִשְׂרָאֵל, וּבְיוֹתֵר מִפְּרָסְמַת הִיא עַל־שֵׁם רַבֵּה הַנַּעֲרָץ סְגוּגוֹם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, רַבִּי לֵוִי יִצְחָק בְּרֵדִיטְשׁוֹב, אֵךְ פְּחוֹת מִפְּרָסְמַת מִמֶּנּוּ הוּא רַבִּי לִיבֵר הַגְּדוֹל שְׁקָדִים לוֹ, וְהוּא שִׁיטַּת אֵת הָעִיר בְּרֵדִיטְשׁוֹב שֶׁתְּחַלֵּה הִתְהַדְּקָה נִקְרָאת עַל־שֵׁמוֹ לִיבֵרְטְשׁוֹב, וּבְרֵבּוֹת הַיָּמִים הַשְּׁתַנָּה שֶׁמִּקּוֹם לְבְרֵדִיטְשׁוֹב. רַבִּי לִיבֵר הָיָה אִישׁ פְּלֵא וְקָדוֹשׁ עֲלִיוֹן, צְאָצָא לְשֵׁנֵי גְדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּהְיָו עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם בְּפְרָעוֹת ת"ח וְת"ט, רַבִּי שְׁמִשׁוֹן מְאֻסְטְרוֹפּוֹלִי וְרַבִּי יִחִיאֵל מְנַמִּירוֹב, ה' יָקָם דָּמָם, וּמִנְכַדָּיו שֶׁל ה' מְגַלֵּה עֲמֻקּוֹת". הוּא נוֹלַד בְּשַׁנַּת תכ"ז בְּעִירָה בִּיסְטְרִיַד שֶׁבְּפּוֹלֵךְ וְזוֹהֵלִין, אֲלֵיהֶם גָּלָה אָבִיו רַבִּי אַבְרָהָם אֲשֶׁפְנִזִּי מְהַעִיר קֶרְקָא בְּגִזְרַת הַמְּמַשְׁלָה שֶׁגִּרְשָׁה אֵת כָּל יְהוּדֵי הָעִיר הַגְּדוֹלָה, וּמִמֶּנּוּ הִתְיַסַּד בְּיַלְדוּתוֹ.

בְּסֻמוֹךְ לְעִירָה בִּיסְטְרִיַד, הִשְׁתַּרְעַת יַעֲרַב עִבְתָּה וְרַחֵב יָדִים שֶׁהָיָה בְּבַעֲלוּתוֹ שֶׁל הַדָּכָס הַמְּקוֹמִי, וְלִשְׁמֵם הָיָה רַבִּי לִיבֵר, שֶׁהָיָה אִין עֲלֵם צְעִיר וְנִחְבָּא אֵל הַכְּלִים, יוֹצֵא לְעֵתִים תְּכוּפּוֹת כְּדִי לְהַתְּבַדֵּד עִם קוֹנֵה וְלִשְׁפָךְ תְּפִלָּה לְאָבִיו שֶׁבְּשִׁמְיָם. יְהוּדֵי הָעִירָה הָיוּ תְּמַהִים עַל הִיתוּם הַצְּעִיר שֶׁפּוֹקֵד אֵת הַיַּעֲרַב בְּכָל עַת מְצָא, וּמְסַרְבֵּן לְשִׁבַּת כְּמוֹ כָּל חֲבָרָיו תַּחַת פְּקוּדוֹ שֶׁל מְלַמֵּד הַמְּרַבִּיץ תּוֹרָה לְתַלְמִידָיו. הוּא הִסְתִּיר מֵהֶם אֵת מְרַגְוֵתוֹ וְאֵת כְּסוּפֵיו לְבוֹרָא, עַד שֶׁכָּלֵם חֲשׁבוּהוּ לְעַם הָאָרֶץ שֶׁנִּפְשׁוֹ מְאֻסָּה בְּלִמּוּד תּוֹרָה. בְּדָבָר אֶחָד הַתְּנַחֲמֵנוּ בְּנֵי הָעִירָה שֶׁחֲסוּ עַל כְּבוֹד אָבִיו הַמְּנוּחָה, בְּכֶךְ שֶׁמּוֹדוּתָיו הַטּוֹבוֹת נִכְרוּ בְּכָל מַעֲשָׂיו וְלָבוֹ הַרְחוּם הָיָה לְשֵׁם דָּבָר. נוֹהַג הָיָה לְתוֹר אַחַר כְּבָשִׁים וְעִזִּים שֶׁתָּעוּ בַּיַּעַר וְלִהְיוֹתֵם לְבַעֲלֵיהֶם וְלָקִים בְּכֶךְ מְצוֹת הַשְּׁבֵת אַבְדָּה. גַּם לְאַחַר נִשְׁוֹאִיו, הַמְּשִׁיף רַבִּי לִיבֵר לְהַצְטַנֵּעַ בְּמַעֲשָׂיו וּבְמַנְהֵגוֹ לְהַתְּבַדֵּד בַּיַּעַר, וְרַק נֹת בֵּיתוֹ יִדְעָה אֵת גְּדֵל מַעֲלָתוֹ וְעִרְבּוֹ הָרָם.

נוֹהַג הָיָה הַדָּכָס שֶׁל בִּיסְטְרִיַד לְטִיל מַפְעַם לְפַעַם בְּאַחֲזוּתָיו הַנֶּחֱרָבוֹת, בּוֹדֵךְ שֶׁהַכֵּל מִתְנַהֵל בְּרֵאזִי וְתָר אַחַר לְקוּיִים הַטְּעוּנִים תַּקּוּן. עֲרִיץ הָיָה הַדָּכָס וּמוֹשֵׁל בְּיַד קִשָּׁה עַל נְתִינֵיו, וּמִשׁוּם כֶּךְ הָיָה הַלְלוֹ נְרַתְעִים מִלְּפָנָיו וּמִתְרַאֲמִים מְדוּמוֹתוֹ, וּבְאִשְׁרֵי הִיָּתָה מְרַבְכָתוֹ עוֹבְרַת לְפָנָיהֶם, הָיוּ כָּלֵם קָדִים לְכַבּוֹדוֹ קָדָה עֲמָקָה, וְהַדָּבָר הַסֵּב לוֹ לְדָכָס הַגָּאָה הַנָּאֵה רַבֵּה. הָיָה זֶה בְּאַחַד הַיָּמִים, בְּאִשְׁרֵי הַדָּכָס עָשָׂה אֵת דְּרָבּוֹ בַּיַּעַר הַעֵבֶת בְּלוּיִי מְלִיתוֹ הַנִּכְבְּדָת, בְּשָׂהוּא יוֹשֵׁב עַל מְרַבְכָתוֹ הַרְתוּמָה לְצַמֵּד סוּסִים אֲבִירִים. לְפַתַּע, הָאִטוּ הַסּוּסִים אֵת צַעֲדֵיהֶם, אֲזִינֵיהֶם הִזְדַּקְרוּ וְגִבָּם הַתְּקַשְׁחָה, סָפֵן מִבְּהֵקָה לְסַפְּנָה הַקְּרָבָה וּבָאָה. הַבִּישׁוֹ הַרוֹכְבִים אָנָּה וְאָנָּה, וְלֵא מְצָאוּ אֵת הַסַּבָּה לְפַחַדָם שֶׁל הַסּוּסִים, וּלְפַתַּע נַעֲמָדוּ הַסּוּסִים עַל רַגְלֵיהֶם הָאֲחֻזִּיזוֹת כְּאִלוֹ נִכְנַסָה בָּהֶם רוּחַ תְּזוּזִית, וְהַחֲלוּ לְדָהַר בְּמַהִירוֹת מְטַרְפָּת בְּשָׂהֶם גּוֹרְרִים אַחֲרֵיהֶם אֵת מְרַבְכָת הַדָּכָס שֶׁמַּעֲטָה הַתְּהַפְּכָה עַל יוֹשְׁבֵיהֶּ. רַק לְאַחַר מְאֻמְצִים מְרַבִּים, עָלָה בְּיַד מְלִיּוֹ שֶׁל הַדָּכָס לְעַצֵּר אֵת הַסּוּסִים מְדַהִירָתָם הַמְּטַרְפָּת, וְהַדָּכָס הַמְּבַהֵל יָרַד מִהַמְּרַבְכָה כָּל עוֹד נִשְׁמָתוֹ בּוֹ. נִפְנּוּ הַמְּלִיּוֹת לְכַדֵּק מְדוּעָה כִּי נִבְהָלוּ הַסּוּסִים, וְלִהְיוֹתֵם גְּלוֹ דְּמוּת מוֹזָרָה שֶׁל אִדָּם הַעֲטוּף בַּיַּרְעֵת בַּד צַחוּרָה עִם רְצוּעוֹת שֶׁחֲרוּת, עוֹמֵד תַּחַת אֵילָן בְּצַדֵי הַדְּרָךְ וּמִתְנוּעַע בְּתוֹנְעוֹת מְשֻׁנּוֹת. כְּעַסּוֹ שֶׁל הַדָּכָס הַתְּלַקַּח כְּבַת אַחַת וְחִמְתוֹ בְּעִרָה בּוֹ עַד לְהַשְׁחִית, עַל פִּי צוּיוֹ, הַחֲלוּ מְלִיּוֹ לְהַכּוֹת אֵת הַהֶךְ הַמְּתוּנָע, כְּשֶׁהֵם מְלַקִּים אֵת גְּבוֹ הַבְּלָקוֹת עוֹזוֹת לְלֵא רַחֲמִים, עַד שֶׁכָּתְמִי דָם הַחֲלוּ לְהוֹפִיעַ עַל הַטְּלִית הַלְּבָנָה בְּהַתְּעַטָּה.

לְמַרְבָּה פְּלִיאָתָם שֶׁל הַדָּכָס וּמְלִיּוֹ, לֵא נַעֲה הַדְּמוּת וְלֵא כָּל אוֹתָהּ שַׁעֲהָ שֶׁהִלְקוּהוּ עַד זוֹב דָּם. הַדָּבָר הָיָה נִשְׁבָּב מִבִּינְתָם וּפְלִיאָה מְלֵאָה אֵת לָבָם, הַכִּיצַד מְסַלֵּךְ בָּן אֲנוּשׁ לְסַפֵּג מְכוּוֹת כִּי קִשׁוֹת וְאֲכַרְזוֹת בְּלִי לְנוּעַ וּבְלִי לְזַעַק זַעֲקָה בְּלִשְׁוֵהִי. בְּסִיּוֹם מְלֵאכְתָם הַנְּבִיחָת, עָלוּ הַדָּכָס וּמְלִיּוֹ עַל מְרַבְכּוֹתֵיהֶם וְחִזְרוּ לְבִיתָם, לְאַחַר שֶׁפָּרְקוּ אֵת זַעֲמָם וְתַסְפּוּלָם עַל הַהֶלֶךְ הַמּוֹזָר. לְאַחַר שַׁעֲהָ אֲרָבָה, הִסְתַּמְּקָה תְּפִלָּתוֹ שֶׁל הַהֶלֶךְ, שֶׁלֵּא הָיָה אֵלָּא מִדְּעַנּוֹ רַבִּי לִיבֵר, וְאִין הַחֵל לְחֹזֵשׁ אֵת יְסוּרֵיוֹ הַקָּשִׁים כְּתוֹצָאָה מִהַמְּכוּוֹת הַקָּשׁוֹת שֶׁכָּבַל. כְּשִׁי עָלָה בְּיָדוֹ לְשַׁרְף אֵת דְּרָבּוֹ לְבִיתוֹ, וּבְנֵי בֵיתוֹ מְהָרוּ לְהוֹזִיעַ אֵת רוֹפֵא הָעִירָה שֶׁנִּחְרַד לְמַרְאֵה הַפְּצִיעוֹת הַחֲמוּרוֹת וּמְהָרָה לְחַוֵּבֶשׁן בְּרֵאזִי.

עוֹדוֹ רַבִּי לִיבֵר מוֹטֵל הָיָה בְּמִטָּתוֹ וְנִאָּנַק מִכְּאֵבֵי הַמְּכוּוֹת שֶׁסָּפַג בַּיַּעַר, בְּאוֹתָהּ שַׁעֲהָ נָפַל הַדָּכָס בְּחֵלִי כְּבֵד עַד שֶׁכָּל אֲבִירָיו מְאָנּוּ לְנוּעַ. הוּא שָׁכַב בְּאָבֶן שְׂאִין לֵה הַפּוֹכִיּוֹן, וְהוֹרְפָאִים עֲמָדוֹ וּפְקָרוֹ אֵת יְדֵיהֶם מִתּוֹךְ מְבוּבָה וְדָאָה. רַק בַּח דְּבוּרוֹ שֶׁל הַדָּכָס לֵא נִטַל מִמֶּנּוּ, וּבְכַחוֹתָיו הָאֲחֻזִּיזִים סִפֵּר לְבָנָי הַבֵּית עַל הָאִישׁ שֶׁהָיָה בַּיַּעַר וְחֹזֵשׁ הוּא שְׁמָא פְּנַע בְּאִישׁ קְדוֹשׁ, וְכַעֲנֵשׁ עַל כֶּךְ נָפַל בְּמַחְלָתוֹ הַכְּבֵדָה. מְהָרוּ בְּנֵי הַבֵּית וְעָלוּ לְבִיתוֹ שֶׁל רַבִּי לִיבֵר וְסִפְרוּ לוֹ עַל הַדָּכָס שֶׁחָלָה בְּאָבֶן פְּתָאמִי, וְסִפְרוּ לוֹ כִּי הוּא מִתְחַרֵּט עַל מַעֲשָׂהוֹ וּמְבַקֵּשׁ אֵת מַחִילָתוֹ. נַעֲתַר רַבִּי לִיבֵר לְמַחֵל לְדָכָס בְּתַנְאֵי שִׁיפְסִים לְהַקִּים בֵּית כְּנִסַּת גְּדוֹל וְרַחֵב יָדִים, בְּאוֹתוֹ מְקוֹם כְּדִיּוֹק בּוֹ עֲמַד בְּתַפְּלָתוֹ וְהָיָה קִשׁוֹת. לֵא אַחַר הַדָּכָס לְאַשְׁרֵי אֵת בְּקִשׁוֹתוֹ שֶׁל רַבִּי לִיבֵר, וְלְפִלִּיאַת כָּל הַסּוֹבְבִים הַלֵּךְ הַדָּכָס וְהַחֲלִים כְּכָל שֶׁהַתְּקַדְמָה בְּנִית בֵּית הַכְּנִסַּת, עַד שֶׁהַבְּרִיא לְחֻלוּתָיו עִם חֲנֻכַּת הַבֵּית, שֶׁהָיָה בְּשַׁנַּת ת"ג. בְּשַׁנַּת שְׁלֹאֲאֵחַר מִכֶּן, הַחֲלוּ לְהַבְנִית בְּסֻמוֹךְ לְבֵית הַמְּדַרְשׁ בְּתִים לַיהוּדִים שֶׁכְּבָשׁוּ לְהַשְׁתַּקֵּעַ בְּמְקוֹם, לְאַחַר שֶׁרַבִּי לִיבֵר בְּקֶשׁ מְדַרְשׁ לְהַסְכִּים לְבִנְיַת עִיר מְגוּרִים עַל שְׁטַח הָעִיר, וְהַמְּקוֹם נִקְרָא עַל־שֵׁם רַבִּי לִיבֵר מִסַּד הָעִיר, הִיא הָעִיר בְּרֵדִיטְשׁוֹב הַנּוֹדַעַת לְתַהֲלָה. רַבִּי לִיבֵר הָאָרֶץ יָמִים וְנִפְטַר בְּהִיּוֹתוֹ בֵּן מֵאָה וְשָׁלֹשׁ שָׁנִים כְּכ"ח בְּמַרְחֶשׁוֹן תַּקל"א, וּמִחֻלְצֵיו יֵצְאָה מִשְׁפָּחָה מְכַבְּדַת בְּיִשְׂרָאֵל.

משבח

מטעים

בראשית ברא אלקים (כ.ס)

בטעמי טפחא מנח אתנהתא וכן תבנות הראשונות של מגלת אסתר ויהי בימי אחשוורוש, שגם שם בטעמים אלו, כי דרשו חז"ל אורה זו תורה, ודורים של מרדכי ואסתר קבלו עליהם את התורה מתוך אהבה, קימו מה שקבלו כבר, וכל מעשה הבראה היא בשביל התורה וישראל, ולכן הטעמים דומים. וקמו לזה, שתבת בראשית בגימטריה ויהי בימי אחשוורוש, וסופי תבנות וקבל היהודים את אשר החלו לעשות הן תורה. (מגורת טמים)

בראשית בטרחה, לרמו לדרבי חז"ל שהעולם נברא בעקל ויגיעה, והכונה שבפשרה מאמרות נברא העולם, תבת ברא בשופר הולך, כדי לרמו שהקב"ה מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית. תבת אלקים בגימטריה, בדרבי חז"ל שתחלה ברא את העולם במדת הדין, ואתנהתא מלשון אנהה. תבת השמים בטפחא בדרבי חז"ל שנטל הקב"ה אש ומים וטפחן זה בזה. תבת הארץ בסוף פסוק, לרמו ששופר כל אדם לבוא אל הארץ כנאמר והכל שב אל העפר. (עממי התורה)

לפעמים מטעמים פסוקים בעלי מאמר אחד בטעם אתנהתא באמצע, להפליט הענין. כגון בפסוק ברא אלקים, שפאה האתנהתא לשבח את הקב"ה שברא את היקום בזה וכל צבא השמים. (מסלול)

מדגש

על הפסוק "קוץ ודרדר תצמיח לך" מפרש האבן עזרא: "קוץ גדול, וקטן ממנו דרדר, והוא לבדו דר, כי אחיו נדר", ורבים התקבטו בהגבנת דבריו. יש שבארו שתבת דרדר יחידה במקרא, אך אינו נכון כי נבחרת היא בהישע, יש שהסבירו שהדרדר צומח לבדו בלא התקבטות, בשונה מהקוץ. ויש שבארו שאם דרדר בא לבדו, דהינו רק דר משמעותו אבן יקרה כמו מגלת אסתר. אולם הבאר הנכון הוא, שקוץ הוא גדול ודרדר הוא קוץ קטן, שכן האבן עזרא לשיטתו שגפילות המלה באה להסריו, כמו ויקרק ואדמדם שצבעו אינו חוק, ושלא כפרוש רש"י שהוא לשון חוק. וכן תבת הדרדרים היא, שעקר התבה היא דר ודרדר היא בלשון הקטנה, אך אחיו נדר, כי המלה דר עצמה לא מצויה במקרא במובן של קוץ. גם בשפה המדברת כיום משתמשים בגפילות להקטנה.

ממלח

מעשה שארע בבית הנקסט הגדול שבקיר שדליון בשבת קדש פרשת בראשית. בטרם הוציאו את ספר התורה מארון הקדש לקריאת פרשת השבוע, עלה הנבאי אל הבימה מעשה חשיבות, והחל קורא את רשימות שמות נבדי המופלגים בבית הנקסט, על כי עתידים הם להקרא לעלות לתורה ולעליהם להיות מוכנים ומזמינים לכהן. קצרה נפשו של הרב שפחלה נפשו בכבוד המדמה של סדר העליות והכפודים שאין בזה שום חשיבות, והוא קרא אל הנבאי בקול רם: "הלא קוראים היום את פרשת בראשית, מה ראית אפוא, לקרא לנו עכשיו את פרשת שמות?!..."

גדולים היו רחמיו של רבי רפאל ברוך טולידנו, רבה של מקנט שבמרוקו, על עניי ישראל. בתפלתו היה מבקש על צרכיהם כפי שהיה מבקש על בני ביתו, ומשפחתו היה מפריש שני שלישי לצדקה, ומזויתו לפרנסתו רק שלישי אחד. מכיון שפיתו היה פתוח לאורחים ועניים מרודים הביא ביתו, וכל זאת מאותו שלישי שהותיר לפרנסת ביתו, היו מזונותיו מצמצמים קאד כשהוא מסתפק בקב הרוכיו. פעם בקשה הרבנית מעות לתקון שובה, אולם הרב השיב פניה ויקם וספר לה כי ביסו ריק ואין בידו לשלם את דמי הרפוי. וכן קצו לאחר מכן נכנס אל ביתו עני בן טובים וספר לרב על מצוקתו, ובדברו הבחין הרב ששני טעונות טפול ועל אחר נתן בידו כסום גדול לשם רפיון. תמהה הרבנית ושאלה: "הרי זה עתה ספרת לי שאין בידך לתקן את שני, והנה עכשו נתת לעני זה כסום גדול לאותה מטרה?! נחמה הרב בדברי טעם והסביר לה: "עני זה נקלע לביתי, והרי זה בגדר מצוה עוברת. אם לא אהן לו מעות עתה, מי ישים לב לשני הזקוקות לטפול? אולם את נמצאת עמי כל העת, ובשנך אפשר לטפל גם מקרה".

בבית הנקסט "זכרון משה", עמדו פעם שני יקורי ירושלים רבי זאב צ'צ'יק ורבי נטע צ'ינוקט, ושוחחו ביניהם בענינים העומדים ברומו של עולם, בתורה ועבודת ה' ודרכי קניניהם. אמר רבי זאב לכושיחו: "שמעתי פעם את הספה מדוע החליט רבי ישראל סלנטר ליסד את שיטת המוסר ולהפיצה ביהודי. מעשה בשני סנדלרים שהיו בעיר וילנא, שאחד מהם עלה לגדלה ונעשה עשיר גדול. בזכות כספו הרב, עלה בידו להשתדף עם גדולי הדור ושמתח החתנה נערכה אז ברב פאר והדר. הסנדלר השני, שגונתו בעליבותו, היה מלא קנאה פתחו לשעבר שזכה לכבוד פה גדול, ובאמצע החפה, בשעה שהעשיר עמד יחד עם מחתניו המפרסמים וכלו קורן מאשר, נגש אליו והזיט לו נעל קרויכה קבל עם ועדה, כשהוא שואל אותו בקול רם כדי לבאותו 'ממה עולה לתקן מנעל זה?' פניו של העשיר חרוו פשלו, אזיל סמקא ואחי חורא, ומרב צער ובושה, נפל על אהר ונפח את נשמתו. דבר הספור הנורא הגיע לאזניו של רבי ישראל, ובכששמע זאת נענה ואמר, אם יהודי יכול להדריך עד כדי כך, עד שמסגל הוא לבנות את חברו ברבים ולשפד את דמו ממש, לא נותרה בדינו הבררה אלא להפיץ את למוד המוסר בקרב הבריות, כדי שייטיבו את מעשיהם ויחזילו מפגיעה בזולתם". הקשיב רבי נטע לדרבים, ולאחר שהרהר מעט נענה ואמר בטור לבו: "אני לכשעצמי סבור אחרת. לא בגלל מעשה השפלות שעשה אותו סנדלר יסד רבי ישראל סלנטר את למוד המוסר, שכן לא ראה בזה דבר חדוש שאדם מישאל יגיע למעשה כזה, וכבר מצאנו בדרבי ימי העולם מעשים גרועים מזה. אלא מה שעורר אותו, הייתה תגובתו של העשיר שמת מרב צער ובושה, ועקב רב גאון שפגמה נפל והתמוטט. והלא היה העשיר צריך להתמלא שמחה בשעה שפא אליו חברו הסנדלר ומנעלו הקרוע בידו. היה עליו לטל את המנעל בידו, להרימו אלעיל ולספר לנוכחים על החסד הגדול אשר עשה עמו הקב"ה שהוציאו ממצר לרוחה, הקים מעקר דל ומאשפות הרים אביו. היה עליו להודות לחברו על שהזכיר לו מאן הוא בא ולהודות ברבים על חסדיו הגדולים של הנורא שעשה עמו, אך מרב גאון הסרוחה לא יכול היה לעמד בפניו הגדולה כשהזכירו לו את עברו כסנדלר, ולבו לא עמד לו בשעה שבוזוהו ברבים. זו הספה שהניאה את רבי ישראל ליסד את הנועת המוסר, כדי לשרש מקרבנו את מדת הגאון ונבחות הלב, ולהחזיר בנו ענה ושפלות כדי שהאדם ידע תמיד מאן בא ולאן הוא הולך ולפני מי הוא עתיד לתן דין וחסבון".

רבי יהודה עטיה, רבה של ארם צובא היא חלב, שקד על תלמודו בכל עת ואף מעמוד החסד לא משה ידו. מדי ערב שבת, הייתה אשתו מוסרת לו כסום כסף לרכישת צרכי שבת, והוא היה נוהג למוסרם לאחד מתושבי העיר בשם שלום חפים, שבבעלותו היה דיכון מכירות בשוק, והלה היה רוכש לרב את כל צרכי השבת ומזבילם לביתו. פעם, מסרה לו הרבנית את המעות והוסיפה ואמרה כי אלו הם המטבעות היחידות שברשותם, ולכן עליו לרכול את מעשיו ולרכוש רק מאכלים נחוצים ביותר לכבוד שבת. יצא הרב אל דוכנו של שלום חפים כמדי שבוע, ובסמוך לו פגש את הרובל ושעיהו רביעי מוכר הסחלב, כשהוא עומד וממור בכבי על כספו שאבד. ראהו רבי יהודה בצערו, עמד לרגע והרהר: "אלו הן המטבעות האחרונות שברשותי, ומה יהיה כשיכלו מטבעות אלו? הרי סמוך ובטוח אני על אבי שבשמים שלא ישנינו, ואם פן יכול אני כבר לסמוך עליו מעתה!" נגש הרב אל הרובל המדאג, ומסר לו את כל הכסף ועלה לבית המדרש. שעות מספר לאחר מכן הגיע נושא המכתבים אל ביתו, ובידו מכתב אל הרב ממשפחת הדאיה שבאמריקה. נפתחה המעטפה ונמצאו בה חמשים לירות זהב, שהיו אז הון רב, ושוב היה להם לרב ולנני ביתו צרכי שבת בהרחבה, פרות המצוה בעולם הזה והקרן קמת לו לעולם הבא.

הסדרה המושלמת
עכשיו במהיר מבצע

ספר מלא וגדוש בסיפורים, עובדות, פרפראות ופנינים מחולק לפי פרשיות השבוע והמועדים לענף רוחני, חיוני ומלכד. חדש! ניתן להשיג בכל תנוית הספרים בחובי הארץ

על צדיקים שדואגים רק לעצמם ואינם נותנים לאחרים מסביבם, נאה לדרש את הנאמר בהנוף "ויתהלך הנוף את האלקים", מכיון שלא נתן הנוף את דעתו על האחרים ורק עבד בעצמו את ה', לכן "ואיננו" נשתבח שמו ולא נותר ממנו דבר לדורות הבאים (רח"ל וואקס מקאליש)

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת בראשית תש"פ

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

"ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותינו" (א, כו)

אחרי בריאת המאורות המסוגלים להאיר לארץ ולצאצאיה באור גשמי, ברא הקב"ה נפש כל חי. יש סדר נפלא והתאמה מיוחדת בבריאת נפשות רבות וחסרונן ובקיצור נמרץ נאמר בזה: כי ערך הברואים הולך וגדול מדגים לאדם (הראשון והאחרון לברואים) הדגים צרכיהם מועטים מאד וחז"ל אמרו אין נותנים מזונות לדגים ביו"ט ופירש"י שדגים אפשר להם בלא מזונות שהם אוכלים שרשי עשבים וקרקע, וגדול אוכל את הקטן, כמו"כ אין לאם צורך במלבושים ודירות. למעלה מהם: העופות החיות והבהמות אשר שרשי עשבים וקרקע לא ינעמו לחיכם ויש מהם שאינם אוכלים עשבים ואפילו פירות, וקיבתם דורשת מאכלי בשר כן זקוקים הרבה מהם לדירות (קנים מאורות ורפתים) ולבגדים נוצות ועורות. למעלה מכל הברואים הוא האדם שהוא אוכל את הטוב והמובחר שבריק השדה פירות האדמה והעץ, וגם בשר ומכל דבר הוא מרים את חלבו, וגם החלב הזה צריך תיקון באש ובמים ובתבלין עד שהוא ערב לחכו, כן הוא זקוק להכין לו מלבושים מעורות או מצמחי האדמה. האדם איננו מוצא קורת רוח משיבה בחגוי הסלע או במערות והוא בונה לו בתים וארמונות.

עליה שניה מדגים לאדם אנו מוצאים בענייני סדר ומשטר וחיי החברה: הדגים עומדים במדרגה הנמוכה ביותר בעניינים אלה, כי אין ביניהם שום סדר וחיים חברתיים, כל דג הוא עולם בפני עצמו, ובולע את חברו חיים, אפילו מין את מינו. משא"כ בעופות חיות ובהמות שרובם אוכלים עשבים ואפילו החיות והעופות הטורפים אינם טורפים את מינם ומעולם לא שמענו ארי גדול טורף ואוכל ארי קטן ממנו, כן מתחברים הרבה מהם, בפרט העופות למטרת הגירה לארצות החמות או למטרת טרף משותף, ויש החיים "חיי משפחה" איש ואשתו היונים וכדומה. והאדם עומד על המדרגה הגבוהה ביותר בין בחיי החברה ובין בסדר ובמשטר.

לעומת זאת אנו רואים ירידה בברואים מדגים לאדם ואף ששניהם הדגים והאדם נתברכו מפי העליון בפרו ורבו זכו הדגים לפריה ורביה היותר גדולה שבעולם, ומטילים הם ביצים לאלפים ולרבות ומהם יוצאים "רמש ואין מספר" תהלים ק"ד, ובפדר"א איתא שהדגה שבלעה את יונה היתה מעוברת שס"ה אלפי רבבות דגים קטנים. למטה מהם העופות, שאף שגם הם פרים ורבים מאוד אבל לא כדגים, ותרגולות, למשל, מטלת רק ביצה אחת ליום. למטה מהעופות: הבהמות והחיות, המולידות פעם או פעמיים (בהמה דקה) בשנה. ולמטה מכולם האדם, שאין האשה מתעברת ע"פ רוב בימי הנקה (כ"ד חדשים), כן אין האשה ראויה ללדת בילדותה ובזקנותה.

ואחרי ההתבוננות אפשר למצוא קשר והתאמה בין ב' העליות מדגים לאדם שהזכרנו ובין לבין ה"עליה" לענין פריה ורביה: הדגים שאינם זקוקים למזונות יתרים, אין להם צורך בחיי החברה ובסדר ובמשטר, - אדרבה פרנסתם מיוסדת על האי סדר ואי-משפט (הגדול בולע את הקטן). ומפני שלא רק אחרים עושים בהם שמות אך הם מכלים את עצמם ברך אותם ה' בפריה ורביה הגדולה ביותר להשלים את חסרונם ולא יכלה מין הדגים מן העולם. והאדם שצרכיו מרובים ועדינים מכל החי אשר על פני האדמה, ונקנים ברוב עמל ויגיעה רבה מצד הרבה אנשים, הרי הוא זקוק לחיי משפחה ואפילו לחיי חברה סדר ומשטר כדי להכין ברוב עם את צרכיו המרובים, זה זורע וקוצר, זה טוחן ואופה, זה תופר נעלים וזה בגדים, זה בונה בתים וזה עושה רהיטים. ומכיון שסדר ומשטר דין ומשפט שורים בחברת האדם ואין נוגע לרעה במין האדם (כי אם תקום איזו חיה על אדם א' יקומו כל בני האדם לבערה מן הארץ, ואם יקום איש על רעהו להרגו נפש יש דין ומשפט בעולם לנקום את דמו) הרי קיום מין האדם בטוח אפילו בפריה ורביה קטנה מאד, והעופות החיות והבהמות שצרכיהם מרובים מצרכי הדגים ומועטים מצרכי האדם הרי גם הסדר והמשטר וחיי המשפחה והחברה מצד אחד והפריה ורביה מצד שני נמצאים אצלם במדרגה ממוצעת.

(אזניים לתורה)

א"ר סימון בשעה שבא הקב"ה לבראת את אדם הראשון נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים, וחבורות חבורות, מהם אומרים - אל יבא, ומהם אומרים - יבא וכו', רב הנא רבה של ציפורין אמר, עד שמלאכי השרת מדיינין אלו עם אלו ומתעסקין אלו עם אלו, בראו הקב"ה, אמר להן, מה אתם מדיינין כבר נעשה אדם (מד"ר ח, ה).

והנה, לעיל במדרש אמרו שם, בשעה שבא הקב"ה לברא את האדם הראשון, נמלך במלאכי השרת, ואמר להם, נעשה אדם, בצלמינו כדמותינו, ומדוע נמלך ה' במלאכי השרת? "ללמדך דרך ארץ וענוה שיהא הגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן" (רש"י) וכשנצרך שני הדברים יחד יוקשה הדבר מאוד, הקב"ה שואל ונמלך במלאכי השרת - בשביל מידת ד"א שימלך הגדול בקטן, ולבסוף, עד שהספיקו המלאכים להכריע - "אמר להם הקב"ה מה אתם מדיינין כבר נעשה אדם", ומה זאת?

סיפר הגה"צ רבי בן ציון ברוק זצ"ל עובדא דהוי בדידיה, כשרצה ליסד ישיבה בעיר לוצק, היה זה קרוב לחג הפסח, ולא היה בידו שום אמצעים לסדר להם אכילה ושינה וכו', ואעפ"כ סיפר, שלחתי טלגרמה שיבואו הבחורים ללוצק, ובאו כחמש עשרה בחורים, וסמכתי ע"ז שלאחר שיבואו כבר אדאג אצל הבעלי בתים להתרימם כנהוג, ואולם כשבאתי לפני הבע"ה התרעמו עלי וטענו נגדי, מדוע לא עשיתי אסיפה קודם שהבאתי את הבחורים, לדון עמהם אם לעשות כאן ישיבה או לא ועלה בדעתי רעיון נפלא כדי לפייסם,

ואמרתי להם כך: הנה אמרו במדרש שנתיעץ ה' עם המלאכים לפני שעשה את האדם, ועד שהמלאכים הספיקו לדון אמר להם ה' כבר נעשה אדם, ויש להבין ממ"נ, אם נמלך הקב"ה למה בינתיים ברא את האדם בלא תשובתם. אלא שכך אמר להם הקב"ה, על מי אתם דנים אם לברא או לא, על האדם? וכי יודעים אתם טיבו של האדם - מהו כדי שתדונו עליו? והרי עוד לא נברא! הנה הוא לפניכם עכשיו תוכלו לדון אם היה כדאי...! ואח"כ באמת הראה להם הקב"ה שיש בו חכמה יותר מהם, שידע לקרא שמות וכו'. כמו"כ, סיים, בנידון דידן, עד שאבא ואדון עמכם אם לפתוח ישיבה או לא, הנה לפניכם צורת בני תורה, כעת תוכלו לראות במעלתם ולדון, ובודאי תראו שכדאי היה הדבר!

(לב שלום)

"נעשה אדם" (א, כו)

"מפני מה נברא האדם אחרון למעשה בראשית? - זכה, אומרים לו אתה קדמת לכל, לא זכה, אומרים לו יתוש קדמך" (גור אריה יב, ב). מספר רבי שלום מאיר וולך שליט"א בספרו "נעם שיח" על הגדה של פסח: רבי יצחק מוורקא זצ"ל באר זאת במשל נאה. ישנם שני סוגי בעלי עגלה: האחד, הקב"ה חפץ להזמין לו את פרנסתו ושולח לו סוס ועגלה, ואלו השני - הקב"ה הזן את העולם כולו, חפץ לפרנס את הסוס ושולח לו בעל עגלה שידאג לכל מחסורו...

שני העגלונים מתפרנסים באופן דומה, אולם מה רב ההבדל ביניהם! בעוד האחד - הסוס עמל עבדו, השני - עמל כל חייו למען הסוס...

וכך אומר המדרש: מפני מה נברא האדם אחרון למעשה בראשית? שאם לא זכה אומרים לו יתוש קדמך, נבראת כדי לפרנס את היתושים מדמך...

(לאור הנר)

ויאמר אלקים ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף על הארץ על פני רקיע השמים: ויברא אלקים את התנינם הגדלים ואת כל נפש החיה הרמשת אשר שרצו המים למיניהם ואת כל עוף כנף למיניהו וירא אלקים כי טוב: (א, כ-כא)

יורד מלמעלה, ולא היו צריכים להתרטב בהליכה בדרכים. כמעשה דרבי חנינא בן דוסא.

טעם שלישי שיהיה הגבוה שותה כנמוך. שלולא ירידת גשמים מלמעלה, לא היו יכולים לזרוע בהרים הגבוהים. והטעם הרביעי הוא העיקר, שיהיו הכל תולים עיניהם מלמעלה. וכתב המפרש שאילו היו מוציאים מי תהום מלמטה, היה האדם אומר כפרעה 'לי יאורי ואני עשיתיני', אך עתה שצריך רחמי שמים בכל יום ויום שירדו גשמים, כך יוכל האדם להיות עיניו תלויים למרום לצפות לרחמי ה'. וכ"כ באיוב פ"ה מ"י, 'הנתן מטר על פני ארץ ושלח מים על פני חוצות. לשום שפלים למרום וקדרים שגבו ישע: מפר מחשבות ערומים ולא תעשינה ידיהם תשיה: כלומר שלא יבואו בעלי זרוע לגנוב המים, ויצטרכו השפלים להרים עיניהם למרום, לכן נותן מטר ושולח מים מלמעלה על פני חוצות. מכין לארץ מטר כדי להשפיל רשעים עד ארץ, ולהצמיח הרים חציר וראיתי בספרו של

הגה"מ רבי אברהם אשכנזי ידירו של הג"מ רבי חיים פלאג', מחכמי איזמיר, בעמח"ס 'נאה להודות' על תהלים, [וספר נחמד למעלה על ירושלמי] שכל הנ"ל אנו אומרים בכל יום בתפילה בפרק הללויה, כי גדול אדונו ורב כח, מעודד ענוים ה', מחזק את החלשים ושומר עליהם מפני בעלי זרוע, משפיל רשעים עד ארץ, ועל זה עלינו לזמר לאלקינו בכינור שהגשמים באים מלמעלה ולא מלמטה, ואיך הוא דרך ירידת הגשמים, ע"י המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר, וע"ז 'מצמיח הרים חציר', גם הרים הגבוהים יכולים לשתות, ומשם יש מזון לבהמה, חיה ועוף, 'נותן לבהמה לחמה, לבני עורב אשר יקראו', שאילו היו המים באים מלמטה רק במישור ובשפלה, לא היה די לחיות ולבהמות, לכן הצמיח הרים חציר ע"י שהגשמים באים מלמעלה. וכך אין הרשע יכול לגנוב לעצמו המים.

הארכנו בכל זה עתה בהתקרב ימי הגשמים, אל יטעה האדם לחשוב על הגשמים כאילו הם באים באופן בלתי נח ומיושב, ובעבורם עלינו להתעטף במעילים ולכסות הכובע בניילון בלתי מכובד וכדו', כי באמת האלקים עשה את האדם ישר, ואילו לא חטאנו, לא היה סיבה שירדו הגשמים מלמטה, ואז לא היינו צריכים ללכת זה. אלא שהמה בקשו חשבונות רבים, אכלנו מעץ הדעת, ממילא נעשו בעלי זרוע ושאר הסיבות. לכן היפך הקב"ה תכניתו והגשמים באים מלמעלה.

לא ירדו גשמים מלמעלה עד דור המבול

עוד יש מפרשים במדרש שעד ימי המבול לא היו הגשמים יורדים מלמעלה, ובה מיושב קושיית הרמב"ן על סימן הקשת שנתן הקב"ה כשמירת השבועה שלא יבא עוד מבול. והרי לכאן הקשת הוא דבר קבוע שבא ביום הגשם והשמש. אלא שבאמת לא היה סדר הבריאה שהגשמים ירדו מלמעלה, וממילא לא היה מצוי הגשם כלל. אלא שבאו בני דור המבול והם גרמו ע"י גניבותיהם שיריד הקב"ה גשם מלמעלה. ועתה נתיישבו סדר הפסוקים, בתחילה אומר 'ואדם אין לעבוד את האדמה', כיון שעדיין לא היה אדם שאכל מעץ הדעת שיגרום שהמטר ירד משמים, לכן לא המטיר ה' אלקים גשמים מלמעלה. ומעתה באים הגשמים להנאתך ולטובתך. לברכה ולחיים.

(הגרמ"י רייזמן)

לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת (ב, כג).

לכאורה קשה דאף אם לא היה נלקחה מאיש, רק היו נבראים שנים כמו בהמות וחיות, כשהוא נקרא איש היא ראויה להקרא אשה, כמו פר פרה חמור חמורה. ונראה דעיקר נתינת הטעם במה שאמר כי מאיש לוקחה הוא שלא נאמר כיון שהוא יקרא אדם ראוי לקרות לאשה אדמה כמו פר פרה, לזה נתן טעם כי מאיש לוקחה, דבשלמא אם נבראה גם מאדמה כמו האדם היתה נקראת בשם אדמה כמו פר פרה, אבל אחר שהיא לא נבראת מהאדמה בשוה עמו, לכן הוא ראוי לקרותו בשם אדם כי הוא נברא מן האדמה, אבל היא נלקחה מהאיש ראוי לקרותה בשם אשה:

(נחלת יעקב)

ויאמר ה' אלקים אל הנחש כי עשית זאת ארוור אתה וגו' ועפר תאכל כל ימי חיך (ג, יד)

איתא במדרש (ב"ר כ, י) אמר ר' לוי לעתיד לבא הכל מתרפאין חוץ מנחש וגבעונין נחש שנאמר ישעיה (סה, כה) זאב וטלה ירעו כאחד ואריה כבקר יאכל תבן ונחש עפר לחמו לא ירעו ולא ישחיתו וגו'.

ובכתב יד המיוחס לר' משה מגיד - מתלמידי הגר"א כתב על פי מה שנבואר במשנה בברכות (פ"א משנה ה) מזכירין יציאת מצרים בלילות, דדרש בן זומא ימי חיך הימים, כל ימי חיך הלילות, וחכמים אומרים ימי חיך העולם הזה, כל ימי חיך להביא לימות המשיח. וכאן גם כן כתוב ועפר תאכל כל ימי חיך אם כן לשיטת חכמים מרומז כאן דאין מתרפא גם לימות המשיח

ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו ועץ עשה פרי אשר זרעו בו למינהו וירא אלקים כי טוב: (א, יב)

"ל במשאתחז"ל כשחטא אדה"ר פקד הקב"ה גם על עוון הארץ ונתקללה היינו משום שחטאו של אדה"ר נולד על שהוסיף ואסר הנגיעה באילן, ואמנם באמת בכל האסור באכילה יש לאסור הנגיעה מדרבנן כמו חמץ בפסח משום שייג לתורה והכי איתא בהדיא באבות דר"נ דמשום שייג לתורה גזר אדה"ר על הנגיעה, אך דיו לגזור על גוף הפרי איסור הנגיעה אבל הנגיעה באילן הוה גזירה לגזירה, אך כל זה הואיל ואין טעם עץ ופרי שוה משא"כ אי לא חטאה הארץ והי' טעם העץ כטעם הפרי היה ראוי לאסור הנגיעה באילן נמצא יש שייכות לחטא הארץ עם חטאו של אדה"ר.

(חתם סופר)

ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה: (ב, ו)

אי' במדרש בראשית פרשה יג פסקא ט' וכן במדרש קהלת עה"פ כל הנחלים הולכים אל הים. כי הנה בתחילת הבריאה לא היה גשם על האדמה, כי אדם אין לעבוד את האדמה, ופרש"י שמכיון שאין אדם שיראה צורך הגשמים, לכן לא המטיר הקב"ה גשם. וצריך עיון שהרי פסוק אחד לאחריו כתוב 'ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה', הרי שאף לפני שהיה אדם על האדמה, כבר היו עננים וגשמי ברכה המקשים את הארץ. ולא עוד אלא שבאו לצורך בריאת האדם, שהאד השקה את האדמה ע"י הגשמים, וכך נעשה בוץ מהעפר והמים, כגבל שנותן מים, ואח"כ 'ויצר ה' אלקים את האדם מן האדמה'. הרי שכבר היו גשמים קודם אדה"ר? ועוד קשה שהרי פרש"י שכל צמחי האדמה לא יצאו מעל פני הקרקע אלא עמדו על פתח הקרקע, עד שבא אדה"ר וראה שיש צורך לגשמים, והתפלל עליהם וירדו וצמחו כל הגשמים, וכמבואר בגמ' חולין דף ס: ו"א"כ ממה נפשך, האם כבר היו גשמים לפני כן, או לאו?

ומפרשי רש"י תירצו שגשמי ברכה עבור יבול האדמה, לא ירדו עדיין, כי האדם אין. ורק במקום אחד ירדו גשמים ע"י האד שעלה מן הארץ, לצורך גיבול עפר האדמה לבריאת האדם. וקשה שהרי אמרו חז"ל בגמ' חגיגה שעפרו של אדה"ר צברו הקב"ה מד' רוחות העולם, מסוף העולם ועד סופו. וא"כ כבר היו גשמים מסוף העולם ועד סופו, ואיך נאמר כי לא המטיר?

ארבע סיבות לירידת הגשמים מלמעלה ולא מלמטה:

וזה לשון המדרש: 'כיצד היתה הארץ שותה וכו', ורבנן אמרי כמין תוויי נהר בבבל ושמו תוויי ולמה קורין אותו תוויי שהוא חוזר ומשקה אחת למ' שנה וכך היתה הארץ שותה מתחלה דכתיב ואד יעלה מן הארץ וחזר בו הקב"ה שלא תהא הארץ שותה אלא מלמעלן רבי חנן דציפורי בשם רבי שמואל בר נחמן אמר מפני ד' דברים חזר בו הקב"ה שלא תהא הארץ שותה אלא מלמעלן מפני בעלי זרוע ובשביל להדיח טללים הרעים ושיהא הגבוה שותה כנמוך ועוד שיהיו הכל תולין עיניהם כלפי מעלה הה"ד (איוב ה) לשום שפלים למרום' ופירשו מפרשי המדרש שבתחילה היו מימי התהום עולים עד סמוך לפני הקרקע, והיו מלחחים את האדמה שתצמיח פירותיה ויהיו כל באי עולם יכולים לשתות מהם. ואז לא היו צריכים מטריות ומעילי גשם, וכמ"ש בגמ' שבת שבימות הגשמים לובשים בגדים מלוכלכים מהבוץ, ב"ה בדורות אחרונים הטיב הקב"ה שיש צנורות בשולי הרחובות ויכולים ללכת ולשוב לביתם בנקיות. לא כן בדורות אחרונים היו צריכים בראש חודש אדר לשלוח שלוחים לתקן את הדרכים שנתקלקלו מהגשמים. והיה כה"ג צריך להתפלל ביוה"כ שלא יכנסו לפניו ית' תפילת הולכי דרכים, משא"כ בימינו ב"ה יש כמה אפשריות ללכת על הגשמים א מחיה. ועלינו להודות ולשבח להשי"ת על כל פרט ופרט, כמבואר בחובות הלבבות שער הבחינה.

נחזור לדברי המדרש, ואד יעלה מן הארץ אין הכוונה על גשמים, אלא על לחלוחית מן התהומות שעלו עד פני האדמה. אלא שחזר בו הקב"ה שלא תהא הארץ שותה אלא מלמעלה, כמו הגשמים שאנו מכירים בימינו, שעליהם התפללנו אתמול בתפילת גשם, שירדו גשמים לברכה ולא לקללה, וכמבואר ברא"ש שצריכים ברכה מיוחדת לעבור את החורף בשלום ושלוה.

ואמרו שם במדרש שמפני ארבעה דברים חזר בו הקב"ה, אחד מפני בעל זרוע, כנ"ל שיבואו בעלי זרוע ויגנובו המים לעצמם, כמו בימינו שצריך לשלם על המים, כאילו הנהר שלהם. לכן עשה הקב"ה חסד גדול שהגשמים באים מלמעלה, באופן שאי אפשר לגנוב מהם המים. טעם נוסף לגרש טללים רעים, לטהר את האויר מכל מיני זוהמא. וכל אלו הסיבות נגרמו רק לאחר חטא עץ הדעת, שקודם לכן לא היה יצר הרע, ולא היה שייך שיהיו בעלי זרוע או טללים רעים בעולם. ואז לא היה הגשם

(כרם חמד)

ויאמר האדם האשה אשר נתתה עמדי הוא נתנה לי מן העץ ואכל (ג), (יב)

יש להבין מה חשב לתרץ בזה הרי דברי הרב ודברי התלמיד וכו', ומאי קס"ד? כתב בספר מאמר אברהם לתרץ בדרך הלצה, שהרי הקב"ה קצב לו עונשו "ביום אכלך ממנו מות תמות", דהיינו שיקבל עונש מיתה באם יאכל, ובגמ' שאשה רעה יותר קשה ממיתה "ומוצא אני מר ממוות את האשה", וזה מה שאמר אדם הראשון שנח היה לי למות מאשר לא לשמוע בקול האשה שא היה מצב גרוע ממיתה...

(ילקוט האורים)

ויעש אלקים את שני המארת הגדלים את המאור הגדל לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה וגו' (א, טז)

ובחולין ד"ס רשב"ע רמי כתיב ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים וכו' ואת המאור הקטן עייש ובס' ברית שלום כ' לתרץ עפ"י הגמרא בב"מ לא קטן קטן ממש אלא כל שסמוך על שולחן אביו אעפ"י שהוא גדול נקרא קטן, וידוע שהלבנה אין לה אור מעצמה כלל רק מקבלת אורה מהשמש, א"כ לפי שהלבנה סמוכה על שולחן החמה לקבל אורה ממנה לכך קראה הכתוב המאור הקטן

(ילקוט האורים)

ויבן ד' אלקים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה (ב, כב)

מפרשי התפלות מסבירים ברכת שעשני כרצונו שהיא כמו מצדיקה עליה את הדין, רוצה לומר שהאשה לא היתה מסכימה להיות נבראת כך, אלא שכך היה רצון הבורא.

אולם, שמעתי לפני איזה שנים פה בארץ כוונה אחרת, שהאשה, אדרבא, נותנת שבח להשי"ת שנבראת אשה, ואיזו עדיפות יש לה שנבראת אשה? העדיפות היא בזה שבבריאת אדם אמר הקב"ה למלאכים 'נעשה אדם' ורש"י פירש כדי להורות שיהא הגדול נמלך בקטן איך שיהיה, כאילו היתה השתתפות הסכמת המלאכים בבריאתו של אדם, אבל בריאת האשה היתה רק ברצונו של הקב"ה בלבד ולכן מברכת האשה שעשני כרצונו"

(אבני זכרון)

אל האשה אמר הרבה ארבה עצבונך וגו' ואל אישך תשוקתך והוא ימשל בך: ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך ותאכל מן העץ אשר צויתך לאאמר לא תאכל ממנו ארוהה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה כל ימי חיך וכו' בזעת אפיך תאכל לחם וגו'. (ג' טז - ט)

בגמ' בבא מציעא דף נט/א "דאמר להו רבא לבני מחוזא אוקירו לנשייכו כי היכי דתתערתו" דהיינו שרבא ציווה לכבד את נשותיהם בשביל שיתעשרו, שכשמכבד האדם את אשתו הרי זה סגולה לעשירות. ומה הטעם? שמעתי לפרש בזה שהיות והאשה נתקללה שהאיש ימשול בה, והאיש נתקלל בזיעת אפך תאכל לחם, אומרים מן השמיים אם אתה אינך לוחץ עליה את קללתה של "והוא ימשול בך" והנך מכבדה ומוקירה, כמדה כנגד מדה אף לא ילחצו עליך את קללתך של "בזיעת אפך תאכל לחם" ותזכה לעשירות...

(רבי אלימלך בידרמן)

בזעת אפיך תאכל לחם עד שובך אל האדמה כי ממנה לקחת כי עפר אתה ואל עפר תשוב: ויקרא האדם שם אשתו חוה כי הוא היתה אם כל חי: (ג, יט - כ)

יסוד מוסד לימדנו אדם הראשון, היות אשר אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, והאדם בהתגבר עליו יצרו והכשילו ברשתו, נשבר בקרבו ומרירות ממלאת את ליבו, וצריך לשנן בנפשו להתחזק ביתר שאת וביתר עוז להמשיך את חייו בלא הבט אל מכשולו. (ודאי שעסק בתשובה כדאיאת בעירובין כמה שהתענה וכו') והיכן לימדנו זאת אדם הראשון? דייקא אחרי המעשה של עץ הדעת שהאדם ואשתו נתקללו וכל העולם כולו נשתנה מעת חטאם ונתגרשו מגן עדן וכו', דווקא כעת בחר לתת לה שם חשוב של: "כי היא אם כל חי" אמר לה אדם הראשון: מה שהיה היה כעת אנחנו צריכים לזכור: כי היא אם כל חי תפקידנו כעת לדאוג שיהיו כל חי כל יצורי העולם שייצאו מאיתנו. בלא הבט אל מה שהיה.

(ציוני תורה בשם מפרשים)

מאוצרות המגידים

בראשית

רש"י כותב על התיבה הראשונה: "בראשית - אין המקרא הזה אומר אלא דרשני

- המקרא אומר תדרוש אותי!... כבר בתיבה הראשונה של התורה, אין לנו אפשרות להסתדר לכד. אנו מוכרחים להזדקק לדרשות חז"ל! ומה לימדונו חז"ל?

ממשיך רש"י הקדוש: "כמו שדרשוהו רבותינו ז"ל, בשביל התורה שנקראת 'ראשית דרכו', ובשביל ישראל שנקראו 'ראשית תבואתו'."

הגמרא (עבודה זרה מ ע"ב) מספרת: פעם אחת חש רבי במעיו, אמר: כלום יש אדם שיודע, אם יין תפוחים של עובדי כוכבים אסור או מותר? אמר לפניו ר' ישמעאל בן רבי יוסי: פעם אחת חש אבא במעיו, והביאו לו יין תפוחים של עובדי כוכבים של ע' שנה, ושתה ונתרפא.... בדקו ומצאו עובד כוכבים אחד, שהיה לו שלש מאות גרבי יין של תפוחים של ע' שנה, ושתה ונתרפא, אמר, ברוך המקום שמסר עולמו לשומרים."

גוי אחד תושב ארץ ישראל, לקח תפוחים משובחים, עשה מהם שלוש מאות גרבי יין תפוחים, שמר עליהם במרתף. העביר אותם לבנו. והבן העביר לנכד. שבעים שנה שהם נשמרו במרתף כמו אוצר. כדי שכללות שבעים שנה, רבנו הקדוש יוכל לשתות מהם כוס אחד בלבד או שני כוסות מיץ תפוחים, ויתרפא.

ועל כך אמר רבי: "ברוך המקום שמסר עולמו לשומרים" - העולם הם 'שומרים' בשביל הצדיק. בשביל התורה ובשביל ישראל שנקראו ראשית. ולא רק בריאת העולם אלא קיום העולם תמיד הוא בשביל התורה וישראל.

יש על כך עוד הרבה בש"ס ובמדרשים - הכל בשביל התורה וישראל. יש שמבארים בשם רבי אליהו לופיאן זצ"ל: "בשביל התורה ובשביל ישראל" - ה' ברא את העולם לפי התורה ולפי ישראל. היינו? כיון שישנה מצוה של לולב ואתרוג בתורה נבראו בעולם אתרוגים ולולבים, כיון שיש בתורה לאו "לא תגנוב" "לא תחמוד", ברא ה' רצון לחמוד וגם תאוה לגנוב. אם לא האיסור בתורה, לא היה דבר כזה של "גניבה". וכי למה שייגנובו? מדוע לגנובו? מדוע לחמוד? אבל כיון שכתוב בתורה לא תגנוב, לא תחמוד, הקב"ה ברא את האדם עם יצר הרע, כדי שיגדל שכרו כאשר יקיים את האיסורים לא תגנוב ולא תחמוד. "אסתכל באורייתא וברא עלמא".

אבל בפשטות הפשט במילים "בשביל התורה ובשביל ישראל" שהתכלית של בריאת העולם בשביל שיהיה תורה ויהיו עם ישראל שיעסקו בתורה ויקיימו את התורה [ולפי רבי אליהו לאפיאן שהסביר את ה"בשביל התורה" לא מובן כיצד הוא יסביר "בשביל ישראל"].

נשוב למעשה עם רבי. מיירדיג'ע מעשה. שבעים שנה שומרים שלוש מאות גרבי יין, ואפילו חבית אחת שלמה הוא לא שתה. אבל כל הרעיון של עשיית היין והמאמץ של הסבא שהעביר לנכד וכו' נעשה בשבילו, ועל כך אמר בשמחה: "ברוך המקום שמסר עולמו לשומרים".

הרמב"ם מביא, שיתכן שגוי אחד בונה בניין שלם, ארמון, או מגדל, כדי שפעם אחת יעבור שם צדיק ליד הבנין הגבוה, יהיה לו חם, ויתיישב בצל הבניין.

כי כל הבריאה נבראה בשביל הצדיק. "כי זה כל האדם - כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה".

א מיירדיג א-מעשה.

לדוד בשנותו את טעמו

אני תמיד מתפעל מחדש. דוד המלך לא ידע מדוע העולם זקוק לשני דברים שה' ברא: קורי עכביש, מה תכליתם? ומה צורך לעולם בשיגעון? מה התועלת לעולם מהמשוגע הזה?

עד שנתן לו הקב"ה את שני הדברים: בקורי עכביש הוא התחבא, ובזכות האפשרות להיות משוגע ניצל מאכיש מלך גת, כמו שאמר בתהלים (לד, א): "לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך ויגרשהו וילך".

מה היה שם?

תפסו את דוד המלך. אתם יודעים איזו מציאה היתה זו עבורם? להבדיל אלף אלפי הבדלות, את ה'סדאם' הזה [שליט עיראק], הרי מחפשים כעת [בעת אמירת הדרשה] והנה, מביאים אותו לחיילי אמריקה שמחפשים אותו: זה סדאם! ואז מבחינים שהוא מדבר שטויות, יורק, ועושה מעשים של משוגע.

מה אכפת לי? משוגע, בריא, תפסנו את סדאם! הם הרי נותנים על כך מיליון דולר!

ושם, במלוכה של אכיש מלך גת, מצאו את דוד המלך ע"ה, הביאוהו לאכיש מלך גת: "הנה המבוקש!"

"החסר משוגעים אנכי" - אמר אכיש - "שילך, משוגענער!" וכך ניצל דוד המלך ע"ה.

בלשכת הגיוס, חייל שעושה את עצמו משוגע כדי להיפטור מהשרות הצבאי, לא כל כך מהר מוותרים לו. בוחנים אותו: "רגע, אתה משוגע?! בוא, בוא נראה. תשב פה קצת"... וכך מבחינים האם הוא באמת משוגע או שעושה את עצמו... והנה שם תפסו את דוד המלך ולא העמיקו הרבה, לא בדקו לא בחנו, המלך שלח אותו לנפשו. לכאורה אכיש הוא המשוגע האמיתי, לא דוד המלך ע"ה - מה אתה עוזב אותו?!

האמת, שאכיש לא היה משוגע כלל, אלא הוא כמעט השתגע... מה יש?

לנו נותר מכך רווח גדול של לימוד ענוה ודרך ארץ לעם ישראל. כי אנו לא טועים, ואדרבה לומדים ענוה ודרך ארץ, והם? "כל הרוצה יבוא ויטעה".

הגאון בעל ה"פרשת דרכים" ז"ל אמר דבר נפלא נוסף: הגמרא אומרת: "כל אדם שיש בו גסות רוח [היינו מתגאה] - כאילו כפר בעיקר".

על פי דברי המדרש שהביא רש"י, מובן מאד מדוע בעל הגאווה כאילו כפר בעיקר.

מהו בעל גאווה?
בעל גאווה הוא זה שאומר: "אני עשיר, אני חכם, אני ואני..." - האם אתה עשיר, חכם, גיבור, וכי זה אתה?! יש בך משהו מכח עצמך? אתה הרי כלום, עניי שבעניי, כל מה שיש לך הקב"ה נותן לך.

אם אדם מרגיש שהכל מאת הקב"ה, ולא רק שנתן בעבר אלא נותן כל הזמן, ולולי נתינתו האדם אפס, כלום - מה שייך שיתגאה?! מי שאומר 'אני' - כפר בעיקר.

אומר ה"פרשת דרכים": למה אתה בעל גאווה? מי אמר שצריכים להיות עניו?

הקב"ה אומר "נעשה אדם". מה זה 'נעשה', הלא הוא לבד עושה! אלא ללמדך את מדת הענוה. מה הבעל גאווה אומר על זה? - מי אמר שזה הפשט, מי אמר שזה ללמדך ענוה? אולי הכוונה כפשוטו - נעשה?!

אם נעשה כפשוטו, הרי שכפר בעיקר!
זה חאפ!
כתוב באיגרת הרמב"ן: כל המתגאה מורד במלכות שמים, ה' מלך גאות לבש.

(יחי ראובן)
"ואדם אין"

"וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ, וכל עשב השדה טרם יצמח. [ולמה], כי לא המטיר ה' אלקים על הארץ. [ומה טעם לא המטיר, כי] ואדם אין לעבד את האדמה". ואין מכיר בטובתן של גשמים. וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם, וצמחו האילנות והדשאים (בראשית ב, ה' וברש"י). וכך אמרו בגמרא (חולין ס ע"ב): שיצאו דשאים ועמדו על פתח הקרקע עד שבא אדם הראשון ובקש עליהם רחמים וירדו גשמים וצמחו, ללמדך שהקדוש ברוך הוא מתאוה לתפלתם של צדיקים. רב נחמן בר פפא היתה לו גינה, זרעה ולא הצמיחה, בקש רחמים וירד מטר והצמיחה. אמר, זהו ששנינו שהקדוש ברוך הוא מתאוה לתפלתנו.

לאה ידעה ברוח קדשה שליעקב אבינו יהיו ארבע נשים, ושנים עשר שבטים. היינו, שלושה לכל אחת. ילדה את ראובן שמעון ולוי, והוסיפה וילדה את יהודה. וקראה כך שמו לאמור: "הפעם אודה את ה'" (בראשית כט, לה), שנטלת יותר מחלקי (רש"י). נפלא. ואמרו על כך (ברכות ז ע"ב), שמיום שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו לא היה אדם שהודה לקדוש ברוך הוא עד שבאה לאה והודתו, שנאמר: "הפעם אודה את ה'" - "ותעמד מלדת!"

למה, הלא הודתה. ובארו בו ("דברי תורה" ח"א אות י בשם החוזה מבלולין זצ"ל), שעמדה מלדת משום שלא בקשה על העתיד!
ואם לא מבקשים, לא נותנים!

מרעיש הדבר: הקדוש ברוך הוא מטיל על משה שליחות, לגאול את ישראל. משה רבינו מסרב: "בי ה', לא איש דברים אנכי, כי כבד פה וכבד לשון אנכי" (שמות ד, י). "כי לא יתכן לאדון הכל לשלוח שליח ערל שפתים למלך עמים" (רמב"ן). והקדוש ברוך הוא ענוה לו: "כתוב, והרוצה לטעות, יטעה". וכי זה מסחר הגון? מה הרווח?
שילמדו ענוה ודרך ארץ. נו, דבר טוב. ומה ההפסד? שחלילה יהיה כופר אשר יאבד את שני העולמות שלו. מה ההיגיון?
גם לא ברור מה הקב"ה עונה לו - "כל הרוצה לטעות יטעה".
השיב ר' אלחנן אמירדייקע תירוץ, עוד יותר טוב מהקושיה...

למעשה, בכל הדורות, יהודים מכל קצוות העולם, כולל ילדים צעירים ומבוגרים - בחורים ואברכים, כולם לומדים בחיידר את הנאמר בחומש "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו", ואף אחד לא בא לידי כפירה. לומדים את הרש"י ומבינים ש"לימדה תורה דרך ארץ" ולא קורה כלום. רק מוה, משה

מספרים חז"ל: האישה שלו ל"ע היתה משיגענע, הבת שלו גם היא נהייתה משיגענע.
וכל היום דפקו לו בראש - הבת והאשה. זו רוקדת וזו בוכה, זו זועקת וזו צוחת.
אחת מתעוררת והשניה קמה, דופקות לו בראש יום ולילה. כבר לא יכול היה יותר, כמעט התפוצץ, לא הועילו פסיכולוגים ואפילו לא פסיכיאטרים...
ולפתע מביאים לו בן אדם ומכריזים: "הנה, תפסנו את דוד המלך!"
כשרק התעורר אצלו חשש שהוא משיגינער - מיד שב לאחוריו ואמר: "אני כבר שבע ממשוגעים, תלך מכאן, לא מעניין אותי, שיהיה דוד שיהיה מי שיהיה. אינני יכול לראות משוגעים"...
מיירדיגע מעשה.

מדוע האשה והבת השתגעו? - כדי שיבוא דוד המלך ע"ה וינצל ע"י שעשה עצמו כמשוגע. הכל בשביל התורה ובשביל ישראל.

(יחי ראובן)

"ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו".

כותב רש"י הקדוש: ענוותנותו של הקב"ה למדנו מכאן, לפי שאדם בדמות המלאכים והתקנאו בו לפיכך נמלך בהם וכשדן את המלאכים הוא נמלך בפמליא שלו.
ממשיך רש"י וכותב: "נעשה אדם - אף על פי שלא סייעוהו ביצירתו ויש מקום למינים לרדות, לא נמנע הכתוב מללמד דרך ארץ ומדת ענוה שיהא הגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן".

ראשית, נשאלת השאלה, מדוע דווקא כאן הקב"ה רצה ללמד מידת ענוה ודרך ארץ?

ראיתי פשט. כידוע ש"במקום גדלותו של הקב"ה שם אתה מוצא ענוותנותו".
מה פאר הבריאה? האדם. לכן, בעת בריאת האדם, בגדלותו - מיד אתה מוצא ענוותנותו...

אבל השאלה היותר גדולה היא, כי הנה לשון המדרש: "בשעה שהיה משה כותב את התורה... כיון שהגיע לפסוק הזה - ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו - אמר לפניו: רבון העולם, מה אתה נותן פתחון פה למינים, אתנמאה.

אמר לו: כתוב, והרוצה לטעות יטעה. אמר לו הקדוש ברוך הוא: משה, האדם הזה שבראתי, לא גדולים וקטנים אני מעמיד ממנו, שאם יבא הגדול ליטול רשות מן הקטן ממנו והוא אומר מה אני צריך ליטול רשות מן הקטן ממני, והן אומרים לו: למוד מבוראך שהוא ברא את העליונים ואת התחתונים, כיון שבא לברוא את האדם נמלך במלאכי השרת".

מסתמא יש פה בין השומעים סוחרים. ובכן, יש לי הצעה מסחרית עבורם. תנאי העסק הם כדלהלן: והיה אם תרוויחו - הרווח יהיה חמשים שקלים, ואם תפסידו יהיה סכום של חמשת אלפי שקלים. האם אחד מכם היה ניגש לכזה- ההפסד מסחר?! להיפך אולי כן - שהרווח חמשת אלפים וההפסד חמשים.

על פי זה, שאל רבי אלחנן וסרמן זצ"ל, לא מובנים לכאורה דברי המדרש. הקב"ה אומר למשה: תכתוב "נעשה אדם". משה רבנו שואל את הקב"ה: "אתה נותן פתחון פה למינים", והקב"ה עונה לו: "כתוב, והרוצה לטעות, יטעה". וכי זה מסחר הגון? מה הרווח?

שילמדו ענוה ודרך ארץ. נו, דבר טוב. ומה ההפסד? שחלילה יהיה כופר אשר יאבד את שני העולמות שלו. מה ההיגיון?
גם לא ברור מה הקב"ה עונה לו - "כל הרוצה לטעות יטעה".

השיב ר' אלחנן אמירדייקע תירוץ, עוד יותר טוב מהקושיה...
למעשה, בכל הדורות, יהודים מכל קצוות העולם, כולל ילדים צעירים ומבוגרים - בחורים ואברכים, כולם לומדים בחיידר את הנאמר בחומש "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו", ואף אחד לא בא לידי כפירה. לומדים את הרש"י ומבינים ש"לימדה תורה דרך ארץ" ולא קורה כלום. רק מוה, משה

היה מסיר את כבודות שפתי, ולא היה עוד מקום לסרוב מחשש לחלול שם שמים!

וכתב הרמב"ן (שמות ד, י): "הקדוש ברוך הוא, כיון שלא התפלל בכך, לא רצה לרפאותו!"

נורא -

בלא תפלה, לא נותנים!

כזו עת רצון היתה במעמד הר סיני, ונעקר יצר הרע מלבם (שיר השירים רב א, טו), ואמר הקדוש ברוך הוא: "מי יתן והיה לבכם זה להם ליראה אתי ולשמר את כל מצותי כל הימים למען ייטב להם ולבניהם לעלם" (דברים ה, כו). ואמרו רבותינו (עבודה זרה ה ע"א), שבשמעם כן היה להם לומר: "תן אתה" -

והיינו מצויים לנצח בדרגת היראה וקבלת על מצוות כבשעת מתן תורה! ומכיון שלא בקשו לא קבלו, וחלפה השעה!

והמהרש"ם מברזאן זצ"ל כתב (גלוי דעת, במלואים) בשם הגאון הקדוש הרבי רבי שמעלקא מניקלשבורג זצ"ל, שמי שאינו מכון בברכת "אהבה רבה" ובברכת "אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה" לא יוכל לכון בלימודו באותו היום לאמתה של תורה. ופעם אמר לו תלמיד, שלא כון בתפלתו וחדש חדוש אמתי. בקש לשמעו, וסתרו!

והלא כבר אמרו (נדה ע ע"ב), מה יעשה אדם יחכם, ימעט בעסק וירבה בישיבה. הרבה עשו כן ולא עלתה בידם, אלא יבקש רחמים ממי שהחכמה שלו. שנאמר: "כי ה' יתן חכמה, מפיו דעת ותבונה" (משלי ב, ו). מאי קא משמע לן, דהא בלא הא לא סגי.

יש צורך בהתמדה ויגיעה, אך חובה להסמיך להם תפלה -

ולא תפלה שגורה בלבד, אלא: "אין לך דבר שמזכה לאדם להשיג ישירות התורה ולפענח מצפונים בדרכי יושר ואמת, אלא להתפלל לה' בדמעו!" ("יערות דבש", דרוש ד).

ידוע הספור -

כשיצא לאור הספר "עמודי אור" להגאון מסובאלק זצ"ל, עורר התפעלות רבה בעולם התורה. הכל סחו בחדושי המופלאים. גם הדיין דקובנא לא שבע מהעיון בו, והמליץ לפני רבה של קובנא באותם ימים, הגאון האדיר רבי יהושע ליב דיסקין זצ"ל, "השרף מברייסק", שיעניו בו. התנצל בפניו שאין לו פנאי: כל עתותיו מוקדשות להתעלות בתורה ולעניני העיר. לחץ ולחץ: על הרב להכיר את דרך הלמוד המחודשת. הכל סחים בחדושים המופלאים, והרב צריך להיות מעודכן!

"הבא את הספר", אמר המהרי"ל דיסקין, והדיין עשה זאת בשמחה.

הושיט, והרב אמר: "הלא הודעתך שאין לי פנאי. מה הנושא הראשון שהוא דן בו?"

אמר הדיין: "הוא חוקר, האם על בתי התפלין להיות עשויים מעור אחד". שאל הרב: "ומה חדש בענין?"

הרצה הדיין את כל המהלך: בתחלה הביא ראיה מ"דבך שבירי שופרות", ודחה. הביא ראיה מהדבכת קלף הפרשיות, ודחה. מהדבכת רצועות תפלין השנויה במחלוקת הראשונים, וחלק. והסיק להכשיר ממשנה במסכת כלים ומסוגית זקן ממרא במסכת סנהדרין.

וכשסיים, שאל הרב: "ומה הנדון בסימן השני?"

הקריא הדיין: "לבאר שיטות הפוסקים בדין איסור הסח הדעת בתפלין".

אמר הרב: "הוא פותח בקושית ה'שאגת אריה' מהגמרא ביומא על הסוגיא בשבת, ומוסיף להקשות כך וכך, ומביא דברי הרמב"ם בענין רצוי הציץ, ומחלק כך וכך, וממילא מיושבת קושית ה'שאגת אריה' - ואולי הביא גם דברי 'שער המלך' -

"כן, הביאם בהגה"ה".

"ניחא. והסימן הבא" -

"בענין נשים ותלמוד תורה".

"ודאי הביא דברי ה'מגן אברהם' בסימן קכח, והמשיך לקושית ה'טורי אבן' על דברי רש"י בראש השנה לג, וחלק כך וכך מסוגית הגמרא בחולין פד" - וכך, קו לקו, טוה את כל המהלך, לפליאת הדיין. והמשיך כך, סימן אחר סימן. הדיין מקריא את הכותרת והרב אורג את המהלך. הרקע הקושיות, החילוקים, הראיות, ועד למסקנה. ולא ברוח הקודש, אלא בגאונותו העצומה ובקיאיותו המופלאה והבנת קו המחשבה של הגאון המחבר.

כך עד שהגיעו לסימן ל. בענין חולה שיש בו סכנה, שמאכילים אותו 'הקל הקל, תחלה' -

אמר הרב: "ודאי פתח בדברי ה'חכם צבי' סימל קל"ח" -

"לא", אמר הדיין.

"אבני מלואים" סימן יח" -

"לא", אמר הדיין.

"נודע ביהודה" מהדורה קמא אורח חיים לו" - "לא".

הרב קם ממקומו נגש לקופת הצדקה, נשא תפלה קצרה ושלשל פרוטה, מטבע נחושת של קאפיקה. פנה אל הדיין ואמר: "הוא פותח בדברי ה'פרשת דרכים" - והכל זרם בשטף, עד סוף הספר!

כשהגיעו הדברים לאזני ה"בית הלוי" מברייסק זצ"ל, התפעל וקרא: עד עכשיו ידעתי שאפשר 'לדעת ללמוד' כשיש 'ראש' טוב, א גוטע קאפ. כעת נודע לי, שצריך לצרף 'קאפיקה' ל'קאפ' -

לצרף תפלה לכשרון!

כי אם לא מבקשים, לא נותנים!

(והגדת)

"וערבה לה"

גמרא מצינו ויש להבינה (פסחים קיח ע"א): בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לאדם: "קוץ ודרדר תצמיח לך האדמה", זלגו עיניו דמעו. אמר לפניו: רבונו של עולם, אני וחמורי נאכל באבוס אחד?!

לאבד את גן עדן, ניחא. על חטא, יש לשלם. לעמול בפרך, ניחא. אבל שאני אעמוד בצד זה של האבוס, והחמור בצד השני, ונסתכל זה לזה בעינים, ונבלוס תבן, וגרוס דרדרים, בבקשה, זה לא.

והבורא יתברך, אב רחמן, קל מלא רחמים. רק בוכים לפניו, וכבר מבטל הגזרה. שערי דמעו לא ננעלו. אמר לו: "בזעת אפיך תאכל לחם" לזה הסכים, נתקרה דעתו -

אמר רבי שמעון בן לקיש: אשרינו אם עמדנו בראשונה.

מדוע?!

האם הלחם - ושאר המעדים - טעימים יותר, ערבים יותר?

והתשובה: בלחם האדם עוד עלול לחשוב שכוחו ועוצם ידו עשו את החיל: הוא חרש זורע, הוא השקה ודישן, קצר זורה, ניפה וטחן, לש ואפה. אבל עשב השדה, קוץ ודרדר, אכן תפל ומר, אבל כולו מהבורא יתברך, בלא חשש גאווה!

למרות שגם בתבואה ובלחם, הלא הכל מהבורא. הוא המזריח חמה ומוריד גשמים, הוא המצמיח אדמה ונותן כח לעבדה, לקצור ולאפות. אך עוורון הוא, לתלות ההצלחה בעצמנו.

ומה נעשה, ועוורים אנו!

מסופר, שהיתה משרה פנויה, משרת זבן בכל בו ענק. עלו ובאו מהירי צעד וזריזי דבור, ושוחחו בחדר ההמתנה. נכנס בחור מקרטע, צולע, ופנה אליהם: "בב...בבקשה, תתנו לי להכנס ראשון..."

רחמו, והסכימו. הלא אך יפתח פיו וידחה, ויכנסו.

צלע פנימה, ונכנס. כצפוי, כעבור רגע יצא. המנהל יצא אחריו, והודיע: "אתם יכולים ללכת. הוא קבל את המשרה!"

הלם!

הוא? המגמגם, הצולע, יגש ויסביר וימכור?

שאלו אותו: "מה קרה כאן?" לא ידעו שהוא אחין של המנהל.

אה, גם הוא לא חשב שזו הסבה. פניו נהרו: "צצרריך ללדעת ללדבר", ענה...

זזה "כחי ועצם ידדי"...

השתתפתי בחתונה בירושלים. יהודי השיא את בן זקוניו, ילדו האחד עשר. כטוב לבו על השלחן הצהיר: "אחד עשר ילדים חתנתי, בלי עזרת שמים!"

נדמהו כולם, והסביר: "עזרה פרושה שאני עושה, והשני עוזר לי -

אבל כאן יכול אני לומר: מהראשון ועד האחרון -

ה' עשה הכל!"

והמתבונן יראה, שאין זה בגשמיות בלבד, לא רק בעניני פרנסה ובריאות צריך לדעת "כי ממך הכל, ומידך נתנו לך" (דברי הימים א כט, יד). גם ברוחניות - אמנם "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים" (ברכות לג ע"ב), אבל כמה עלינו לשבח שלא עשנו גוי, ושתלנו בבית ה', ופתח לבנו בתורתו, "גם כל מעשינו פעלת לנו" (ישעיה כו, יב)! כמה סיוע ממרום לנו, ברוחניות!

וזה עומק מדרשם (ויקרא רבה ז, ד) "וערבה לה" מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות" (מלאכי ג, ד). "כימי עולם" זה קרבנו של נח "וכשנים קדמוניות" זה קרבנו של הבל, שלא היתה עבודה זרה בימיהם. כלומר, לא היה כח אחר שאפשר לתלות בו חלילה את ההצלחה, גם לא כוחי

ועוצם ידי. הבל נחל עולם מלא, ונוח נצל בנסים מן המכול. ושיניהם ידעו שהם חייבים הכל לבורא יתברך -

רק עבודה כזו ערבה לה!

(הגדת)

"עולם הפוך"

בעוונותי, נכנס חיידיק באזני והציץ נוראות. אלו כאבי תופת, לא עליכם. הרופאים ניסו להוציאנו, ולא עלתה בידם. אמרתי להם: חכו בסבלנות. לא הבינו, למה לחכות. אמרתי: לטיטוס הרשע נכנס יתוש בחטמו ונקר במוחו (גטין נו ע"ב). אם תחכו יגדל החיידק ויהיה לפחות כיתוש, ותוכלו לצודו. לא היתה להם סבלנות. נסו בכח ובכח, ונכשלו.

יום אחד הופיעה סוללה שלמה סביבי, וראש המחלקה אמר: "הרב גלינסקי, תראה כמה רופאים הבאתי להתייעצות!"
לא התפעלתי מכל הדוקטורים. אמרתי: "הרי זה פסוק מפורש."
"פסוק מפורש?" לא הבין.

הסברתי: "כשחטא אדם הראשו, נאמר לו: 'וקוץ ודרדר תצמיח לך האדמה' (בראשית ג, יח). 'קוץ' זה החיידק שהתית ואינו רוצה לצאת. 'ודרדר' הינו דוקטור ודוקטור: ד"ר וד"ר. הכל, כתוצאת החטא..."

טוב, יצאנו ידי הנהגת רבה שהיה פותח במלתא דבדיחותא ובדחי רבנן, ולבסוף יתיב בימתא ופתח בשמעתא (שבת ל ע"ב, פסחים קיז ע"א). נדבר על פסוק זה.

כשחטא אדם הראשון, גורש מגן העדן. ובגרושו, נגזר עליו: "וקוץ ודרדר תצמיח לך האדמה" (בראשית ג, יח). ופרש ב"בני יששכר" (מאמרי חדש אדר ב, ח) [על פי דברי הגמרא (ערובין יג ע"א), שרבי מאיר בא ללמד לפני רבי ישמעאל. אמר לו: בני, מה מלאכתך? ואמר לו: סופר אני. אמר לו: בני הוה זהיר במלאכתך, שמלאכתך מלאכת שמים היא. שמא אתה מחסר אות אחת או מיתר אות אחת, נמצאת מחריב כל העולם כולו. אמר לו: דבר אחד יש לי וקנקנתום שמו, שאני מטיל לתוך הדיו. ושאלו בגמרא: מה אמר לו, ומה ענהו. כלומר, מה יעילו הקנקנתום אם חסר או יתר אות. והשיב שכך אמר: אין צריך לומר בחסרות ויתרות שלא אטעה, כי בקי אני. אלא שאיני צריך לחשוש לזבוב שיבוא וישב על קוץ הדל"ת וימחקהו ויעשהו רי"ש, כי יש לי קנקנתום שאני מטילו לדיו.]

והינו, ששתי אותיות דומות יש, דל"ת ורי"ש. ההבדל ביניהן, שלדל"ת יש זווית וקוץ, והרי"ש מעוגלת. והנה בפסוק היחוד, "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד" (דברים ו, ד), הדל"ת רבתי. ובאזהרה: "כי לא תשתחוה לאל אחר" (שמות לד, יד), הרי"ש רבתי. ולכן נכתבו אותיות אלו גדולות, שלא יחליפן חלילה. בבחינת "הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע, שמים חשך לאור ואור לחשך, שמים מר למתוק ומתוק למר" (ישעיה ה, כ). שהופכים "אחד" ל"אחר", חלילה.

וההבדל המספרי בין רי"ש לדל"ת הוא כמנין קוץ. ורמז הבורא יתברך לאדם הראשון על הערבוב הנורא שגרם בחטאו באכילתו מעץ הדעת טוב ורע, וערב חשך באור, והחדיר הרע לתוכו, ונוסף על הדל"ת של "אחד" מנין "קוץ" והפך חלילה ל"אחר". וזהו: "וקוץ, וד"ר ד"ר, תצמיח לך", רחמנא לצלן. [וזהו שאמר רבי ישמעאל לרבי מאיר, שיש לחשוש שמא יבוא זבוב - הוא היצר הרע הדומה לזבוב (ברכות סא ע"א), שנאמר: "זבובי מות יבאיש, יביע שמן ורוקח" (קהלת י, א) - וימחק עקץ הדל"ת ויעשהו רי"ש!]

זהו שאמרו (בבא מציעא פג ע"ב) שהעולם הזה דומה ללילה. ופרש "מסלת ישרים" (פרק ג) שבחושך אין האדם יודע מה לפניו, חושב על עמוד שהוא אדם ועל אדם שהוא עמוד (וכמבואר לעיל, מאמר "יהי אור"). החטא גורם אפוא ללקוי מאורות ולעוות המבט. להפוך את העיקר טפל ואת הטפל עיקר, ואת החיוב לשלילה והשלילה לחיוב.

זהו ששינוי (פרקי דרבי אליעזר כד) אודות דור הפלגה שכאשר בקשו לבנות את המגדל "אם נפל אדם ומת, לא היו שמים לבם עליו. ואם נפלה לבנה היו יושבים ובוכים ואומרים: אוי לנו, מתי תעלה אחרת תחתיה!"

עוות מושלם. סולם ערכים מעוות כליל!

ובענין זה, נספר: הגאון בעל "שאגת אריה" זצ"ל ערך כידוע 'גלות' ונודד מעיר לעיר כשבאמתחתו הטלית והתפלין וקומץ גריסים, כי נזהר מאכילת תבואה חדשה לפני שיתירה חג הפסח, שלא כהמון שהקל בכך בתבואת נכרים. בכל מקוםש התאכסן, בקש מבעלת האכסניה שתבשל לו מגריסיו בכלי שנשא עמו.

הגיע לעיר אחת ונקלע לחתונה. ישב לשלחן העניים לנוח מנדודיו ומוכן שלא אכל מאומה. אילו היו מתענינים, היה בקש שיבשלו עבורו מעט גריסים בקדרתו. כיון שלא שאלו, לא רצה להטריח. כשאספו את הכלים, הוברר שנעלמה כף כסף. מיד נפל החשד על האורח היושב בצד ואינו אוכל מאומה. אם כן, מה מעשיו כאן? ודאי ארב להזדמנות לגנוב! צעקו עליו, גערו בו, הכלימוהו והלבינו פניו, חפשו בכליו ולא מצאו. תבעו שיגלה היכן החביא -

פתח ואמר: "עלי התכון דוד המלך בקינתו: נשכחתי כמת מלב, הייתי ככלי אבד (תהלים לא, יג). לאמר: כשהגעתי, איש לא התענין בי, לא שאל האם אני רעב ומדוע איני אוכל, והתעלמו ממני כאילו הייתי מת ובטל מן העולם. אבל 'הייתי', לפתע הבחינו בנכחותי ונזכרו בקיומי, אימתי? 'ככלי אבד', כאשר אבד כלי!"...

ואנו, איך מצטערים אנו מהפסד כספי שארע לנו, ואיך אדישים אנו בבטול תורה שארע לנו...

(הגדת)

בראשית ברא (א, א)

לקב"ה יש הרבה שמות, לקב"ה ישנם י"ג מידות של רחמים, באיזה חותמת הוא חותם?!

הוא חותם י-ה-ו-ה? א-ל-ה-י-ם? ש-ד-י? מה הוא כותב, איזה שמות?

אומרת הגמרא {מסכת שבת נה, א} - דאמר רבי חנינא חותמו של הקב"ה אמת.

שואל הירושלמי - למה בחר הקב"ה דוקא בחותמת שנקראת 'אמת'?

אומר הירושלמי - אמת כוללת את כל הכ"ב אותיות - מתחיל באל"ף, עובר למ"ם ומסתיים בת"ו.

אותו דבר מופיע במדרש {דברים רבה, פרשה א, אות י} - כך שנו רבותינו אל תהי דן יחידי, שאין דן יחידי אלא אחד, שנאמר (איוב כג, יג): והוא באחד ומי ישיבנו. ומהו והוא באחד, אמר ריש לקיש שהקדוש ברוך הוא דן חותם לעצמו.

אמר רבי ראובן ומהו חתמו של הקדוש ברוך הוא אמת, ולמה אמת, אמת יש בו שלש אותיות, אל"ף ראשון של אותיות, מ"ם אמצעית, תי"ו סופן, לומר (ישעיה מד, 1): אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים.

בא הספר ניצוצי שמשון, לר" שמשון מאוסטרופולי. אותו דבר תמצאו, ביערות דבש {חלק א, דרוש י} ואומר - למה הקב"ה חותם במילה אמת?

כי 'אמת', מספרה 9. האות ט, מספרה 9 = 'אמת'.

למה מספרה אמת?

כי כל חשבון שלא תעשו סביב הספרה 9, תגיעו ל- 9.

פירושו:

$$9 = 1 + 8 = 18 = 9 * 2$$

$$9 = 2 + 7 = 27 = 9 * 3 \dots \text{ועל זה הדרך} \dots \text{כך זה בכל המספרים.}$$

למה זה ככה?

כי אמת, מהתחלה ועד הסוף, היא אמת!

רבתי, בואו ניקח עוד רעיון נפלא:

בכל אחד משמותיו של הקב"ה, מה שהוא יחתום זה יהיה 9. למה?

אנחנו נאמר את הכלל הזה, לגבי כל התורה כולה, אבל קודם כל, בואו ונשתמש בכלל הזה, לגבי שם ה':

אם הקב"ה יחתום י-ה-ו-ה, מה הגימט' של זה?

כולנו יודעים - 26.

תורידו מ- 26 את הגימט' של המספר הקטן, כלומר 5+5+5=17 = 17.

$$9 = 26 - 17$$

כל מספר שתורידו ממנו גימטריא קטנה, תמיד תגיעו ל'אמת' = 9.

ניקח לדוגמא - שם 'אלקים' = 86.

נוריד ממנו את הגימט' הקטנה:

$$1 = א$$

$$3 = ל$$

$$5 = ה$$

$$1 = י$$

$$4 = מ$$

ובענין זה, נספר: הגאון בעל "שאגת אריה" זצ"ל ערך כידוע 'גלות' ונודד מעיר לעיר כשבאמתחתו הטלית והתפלין וקומץ גריסים, כי נזהר מאכילת תבואה חדשה לפני שיתירה חג הפסח, שלא כהמון שהקל בכך בתבואת נכרים. בכל מקוםש התאכסן, בקש מבעלת האכסניה שתבשל לו מגריסיו בכלי שנשא עמו.

הגיע לעיר אחת ונקלע לחתונה. ישב לשלחן העניים לנוח מנדודיו ומוכן שלא אכל מאומה. אילו היו מתענינים, היה בקש שיבשלו עבורו מעט גריסים בקדרתו. כיון שלא שאלו, לא רצה להטריח. כשאספו את הכלים, הוברר שנעלמה כף כסף. מיד נפל החשד על האורח היושב בצד ואינו אוכל מאומה. אם כן, מה מעשיו כאן? ודאי ארב להזדמנות לגנוב! צעקו עליו, גערו בו, הכלימוהו והלבינו פניו, חפשו בכליו ולא מצאו. תבעו שיגלה היכן החביא -

הגיע לעיר אחת ונקלע לחתונה. ישב לשלחן העניים לנוח מנדודיו ומוכן שלא אכל מאומה. אילו היו מתענינים, היה בקש שיבשלו עבורו מעט גריסים בקדרתו. כיון שלא שאלו, לא רצה להטריח. כשאספו את הכלים, הוברר שנעלמה כף כסף. מיד נפל החשד על האורח היושב בצד ואינו אוכל מאומה. אם כן, מה מעשיו כאן? ודאי ארב להזדמנות לגנוב! צעקו עליו, גערו בו, הכלימוהו והלבינו פניו, חפשו בכליו ולא מצאו. תבעו שיגלה היכן החביא -

רואים שהאמת והשקר הם הפוכים, כי בספרה 9, הרגל למטה והראש למעלה. הפוך ממנו השקר, שמספרו 6, הראש למטה והרגל למעלה, זה בדיוק ההיפך מהמושג של אמת.

אם אלה פני הדברים, אומר הניצוצי שמשון – לכן הקב"ה חותם באמת, כי אמת, זה המספר 9, והמספר 9 תמיד מגיע לאמת.

אומר המהר"ל דבר נפלא ביותר – בחר הקב"ה בחתמת שנקראת 'אמת', כי אמת מתחילתה ועד סופה, יש בה את כל האותיות בפנים. מהאל"ף ועד המ"ם יש לך 13 אותיות. מהמ"ם ועד ת"ו, יש לך גם כן 13 אותיות. איך?

אם תוסיף מהמ"ם, את האותיות הסופיות (ליד המ"ם, מ"ם סופית. ליד הנו"ן, נו"ן סופית וכו'), יצא לך מהמ"ם ועד הסוף, גם כן 13.

'אחד' הוא בגימט' 13. אומר המהר"ל – לכן בחר הקב"ה באותיות 'אמת', שמאל"ף ועד מ"ם – 13, וממ"ם ועד ת"ו – 13.

'אחד' בגימט' 13, ללמד אותך, שהקב"ה הוא אחד ואין שני לו!

בא המהרש"א {חידושי אגדות, מסכת שבת} ואומר – אדם שמשנה משהו ממידת האמת, זה כבר לא אמת.

יכל להיות אדם, 99% בעל מידת חסד, 99% רחום וחנון, 99% ארך אפיים, הכל בסדר. אבל אם הוא 99% אמת, הוא לא אמת! אמת זה רק 100%!
אם תוריד אחוז אחד מהאמת, אם הורדת רק את האל"ף מהאמת, כבר קיבלת 'מת'.

רבתי, אם אלה פני הדברים, בואו נבין יסוד נפלא נוסף:

נאמר בע"ה בהקדמה לתקיעת שופר – "ראש דברך אמת ולעולם כל משפטי צדקך".

דורשים חז"ל – מה זה ראש דברך אמת?

הקב"ה פתח ב- בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, ומסיים את העשייה, של ששת ימי המעשה, יחד עם השבת - אשר ברא אלקים לעשות. הוא מתחיל ב- בראשית ברא אלקים – סופי תיבות "אמת", ומסיים ב- ברא אלקים לעשות – סופי תיבות "אמת".

מתחילת הבריאה ועד סופה, בשבת – הגעת ל"אמת" בשתי המקומות האלה. לכן הקב"ה אמת, מידתו אמת וכך הוא ברא את העולם.

בספר אמרי שפר, ראיתי רעיון נפלא ביותר:

הוא כותב בשם הירושלמי, שהקב"ה התחיל לברוא את העולם, הוא התחיל לברוא אותו בבי"ת.

לא רק שהתורה מתחילה בבי"ת, אלא תחילת בריאת העולם, התחילה ב- בראשית, גם באות בבי"ת.

למה הקב"ה לא פתח באות אל"ף?

הוא אומר יסוד נפלא ביותר, רק צריכים להחזיק ראש, כדי להבין מה כתוב כאן:

הקב"ה, בכל יום מימות השבוע, הוציא לאור שלש אותיות. למה?

כי ישנם בתורה 22 אותיות.

22 אותיות, לא מתחלקות ל-7. היות וכך, חייבים להוריד אות אחת, איזה אות מורידים?

מורידים את האות אל"ף, ומתחילים בבי"ת – בראשית. או שמתחילים ב- אנכי ה' אלוך, ומתחילים באל"ף ואז זה לא מסתיים באות ת"ו. ככה הקב"ה התחיל את העשייה באות בבי"ת - בראשית ברא... ומסיים את השבת ב- לעשות – באות ת"ו. מתחילים בבי"ת ומסיימים בת"ו.

אם אלה פני הדברים, שימו לב:

כל יום מימות השבוע, נתן הקב"ה גילוי לעולם של שלש אותיות.

מה הוא נתן ביום הראשון?

ביום הראשון, הוא נתן את האותיות – ב' ג' ד'. אם נחבר אותם, כמה יצא?
ב=2. ג=3. ד=4 ביחד זה 9

ביום השני, גילה הקב"ה את האותיות – ה' ו' ז'. אם נחבר אותם, כמה יצא?
ה=5. ו=6. ז=7 ביחד זה 9

ביום השלישי לבריאה, נתן הקב"ה את האותיות – ח' ט' י'. אם נחבר אותם, כמה יצא?
ח=8. ט=9. י=10 ביחד זה 9

ביום רביעי, נתן את האותיות – כ' ל' מ'. אם נחבר אותם, כמה יצא?
כ=20. ל=30. מ=40 ביחד זה 9

ביום החמישי, נתן הקב"ה לבריאה, את האותיות – נ' ס' ע'. אם נחבר אותם, כמה יצא?
נ=50. ס=60. ע=70 ביחד זה 9

ביום השישי, נתן הקב"ה את האותיות – פ' צ' ק'. אם נחבר אותם, כמה יצא?
פ=80. צ=90. ק=100 ביחד זה 9.

ביום שבת, נתן הקב"ה את האותיות – ר' ש' ת'. אם נחבר אותם, כמה יצא?
ר=200. ש=300. ת=400 ביחד זה 9.

מתחילים בבי"ת ב- בראשית ברא, ומסיימים ב- לעשות – באות ת"ו. אבל אם הקב"ה היה פותח באות אל"ף, ב'אנכי ה' אלוך' בהתחלה, הוא לא היה מסיים באות ת"ו, אלא באות ש"ן.

אז בואו נראה, אם היו מתחילים באל"ף, מה היה קורא:

ביום הראשון, היה לנו את האותיות – א' ב' ג':
א=1. ב=2. ג=3 ביחד זה 6 = שקר.

ביום השני, היה לנו את האותיות – ד' ה' ו':
ד=4. ה=5. ו=6 ביחד זה 6 = שקר.

ביום השלישי, היה לנו את האותיות – ז' ח' ט':
ז=7. ח=8. ט=9 ביחד זה 6 = שקר.

ביום הרביעי, היה לנו את האותיות – י' כ' ל':
י=10. כ=20. ל=30 ביחד זה 6 = שקר.

ביום החמישי, היה לנו את האותיות – מ' נ' ס':
מ=40. נ=50. ס=60 ביחד זה 6 = שקר.

ביום השישי, היה לנו את האותיות – ע' פ' צ':
ע=70. פ=80. צ=90 ביחד זה 6 = שקר.

ביום השבת, היה לנו את האותיות – ק' ר' ש':
ק=100. ר=200. ש=300 ביחד זה 6 = שקר.

"ראש דברך אמת" - כדי שתחילת התורה תהיה אמת, לקח הקב"ה את התורה, התחיל באות ב"ת וסיים אותה באות ת"ו.

רבתי, התורה, תורת אמת. הכ"ב אותיות שהקב"ה נתן לנו, כל מילה בלשון הקודש, שתיכתבו אותה באותיות שהתורה נכתבה בהם, כשתיקחו את המספר הגדול, ותפחיתו ממנה את המספר הקטן, הגעתם למספר 9.

בואו נראה כמה דוגמאות:

כסא = כ=20. ס=60. א=1 ביחד 1=81-9=72=7+2=9.

שולחן = ש=300. ו=6. ל=30. ח=8. נ=50. ביחד 394=25-394=369=3+6+9=18

9=8+1=

בואו נלך לבעלי חיים:

סוס = ס=60. ו=6. ס=60 ביחד 126=18-126=108=1+0+8=9.

וכן הלאה....

תיקחו את מי שאתם רוצים, הכל אמת, הקב"ה אמת, תורתו אמת, שפתו אמת, הכל אמת!

(הגר"ב רוזנבלום)

ויכולו השמים והארץ

הראה לי מו"ר רבי פינחס פרידמן ע"י שלוחו רבי עמרם פריד מש"כ בספר 'זכרון דברים' לרבי אלכסנדר סנדר מקאמארנא בן הרה"ק רבי יצחק אייזיק. כנודע שהיו ה' אחים, הרמזים, במסל"ה ר"ת בעריש, משה, סנדר, ליפא, הערש. רבי הערש מזידיטשוב היה האח הבכור, ואחריו רבי משה מסאמבור, ואחריו רבי אלכסנדר סנדר מקאמארנא אביו של בעל היכל הברכה, הוא היה תלמיד מובהק של הרה"ק רבי מלובלין זי"ע ואמר עליו שהוא מל"ו צדיקים.

הוא קיבל ידיעה משמים שצריך להקבר באיהל בהונגרו, אפי' שלא היה דר שם, ואכן הגיע לשם על שבת קודש, ובמוצ"ש נסתלק ונטמן שם, והישמח משה היה אז רבה של איהל, וביקש שיקברוהו סמוך לזה הצדיק הרה"ק רבי סנדר מקאמארנא.

בתחילה היה רבי סנדר חשוך בניים, והרבי מלובלין אמר לו שיהיה לו בן אחד אך יצטרך להסתלק קודם הבר מצוה, כשנפרד ממנו היה הרה"ק מקאמארנא בן י"ב שנים, ונתן לו אז חיבור גדול שכתב, ונגנב רוב החיבור רק נשאר ממנו חלק קטן מאד, וזהו הספר 'זכרון דברים'. והרה"ק מקאמארנא כותב שהוא לא ידע מדוע קרא אבי לספר הגדול 'זכרון דברים', לאחר שנשארו רק כתבים מועטים הבין כבר.

וכתב בספרו לבאר דברי הגמ' במס' שבת: 'כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית'. ויש להבין איך נעשה שותף עם הקב"ה רק באמירת ויכולו. ועוד צ"ע מדוע דווקא המתפלל בערב שבת הרי רוב ישראל מתפללים בליל שבת ולא בערב שבת מוקדם. ובגמ' שם אמר רבי אלעזר מנין שהדיבור כמעשה – ופי' המהרש"א שבזה בא לבאר מה שכתוב מוקדם, איך יהיה שותף במע"ב באמירה לבד – שנאמר בדבר השם שמים נעשו'. הרי שהקב"ה גם עשה בדיבור לבד, וגם אני אמרתי ויכולו, אלא שעדיין צ"ע הרי בדבר ה' שמים נעשו, ומה נעשה בדברינו שלנו.

קיבל עליו תוספת שבת, וחזה סחטה ענבים ונתנה לו ושתה לפני השבת מבעוד יום בשעה י"א, אם היה אדה"ר מקבל עליו תוספת שבת, הרי כבר היה נהיה שבת קודש לכל דבר, ואז דבר פשוט שכבר היה מותר לו לאכול מעץ הדעת. ולא רק לדעת הט"ז אלא גם לדעת המהרש"ל שהרי כתב הבאר מים חיים שזה הכוס היה גביע של קידוש, ואפי' לדעת המהרש"ל יכולים לקדש מבעוד יום, אלא שצריך להוסיף כזית בערב לסעודת שבת, אך עצם הקידוש חל גם מבעוד יום, וא"כ אם היה מקבל עליו שבת מבעוד יום, בודאי היה מותר לאכול מעץ הדעת. וכיון שלא קיבל עליו תוספת שבת, נתגלגל עליו בחינת 'חשתי ולא התמהמתי'.

וזה שאמר דוד המלך בתהלים – שהוא גלגלו של אדה"ר – חשתי ולא נתמהמתי לשמור מצותיך, ופי' האור החיים הק' ושמרו בני ישראל את השבת, לשון שמירה הוא על התוספת שמוסיפים לפני השבת, וזהו חשתי שמהרתי לשתות מהיין ולא שמרתי להוסיף על השבת. כי זה השבת היה השבת הראשון בעולם, כמ"ש במדרש שהוא זימר בראשונה מזמור שיר ליום השבת, עוד לפני שקין אמר לו שנתקבלה תשובתו. נמצא שעיקר הפגם הוא שלא קיבל עליו תוספת שבת.

ואע"פ שלדברי הגמ' לא היה יכול לקבל תוס' שבת לכל הדעות, אך המג"א מביא בשם הב"ח שיכולים לקבל שבת ב' שעות ורבע לפני הלילה, ואפי' אם שעה ורבע הי' לפי הגירסא באדר"נ 'בי"א סרח', שבאותה שעה כבר היה יכול לומר הריני מקבל עלי קדושת שבת, יום השישי וכו'.

וכיון שמה שנגרם חטא עץ הדעת היה תוצאה ממה שלא קיבל עליו שבת בתחילה, לכן כל אדם שמקבל שבת עם תוספת ואומר ויכולו, הרי בזה הוא מתקן את חטאו של אדה"ר, והוא מראה חביבות ואהבה לשבת קודש, בזה שהוא תופס את זה מתחילה, ובוה הוא מתקן פגם אדה"ר. כי בכל יום בערב שבת לפנות ערב נתעורר שוב זכרון חטא עץ הדעת, כמו שכתוב בשערי תשובה שכשאדם חטא ופגם, יעשה 'יראצייט' לאותו יום בכל שנה לעסוק בו בתשובה, וכך בכל ערב שבת נתעורר פגם אדה"ר שאכל לפני השבת מעץ הדעת, ולכן אנו באים זרע אברהם יצחק ויעקב ואנו כן מקבלים אז קדושת שבת, עי"ז מניחים המלאכים ידיהם על הראש של כל יהודי, אפי' קדוש כמו רבי סנדר קאמארנער ואומרים לו 'וסר עונתך וחטאתך תכופר', היינו שבזה נמחל העון הקדום שכולנו היינו חלקים של אדה"ר, ובוה אנו מתקנים הכל.

ואי' בספה"ק הפלגה גדולה על חשיבות מי שזוכה להוסיף מחול על הקודש, בזה הוא מתקן את העבירה הראשונה שכלולה מכל העוונות.

הגם שדברנו שבוע שעבר מספר צפנת פענח החדש [ספר דרוש ופולפול בנוסח רבי העשל] באופן אחר, שהוא כן קיבל עליו שבת, אך רבי סנדר אומר אדרבה שזה היה עיקר הפגם שלא קיבל עליו שבת מבעוד יום.

ובזה מבאר דברי חז"ל 'אלמלא שמרו ישראל שני שבתות מיד נגאלים', שני שבתות היינו השבת של הקב"ה, כ"ד שעות של יום השבת, והשבת השני הוא התוספת שהיהודי מוסיף על השבת של הקב"ה בשני שבתות אלו אנו זוכים להטהר מפגם עץ הדעת ונגאלים.

ובזה יובן דברי המדרש שכשיצא קין שאל אותו אדה"ר מה נעשה בדינך, עשיתי תשובה ונתפשרתי עם קוני, התחיל אדה"ר מטפח על פניו ואמר כך היא גדולה כחה של תשובה, פתח ואמר מזמור שיר ליום השבת. והנה ע"פ הלכה כשאומרים זה הפרק מזמור שיר, בזה מתחיל תוספת שבת שלו, כמ"ש בשו"ע סי' ר"סג ס"י, כשאומרים הקהל מזמור שיר, כולם מקבלים עליהם שבת. כיון שעיקר החטא היה שלא הוסיף מחול על הקודש, לכן זהו עיקר התשובה על חטא עץ הדעת שיהודים נוהרים לקבל שבת מבעוד יום.

(הגרמ"י רייזמן – יום א' נח תשע"ז)

ובהמשך אמר רב חיסדא אמר מר עוקבא 'כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו שני מלאכי השרת מניחים ידיהם על ראשו ואומרים וסר עונך וחטאתך תכופר'. ויש להבין איך יכופרו עוונותיו באמירת ויכולו בלבד.

וביאר רבי סנדר ז"ע ע"פ מש"כ האור החיים הק' בפסוק ויכולו השמים וכל צבאם, ויכולו לשון כליון, כי באמת ברא הקב"ה את העולם רק לששה ימים בלבד, אלא שהשבת קודש מכניס חיות לעוד שבוע חדש, כמ"ש בזמירות ליל שבת 'ולששה כל ברואים ועומדים', העולם נברא רק לששה ימים, ובאמת היה צריך העולם להגמר לאחר ששה ימים, אלא שבכח השבת מתקיים העולם תמיד עוד על שבעה ימים, כך בכל שבוע ושבוע, שהשבת ממשיך חיות לעוד שבוע. עוד פי' האור החיים הק' ויכולו לשון התחלה, שמתחיל העולם עוד פעם ועוד פעם.

נמצא שהשבוע פרשת נח חי בזכות שבת קודש פרשת בראשית. והנה כשכא יהודי ואוהב את השבת קודש, הרי הוא מוסיף מחול על הקודש, נמצא שהקב"ה הכניס כח בששה ימים הבאים ע"י כ"ד שעות של שבת, אך זה היהודי יש לו כח להוסיף עוד שעה על שבת, שמקבל שבת מבעוד יום ומוסיף מחול על הקודש, הרי עשה כ"ה או כ"ו שעות של שבת, וא"כ נמצא שהוא שותף עם הקב"ה בקדושת השבת, כי הקב"ה קידש כ"ד שעות והוא הוסיף עוד שעה.

ובשו"ע חו"מ סי' קע"ו נפסק ששני שותפים שהכניסו מעות לקופה אחת, אע"פ שראובן הכניס אלף ושמעון עשר, ואח"כ עשו רווחים מאלו המעות, הם חולקים הרווחים לאמצע. וכיון שאמר האור החיים הק' שכל השבוע חי מהשעות של השבת, והקב"ה עם האדם הם שותפים בקדושת השבת, אע"פ שעיקר השבת נתן הקב"ה, מ"מ הם נחשבים שותפים שוה בשוה, והוא שותף להקב"ה בבריאת שמים וארץ של זה השבוע.

ובזה פירש רבי סנדר את דברי הגמ' הנ"ל 'כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו', בערב שבת דייקא, כיון שהוא הוסיף שעות של תוספת שבת, הרי הוא נעשה שותף עם הקב"ה במעשה בראשית. ועל זה הקשה רבי אלעזר הרי הקב"ה עשה ואתה רק מדבר, ומיישב שגם הקב"ה רק דיבר, וגם אתה כשאמרת הריני מקבל עלי קדושת שבת, הרי אתה ממש שותף של הקב"ה במעשה בראשית.

וכמ"ש האור החיים הק' על הפסוק 'ושמרו בני ישראל את השבת', וחז"ל דרשו בכל פעם שכתוב לשון ושמרתם, לעשות משמרת לדברי תורה, ואם היינו שומרים כ"ד שעות מדויק של שבת, הרי היו נוגעים באיסור תורה, ושמרו בני" את השבת, היינו שבני ישראל קבלו עוד שעות סביב השבת, ועי"ז 'לעשות את השבת לדורות', שעשינו את השבת ע"י המשמרת של תוספת שבת.

ועתה נשאר לבאר המשך דברי הגמ' שם: אמר רב חיסדא אמר מר עוקבא 'כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו שני מלאכי השרת מניחים ידיהם על ראשו ואומרים וסר עונך וחטאתך תכופר' והקשה רבי סנדר, ומה יעשה מי שאין לו עוונות, מה להם למלאכי השרת להניח ידיהם על ראשו? הרי אין מוכרח שיהיה לו עונות בכל שבוע. ואם נאמר שיש לו איזה שגגה בכל שבוע, הרי הם אומרים 'וסר עונך וחטאתך תכופר', האם כל אחד נכשל בעון במזיד כל שבוע? וכן יש להבין איך יתכפרו העוונות ע"י אמירת ויכולו בלבד. בשלמה על שמירת שבת עצמו, כבר ביאר הח"ח בהקדמה להלכות שבת סיבת הדבר שבשמירת שבת זוכה לכפרה, אך כאן רק הוסיף על השבת איך יתכפרו עוונותיו.

ויובן ע"פ מה ששמע מרבו הרה"ק מלובלין שכמו שכל אדם צריך לתקן את מה שפגם בו הגלגול, כך צריך לתקן מה שעשה בגלגולים הקודמים עד פגמו של אדם הראשון בעצמו, וכך נודע מדברי מרן האריז"ל. ומבאר רבי סנדר דבר נפלא [הפוך ממה שלמדנו לעיל] שכל הפגם של אדה"ר היה שלא

בדרך הדרוש

ולא אמרין ברוך שעשני ישראל, כי איך יברך ברוך שעשני והלא טוב היה שלא נברא. וקשה מה שאומרים ברוך אלוקינו שבראנו לכבודו, אמנם כי כאשר כבר התפלל האדם וקיבל על עצמו ייחוד הבורא ית' אז טוב לו שנברא, משא"כ קודם התפילה. והנה אמרין (קידושין מ, א) דמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה משא"כ מחשבה רעה, א"כ לפי המחשבה השכר יותר מההפסד. וז"ש וירא ה' כי רבה רעת האדם, דהיינו שהלאווין שהוא עובר עליהם הם מרובים, א"כ טוב לו לאדם שלא נברא רק משום שהמחשבה טובה שהקב"ה מצרפה למעשה נוח לו שנברא, אבל כאן היה וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום ואין להם מחשבה טובה כלל, לכן וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ.

(חתם סופר על הש"ס עירובין. ומובא כן ג"כ בשם הרה"ק ר"ש מניקשלבורג ז"ע)

היא שמירת שבת ע"כ פתח ואמר מזמור שיר ליום השבת ודו"ק: (מדרש יונתן)

וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבת לבו רק רע כל היום: וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ ויתעצב אל לבו: (ו, ה)

בגמרא עירובין: נחלקו ב"ה וב"ש הללו אומרים נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא והללו אומרים נוח לו לאדם שנברא וכ' נמנו ונמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו וכו' ופי' מהרש"א (מכות כ"ג ע"ב) דנמנו ר"ל שבאו למנין המצות שהלאווין הם יותר מהעשין כי העשין רמ"ח והלאווין שס"ה וע"כ הסכימו וגמרו שלא נברא האדם בשביל עצמו ויותר טוב היה לו שלא נברא כי הוא קרוב להפסד מחמת הלאווין שהם רבים עי"ש

ובארתי כבר מה שכי' המפרשים (ב"ח או"ח סי' מ"ו ד"ה ויש) על המברכים ברכות השחר ברוך שלא עשני גוי

איתא במדרש (רבה כב, יג) פגע אדם בקין אמר לו מה נעשה בדינך אמר עשיתי תשובה ונתפשרתי אמר כך גדול כחה של תשובה פתח ואמר מזמור שיר ליום השבת ותמוה, וליישב דאיתא במפרשים תשב אנוש עד דכא ר"ת דכא יד' כפירה' אישה דעל אלו ג' עבירות אינו מועיל תשובה, אמנם אם מצינו שהתשובה מועיל על אחד מג' עבירות כמילא מועיל ג"כ תשובה על שאר שני עבירות דהא דומין זל"ז ואיתא בנחלת בנימין והיא מוזה"ק אדם חטא בעץ הדעת שכפר ביחודו של עולם וזה הי' חטא ע"ז ואיתא בגמ' דשבת כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו

אמנם זה ניחא אי מצינו שמועיל תשובה על אחד משאר עבירות כמילא מועיל ג"כ על ע"ז וזה הפשט בהמדרש שאמר אדם א"כ כך גדול כחה של תשובה שמועיל על רציחה א"כ כמילא מועיל ג"כ על ע"ז והתשובה על ע"ז

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בראשית

כך יכולים אנו לבחון את עצמנו כמה אנחנו שמחים בעשיית המצוות ובעבודת ה' שלנו? האם על כל צעד ושעל אנו מחפשים סיבה למה לא לקיים את המצווה או מחפשים איך להתחייב במצווה...

"נעשה אדם" (א, כו)

איתא במדרש (ילקוט שמעוני) ר' שמואל בר נחמני אומר: בשעה שהיה משה כותב התורה, היה כותב מעשה כל יום ויום. כיון שהגיע לפסוק נעשה אדם, אמר לפניו: רבש"ע, למה אתה נותן פתחון פה לאפיקורסים? אמר ליה: כתוב, והרוצה לטעות יטעה. לכאורה היה לו לומר והטועה יטעה ומהו הלשון הרוצה לטעות? אלא הפירוש הוא, שמי שבאמת אינו רוצה לטעות לא יטעה לעולם, ורק מי שרוצה לטעות הוא טועה. (מרחן הגר"ח זוננפלד זצוק"ל)

"ויפח באפיו" (ב, ז)

בשעה שברא הקב"ה אדה"ר, היה מוטל לפניו כגולם, אמר, באיזה מקום אני נופח בו נשמה, אם בפיו הוא מספר בו לה"ר, אם בעיניו הוא מרמז בהן לדבר עבירה, אם באזניו הוא שומע בהן גדופין וחרופין, אלא אני רואה מקום יפה באדם שהוא דרך אפים, מה האף הזה פולט את הזוהמא וקולט ריח טוב, כך הצדיקים בורחים מן העבירה שריחה רע ומדבקין בד"ת שריחה נודף. (מדרש הגדול)

"וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים" (ג, כד)

וברש"י כרובים, מלאכי חבלה. אצל המשכן נאמר (שמות כה, כו): "והיו הכרובים פורשי כנפיים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפורת" ועל כך אמרו חכמינו ז"ל: כרובים - כרביא, דמות פרצוף של תינוק היה להם". דבר זה - אומר הגאון רבי משה מרדכי אפשטיין זצ"ל - בא ללמדנו, כי כשנותנים לילד חינוך טוב וראוי, עשוי הוא להיות אחר כך ככרובים המסוככים בכנפיהם על ארון הקודש; ואילו כשאין מחנכים אותם כראוי, עשוי הוא להיות ככרובים - מלאכי החבלה...

"בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ" (א, א)

רבינו האור החיים הקדוש מביא את דברי חכמינו זכרונם לברכה שאמרו וזה לשונם: 'כל מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים'. ומבאר את הענין, שאם הדברים יצאו מתוך 'הגוף' אינם יכולים ליכנס ל'נפש' השומע, אבל אדם ירא שמים, הוא מדבר מתוך עמקי נפשו, ולכן דבריו נשמעים לנפשות אחרים, כי הדברים יוצאים מנפשו לנפש השומע.

ובזה מפרש בדרך רמז את הפסוק, שאם האדם רוצה להשמיע דברי מוסר ויראה, אז הסדר הוא, 'בראשית' בתחילה צריך להיות 'את השמים' שהוא בעצמו יהיה לו יראת שמים, ואחר כך 'את הארץ' יוכל להשמיע גם לבני הארץ יראת שמים.

"ויתן אותם אלוקים ברקיע השמים להאיר על הארץ" (א, טו)

בתפילה אנו אומרים 'טובים מאורות שברא אלוקיננו... שמחים בצאתם וששים בבואם'. בברכת הלבנה אנו אומרים "ששים ושמחים לעשות רצון קונם". שואל הרב הלר: מי אמר שזה נכון אולי הם לא שמחים מזה שכל בוקר השמש צריכה לזרוח והירח מתמעט וגדל כל חודש? לפי מה הגיעו חז"ל למסקנה הזו ועוד קבעו זאת בברכת הלבנה האין זו ברכה לבטלה?!

התשובה תובן על פי משל: כיצד נדע האם עובד שמח להגיע לעבודה? פשוט מאוד נראה מתי הוא מגיע בבוקר ומתי הוא עוזב את מקום העבודה? עובד שמח יגיע בכל בוקר בזמן ובדיוק לתפוס את העמדה עליה הוא מופקד כמו כן לא ימוש ממקומו עד לסיום תפקידו. לעומתו, עובד ממורמר מגיע באיחור אם בכלל ואף משתדל "לברוח" בטרם הסתיימה המשמרת שלו... הוא ימצא מגוון תירוצים המצדיקים את האיחור ומגוון רעיונות המכריחים אותו לצאת מוקדם...

כן הוא הנמשל: חז"ל הגיעו למסקנה מאד פשוטה הם התבוננו בשמש ובירח וראו: "שלא ישנו את תפקידם" וממילא הסיקו שהם: "ששים ושמחים לעשות רצון קונם"...

"כי האדם עץ השדה".

מעשה בעשבים ועצים שהיו עומדים כל אחד במקומו והיה מלאך ממונה על כל אחד מהם ואומר לו 'גדל'. היו שם ארבעה שלא היו להם מלאכים. כלומר שלארבעה אלו לא היה מלאך ממונה על כל אחד להשגיח עליו ולהגיד לו גדל. רק השם יתברך לבדו הוא המשגיח שלהם.

(נקודות של אור - ספינקא)

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בראשית

"ויהיו כל ימי אדם אשר חי תשע מאות שנה ושלושים שנה וימת" (ה, ה)

מובא במדרש (ילקוט שמעוני) זה ספר תולדות אדם, העביר לפניו כל הדורות, הראהו דוד, חיים חקוקין לו ג' שעות. אמר לפניו: רבוננו של עולם, לא תהא תקנה לזה? אמר: כך עלתה במחשבה לפני. אמר לו: כמה שני חיי? אמר לו: אלף שנים. אמר לו: יש מתנה ברקיע? אמר לו: הן. אמר לו: ע' שנים משנותי יהיו למזל זה. מה עשה אדם? הביא את השטר וכתב עליו שטר מתנה, וחתם עליו הקב"ה ומטטרון ואדם. אמר אדם: רבוננו של עולם, יפיות זו מלכות וזמירות הללו, נתונות לו במתנה ע' שנה שיחיה ויהא מזמר לפניך. וזה שאמר הכתוב: "הנה באתי במגלת ספר כתוב עלי".

עוד מובא במדרש, שכאשר הגיע זמנו של אדם הראשון למות, כשהוא בן תשע מאות ושלושים שנה, טען כי ימי חייו אלף שנים ועדיין לא הגיע זמנו להיפטר מהעוה"ז. הראה לו הקב"ה שטר שהוא עצמו חתם עליו, שבו התחייב להעניק שבעים משנותיו לדוד המלך. אדם הראשון טען כי הוא חוזר בו ואין הוא מסכים לתת שבעים שנה לדוד המלך. אמר לו הקב"ה, הרי עתיד לצאת ממך איש צדיק, הוא יעקב, שעליו נאמר (מיכה ז, כ) "תתן אמת ליעקב", ואם כן עליך לשמור על מידת האמת שלא יהא התלמיד גדול מהרב'.

אמר בזה הגאון הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל ביאור נפלא, שכל זה רמוז בספר התהלים - ספרו של דוד המלך ע"ה - בפסוק (קמו, ג-ד) "אל תבטחו בנדיבים וגו'... תצא רוחו ישוב לאדמתו וגו' " - "אל תבטחו בנדיבים", זה אדם הראשון שנתן שבעים משנות חייו בנדבה. מדוע אין לבטוח בנדיבים? כי תצא רוחו ישוב לאדמתו ביום ההוא אבדו עשתנותיו, ביום שתצא רוחו ויהיה עליו לשוב לאדמתו, ביום ההוא אבדו עשתנותיו והוא ינסה לחזור בו מהבטחתו, אבל אשרי ש-אל יעקב בעזרו, כי רק על ידי שאמר לו ה' שייצא ממנו יעקב, היה לו לדוד המלך הדבר לעזר, שכך ניתנו לו שנותיו שנדב לו אדם הראשון. (להתעדן באהבתך)

"יצר לב האדם רע" (ח, כא)

רבי פינחס מקוריץ נכנס פעם אחת לבית מדרשו ומצא את החסידים שרויים בדיון ער. "על מה אתם משוחחים?", שאל. "מדברים אנו על עורמתו של יצר הרע הרודף אחרינו", השיבו החסידים. נענה רבי פינחס ואמר: "אל תדאגו, טרם הגעתם למדרגה זו שהיצר ירדוף אחרכם, לפי שעה אתם רודפים אחריו.

א אטו שבת

"בזעת אפיך תאכל לחם" (ג, יט)

איש אחד נכנס פעם אל הרה"צ רבי נטע מויליפולי זצוק"ל והתאונן לפניו שיש לו פרנסה טובה ובהרחבה, אמנם הוא עמל כ"כ והעבודה קשה לו, ענה לו הרה"צ הרי כך כתוב בתורה בזיעת אפיך תאכל לחם, אלא אם משכימים בבקר בשעה חמישית ועמלים בדברי התוס', יוצאים בזה מאמר הפסוק הנ"ל והפרנסה באה בניקל. (ניצוצי התורה)

"למה חרה לך ולמה נפלו פניך הלוא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח הטאת רובץ ואלוך תשוקתו ואתה תמשל בו" (ד, ז)

לכאורה אינו מובן השאלה ששאל הקב"ה את קין - "למה חרה לך?" הרי מפורש נאמר בפסוק שלפניו על מה חרה לו, "וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, ואל קין ואל מנחתו לא שעה, ויחר לקין מאד ויפלו פניו"?

אלא הסביר הגה"ק רבי יהושע מקוטנא זי"ע - לא שאל אותו על חטאיו שגרמו שלא שעה אל קרבנו, אלא על שהיה שרוי בעצבות. כי העצבות היתירה על העבירה גרועה מן העבירה עצמה, שכן היא גוררת אחריה עבירות נוספות. וזה שאמר הכתוב: "אם תיטיב" - לשון שמחה (כטוב לב המלך) - "שאת" - תתעלה ותתרומם מנפילתך, "ואם לא תיטיב" - תהיה בעצבות, "לפתח חטאת רובץ" - רובצים עליך חטאים אחרים, שכן ידענו כי העצבות מזמנת אל האדם את כל העבירות!... (פנינים)

"ויאמר קין אל הבל אחיו ויהי בהיותם בשדה ויקם קין על הבל אחיו ויהרגהו ויאמר ה' אל קין אי הבל אחיך ויאמר לא ידעתי השומר אחי אנוכי" (ד, ח-ט)

כל הלומד את פסוק זה יראה מיד שמקרא קצר הוא, מכיוון שלא כתוב מה קין אמר אל הבל. אבל הגר"א מוילנא זי"ע הסביר את פסוק זה, כך: נראה לומר על פי מה שאמרו חז"ל (בראשית רבה, פרק כ"ב), כי הבל היה גיבור יותר מקין, ולו היה קין רוצה לריב איתו ולהורגו לא היה יכול לו, מה עשה קין, הלך אתו בעורמה וברמאות, דיבר איתו בשפת חלקות וקרא לו תמיד "אחי", כדי שהבל לא יישמר מפניו. וזה ויאמר קין אל הבל "אחיו" - דיבר אתו תמיד באחוזה, לכן - "ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו". וזה שאמר ה' לקין - "אי הבל אחיך" - איה האחוזה שהראית תמיד להבל, והשיב קין - לא ידעתי, היה לו לומר, אינני יודע, אלא הפשט הוא, שבעבר גם כן לא ידעתי מזה, לא היה לבי שלם איתו...

גליון 384
שנה ט' תש"פ

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תודה למשפחת קליימן על האישור לפרסום התמונה

סיפורי חז"ל

מי ברא את העולם הזה

איתא במדרש: גוי אחד בא אל רבי עקיבא ושאלו: "מי ברא את העולם הזה?" השיב רבי עקיבא: "הקדוש ברוך הוא" "תן לי הוכחה לכך" תבע הגוי. "שוב אלי למחר ואתן לך", אמר רבי עקיבא. למחרת, כשהגיע הגוי, שאל אותו רבי עקיבא: "מה אתה לובש?" "בגד", ענה הגוי. "ומי עשה את הבגד?" שאל רבי עקיבא. "האורג", השיב הגוי. אך רבי עקיבא נענע בראשו לאות לאו, ואמר: "אינני מאמין לך, תן לי הוכחה לכך". התקצץ הגוי ושאל: "איזה הוכחה אתן לך?" "כלום אינך יודע שהאורג עושה את הבגד?" השיב רבי עקיבא: "וכלום אינך יודע שהקב"ה ברא את העולם?" נפנה אותו גוי והלך לו.

שאלו תלמידי רבי עקיבא את רבם: ומהי ההוכחה האמיתית? השיב להם: בני, כשם שהבית מודיע ומעיד על הבנאי שעשאו, והבגד מודיע על האורג, והדלת – מודיעה ומעידה על הנגר – כך העולם מודיע ומעיד על הקדוש ברוך הוא שהוא בראו.

(על פי מדרש תמורה)

פרשת השבוע

בראשית ברא וגו' א' – א'

פירש"י "אין המקרא הזה אומר דרשני כמו שדרשו חז"ל" מסופר: פעם אחת בסעודת שבת בראשית, שהרה"ק רבי זאב מזבאריטש ואחיו זיע"א בני הרה"ק הרי"מ מזלאטשוב זיע"א היו מסובין בה, כבדו את הראשון באמירת תורה, ואמר: "בראשית ברא", אומר רש"י אין המקרא הזה אומר 'אין המקרא הזה אומר דרשני כמו שדרשו חז"ל', פירוש, אם אתה יכול לדרוש כחז"ל, מותר לך לדרוש, ואם אין אתה יכול אל תדרוש כלל.

ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו

כי וגו' מות תמות (ב' – י"ז)

פעם שב הרה"ק רבי מאיר שפירא זיע"א לישיבתו ישיבת חכמי לובלין, ובפיו ביאור נפלא אודות הויכוח שניהלה חוה עם הנחש בענין האכילה מעץ הדעת, אותו שמע בטשורטקוב מפי רבו הרה"ק רבי ישראל זיע"א. מצאנו הוספה בדברי חוה: הקדוש ברוך הוא אמר לאדם (ב' י"ז) "ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות" ואילו חוה הוסיפה ואמרה (ג' – ג') "ומפרי העץ אשר בתוך הגן אמר אלקים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו

פן תמותו" כדי להבין את ענין הנגיעה אמר הרבי מטשורטקוב, יש לפרש זאת על פי מעשה שהיה אצל הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק זיע"א, פעם אחת הביאו לפניו כוס תה עם קוביות סוכר, את התה שתה רבי אורי מבלי להמתין, ואילו את הסוכר החזיק בידו. כשהעירו לו על ששתה תה לא ממותק, פתח את ידו והראה לכולם שהסוכר פגה מתיקותו, והפך לסתם עפר. הציבור כולו נדהם והשתומם על הדבר.

סח רבי אורי ופירש: לפני חטא עץ הדעת ה' החושים שווים, וכל אחד מהם מילא את כל תפקידיו של האחרים, היינו, האוזן אכלה, היד נשמה וכדומה. והנה אחרי החטא נעשה פירוד בחושים, וכל אחד קיבל תפקיד מיוחד ויחיד, פה לאכול, אוזן לשמוע וכו'. אני, אמר הרבי מסטרעליסק על עצמו, תקנתי את חטא עץ הדעת, לפיכך היד שלי יכולה לאכול. מהסיפור הזה, סיים רבי ישראל מטשורטקוב, אפשר להבין את הנגיעה של חוה, כי לפני החטא היתה הנגיעה אכילה, אם כן לא הוסיפה מאומה, אבל ברגע שנגעה וחטאה, פסקה הנגיעה מלהיות אכילה ולכן לא מתה.

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים 6:33 ת"א: 6:35 ר"ת: 7:10

פרשת בראשית

זמני כניסת השבת

ירושלים: 5:21 ת"א: 5:36

מאן דיהיב בני, יהיב מזוני

מסופר על אחד מחסידיו של הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א, שמו היה ר' מאיר והיה עשיר גדול. הוא היה סוחר עם סוחרים גדולים, שועים וגדולי ארץ, והמזל האיר לו פנים. בכסף שהרוויח קנה בתים ואחוזות שהשתרעו על-פני שטחים נרחבים. ר' מאיר ורעייתו נהנו מחיי עושר ונוחות והיה נראה שלא חסר להם מאומה והם אנשים מאושרים עלי אדמות. אולם לא כן היה הדבר, למרות כל העושר והרחבות שלהם היה דבר אחד שהציק להם מאד, הם לא זכו לפרי בטן. לפני כל נסיעה אל רבו ברוזין, הייתה אשתו מפצירה בו כי יבקש את ברכת הרבי לילדים. ואכן, בכל ביקור וביקור ביקש מהרבי ברכה לזרעא חייא וקיימא, ומשום מה נמנע הרבי מלהבטיח להם ישועה.

פעם אחת, בעת שהכין עצמו ר' מאיר לצאת לרוזין, פרצה אשתו בבכי. "איך ייתכן שמאות ואלפים מתברכים מפי הרבי ונושעים בזכותו ואילו אתה שהנך מקורב אליו כל-כך, חוזר פעם אחר פעם מחצרו בלי ישועה. הפעם לא אסתפק עוד בברכה", זעקה בכאב, "הפעם הזאת עליך לדרוש מהרבי הבטחה מפורשת". ליבו של ר' מאיר נצבט, עיניו נתלחלו מדמעות והוא הבטיח לשמוע בקולה ולבקש מהרבי הבטחה לזרע ברך ה'. בתום שהייתו ברוזין נכנס ר' מאיר להיפרד מרבו לשלום. דמותה של רעייתו המיוסרת כמו ניצבה לנגד עיניו. "רבי", אמר בקול נשבר, "אנא יבטיח לנו כי בקרוב ניוושע". לשמע הדברים התעטף הרבי בשתיקה. השתיקה הופרה כעבור שניות בקולו של הרבי: "אם תרצו תוכלו להיוושע אך בתנאי אחד: אם תסכימו לקבל עליכם חיי דלות ומחסור, תזכו בילד". זיק של תקווה ניצת בעיני ר' מאיר. אילו היה הדבר תלוי בו בלבד, משיב היה בחיוב תכף ומיד. אך לפי שגם גורל אשתו תלוי בדבר, ביקש מהרבי שהות כדי להתייעץ עמה.

כאשר שב הביתה עם הבשורה והתנאי לכך, ההתרגשות בביתו הייתה עצומה. מבחינת אשתו לא היה כאן שום מקום להתלבטות. "איזה ערך יש לחיינו בלי ילד לאהוב ולגדל?", אמרה ור' מאיר כמוֹבן הסכים עמה. הוא חזר תיכף לרוזין והודיע לרבי כי הוא ואשתו מסכימים לקבל עליהם את התנאי הלא פשוט. הרבי לחץ את ידו, ברכו בחום ופטרו לדרכו.

בתוך זמן קצר פקדה את ר' מאיר שרשרת אסונות כלכליים, והוא הפסיד את כל הונו ורכושו. גם את ביתו הפרטי איבד

בדליקה פתאומית שכילתה אותו עד היסוד. ובה-בעת ממש נתקיימה גם הברכה. בתוך כשנה חבקו ר' מאיר וזוגתו בן זכר עם נשמה מיוחדת. ולמרות המעבר החד מחיי שפע לעניות ולחוסר כול, חשו עצמם ההורים הטריים – מאושרים באדם. המציאות החדשה אילצה את ר' מאיר להיעדר מביתו פרקי-זמן ארוכים, בחיפושיו אחר מקורות מחיה מזדמנים. בינתיים גדל הילד והיה לנער. העוני הקשה והיעדרויותיו הממושכות של האב מהבית, נתנו את אותותיהם בנער שחבר לנערי רחוב פוחזים. ליבם של ר' מאיר ורעייתו נחמץ, והם היו חסרי אונים.

יום אחד קם ר' מאיר ונסע לרוזין. נכנס לחדרו של הרבי וזעק מנהמת לבו המיוסר: "רבי: יש לי דין-תורה עם הקב"ה". בשנייה שלאחר מכן נשך את שפתיו וכבר התחרט על המשפט החצוף שנפלט מפיו. אבל הרבי שמע את הדברים ולא הרפה. "דין-תורה עם הקב"ה? על מה ולמה?". סיפר ר' מאיר לרבו על מצבו הרוחני הירוד של בנו-יחידו ואז הוסיף: "כשקיבלנו עלינו אני ורעייתו חיי עוני ודלות, עשינו זאת כדי לזכות בבן, אך לא בבן פורק-עול. זה לא היה חלק מהתנאי. תובעים אנו מהקב"ה שיספק לנו די מחסורנו. איננו מבקשים חיי שפע ומותרות, אלא שנוכל לגדל את בנו לתורה וליראת-שמים".

הצדיק מרוזין האזין לדבריו בהבעת השתתפות. "יש מן הצדק במה שאתה אומר", אמר. "אולם כדי לקיים דין-תורה עם הקב"ה, עליך לפנות לבית-הדין בעיר הגדולה "ברוד". שים פעמיך לשם ושטח את טענותיך לפני הדיינים, ללא כל מורא.

כשהוא שואב כוח מהוראת רבו, התייצב ר' מאיר לפני חברי בית-הדין של ברוד. ברגע הראשון נדהמו הדיינים מדבריו של העני האלמוני, שביקש להזמין לדין תורה את הקב"ה בכבודו ועצמו. אולם כאשר גילה להם מי שלחו אליהם, שינו את יחסם אליו. לאחר שחקרו ובדקו את גרסתו מכל צדדיה, קבעו דייני בית-הדין כי אכן הצדק עמו. "מאן דיהיב בני, יהיב מזוני", ציטטו בפסק הדין אשר קבע מפורשות כי ראוי הוא ר' מאיר לפרנסה בכבוד.

בדרכו חזרה לביתו שמע ר' מאיר קול דהרה מאחוריו. כרכרה הדורה עצרה לידו בחריקה. "היי, מאיר, מה מעשיך כאן? תראה איך אתה נראה, האם התחפשת?" זה היה קולו של אציל גוי שבעבר הרבה ר' מאיר לסחור עמו. האציל הזמינו לעלות על הכרכרה ור' מאיר נענה להזמנתו.

משל ונמשל

אשר ברא אלקים לעשות

משל לכפרי אחד שהגיע בפעם הראשונה בחייו לבקר בעיר הגדולה, מארחו ביקש להראות לו את נפלאות הכרך הגדול, על כן לקח אותו לביקור בבית חרושת לאריגים. הביט הכפרי משתאה במכונה הגדולה והעצומה האורגת בדים במהירות הבזק ועינו לא שבעה מהפלא שנגלה לעיניו. דבר כזה – הודה הכפרי בפה מלא – טרם ראיתי, אולם כיצד יודעת המכונה לארוג, ועוד במהירות כזאת? בוא וראה – משך אותו מארחו אל מאחורי המכונה – כך פועלת מכונת האריגה, הביט הכפרי וראה גלגלים בגדלים שונים ומשונים, היו שם גלגלי שיניים שהניעו גלגלים אחרים קטנים מהם, היו שם גלגלים שסובבו רצועות במהירות רבה, הכל זו, נע ומסתובב.

לאחר כמה ימים שב הכפרי אל ביתו וכינס את ידידיו לספר להם את אשר ראה בעיר הגדולה. והפלא הגדול ביותר – סיפר הכפרי בהתרגשות – היה מכונה עצומה ובה גלגלים מסתובבים! נו! תמהו בני הכפר, ומה בכך שהם מסתובבים? כפריים הייתם וכפריים תשארו! חרץ האיש את משפטם, האם אינכם מבינים? הגלגלים מסתובבים ומסובבים גלגלים אחרים! הביטו בו בני הכפר בתמיהה. כאשר ראה כי בני כפרו אינם יורדים לסוף דעתו, החליט לעשות מעשה, מיהר האיש והזמין מכונת אריגה אל הכפר. ואכן כעבור זמן הגיעה המכונה והוצבה אחר כבוד באולם המרכזי שבכפר. אז הפעיל האיש את המכונה והראה לכל בני הכפר את הגלגלים המסתובבים בה. חוטי אריגה לא הכניס במכונה אלא בכל בוקר היה מפעיל אותה ומביט בה במשך שעות ארוכות בלא לדעת שבעה, ועם שקיעת החמה היה מכבה את המכונה ושב לביתו עייף מעמל יומו.

הנמשל: ממש כאותו כפרי נבער, כך גם אותם אנשים שאינם משכילים להביט בבריאה ולהבין את עיקר מטרתה. השמש והירח וכל צבא השמים מסתובבים בסדר מופתי החוזר על עצמו בכל יום, חודש ושנה. אדם החושב בלבו שכל מטרתם של צבא השמים הוא להסתובב על צירם, הרי הוא כאותו כפרי! כל מטרת הבריאה היא "לעשות"! על היהודי להתבונן בבריאה הנפלאה שברא הקב"ה ולהבין מתוך כך כי יש בורא ומכווין לעולם שנתן לנו תורה ומצוות וציוה עלינו לקיימם. וזה הפירוש "מכל מלאכתו אשר ברא אלקים" – "לעשות".

(הרה"ק רבי ישראל מטשארטקוב זיע"א)

תוך כדי נסיעה סיפר ר' מאיר את שעבר עליו בשנים האחרונות. "שמע נא, מאיר", פנה אליו האציל בידידות, "אולי אתה תוכל לעזור לי". האציל סיפר לו כי מסיבות כלשהן זקוק הוא בדחיפות לכסף מזומן. לפני שעה קלה יצא מפגישה עם בעל אחווה מסויים, בניסיון למכור לו כמה מנכסיו. הבעיה הייתה שגם בעל האחווה חש בלהיטותו היתרה למכור את נכסיו, והוא ניצל זאת כדי להוריד את המחיר בצורה בלתי הוגנת. "למעשה", הוסיף האציל ואמר, "אני כל-כך זקוק לכסף עד שאין לי ברירה אלא לחזור אל בעל האחווה ולהסכים למחיר שהציע לי. אלא שאם אשוב אליו כעת, יראה בכך כניעה מצידו והוא עלול ללחוץ עליי ולהוריד עוד את המחיר. לך אליו אתה ועשה זאת במקומי, תמורת עמלת תיווך ראויה לשמה.

החליף ר' מאיר את בגדיו ופנה אל ביתו של בעל האחווה. גם עמו סחר בעבר והם הכירו היטב זה את זה. בשיחתם סיפר לו בעל האחווה, כמשיח לפי תומו, על עסקה גדולה שזה עתה הוצעה לו. הוא התייסר באוזניו של ר' מאיר על כי החמיץ את העסקה המשתלמת. ר' מאיר העמיד פני תם והתעניין בפרטי המקרה. "למעשה", אמר לבסוף בעל האחווה, "חפץ אני בקיום העסקה, גם במחיר שהציע לי האציל. אך אם ארדוף אחריו כעת, הוא יפרש זאת ככניעה מצידו ויעלה עוד את המחיר". לפתע הבריק רעיון במוחו של בעל האחווה. "מאיר, ידידי", אמר בחיוך מבטיח, "יש לי בשבילך הצעה שלא תוכל לסרב לה. לך אליו אתה וקנה בעבורי את הנכסים, במחיר שביקש. והריני מבטיחך כי חלקך לא יקופח". סופו של דבר, שהעסקה הסתיימה בכי-טוב ור' מאיר זכה בדמי תיווך מכובדים משני הצדדים.

בכסף שהרוויח, יכול היה ר' מאיר לפרנס בכבוד ולאורך זמן את אשתו ובנו, והשלווה והנחת חזרו לשכון בביתם הצנוע. הבן גדל לתפארת והוריו המאושרים ראו ממנו נחת לאורך ימים ושנים טובות, אז הרגישו כמה היה שווה להקריב למענו.

יומא דהילולא של הרה"ק רבי ישראל מרוזין ג' מרחשון

זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל, אמן

צ"ן אדם לחברו

לפייס את האדם שפגע בו

מסופר: פעם התנפל על הגה"ק רבי יוסף זונדל מסלאנט זיע"א יהודי עני מדוכא ומיוסר, וביזה אותו קבל עם בחירופים וגידופים, משום שחשבו לממונה על כספי הצדקה. ר' זונדל לא השיב לו כלום ואף מנע מזהקהל מלפגוע בו. ולא אמר די בכך כי אם באותו לילה בשעה מאוחרת, אחרי ששיער שכבר שכך כעסו של אותו מר נפש, הלך לביתו להרגיעו ולפייסו שבגלל הטעות שחשב אותו לממונה על הצדקה, נגרמה לעני זה ההתרגוזה הזאת שנבעה מרוב מצוקתו ועוניו.

פריעת בעל חוב מצווה

מסופר על הגה"ק רבי אלחנן ווסרמן זיע"א, שנראה צועד ביום חורף קשה כשהוא מתעטף בצעיף מפני הקור העז ששרר בחוץ, מעטה רך של שלג צחיח רק הקשה על הליכתו, בשונו מן השיעור היומי לביתו. אך מיד כשנכנס לביתו, הודיע לרעייתו הרבנית כי יש בידו עתה מעט מהכסף שחייבים הם לפרוע את חובם לקצב העיר, בעד הבשר שרכשו אצלו, וכי הוא מתכוון מיד לצאת ולשלם לו זאת. משראתה הרבנית את מזג האוויר הזועף ששרר בחוץ, ניסתה להניא אותו באמרה כי ינוח קמעא והיא תלך מחר בבוקרו של יום להשיב לו את סכום ההקפה. למרות שידוליה הרבים, הבחינה הרבנית כי רבי אלחנן עומד על דעתו והוא אף פתח את דלת הבית לצאת לעבר בית הקצב, הבינה הרבנית כי בנפשו הדבר, וביקשה מאחת מבנות המשפחה ששהתה אותה עת בבית שתתלווה אליה, ובמאמצי שכנוע נטלה את הכסף מבעלה, ומיד יצאו

השתים לבית הקצב ופרעו לו את החוב. מששבו לביתם, חזרו ומצאו את רבי אלחנן יושב וקורן, אושר נסוך היה על פניו, והוא באצילותו מסביר לרעייתו הרבנית "כמה שמחה היא לי שיכולנו להשיב הכסף מיד ולא נזקקנו להלין הכסף בביתנו, שכן פריעת בעל חוב מצווה היא ככל המצוות, ושמה אני לקיימה".

מה חסם את הכניסה לגן עדן

סיפר הרה"ק רבי משה צבי מסווראן זיע"א: בזמנו נכנס לאשה אחת גלגול, הביאו אותה לפני הרב מיחאדיה, והיה אותו רוח מדבר מתוך האישה, והיה מבקש שיתקנו את נשמתו בזה שיאמר עם מנין אנשים תהילים לעילוי נשמתו, ורק אז יצא. ביקש ממנו הרב שיספר לו למה נענש להתגלגל בעולם? סיפר הרוח, בימי חיי הרביתי לחטוא, ברם התחרטתי על מעשי וחזרתי בתשובה גמורה. כשהגיעה שעת להיפטר מהעולם, נפטרת מתוך תשובה. בבואי לפני בית דין של מעלה נוכחתי כי אכן תיקנתי את חטאי, וזלת חטא אחד שלא שמת אל לבי לשוב עליו, ודווקא חטא זה טורדני מעולם האמת, וממנו אין לי מנוחה עד היום הזה. ומעשה שהיה כך היה: פעם אחת ראיתי אברך בן תורה שעמד סמוך לחותנו ואמר פרקי תהילים, בהגיעו לפסוק מסוים טעה בהגייתו, צחקתי ממנו בפני חותנו ואמרתי: הטועה בהגייה בן תורה יחשב? נכלם האברך מאוד. ועבירה זו שלא ייחסתי לה כל עניין, חוסמת בעדי את הכניסה לגן עדן, אף על פי שנטהרתי מכל עוונותי והנני נע ונד ומגולגל בעולם בגללה.

תלולא דצדקיא

שבת קודש כ"ז תשרי

רבינו יצחק הזקן בן רבינו שמואל (ר"י מבעלי התוספות)
רבי אלעזר רוקח ב"ר שמואל שמעלקא (מעשה רוקח - תק"ב)
רבי אריה לייב הכהן ב"ר יוסף (קצות החושן - תקע"ג)

יום שני כ"ט תשרי

שמעון הצדיק בן חוניו משיירי כנסת הגדולה הרה"ק רבי אברהם דוד מבוטשאטש
ב"ר אשר אנשיל (דעת קדושים-תר"א)
הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר חיים האגער (צמח צדיק - תרמ"ה)

יום רביעי א' מרחשון

רבינו יונה החסיד מגירונדי ב"ר אברהם (שערי תשובה)
הגה"ק רבי יהודה לייב ב"ר ברוך אב"ד לאנצוט (תלמיד החוזה - תקפ"ד)
הרה"ק רבי ישכר דוב בעריש מוואלברוו ב"ר משה (עבודת יששכר - תרל"ח)

יום שישי ג' מרחשון

הרה"ק רבי ישראל מרוזין ב"ר שלום שכנא (תרי"א)
הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב ב"ר נפתלי צבי (תרכ"א)
הרה"ק רבי יהודה לייב מקאפוטט ב"ר מנחם מענדל בעל הצמח צדק (תרכ"ז)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטיבין שליט"א
מח"ס "ב"ב אור"ח" פרקים יוסף הירוש" על המעשים.

האוכל בשוק (א')

א) האוכל בשוק הרי זה דומה לכלב, ויש אומרים פסול לעדות [קידושין מ:], ונאמר בזה שני עניינים - האחד, שמהלכות דרך ארץ אין ראוי לאכול בשוק, והשני, שאם נוהג כן, אינו כשר לעדות. (שלמי חיים להג"ר חיים מלין שליט"א, העמוד לראות אור בקרוב)
ב) פסול האוכל בשוק לעדות הוא מדרבנן [רמב"ם עדות יא ה, טוש"ע חו"מ לד יח], דמשום שאינו מקפיד על כבודו - אינו בוש לזלול בעצמו ולהעיד עדות שקר [רש"י קידושין שם]. אך י"א דפסול מן התורה [משכן העדות שער ה]. (שם)
ג) בפשטות אין איסור בכך שאוכל בשוק, אלא רק שאם עושה כן הרי שאינו נוהג כבוד בעצמו, וחוששים לעדות שקר. ומכל מקום משום דרך ארץ אין לאכול בשוק. אך י"א שיש בדבר משום איסור ביוש עצמו דחשיב בושת גדול שאסור לאדם לבייש את עצמו [אג"מ יו"ד א רמט] (ויתכן שהוא איסור מן התורה). (שם)

בחסות רשת חנויות

גל פז

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

מברכים חודש מרחשון

המולד יהיה בעז"ה

אור ליום ג' 6:34 בבוקר 6 חלקים

ר"ח ביום שלישי ורביעי

כַּפְּנֵי בַּיִת לֹזֵי

שע"י בית הכנסת "בית לוי" רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

בראשית
גליון מס' 556

יציאת שבת: י"ם 18:32, ת"א 18:34

כניסת שבת: י"ם 17:21, ת"א 17:36

נלמד מהפרשה

בזיעת אפך תאכל לחם

שמעתי סיפור מופלא, שהיה בירושלים עיה"ק. גביר, תומך ידוע במוסדות ירושלים, בא לבקר בארץ הקודש, וגבאי המוסדות ליווהו והראו לו את "עץ חיים", את בית החולים "ביקור חולים", ומוסדות הצדקה והכוללים. בגמר הביקור הביאוהו לבית רבה של ירושלים, רבי שמואל סלנט. הרב ישב ושוחח עמו. תוך כדי שיחה, נכנס אברך צנוע ובא לשאול את רבי שמואל סלנט שאלה בהלכה, מיד הפסיק רבי שמואל לדבר עם האורח הנדיב, וישב ושוחח בארוכה עם האברך הצנוע. הגביר נפגע מאד מיחסו של רבי שמואל, ועזב את הבית בכעס גדול. הגבאים ניסו להרגיעו, אך ללא הועיל. החליטו ביניהם הגבאים להראות לגביר את חיי האברך הצנוע. הם אמרו לגביר: "לכשתראה מי הוא האברך, אולי תשנה את דעתך". לעת ערב הגיעו לחלון ביתו של האברך, שהיה גר במרתף כאשר חצי מקומת הדירה היה בתוך האדמה וחציו השני נמצא מעל האדמה. הם ראו איך יושבים האברך עם שבעת בניו סביב השולחן, ואוכלים לחם עם קצת שמן. אח"כ מזג להם כוס חלב שרק שליש מהכוס הכיל חלב. בגמר האוכל, נטלו סידורים וברכו ברכת המזון בקול ושירה כולם כאחד, ולאחר ברכת המזון נטלו כולם ספרים: זה גמרא, זה חומש וזה משניות, והילד הקטן נטל דף שיש בו צורת האותיות, וישבו ביניהם ולמדו, לאט לאט נרדם הילד הקטן על הדף, והאב נטלו והשכיבו על המיטה, פשט את בגדיו וכיסהו במעטה קל של צמר, כך חלפה לה שעה עד שכולם נרדמו, ואז ישב האברך עם הגמרא והמשיך ללמוד. לגביר, לא היה כח לעמוד זמן רב, והלך לבית מלונו. לאחר שלוש שעות שוב חזרו אליו הגבאים, ואמרו לו בא וראה את האברך. שב הגביר וראה איך יושב האברך על הרצפה ומזיל דמעות ועורך תיקון חצות. הגביר התרגש מאד ואמר: "עכשיו אני מבין את רבי שמואל, אברך כמותו ודאי שחשוב ממני פי כמה וכמה". למחר חזר הגביר לבית רבי שמואל, ביקש לפייסו, ואמר: "אני מוכן לתת לאברך פרנסה בשפע לכל ימיו!" שלח רבי שמואל לקרוא מיד לאברך. אמר האברך: "ב"ה, לא חסר לי כלום! יש לי בית, יש לי לחם ושמן, ומה לי לצרה הזאת של עשירות אשר תמנע ממני מלעבוד את ה' מתוך דעה צלולה?!"

טעמו וראו כי טוב ה'

"הלא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובך."

הגמרא במסכת קידושין (ל'). מבארת את הפסוק על פי מאמר חז"ל: "בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין", ולכן אם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים ביד היצר הרע שנאמר: "הלא אם תיטיב" - תלמד תורה "שאת" - ה' ירומם אותך. ואם אין אתם עוסקים בתורה אתם נמסרים בידו שנאמר: "לפתח חטאת רובך". אלו הם דבריו של ה' לקין כאשר הוא מזרז אותו להיטיב את דרכו, כדי שקרבנו יתקבל ברצון. והנה בדרך כלל אנו מבינים את המילה "תבלין" כתוספת המוסיפה טעם למאכל. אך כאן הביאור הנכון הוא שהתורה היא תרופה ליצר הרע. היצה"ר הוא כמו מחלה, והתורה היא תרופה למחלה זו. ואומנם הסבר זה מעורר שאלה: אם הגמרא התכוונה לתרופה מדוע לא אמרה זאת בפירוש, ומדוע השתמשה במילה "תבלין"? והנראה לבאר בזה שכידוע שיטת היצה"ר להפוך את התענוגות השפלות של העוה"ז לדבר מושך מאוד, הוא מראה לנו עושר, מותרות ומוצרי טכנולוגיה מעבר לכל דמיון. הוא אומר כל זה יכול להיות שלכם רק הקדישו את זמנכם ואת כוחותיכם לצבירת נכסים כאן, ושכחו מהעולם הבא. היצר הרע מציע הנאה ממשית של העוה"ז, וכיצד יכול היצר הטוב לענות על טענות אלה? והרי הם כל כך משכנעות. את השכר של היצה"ר מרגישים כאן ועכשיו. ולפיכך היצר הטוב זקוק לכלי נשק מיוחד- לתורה. התורה היא אמת טהורה. רק היא יכולה לעמוד בפני השקרים של היצה"ר אך גם התורה בלבד אינה מספיקה. עליה להיות גם מתוקה לימוד התורה ירחיק את היצה"ר, אך מה נעשה אם הלימוד איננו מהנה, כיצד הוא יכול להתחרות בתענוגות שמציע היצה"ר? לכן עשה ה' מהתורה "תבלין" הוא עשה אותה מתוקה, ואת לימוד התורה עשה לדבר המתוק ביותר בעולם. מי שלומד תורה אין לו תאבון לכל ההנאות הפושרות של היצה"ר, הן חסרות ערך בהשוואה למתיקות שבהבנת פירוש תוספות אחד זהו התבלין שבתורה, זהו טעם החיים. וכתב החפץ חיים שהתורה הקדושה היא נשירה כמות שהייתה בתחילת העולם עם אותו טעם מתוק ונהדר של ששת ימי בראשית. רק האדם צריך לטעום ולחוש שאכן יש מתיקות בתורה. ומסופר על בחור ישיבה שנתקף באיזה תאוה בצורה חמורה ביותר והוזקק לטיפול מיוחד. משסיפרו זאת לראש הישיבה התפלא ואמר: אינני מבין מדוע לא מספיק לו פשט אחד בתוספות כדי לשבור את התאוה ההיא. גם כשהסבירו לראש הישיבה שמדובר במקרה של תאוה כרונית אמר: אם המקרה הוא כ"כ קשה שילמד קטע ברבי עקיבא איגר וינסה לפענחו, וכל התאוה תחלוף כלא היתה.

בברכת שבת שלום,
רב בית הכנסת

סיפור השבוע

נס מהפיגוע בקו 2

וסינון של "הלוואי ש...". האם היא קראה את המילים משפתי? האם הבחינה בכעס האיום? דמיינתי אותה מסתכלת עלי מלמעלה ואומרת: "הכול בגללך .." שבוע חלף. יום שלישי הגיע. החלטתי לנסוע לכותל, להתפלל ולבקש מחילה מאותה נערה שקיללת. ניגשתי עד אבני הכותל ובכיתי כפי שלא בכיתי מעולם. ביקשתי מחילה מהנערה ומבורא עולם, כי אולי בגלל הקללה שלי קרה הכול. הקול ההגיני שבי אמר לי, שאם נגזר משהו - המילים שלי אינן משנות. מצד שני למדתי פעם, שיש עת רצון שבה כל הברכות והקלות מתקיימות, ואולי בדיוק באותו רגע הייתה עת רצון, ואילו הייתי מברכת - היה הכול נמנע... קשה לי לתאר את המשקל שרפץ עלי לבי. את הכול פרקתי מול אבני הכותל. לאחר מכן פסעתי שוב אל התחנה. כל צעד הזכיר לי את הפצעים הטרזיים מהשבוע הקודם. עמדתי בשקט בתחנה. הבטחתי לעצמי שלא להידחף וודאי שלא להגיע לעימות. התקרבותי אל האוטובוס, העפתי מבט לאחור, ולפתע ראיתי אותה. היא עמדה בצד התחנה ואמרה בכוונה את מילות התהילים. עזבתי את התור לאוטובוס ורצתי אליה, אחזתי בה ושאלתי: "את זוכרת אותי?". מבטה היה מופתע לחלוטין. "אני לא מאמינה", היא אמרה, "את בריאה ושלמה?". "את שואלת עלי?" אמרתי, "אני שאלתי אותה השאלה עליך". "אני לא מאמינה", היא מלמלה, "פחדתי שקרה לך משהו. במשך כל השבוע חייתי בפחדים, שאולי את אחת מ... אל תשאלו איזה שבוע עבר עלי", היא נראתה שמחה כל כך. בעצם, ממש כמו שנראיתי אני. שאלתי אותה: "למה פחדת שקרה לי משהו? הרי את עלית לאוטובוס וראית במו עיניך שנשארתי בחוץ". "רגע", היא נעצה בי עיניים תוהות, "האוטובוס שאני נסעתי בו הוא האוטובוס שנפגע.?! לא הבנתי את השאלה שלה. "נסי להיזכר", אמרתי בציניות, "אם האוטובוס שנסעת בו התפוצץ או לא. יכול להיות שהוא התפוצץ ופשוט שכחת את זה. זה יכול לקרות לכל אחד... אבל אני, שנסעתי אחרי האוטובוס ב'חאפר' - ראיתי שכן, אז אני מזכירה לך". היא אמרה: "טוב, נוצרה כאן אי-הבנה. עלי להסביר. אני ירדתי מהאוטובוס אחרי תחנה אחת, משום ששכחתי את ספר התהילים שלי בכותל. חזרתי ברגל, ולאחר מכן, כשחזרתי עם אחד האוטובוסים הבאים שמעתי שהיה פיגוע בקו 2 ומיד חשבתי עלייך. חשבתי שמפני שהקדמתי אותך, נאלצת לעלות לאוטובוס הבא, ולפי החישוב שלי - הוא זה שהתפוצץ". כבר שבוע שלם אני לא ישנה ולא אוכלת בגלל הסיפור הזה. היום, בתום שבעה ימים, הגעתי לכותל כדי להתפלל... היא עצרה מדיבורה משום שעמדה לומר משהו לא נעים: "...לעילוי נשמתך...". אם כן, ניצלת בנס בזכות ספר התהילים ששכחת, ואפילו לא ידעת זאת", אמרתי. לפתע נקלטו במוחה הדברים. "אני לא מאמינה", אמרה, "ניצלתי. פשוט כך. אני לא מאמינה", חזרה ואמרה. סיפרתי לה איך עבר עלי השבוע האחרון, ואיך האשמת את עצמי בכל מה שקרה בגלל דיבור מיותר. ישבנו ושוחחנו כשעתיים, ובסיום השיחה החלטנו שאנחנו חייבות לפרסם את הסיפור הזה, שלדעתנו יש בו מסר חשוב עד מאוד: אנחנו חיים את החיים, ואיננו מבינים שלכל אמירה או מעשה יש משמעות רבת גורל. הבחורה עלתה לפני והצילה אותי מהפיצוץ, משום שלי, בניגוד אליה, לא אבד שום ספר תהילים. היא כעסה על עצמה ועל הזיכרון הקלוי שלה, שבגללו נאלצה לכתת רגליה בחזרה לכותל, ולא חשבה שאבדן ספר התהילים הציל אותה ממוות. הקב"ה מסובב את העולם, ואנו אפילו לא מעלים על דעתנו איך פועלים הדברים. הדבר העיקרי שצריך ללמוד מכך הוא חשיבותו של הדיבור. "ברית כרותה לשפתיים". כמה פעמים אנחנו משמיעים "ברכות" ו"איחולים" בלי להרהר על אודות משמעותם, ואיננו חושבים מה יקרה אם חלילה הם יתגשמו!?

אני בחורה בת 20, בעיצומה של עונת השידוכים. לאחרונה היו לי התלבטויות רבות, וכמה הצעות "נתקעו". החלטתי ללכת לכותל המערבי, להתפלל ולשפוף את ליבי. ולאחר מכן הלכתי לכיוון התחנה של קו 2. היו שם אנשים רבים. ככל שהתקרבותי לתחנה, הבנתי שאיאלץ לחכות זמן רב. אוטובוס עבר והתמלא, ועוד אחד ועוד אחד, ואני לא נדחפתי, אך השתדלתי לשמור על תורי. הגיע אוטובוס נוסף, וחשבתי שאוכל לעלות אליו. האוטובוס היה עמוס, ובכל זאת הוא התמלא, ואני שאלתי את עצמי: אצליח לעלות, או לא? ברגע האחרון, כשהצלחתי להניח את רגלי על המדרגה הגיעה בחורה ונדחפה מהצד. "סליחה", אמרתי לה, "אם לא אכפת לך, אנשים מחכים כאן כבר הרבה זמן". היא ענתה לי: "גם אני מחכה כבר חצי שעה". "מעניין שלא ראיתי אותך", אמרתי. היא לא ענתה. באותו רגע התעורר בי רצון עז לדחוף אותה ולעלות בעצמי, אך מצד שני חשבתי לעצמי כי לא אשליך את החינוך שלי בגלל כעס של רגע. המשכתי לשמור על תווי פנים לא כועסים, אם כי עדיין ניסיתי לשמור את מקומי במדרגות. היא הצליחה להיכנס לפני, ומיד פנתה לאחור וסימנה לי שאכנס גם אני. ניסיתי, אך הנהג סגר את הדלת. היא ביקשה: "רגע, יש כאן מישהי", הנהג לא פתח לה את הדלת. נרתעת לאחור, והבחורה אותה לי בדידה: "מצטערת". "זה הכעיס אותי עוד יותר. שיגרתי אליה מבט זועם וסיננתי כמה מילים שלא התאים לי להשמיע, ולולי הכעס הרב לא הייתי אומרת אותן לעולם. הכעס העביר אותי על דעתי, ואני לחשתי: "הלוואי שלא תגיעי". "... מרוב תסכול עליתי על מכונית של "חאפר" שעבר שם. נסענו במסלול הרגיל, ואז, קרוב למלון נובוטל, שמענו את הפיצוץ. הוא היה קרוב מאוד. הנהג אמר: "זה פיגוע". תוך חצי דקה התחלנו לשמוע ולראות את האמבולנסים הרבים. נוצר פקק תנועה גדול, והנהג הוריד אותנו. רצנו לכיוון מקום הפיגוע, אך אי-אפשר היה להתקרב, משום שכוחות הביטחון סגרו את כל האזור. מהמקום שבו עמדתי, יכולתי לראות את האוטובוס שבו הייתי אמורה לנסוע - האוטובוס שכבר כמעט הייתי בתוכו, ונהגו סגר את הדלת. הייתי אחוזת הלב. הבנתי שניצלתי ממוות. הדבר הבא שעלה במחשבתי מה עם הבחורה. מה קרה לה? שמעתי את הזעקות ואת הרעש העצום, וידעתי שייטכן שהבחורה הזו מוטלת שם... ואז נזכרתי במילים האימויות שהוצאתי מפי... הייתי המומה ומבולבלת. לא הצלחתי לחשוב על דבר מלבד הבחורה הזו. הורי היו נפחדים. הם חיבקו אותי כאילו חזרתי מעולם האמת. "הרי גם את", הם אמרו, "היית צריכה לנסוע בקו 2". התעדכנתי בחדשות. העליתי בדמינוני את הבחורה. שנאתי את עצמי על הכעס עליה, וגם נזכרתי שהיא בסך הכול ניסתה לעזור לי להיכנס לאוטובוס. זכרתי את יחסי הציני כלפיה ובעיקר את הקללה ההיא, והרגשתי שאני אשמה בכל מה שקרה. אדם אומר דברים רבים ואינו חושב מה יקרה בעוד רגע. לפעמים הדיבורים הללו הופכים למשמעותיים. למחרת קראתי בעיתון. שכמה נערות נהרגו, אך לא הופיעו תמונות ושמות. לאחר כמה ימים התפרסמו שמות הנערות שנהרגו, אך לא היו תמונות, ואני התחלתי לברר בבני ברק איך נראו הבחורות, ומה ששמעתי - לא סיפק אותי. ייתכן שזו היא, וייתכן שלא. לא אמרתי מילה לאיש. בתוכי הייתה תחושה נוראה. פחדתי לספר מה שקרה. לא רציתי שבמשך כל חיי יהיה מישהו שיאשים אותי, אפילו בליבו ובלי מילים, שאני אשמה במות אותה נערה, שבעיני כבר התאימה להספדים שנאמרו. הורי שמו לב שמהו אצלי אינו כשורה, וכמובן קישרו זאת לפיגוע. הם חשבו שאולי נתקפתי בהלם, והציעו לי לפנות לעזרה. לא ישנתי בלילות. הייתי מדמיינת את פניה העדינות כשסימנה לי להיכנס, ואחר כך כשפנתה לנהג ושלחה לעברי מבט מתנצל, וזכרתי שבתמורה קיבלה מבט זועם

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֵׁת נְצָבִים - עבודת האלול

"אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל" (דברים כט, ט)

הפרנסה וכל שאר העניינים למשך השנה הקרובה?

נכון שהחל מראש חודש תוקעים בשופר בבית הכנסת, ונוהגים לומר למנהג הספרדים סליחות החל מראש חודש, וכן ישנם שמתקשרים סמוך לראש השנה לאחל שנה טובה וגמר חתימה טובה, ובראש השנה עצמו מקפידים באכילת 'הסימנים' ונמנעים מאותם מאכלים שאינם מרמזים לטוב. **אולם האם זאת ההכנה העיקרית שהקב"ה מצפה מאיתנו לעשות? ודאי שלא!**

הקב"ה מצפה מאיתנו לבדוק היטב: האם הפה שלנו נקי? האם העיניים שלנו טהורות? האם האוזניים חפות מכל רבב? האם ליבנו זך? האם כל מחשבותינו קדושות ומאירות? האם רגלינו רצות לקיים רק את רצונו יתברך? **אם נהיה כנים עם עצמנו, יש לנו כל כך הרבה לתקן!**

אם נערוך בליבנו פנימה ניקיון יסודי, לפחות באותה רצינות בה אנו ניגשים לניקיון הפסח- אין ספק שאנחנו נגיע ליום הדין כשמצבנו הרוחני הרבה יותר טוב, וניכתב וניחתם בעז"ה כולנו לחיים טובים ארוכים ולשלום.

בברכת שבת שלום וכתובה וחתימה טובה הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

נראה שלא במקרה אנחנו קוראים את הפסוק **"אתם נצבים היום כלכם... כל איש ישראל"** (דברים כט, ט) תמיד בשבת, שלפני ראש השנה.

התורה הקדושה מבקשת להדגיש לנו, שלא רק בימי הדין, ובימי הרחמים והסליחות אנחנו עומדים לפני השם יתברך אלא היום-**כלומר: בכל יום ויום! תמיד אנחנו עומדים לפני ה' למשפט, וכפי שלימדונו חז"ל בגמרא (ר"ה טז). "אדם נידון בכל יום"**.

ועוד מדגישה לנו התורה, לבל נטעה לסבור, שרק הרשעים עומדים למשפט ונתונים בסכנה בשל תוצאותיו האפשריות, **אלא כולכם! כל אחד ואחד מאיתנו:**

"ראשיכם, זקניכם, שוטריכם וכל איש ישראל"- כולנו עומדים מדי יום ביומו במשפט, גדולים כקטנים, ועלינו לדאוג לכך שמצבנו הרוחני יהיה כזה שיאפשר לנו לעבור את המשפט הזה בשלום, ולזכות לחיים טובים ושפע ברכה והצלחה!

לכאורה צריך להבין, הרי לפני חג הפסח בכל בית מתכוננים לקראת החג, מנקים ומקרצפים ימים ולילות, ולאחר הניקוי שומרים מכל משמר שלא יכניסו חס וחלילה אפילו פירור אחד של חמץ.

ומדוע שונים הדברים כאשר מדובר במשפטו של שופט כל הארץ? מדוע אין אנחנו רואים את כל בני האדם עוסקים בקדחתנות בהכנות לקראת יום הדין בו עתידים לחרוץ את גורלנו בכל מה שיקרה איתנו ועם משפחתנו כולל מצב הבריאות,

הצלחה בגור"ב

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.יש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה ניט יוסף בן רוחמה נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'וליאט אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורגי' בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דזרי' בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי' בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כירה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה שאול בן סילביה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל נעמה בת שרה בנימין בן ברכה יצחק בן רחל יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בו גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בו אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי' בן ימנה וגלית בת מסודי
הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב
הצלחת ורפואת כל עם ישראל

ע"י	כניסת לבת	צאת לבת	ריבוי חס
י-מ	17: 55	19: 05	19: 47
ת"א	18: 12	19: 03	19: 44
מיסב	18: 13	19: 04	19: 45
ב"ל	18: 14	19: 04	19: 46

שואל ומשיב בהלכה - ראש השנה

האם יש מנהגים שעלינו לנהוג בערב ראש השנה? ומה בעניין הליכה לבית העלמין? וכן מה הם ההנהגות של אכילה ושתייה והאם מותר לישון ביום טוב של ראש השנה?

! שאלה

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחס, רבנות מקומית מבשרת ציון:

! תשובה

יש נוהגים להתענות בערב ראש השנה, היות שהוא היום האחרון של השנה ומסוגל לכפר על העוונות. אולם, אם יש ברית מילה או פדיון הבן - מותר לאכול, אף לנוהגים להתענות.

מנהג ישראל להסתפר בערב ר"ה לכבוד החג. לובשים בגדים מכובסים ומגוהצים לכבוד יום טוב. אף שהוא יום דין ומשפט, אנו מראים בכך, שאנו בטוחים בחסדי ה', שיוציא לאור משפטנו. יש נוהגים ללכת בערב ר"ה לבית הקברות, אף שאין הוא יום האזכרה, כדי לבקש מהנפטרים, שימליצו טוב עלינו. אולם אין זו חובה, ואדם, שקשה לו מחמת חולשה וכו' לא ילך.

מכיוון שראש השנה פותח את השנה החדשה, נוהגים לעשות סימנים גם באכילה, כגון אכילת דברים מתוקים כדבש לסימן טוב, שתהיה כל השנה טובה ומתוקה. יש נמנעים משום כך, שלא לאכול מאכלים חריפים או חמוצים. אך אדם, שרגיל באכילתם, ואחרת המאכל תפל לחיכו, מותר לו לאוכלם, ואין איסור בדבר.

יש לשמוח היות שזה יום חג, ובפרט שהוא סימן לכל השנה. ולכן לא יהיה אדם כעסן בביתו, וחלילה, לא יבכה ויהיה שרוי בעצב, אלא ישתדל לשמח במה שאפשר את אשתו ובני ביתו, וירבו באמירת תהילים, מכיוון שהוא יום דין, שבו נכתב מה יעלה בגורלו במשך השנה הבאה עלינו לטובה. וזכותו של דוד המלך, עליו השלום, יהיה מליץ יושר עליו ועל משפחתו ועל כלל ישראל אמן.

נהגו שלא לישון בראש השנה, שאין זה נאה לישון ביום, שספרי חיים וספרי מתים נפתחים. ואמרו בתלמוד ירושלמי, שהישן בראש השנה גורם לכך, שמזלו יישן. אך אינו צריך להשתדל לקום כבר בעלות השחר, ולאחר מכן יהיה עייף במשך כל היום ולא יהיה מרוכז בתפילה. ואם הוא עייף במשך היום ומרגיש הכרח לישון, מותר לישון אחר חצות היום. [ובדרך מליצה אמרו, מוטב שיהיה מזל ישן ממזל עייף]. והיושב בטל ועוסק בשיחה בטלה, וכיוצא בזה, כישן דמי. אי לכך אדם, שיושב לפצח גרעינים או לקרוא עיתון, והעיקר שאינו הולך לישון - אלו דברים בטלים. ויש עניין לסיים פְּעָמִים ספר תהילים העולים למניין "כפר".

תחושה בצער הזולת

לפני שנים רבות בטבריה גר אחד מחסידי קאמי הגה"צ רבי הירש מיכל זצ"ל, שהיה מגדולי תלמידי מרן רבי משה מקוברין זיע"א. בין הנהגותיו בקודש היה ר' הירש מיכל מדקדק גדול בנטילת ידיים, ודאג תמיד לנגב את ידיו היטב באמצעות מגבות עבות שהותירו את ידיו יבשות לגמרי.

באחד הבקרים, לפני תפילת שחרית, הביא לו רבי נוח וינברג זצ"ל שתי מגבות עבות וטובות במיוחד. רבי הירש מיכל שמח במגבות מאוד, אך בכל זאת עדיין לא השתמש בהן. לאחר התפילה ניגש רבי הירש מיכל אל ר' נוח ושאל אותו: "מניין יש לך מגבות טובות ואיכותיות שכאלו בבוקרו של יום?".

סיפר ר' נוח שבשעה שהלך בדרכו אל התפילה הבחין באישה אלמנה, העומדת בפתח ביתה ומוכרת מחפצי הבית במחיר מוזל על מנת להביא לחם לפיות ילדיה. בין שלל החפצים הבחין ר' נוח במגבות המשובחות, ומכיוון שידע שאם יקנה מגבות אלו עבור נטילת ידיים יגרום לר' הירש מיכל קורת רוח, עשה כן.

כששמע זאת ר' הירש מיכל נאנח בזעזוע: "אישה אלמנה ברוב צערה נאלצה למכור את חפצי ביתה במחיר מוזל, כיצד אוכל להשתמש במגבות שכאלו? הרי שכל פעם שאנגב בהם את ידי, אחשוב על כך שאותה אלמנה שבורה שרויה בצער, ואני מרוויח מכך! אינני מסוגל להשתמש וליהנות בדבר שהוא שבר וצרה לזולתי!".

יש נוהגים להביא סימנים לשולחן שבהם 'סימנים' להצלחה בעז"ה במשפט

• אננס - בארמית 'אנא נס' - אני בורח (מהמשפט)	• חציל - בגימטריה עולה 'הצלחה', שנזכה בעז"ה להצליח בדיון.
• תרד - "שתרד" עלינו שנה טובה.	• גזר - ש'תגזור' עלינו גזירות טובות.
• מילון או לימון - אותיות 'נימול', שנזכה לבן זכר.	• תפוח - אותיות 'פתוח', שתפתח ליבנו בתורה הקדושה.
• מלפפון - בגימטריה 'רופא' - שנזכה לרפואה שלימה.	• עגבניה - אותיות 'ניגע בה' - שנזכה להתייגע בתורה.
• בצל - שנזכה לשבת 'בצל' סוכת עורו של לווייתן.	• פלפל - שנזכה 'לפלפל' בתורה.
• שלווה - שנזכה לשלווה ויישוב הדעת.	• במבה - ר"ת 'ברכה מרובה בבית הזה'.
• יסרדין - נוטריקון 'סר די'.	

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PrineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור לליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי

בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - האדמו"ר הרב יצחק מאיר העשיל מקופיטשניץ זצ"ל

האדמו"ר הרב יצחק מאיר העשיל מקופיטשניץ זצ"ל - נולד ב-כ"א כסליו ה'תרכ"ב (1861) בזינקוב. לאחר נישואיו התגורר בהוסיאטין ליד חמיו. בשנת ה'תרמ"א (1880), מעט לאחר נישואיו, נפטר אביו והחסידיים רצו למנותו לרבי, אך הוא סירב והמשיך לגור בחצרו של חמיו. בשנת ה'תרנ"ד (1893), לאחר פטירתו של חמיו פנו אליו מעיירות שונות לשמש כרבם. מאחר והסתפק, שאל את דודו - רבו רבי דוד משה פרידמן ממצ'ורטקוב: "מאיזה עיירה לקבל את המינוי?", הרבי הטיל גורל, וכשיצא הפתק 'קופיטשניץ' אמר הרבי: "מזל טוב קופיטשניצר רבי". שימש כאדמו"ר הראשון בחסידות קופיטשניץ. רבים פנו אליו ונושעו. במלחמת העולם הראשונה, נמלט עם משפחתו לוינה כרוב אדמו"רי רוס'ין, עקב פחדם מהשלטון הרוסי, ונשאר בה עד לפטירתו.

בשנת ה'תרע"ט (1918) לאחר סיום מלחמת העולם הראשונה, שנמשכה יותר מארבע שנים, שבה נרצחו כמיליון יהודים והותירה משפחות רבות שבורות, נעדרים רבים, נכים ואלפים רבים של פליטים ללא קורת גג וללא מזון שהסתובבו מעיר לעיר כשהם מחפשים מקום מגורים חדש. מסירותו של הרבי לכל יהודי ויהודי לא ידעה גבול. ביתו הפך לבית וועד לעניים ולאומללים שהיו זקוקים למילות עידוד ונחמה, לרפא את שברי ליבם מהצרות שניתכו על ראשם, וזאת עשה הרבי כל שעות היום והלילה, עד שבני המשפחה וצוות הגבאים המסורים דאגו מאוד לבריאותו של הרבי. **בעל רוח-הקודש**. רבים פנו אליו ונושעו. נפטר ביום ראשון של ראש השנה, א' תשרי ה'תרצ"ו (1935) חי כ-74 שנים. ציונו בוינה שבאוסטריה. בנו, ר' אברהם יהושע מילא את מקומו באדמו"רות.

אביו: ר' אברהם יהושע העשיל ממז'יבוז' (דור רביעי לאוהב ישראל מאפטא). **אימו:** מרת לאה רחל (בת ר' שלום יוסף פרידמן מסדיגורה). **אשתו:** מרת גיטל (בת ר' מרדכי שרגא פרידמן מהוסיאטין). **מרבתינו:** אביו, ר' אברהם יהושע העשיל. דודו, ר' דוד משה פרידמן ממצ'ורטקוב. **ילדיו:** האדמו"ר ר' אברהם יהושע, ר' משה הי"ד (נרצח בשואה), ר' שלום יוסף, ר' מרדכי שרגא, מרת בלומא רייזיל (נישאה לאדמו"ר ר' אברהם יעקב פרידמן, האביר יעקב מסדיגורה-ת"א), מרת חווה (נישאה לאדמו"ר ר' אליעזר הגר מויז'ניץ, הדמשק אליעזר), מרת מרים הי"ד (נישאה לר' אברהם יהושע העשיל ממז'יבוז'-טרניפול. נרצחה עם בעלה בשואה).

לאחר מלחמת העולם הראשונה, הרבי הפקיר עצמו, עבור כל יהודי. עזר והתעניין בכל פליט ופליט ולא שינה מסדר עבודת הבורא בה נהג מיום עומדו על דעתו. כתוצאה מעומס זה, הגיע למצב בו בקושי נותר לו זמן מועט לשינה, והיו ימים בהם כמעט ולא ישן. באחד הלילות הבחינו הגבאים שהרבי כלל לא עולה על יצועו, הוא הסתובב בחדרו כששפתיו רוחשות תפילה ללא הרף. ניכר היה שמשוה מתרחש, אך לא היה מי שהעז לשאול, וכך נותרה החידה ללא פתרונה.

כל אחת מהמדינות שהיו מעורבות במלחמה, החלו להחזיר את החיים למסלולם הרגיל. כל מדינה נאלצה להשקיע רבות בנושא הכלכלי. המפעלים שהופצו עדיין לא שוקמו, מקומות עבודה מסודרים עדיין לא היו. האבטלה גאתה, חוסר התעסוקה היה משווע, כל זאת הביא אנשים רבים לעסוק בהברחות. כל מדינה נאלצה להתמודד נגד מצב לא רצוי זה, על ידי הידוק הסגר בגבולות, הגברת הסיורים לאורך הגבולות למניעת הברחות, וכמו כן החמרה גדולה בחוקי המדינה נגד מבריחים. כאשר נתפס מבריח, יכלו בתי המשפט לגזור עליו אף עשר שנות מאסר בפועל, למען ישמעו וייראו. בדרך זאת קיוותה המדינה למנוע מהשוק השחור של ההברחות לפרוח ולצמוח.

בחור צעיר בשם משה זיידל ברח עם הוריו לוינה. בתום המלחמה הוא היה מוכרח לפרנס את הוריו המבוגרים. הוא הצליח להשיג דרכון פולני, ונכנס אל קהילת המבריחים. כך נהג במשך זמן מה. באחד הימים הזדמנה למשה זיידל עסקה מסוכנת. אם יצליח להעביר סחורה מסוימת לברלין- יקבל סכום גבוה מאוד. הוא ידע שאם יצליח במשימתו יוכל בכסף שיקבל לפתוח עסק עצמאי וחוקי.

הוא גם ידע שרשויות המדינה הגבירו והידקו את הפיקוח על כל הפרצות דרכן הוברחו מוצרים למיניהם. הוא חשש מאוד מעסקה זו ולכן נכנס לרבי. כשסיפר זאת לצדיק, הרב אמר: "האם אתה יודע כי מי שיתפס מבריח סחורה יכנס לשנים רבות לכלא אחרי שישלם קנס של מאה אלף כתרנים?". באותה שעה ישב בחדר חתנו של הרבי האביר יעקב. הלה שאל: "פרנסה וסכנה- מה קודם למה?". אחרי שהייה קלה קם הרבי, נטל פיסת נייר קטנה, גלגל אותה ומסרה למשה. "סע לשלום וה' יהיה בעזרך, כשתבוא לברלין תן עשרה מארקים לצדקה. באיזה שעה בערך תחצה את הגבול?". הוא השיב: "מחר בסביבות השעה 13:00 בצהריים". ברכו הרבי בשנית ופטרו לשלום.

כשהגיע לברלין, נשמעה צפירה ארוכה של הרכבת. שוטרי הגבול עלו לרכבת וציוו על כולם לעמוד בשורה. הם עברו אחד-אחד, בדקו מה מכילות חבילותיו, ולאחר מכן החתימו את הדרכון. הוא ראה כיצד נלקחו אנשים בכוח בגלל דברים אסורים שהתגלו בחבילותיהם. ליבו פירפר, שכן מספר חבילות גדולות שלו נמצאות בקצה הקרון ועליו להצהיר על כך... הוא צייר את דמותו של הרבי והושיט את הדרכון לשוטר שבא מולו. וראה זה פלא, השוטר לא שאל מאומה על החבילות, החתים את הדרכון והמשיך הלאה. החבילות לא נפתחו!

כשהגיע לברלין נתן את הכסף לצדקה כפי שביקש הרבי, ולאחר שקיבל את סכום העמלה שב לוינה. כשהגיע לביתו ציפו לו הוריו בדאגה, הם ידעו על נסיעתו ועל מעשיו. "מבית הרבי מקאפישניץ נודע לי", סח לו אביו, "יום אחרי שיצאת לדרך, יצא הרבי מחדרו בשמחה ואמר 'ברוך ה', עתה עבר משה זיידל את הגבול בשלום, אבל בגינו לא נתתי לעיניי תנומה כל הלילה, הייתי ער שומר ומשגיח עליו כל הזמן".

משה זיידל פתח עסק חוקי, ועשה חיל בעבודתו. יום אחד הביא סחורה יקרה של משי מברלין. הוא שילם את המכס והניירת הוחתמה. מאחר ואצה לו הדרך, עקף את תור הרכבים והגיע לראש התור, אך שם נעצר. הוא הגיש את הניירת והראה ששילם הכול כדון. להפתעתו, כקנס על שלא עבר בדרך המקובלת ולא דאג שידביקו מדבקות מעבר על הארגזים, הוחרמה כול הסחורה והוא ספג נזק כספי עצום. בלב כואב שב לוינה. כעבור מספר ימים הגיע לרבי לבכות על ההפסד הגדול. כשהגיע לשם, נודע לו שזה עתה שב הרבי לביתו. סיפר משה זיידל מה שקרה ואודות העובדה שכול השנים בהן הוא עוסק ביבוא ויצוא, מעולם לא אירע לו מאומה, וזו הפעם הראשונה שהחמירו כלפיו בקנס כה כבד. הביט אליו הרבי עם צער בעיניו, נאנח חרישית ואמר: "אוי, כך זה נראה כשאני לא בביתי!!!".

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?!"
צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.
בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

שְׁלֵא לְפָגַע בְּאַלְמָנָה

בצר לו נכנס לרב העיר. הרב שמע את כל הפרטים והרגיע את רוחו: "אם אכן לא קרה לך כדבר הזה, מה לך כי תדאג?". כיוון שרוחו עדיין לא שבה אליו הלך לדפוק על פתחי חכמים וצדיקים. הכול אמרו לו כי אם אינו זוכר מעשה כזה, מסתבר שמדובר בחלום של דברים בטלים.

ברבות הימים, אט-אט רוחו שבה אליו, הוא נרגע, ודבר החלום החל להישכח מתודעתו. **חלפו שנים רבות - כעשרים שנה. והחלום נשכח כליל.**

ערב שבת קודש אחד בדרכו למקווה ניגשה אליו אלמנה ובידיה עוף: "אין לי עוף לשבת בבקשה תשחט לי את העוף הזה" - "סיימתי את כל השחיטות, בשעות הבוקר המוקדמות, עכשיו ממש אין לי זמן", השיב בהתנצלות רבתי, "אני טרוד מאוד" והמשיך בדרכו, והתיק בידו - לטבול במקווה לכבוד שבת.

הוא שב מהמקווה הכין את שאר ענייני הבית, השבת התקרבה. הוא יצא לבית הכנסת לאמירת שיר השירים וקבלת שבת, כדרכו, בדביקות. התפלל מעריב ושב לביתו, שר 'שלום עליכם מלאכי השרת'. התיישב ליד השולחן למזוג יין. ולפתע...

ולפתע ניתר ממקומו בצווחה: "הוי! הוי! אוי! אוי! וי!". הוא נזכר בחלום. הבהלה, שאחזה אותו הייתה איומה, "אהה! אהה!", גנח ופרס את ידיו בחרדה, "וי, וי", ונפל מתעלף.

העירו אותו. הוא אזר כוחות וביקש מבני ביתו: "מהרו לשלוח לאלמנה פלונית, מגש עם דגים, מגש עם בשר, כפי יכולתנו!", אחריהם הלך גם הוא לפייס את האלמנה.

היא מחלה לו בלב שלם, וגם אכלה מהמטעמים ששלחו לה. רוחו שבה אליו. שב לביתו קידש על היין בקול אדיר של התרגשות: "יום השישי ויכולו השמים והארץ!". דמעות של שמחה וקדושת שבת התערבבו יחד ונפלו לתוך הגביע. אח"כ סעד את סעודתו. בירך ברכת המזון בשמחה ובהודאה לה'. והלך לישון.

בבוקר לא קם. הוא השיב את נשמתו לבוראו. עם תיקון מעשהו. בהלווייתו, שהתקיימה במוצאי שבת, נפוצה השמועה הנ"ל בין המלווים. ובספר שיצא לאור לעילוי נשמתו, הסכימו בניו לספר את המעשה כצורתו.

עלינו להתחזק עלינו לדעת. כי יש דין ויש דיין. אין מעשה שנאבד. "סוף דְבַר הַכֹּל נִשְׁמַע אֶת הַאֱלֹקִים יָרָא וְאֶת מְצֻתָיו נִשְׁמָר כִּי זֶה כָּל הָאֲדָם. כִּי אֶת כָּל מַעֲשֵׂה הַאֱלֹקִים יָבֵא בְּמִשְׁפָּט עַל כָּל נַעֲלָם אִם טוֹב וְאִם רָע." (קוהלת י"ב י"ג-י"ד) ונזכה כולנו לכתובה וחתימה טובה אמן.

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך 'להגיד' ובו הוא מביא סיפור שהתרחש בירושלים בו מספרים מעשה שהתרחש עם אביהם:

אבא, היה ירא שמיים מאוד. ושימש כשוחט בעיירה. בוקר אחד, ותפעם רוחו, וסיפר לבני הבית על חלום נורא שחלם: "חלמתי כי סיימתי את חיי ואני מגיע למשפט לפני בית דין של מעלה. במקום ניצב מלאך חבלה וטענתו בפיו, כי הוא נברא מעבירה שעשיתי. ואין לוותר עליה! ומה היא?".

"בערב שבת קודש בעודי עוסק בהכנות לשבת, באה אלי אלמנה ובקשתה בפיה: 'עדיין לא בישלתי לשבת, רק עכשיו השגתי עוף אחד, אבקש שתבוא לשחט'. השבתי לה כי הסתיים זמן השחיטה, כמו כן אני טרוד לקראת שבת, עדיין לא הלכתי לבית המרחץ וכו', לכן אין לי אפשרות לשחוט לה! (כמי שאומר, השבת תאכלו מאכלי חלב)- לא שחטתי".

"מעבירה זו נברא מלאך דין קשה. והוא תבע, שיענישו אותי. פסקו בבית דין: כיבוס וטיהור בגיהנום שלושים יום, או לחזור לעולם הזה ושם לתקן את העבירה. ביקשתי לסבול גיהנום - העיקר לא לשוב לעולם".

"הובילו אותי לגיהנום, וככל שהתקרבתי הרגשתי חום רב ונורא, עד שלא הייתי מסוגל לעמוד בו - צער רב. בקשתי בתחנונים לשוב לבית הדין ולבחור בברירה השנייה".

"אני בחלומי מתחנן למלאך. אולם המלאך מיאן. התחננתי עוד, עד שהסכים להחזיר אותי לבית דין של מעלה. אמרתי לפני בית הדין שאני חוזר בי, ובוחר לרדת לעולם הזה. הסכימו איתי. אבל, יצאה הוראה להעניש את המלאך, מדוע? כיוון שלא מילא את שליחותו כהוגן - מי הרשה לך להשיבו?! השבת אותו ללא ציווי".

"הענישו אותו במכת שוט אש - פולסא דנורא. הזדעזעתי מאוד מהעונש שביקשו להעניש אותי, ותוך כדי הפחד זעזוע של מכת אש צולבת, התעוררתי".

עד כאן החלום. ותפעם רוחו. הוא התיישב לבדוק את ימי חייו עד הנה, ולא נזכר במקרה שהיה לו עם אלמנה. אך חשב, כי עצם העובדה ש'איני זוכר' היא לא ראייה. כיוון שבהחלט יתכן ששכח, אולי הפטיר פעם ברחוב תשובה מתחמקת לאלמנה והמשיך לדרכו ואפילו לא מודע לצער שגרם לה.

ישב שוב וניסה בכל זאת, להעלות על דף את פירוט כל חייו כשוחט, לא מצא בעצמו שום פגם בתפקידו כשוחט. כך ישב וחשב במשך שבועות וחודשים לאחור והגיע למסקנה, כי תמיד התייחס כראוי לבקשות אנשים, יהיה מי שיהיה - וקל וחומר לאלמנות.

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל זצ"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס זצ"ל צדיק חכם בן חזלה זצ"ל שני בת אסתר ע"ה מסודי בת חביבה ע"ה אסתר בת גולה גאולה ע"ה יוסף בר סעדה זצ"ל יעקב בן נעמה זצ"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל שמואל בן רבקה זצ"ל משה בן רוזה זצ"ל אביחי בן אסתר זצ"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה דוד בר חסיבה זצ"ל חוזה בת יעקב צבי ע"ה רפאל בן אסתר זצ"ל ר' דב בן בנימין אלתר זצ"ל אורה בת נעימה ע"ה שמעון בן חנה זצ"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה	הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב מנחם בן ויקטוריה ברי זצ"ל אביבה בת איירון ע"ה אברהם בן יונה זצ"ל יצחק בן חביבה זצ"ל אהרון (אורי) בן רבקה זצ"ל חי יזי בן קלרה זצ"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש זצ"ל אסתר בת נעמי ע"ה יעקב בן סלימה זצ"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה אברהם בן דינה זצ"ל	הרב שבתי בן אסתיא אטון זצ"ל מאיר מורד בן שושנה זצ"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה נעמים בן דבורה זצ"ל נעמי בת כותן ע"ה מרים בת בלה ע"ה דב בן יצחק זצ"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחא זצ"ל לטיף בן פרחא זצ"ל דניאל רפאל בן חגית זצ"ל יהודה בן סעידה זצ"ל עפאת בת השמת ע"ה	ולד יחיא בן יוסף זצ"ל יצחק בן ברקו דב זצ"ל שרה בת נקיס ע"ה אביגדור בן ג'ולי זצ"ל מסעוד בן יקוט זצ"ל מזל בת שמעון ע"ה יוסף בן מרים נוסרת זצ"ל רחל רפאת בת השמת ע"ה יעקב בן אסתר זצ"ל שלום בן אסתר זצ"ל מרים בת שרה ע"ה אביבה לושי ע"ה כל נשמות עם ישראל
---	---	--	--	--

לע"נ

תנצב"ה

**נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!**

לע"נ מוריס מורטזה בן שרה ז"ל

או צרות הפרשה

פרשת "בראשית"

"ויברך אלקים את יום השביעי" [ב, ג]. השבת – מקור הברכה השפע והישועות...

המפרשים מאריכים כאן בהסבר הברכה שברך הקב"ה את יום השבת. 'היאור החיים' מסביר שהברכה שניתנה ליום השבת גוררת עימה שפע רב כל כך עד ששביתתו של האדם מעבודה בשבת, לא תביאנו לעולם לידי הפסד גשמי כלשהו, למרות שבחישוב סטטיסטי פשוט צריכים להגיע למסקנה שעבודה המתמשכת על פני 7 ימים בשבוע, מניבה רווחים יותר מאשר עבודה של 6 ימים... וזו לשונו של 'היאור החיים': 'והנכון במשמעות הכתוב הוא, כי להיותו של העולם הזה צריך הוא לשפע המקיים, והיא בחינת האכילה והשתיה וצורכי האדם, וכולן מושגים על ידי טורח ויגיעה הגשמית, וחולין היא, וה' כשרצה לקדש יום השביעי, קדם וברכו שלא יחסר בו דבר, הגם שאין טובת העולם השפל מושגת מהפרישות והקדושה, אלא מעסק חול, אף על פי כן ברכו שלא יחסר טוב!'

זו היתה אמונת-האומן של יהודים בכל הדורות. ובאמת, עינינו ראו, ולא זר, שיהודי השובת מכל מלאכה משבת, ואינו מתעסק כלל בצרכיו הגשמיים, רק מרוויח מכך, שהרי 'קדם וברכו שלא יחסר בו דבר', כלשון 'היאור החיים'. נציין כאן שלאחר שחברת התעופה בארץ ישראל חתמה בחורף תשס"ז על הסכם לשמירת השבת, סיפר לנו מזכיר וועדת הרבנים של גדולי התורה, דבר מופלא. מיד לאחר שמנהלי החברה חתמו והתחייבו שלא לחלל שבת, זינקו מניות החברה בכמה אחוזים, דבר שאינו מצוי, כידוע, במחוזות הבורסה. גם החברות הגדולות, שמניותיהן נסחרות בקנה מידה נרחב, יודעות ש'זינוק' מוצלח פירושו עליה של מחצית האחוז בערך המניות, ולא יותר מזה. בחלומותיהם הוורודים ביותר לא ציפו בעלי חברת התעופה לעליה של כ-7% ביום אחד, כפי שקרה למניותיהם ביום שאחרי חתימת ההסכם. המופלא ביותר היה שכאשר אנשי המקצוע בחנו את השוק, כדי לזהות את הסיבה לזינוק מניותיה של חברת התעופה, לא מצאו שום סיבה שתצדיק ותסביר את התופעה.

תאמרו: הפתעה חד-פעמית, שככל שהיא אינה מובנת, אבל זה 'קורה'... ברם, ביום השני שלאחר חתימת ההסכם, חוזרת שוב התופעה המופלאה, והמניות מטפסות בעוד כמה אחוזים. ואם לא די בזאת, ביום השלישי צנחה הבורסה בתל אביב מסיבות כאלו ואחרות, ומניותיהן של כל החברות ירדו באופן משמעותי. רק מניותיה של חברה אחת, לא רק ששמרו על כוחן, אלא עוד המשיכו לטפס.

המניות של חברת התעופה. הדברים הגיעו לידי כך שגם בתקשורת הכללית דיברו המומחים בצורה מפורשת שהדבר נובע אך ורק כתוצאה מחתימת ההסכם עם המגזר החרדי, וברכת-השבת שהושפעה בשל כך על חברת התעופה.

הגיע אלינו **סיפור מופלא** הממחיש בעליל את ברכת השבת. הסיפור נסוב אודות דמותו של החקלאי שומר השבת והשמיטה, ר' יעקב חזיזא, המתגורר באחד המושבים בצפון הארץ. מושב זה, על 100 משפחותיו, מתפרנס מגידולים של פירות נשירים, לולים. ועוד. בעבר הלא-רחוק היו החברים שומרי-הלכה, אך ברבות הימים, וככל שהצעירים גדלו, הלכה והתרחקה האוכלוסייה המקומית מיהדות היהודית שאפינה את עדות המזרח.

ר' יעקב חזיזא, ועימו כמה משפחות בודדות נוספות, נותרו כשושנה בין החוחים, והמשיכו לדבוק במסורת אבותיהם, מבלי לשנות מאומה. מאבקים רבים ניהל חזיזא עם חברי המושב בכל מה שקשור לשמירת המצוות. בקונטרס 'ברכת השביעית' מובא, למשל, מאבקו בעניין שיווק פירות ערלה. חזיזא התחנן לפני חבריו שיימנעו מכך, בהיותם חוטאים ומחטיאים את הרבים, אבל קולו נשמע כקול קורא במדבר. רק לאחר שפרסם ברבים את העובדה שהפירות הללו הם ערלה, ואנשים הפסיקו לקנות את הפירות, הועילו הדברים, וכיום אף אחד כבר לא מעז למכור פירות ערלה במושב ההוא.

מאבק נוסף ניהל בעניין קטיף הפירות ושיווקם בשבת קודש. חזיזא לא הסכים שיעשו זאת בשבת, ובהיותו חבר הוועד, ובעל נכסים, לא היתה לחבריו ברירה אלא להסכים עימו, וזכות הרבים היתה תלויה בו. למרות שבאופן כללי לא התבצעו העבודות החקלאיות בשבת, אירע בשנה אחת שכמה מחברי המושב עמדו בפני ניסיון קשה. יעקב חזיזא ועימו שלושה חברים נוספים במושב, קיבלו חלקת אדמה לגידול חציר שימשש למאכל לפרות. החלקות היו צמודות, וכל 4 החקלאים עיבדו אותן בצוותא. החרישה, הזריעה והזיבול, הכל נעשה במשותף. כיוון שלחלקה זו של גידול החציר לא היתה השקיה, היו החקלאים תלויים ועומדים בגשמים. דא-עקא, בשל מיעוט הגשמים בשנה ההיא, לא גדל החציר אלא מעט, והחקלאים ציפו לחסדי שמים.

אבל הגשמים לא הגיעו, והנה מגיע הזמן שבו צריכים לקצור את מעט החציר שגדל. אנחנו מדברים על תקופה שבה לא החזיק כל חקלאי טרקטור משלו, וכשהגיעה עונת הקציר היו החקלאים שוכרים טרקטור מהחקלאים העשירים. זה מה שעשו החקלאים במושב ההוא. ברם, הטרקטור הגיע אליהם ביום ששי, וכיוון שההשכרה היתה רק ליום אחד, ומיד לאחריו היו צריכים להשיב את הטרקטור לבעליו, החליטו חבריו של חזיזא לעבוד עם הטרקטור בשבת, רח"ל. ר' יעקב חזיזא התנגד לכך בתוקף, והודיע שהוא בכל מקרה לא יקצור בשבת.

שלושת החקלאים האחרים פתחו בצחוק רועם; 'אם לא נקצור עכשיו, נצטרך להמתין אחר כך עוד כמה שבועות, עד שיגיע שוב התור שלנו לשכור את הטרקטור, ועד אז הרי יתייבש כל הקציר, ולא יהיה מה לקצור בכלל!...' אבל ר' יעקב באחד, ומי ישיבנו. אני לא מעז לחלל שבת, ובנוסף אני מוחה נמרצות על חילול השבת שלכם. שלוש החלקות נקצרו ביום שבת קודש, ירחם האלוקים. רק חלקתו של חזיזא נשארה כמות שהיא. ביום שני שלאחר אותה שבת, התייבש כמעט כל החציר, והחקלאים היו צריכים לאוספו ולעשותו חבילות-חבילות, כמקובל. בדיוק באותה שעה התקשרו השמים בעבים, וגשם החל לירד ארצה, ולהשקות את פני האדמה.

כל החציר שנקצר – התרפק עד היסוד, ואילו החציר של חזיזא שלא נקצר, החל רק עכשיו לגדול ולגדול... וכשהגיעה שעתו של ר' יעקב לקצור, התברר שהכמות שנאספו אצלו מספיקה לא רק לרפתות שלו, אלא יש בידו למוכרה גם לשלושת שותפיו שהפסידו את כל החציר שלהם, ונותרו ללא חציר!

אחד הרווחים הגדולים שהיו לחזיזא כתוצאה מהמקרה המופלא הזה, התבטא גם בקידוש שם שמים שנגרם עקב כך. לאחר המאורע, שהתפרסם בכל האזור, השתנו פני המושב לחלוטין, כאשר החברים הבינו והודו בפה מלא שיש מנהיג לבירה. בעקבות הנס, הצליח ר' יעקב להשפיע על חברים רבים לחזור למוטב, ולפקוד מחדש את בית הכנסת. הוא גם יסד שיעור תורני במקום, ועל ידי כך נרשם נס נוסף, והיה זה בעת שהמושביניקים שהו בשיעור...

המושב שעליו אנחנו מדברים ממוקם ממש ליד הגבול עם לבנון. עירוני שיגיע למקום, יתפעל אמנם מהנוף עוצר-הנשימה, אבל לא יאמין שהוא נמצא במרחק של מטרים מן הגבול. כולם כאן במצב הכן, בכל שעות היממה. למירדפים ולקרבות הפנים-אל פנים כבר התרגלו מזמן. הם עובדים במטעים וצופים בקרבות הללו; חולבים את עיניהם וההליקופטרים חגים מעל ראשיהם. עוקבים אחר כל תנועה חשודה בגבעות שממול. המושביניקים האלה נולדו עם מטחי היריות הליליים.

הגיפיים הצבאיים הם חלק מהתמונה, והקומנדקרים השועטים בחוצות המושב ובשבילים הסמוכים לגדר המערכת, הם חלק בלתי נפרד מהנוף. אחד האירועים הציבוריים הגדולים שנערך מדי שבוע במושב היה ביום רביעי בלילה, כשרבים מתחבי המושב נהגו להגיע באותו לילה אל המועדון שבפאתי הישוב. היה זה, תמיד, אחד הלילות העמוסים ביותר במושב. כל החברים, כמעט ללא יוצא מן הכלל, היו עוזבים את בתיהם ובאים אל המועדון.

גם המחבלים מן העבר השני של הגבול ידעו זאת, וזו בדיוק היתה הסיבה שכאשר תיכננו את אחד הפיגועים הגדולים באזור ההוא, הם קבעו זאת ליום רביעי בלילה. התוכנית השטנית היתה להפגין את המועדון, ולהפילו על יושביו, רח"ל. מה שלא ידעו המחבלים שבדיוק בשבוע שבו היה הפיגוע אמור לצאת לפועל, הופסקה הפעילות במועדון, וכל החברים שנהגו לבלות את זמנם בדברים של הבל-וריק, החליטו להגיע לשיעור התורני שנוסד על ידי חזיזא, ונמסר בבית הכנסת, שבמרכז הישוב.

"יישבנו בשיעור, וכל כך נהנינו מכל מילה עד ששכחנו מכל הסובב אותנו", סיפר לנו אחד התושבים. "לא יכולנו להאמין שעד השבוע שעבר בזבזנו את הזמן היקר על שטויות שכאלו, במועדון!"

ולפתע נשמע פיצוץ עז שהרעיד את כל הסביבה. קול הנפץ היה כה אימנטי עד שגם המושב ההוא, שכל כך רגילים בפיצוצים שכאלו, נחרדו. רבים מחלונות הבתים במושב נשברו וניתצו לחלוטין. "תמיד אנחנו שומעים את הפיצוצים במרחק-מה מאיתנו, אבל הפעם זה נשמע כל כך קרוב עד שחששנו שהמחבלים ביצעו חזירה דרך גדר המערכת וניכנסו ממש אל תוך היישוב", מספר האישי. ובתוך זמן קצר יתברר שאכן כך היה. המחבלים אכן חדרו, וכיוון שהיו בטוחים, על פי המידע שבידם, שחברי המושב נמצאים במועדון, השליכו פצצה לכיוון המבנה, ונסוגו מיד אל מעבר לגבול.

המועדון נחרב עד היסוד, אך כיוון שלא היתה בו נפש חיה, לא נפגע איש מחברי המושב.

ברור היה לכולם שהנס הגדול התרחש רק בגלל ההתחזקות הרוחנית שגרמה במקום, ושהייתם של החברים בבית הכנסת. כילה הקב"ה את חמתו בעצים ובאבנים, ולא בבני אדם.

הרי לך עובדה, המקיים את מצוות התורה לא ניזוק לעולם (ברכי נפשי).

"על גחנך תלך" [ג, יז].

להורות שהשקר אין לו רגלים. ואנו בעוונותינו משימים לו רגלים של ברזל (צדור המור).

מעשה בבחור שבא בברית האירוסין, ומספר ימים לפני חתונתו נכנס לחנות למכירת והשכרת חליפות יוקרה, על מנת לרכוש חליפה נאה לחתונתו. בעל החנות, הציג בפניו חליפה יוקרתית, ולאחר היסוסים רבים, אמר החתן שמוכן לקנותה, אך התנה את קנייתו: "עדיין איני בטוח שאשתמש בחליפה. אני מוכן לשלם, רק בתנאי שבמידה ואתחרט, אוכל להשיב לך את החליפה ולקבל בחזרה את כספיי".

המוכר הסכים, אך הדגיש: "במידה ותשתמש בחליפה, לא אסכים לקבל בחזרה בשום אופן!"

"ברור שלא אחזיר את החליפה לאחר שאשתמש בה", הגיב החתן, ומסר לבעל החנות את התשלום וקיבל את החליפה.

למחרת החתונה, חזר החתן אל חנות החליפות, ופנה אל המוכר: "ראה נא, לבסוף החלטתי, שהחליפה לא כל כך מתאימה לי ולכן ברצוני להחזירה. הנה היא לפניך, והשב לי את כספי בבקשה". "אתה בטוח שלא לבשת את החליפה?", שאל המוכר בנימה חשדנית, והוסיף: "כפי שראית בשלט החנות, אנו עוסקים הן במכירה והן בהשכרה, ואם השתמשת בחליפה ואינך רוצה לרכוש, תוכל להסתפק בתשלום 700 שקלים עבור שכירות החליפה לערב, ואת שאר התשלום אשיב לך..."

"ידידי היקר - הצהיר החתן - האמת היא נר לרגלי, לא השתמשתי בחליפה כלל ועיקר!"

המוכר נאלץ לקבל את דברי החתן, השיב לו כספו, וקיבל לידי את החליפה בחזרה.

החתן חלף הלך לו, וכשהמוכר עמד לסדר את החליפה ולהשיבה למקומה, לפתע הוא חש במשהו מרשרש בכיס החליפה הפנימי... הכניס ידו לכיס, ומצא בו - - - מעטפה! על גבה נרשם: "לאחייני החתן האהוב והיקר... נ"י, בברכת שמח תשמח רעים האהובים, דודך זכריה". בעל החנות פותח את המעטפה, ומגלה בה, לא פחות מאשר... 700 שקלים מזומנים!

עכשיו מגיע בעל החנות ומבקש לשאול: האם מותר לי להניח, שהחתן אכן השתמש בחליפה ולבשה בחתונתו, כפי שמעידה ה מצאות המעטפה בכיס החליפה, וממילא אני יכול לעכב את הכסף כתשלום עבור שכירות החליפה, או שמא הכסף נחשב ל"אבידה" ועלי להשיבו לבעליו?

השיב מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א: כלל נקוט בידינו: "המוציא מחברו עליו הראיה" (ב"ק מ"ו, א). כלומר: לא ניתן להוציא ממוון מהזולת אלא על סמך הוכחות ברורות שהוא חייב לשלם. ולמשל, מצינו בגמרא (בב"ב צ"ג). שגמל האוחר [מתפרע] בין הגמלים, ונמצא גמל הרוג בצידו [וסביר להניח שהגמל המתפרע הרגו], הדין הוא שאין אומרים שבידוע שהגמל שהתפרע הרגו. ורק כאשר מעידים עדים כשרים שראו כי הגמל המתפרע הרג את הגמל שלצידו, ניתן לחייב את בעל הגמל ההורג בדמי הגמל ההורג.

והיה מקום לומר, שגם בשאלתנו לא יהיה ניתן לגבות מהחתן את דמי השכירות, כל עוד אין לפנינו ראיה ברורה כשמש שהחתן השתמש בחליפה. אולם, נראה שאין לדון מדין 'גמל האוחר' לענייננו, כי שם לא ראינו את הגמל המתפרע הורג את הגמל, אלא שרק עמד והשתולל לצידו, וזה עדיין לא מספיק בכדי להוציא ממוון; אך בנידוננו, אין מדובר ב'אומדנא' או בהסתברות בעלמא, אלא קיימת לפנינו הוכחה ברורה, שהחתן אכן לבש את החליפה בחתונתו, שאם לא כן, כיצד הגיעה לכאן המעטפה עם מתנת הדוד לרגל הנישואין?! ולא מסתבר כלל לחשוש שהחתן החליט להטמין את המעטפה דווקא בכיס החליפה שעמד להשיבה לחנות, אלא הימצאות המעטפה בכיס החליפה מעידה שהחתן אכן לבשה בחתונה [והניח בה את מתנת הדוד], ומשכך, יכול בעל החנות לגבות את סכום הכסף של החתן כדמי שכירות החליפה (אחת שאלתי).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ קודסיה בת כשוור ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ שמואל בן חתון ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ ציפורה בת רחל ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ אליהו בן בתיה ז"ל, לע"נ מנשה בן שמחה ז"ל, לע"נ דוד בן מרים ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ אלון בן דינה ז"ל, לע"נ לידיה בת רחל ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ אסתר בת פרי ז"ל, לע"נ תמר בת רחל ז"ל, לע"נ אברהם דוד בן תמר ז"ל, ולע"נ כל נפטר עם ישראל.

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

פְּרִשֶׁת בְּרֵאשִׁית

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפְּרִשֶׁה

שתף במעשה בראשית

"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ" (א כ)
כתב ה'כלבו':

הפסוק שלפנינו מרַבב משבע מלים ועשרים ושמונה אותיות. במקביל, גם השבח הנשגב: "יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמייא" כולל בתוכו שבע מלים ועשרים ושמונה אותיות. מכאן רמז לדרשת חכמים (ראה סוטה מט א) שכל העונה 'אמן' יהא שמה רבא בכונה קאלו נעשה שתף לקדוש ברוך הוא במעשה בראשית.

לכך גם כונו חכמים במאמרם (שבת קט ב): "כל העונה אמן יהא שמה רבה בכל כחו קורעין לו גזר דינו, הינו שהמכון ומדקדק בכל כח האותיות שבשבח זה זוכה שיגוע גזר דינו."

הוסיף ואמר רבי צבי אלימלך מדינוב כי אף תבת 'בראשית' רומזת לחובת עגית 'אמן' יהא שמה רבא בכל כחו; 'בראשית' ראשי תבות: 'אמן' יהא שמה רבה תענה בקול (בכח).

כלבו' ס' ז: 'אגרא דכלה' צרופי בראשית אות ספ

'יוצר בראשית' נתנה לנו

"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ" (א כ)

"מה טעם פתח ב'בראשית'...? שאם יאמרו אמות העולם ל'ישראל': 'לסטים אתם, שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם: 'כל הארץ של הקדוש ברוך הוא היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו' (רש"י).

על פי דברי רש"י מסביר רבי אברהם יצחק שיין שליט"א ר"מ בישיבת תפארת ירושלים, את הסבה שבתפלת 'עלינו לשבח' מתארים אנו את הקדוש ברוך הוא ונקא כיוצר בראשית: תפלה זו תקון הושע כשכבש את העיר הראשונה מידי האמות - היא ירחו (כלבו טו), וכדי להשקיט את טענות האמות כנגדו, הזכיר את עבדת היות ה' יוצר בראשית, וכדברי רש"י: "הוא בראה... ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם."

ברכת איש'

'אורות מאפל' אמר ויהי

"יאמר אלקים יהי אור ויהי אור" (א כ)

כלל הוא בדינו: "כל מקום שנאמר ויהי אינו אלא לשון צער" (מגלה ב). אם כן, מדוע נקטה התורה לשון ויהי כלפי בריאת האור?

באר רבי מנחם מנדל מווישוא:

בגמרא (חגיגה ב' א) מבאר שאת האור שנברא ביום הראשון, גזר הקדוש ברוך הוא כפי שלא יתנו ממונו הרשעים,

ברכה בקול - 'אמן' בקול

"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ" (א כ)

כתבו בעלי התוספות: "בקול רם אברך שם יי תמיד" - ראשי תבות: 'בראשית', מכאן שיש לחנן לומר כל הברכות בקול רם. 'ברא' - ראשי תבות: 'ברכות רם אמר'.

בדומה לכך הביא החיד"א בשם גורי האר"י: "בראשית ראשי תבות: 'בקול רם אברך שם יי תמיד', מכאן רמז שיש לברך בקול רם שיענו אמן". ובספר 'חסדי דוד' הוסיף ודרש את חובת עגית אמן על הברכות מתבת 'בראשית' עצמה שהיא ראשי תבות: 'תמיד יברך בקול רם שיענו אמן'. וכבר כתב רבי יהודה החסיד שהאומר ברכות בלחש גוזל מן הצבור את מצות עגית אמן.

מעשה נורא על אודות מעלת אמירת ברכות בקול הביא בספר 'אור זרע':

"ואני הכרתי יהודי אחד מוורמ"ש, והיו קורין אותו ר' בנימין, והיה זקן וקובר מתים. ושמעתי אל כונו ואל האמת שפעם אחת השכים לבית הכנסת ונאה אדם אחד יושב לפני בית הכנסת ובראשו כתר של עשבים שקורין 'צפלי' [עשב בעל ריח טוב במיוחד], ונתפחד, כסבור שהוא שד. וקראו ואמר לו: 'וכי אינך פלוגי שמת עתה, וקברתיך?' ואמר לו: 'הן'. ואמר לו: 'היאך אתה באותו עולם?' ואמר לו: 'היטב עד מאד'. ואמר לו: 'מה זכיות יש לך? והלוא אתה היית אדם כל דהוי?' ואמר לו: 'רק באותו זכות שהייתי אומר ברכות בקול נעים בבית הכנסת, בזכות זה הביאוני בגן עדן ומכבדן אותי! וזה לך הסימן שאני הוא המדבר אליך, כי תראה בית יד חלוקי שקרוע, שקרועת לי כשהלבשתי התכריכין. ושאל לו: 'מה זה שבראשך?' וענהו: 'הם עשבים שבגן עדן ששומתי בראשי כדי לבטל ריח רע מעלי של זה העולם'. כתבתני אני המחבר אלו המעשים, כדי שיראה ירא שמים וישים אל לבו ויאמר שבחתיני של הקדוש ברוך הוא בקול נעים ובכונה יתנה לנגן עדה'.

'תוספות השלם' אות נא; 'אור זרע' הל' שבת מב' ה' ספר חסידים רנד; 'נמל קדומים' אות ה' 'חסדי דוד'

נתן הוסיף ולדרש: 'ברא' ראשי תבות: 'בקול רם אמן'; לפי שאמר חכמים (ברכות מה א): 'לעונה אמן לא יגביה קולו יותר מן המברך'. לפיכך אם מברכים את ה' בקול כנרמז בתבת 'בראשית', נתן אף לענות אמן בקול, וכפי שפרשו התוספות (שבת קט ב) את דברי הגמרא: 'העונה אמן בכל כחו' - 'בקול רם'.

ותחתינו נתן לנו את אור המאורות. והנה, האור הראשון שנברא היה אור אמת, ואלו האור הטבעי הקיים בימינו נחשב 'אור' רק ביחס לחשך, לפיכך הוסיפה התורה בבריאתו לשון צער.

בכך פרש הוא את הנאמר בפתיחה ל'יוצרות' ל'אמן הנוראים: 'אור עולם באוצר חיים - אורות מאפל אמר ויהי'; 'אור עולם' - את האור הראשון, ונזר הבורא 'באוצר חיים', וכיון שתחתינו ברא 'אורות מאפל', כלומר: אור הנחשב 'אור' רק ביחס לאפלה, לכך בבריאתו 'אמר ויהי' - 'לשון צער'.

רבי נתן לויברט, מגאונים ירושלים, הביא בענין זה את המבאר ברמב"ן (בפסוק הבא) שלפיכך נאמר בבריאת האור: 'ויהי אור', ולא: 'ויהי כן' כשאר הימים, כיון שהאור הראשון שנברא נגזר, ומתוך החשך שבא אחריו נברא אור המאורות הקיים בימינו. על פי זה הסביר את לשון הכתוב (שש"ק מה ז): 'יוצר אור ובורא חשך', שהאור שנוצר בימינו נוצר מתוך החשך שבא ה' ביום הראשון.

על פי דרכו פרש אף הוא את לשון ה'יוצרות' שהובא לעיל: 'אור עולם' - האור הראשון, נגזר ב: 'אוצר חיים', ומשום שאחריו ברא ה' 'אורות מאפל' - מתוך החשך, לכן 'אמר ויהי [אור]', ולא: 'ויהי כן'.

'שים זקנים' ח"ב עמ' קסח; 'שארית נתן'

'דאה והתקין' או 'דאה והקטין'

"ויעש אלקים את שני המארות הגדלים" (א טו)

"שנים נבראו, ונתמעטה הלבנה על שקטרה ואמרה אי אפשו לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד" (רש"י, ע"פ הליו ס ב).

בפיוט 'א-ל אדון' אנו משבחים את ה' על בריאת המאורות: 'קרא לשמש וירח אור, ראה והתקין צורת הלבנה'. ויש להבין: מה 'דאה' שעל פניו: 'התקין צורת הלבנה'?

פרשו בעלי התוספות כי בכך רמז הפיוט למבאר במדרש (ב"ר א) שפינו ש'ראה' הקדוש ברוך הוא שעתידים אמות העולם לעבד לחמה ולעשונה אלה, לכן התקין עוד מאור גדול כצורתה, כדי שיכתישו זה את זה מלהיות אלה. ואכן, לאחר שקטרה ונתמעטה, שוב נתן מקום לטעות ולעבד לחמה.

הוסיפו והביאו בעלי התוספות כי יש שגרוסו: "ראה והקטין צורת הלבנה". לגרסתם פסקה זו אינה מתייחסת לעצם בריאת הלבנה, אלא לדברי חכמים, שפינו ש'ראה' ה' שקטרה הלבנה עמד והקטינה.

'דעת זקנים' מפעלי התוספות; 'הגהות מהר"ן' חיות הליו ס ב

בראשית ראשי תבות:

'בקול רם אברך שם יי תמיד' (תוספות השלם).

בראשית היום - בברכות השחר, כלנו מקפידים לברך את ברכות השחר בקול רם ולזכות את השומעים בעגית אמן.

לעיני כל ישראל... בראשית

ברכות השחר בכתובות (ג)

צאי לך בעקבי הצאן

לסיום סדרת המאמרים על אודות השכמת הבקר בכלל, ומנהג אמירת ברכות השחר בכתובות בפרט, ראינו לנכון להביא לפני הקוראים חלק קטן מהעצות הנאמרות שגשמו מפיו ספרים וסופרים על גדולי ישראל שהחזיקו במנהג זה במהלך הדורות. זאת למען ישמעו בני הדור האחרון ומהם ילמדו לעשות, וכפי שפבר צן פוסק הדור, רבנו שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, בכנסו שנגרף בשנותיה הראשונות של מהפכת בני אמונים:

מנהג ישראל קדום היה, שהיו אומרים כל ברכות השחר בצבור, גם סדר הברכות שלפני ברכת הנהונו לשכוי בינה ואילך. והיו כל הקהל מברכים הברכות בצאתם חזא, האחד מברך וחברו עונה אחריו אמן, ואחר כך היו מתחלפים: זה מברך ומשנהו עונה על ברכותיו. מנהג זה נשתכח בתקופות האחרונות, ועתה זכו בני אמונים להחיות ולסד מסדש מנהג קדום זה, בכחית (שפת קד א ועוד) ש'שכחם וחרזו ויסודם'...

היבית יוסף והאר הק

אם באנו לתור אחר שרשי מנהג זה, נמצא כי הוא כבר הובא בשלחן ערוך (א"ח"ח ד), וזה לשונו: "יש נוהגין שאחר שברך אחד ברכת השחר וענה אחריו אמן, חוזר אחד מהעונים אמן ומברך ועוניו אחריו אמן. וכסדר הזה עושין כל אותם שענו אמן תחלה, ואין לערער עליהם... ובברכי יוסף" (א"ח"ח ט' תר"ט) הוסף וכתב החיד"א: "וכידוע נתפשט המנהג בברכים ועירות גדולות דבר בר מר".

מן הבלטים שהחזיקו במנהג זה היה רבנו האר"י הקדוש, וכפי שהעיד תלמידו הגדול מהר"ח: "כשהיה איה אדם מברך ומסדר הברכות בבית הכנסת היה עונה אחריהם אמן, ואפילו אם היה באמצע הזמירות (פסיקא דזמרה) היה מופסיק לענות אחריהם אמן, אף אם היו המברכים רבים" (שער הפגות ברכות השחר, וראה שיערי תשובה א"ח"ח ו ו שפת: ואפילו היו מ"א"ה...).

הרבי בעל בית אהרן מקרלין אשר אף הוא נהג והורה פן לחסידיו, הוסיף בהתפעלות על הברכים: "אף על פי שהיה האר"י הקדוש יכול ברגע אחד ליחד כל העולמות, אפלו הכי לא השיגח על זמנו ולא היה מתעצל לשמע אפלו מאה פעמים הנהונו לשכוי בינה' וכל הברכות" (בית אהרן ד' ד).

הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג ותלמידיו

על הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג שידוע היה בחבתו הפיחדת ובאהבתו היתרה למצות ענית אמן ספר:

"החוזה מלבלין למד בצעירותו בשינאואו בשיבתו של הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג... הרבי ר' שמעלקא אהב מאד את תלמידו הצעיר בעל המה החרף והשנון, קרבו אצלו בחבה יתרה, ובכל בקר החוזה אומר ברכות השחר בקול רם, והרבי ר' שמעלקא היה עונה אמן על כל ברכה וברכה. וברבי תלמידי הטיבה היו מקנאים בו, והרבי ר' שמעלקא היה אומר להם: דעו לכם

שעל ברכותיו עונים אמן כל פמליא של מעלה" (מגדולי התורה והחסידות יט עמ' סז). ואכן, עד ערב ימיו החזיק החוזה מלבלין בהנהגת קדש זו, כפי שהעידו כי מדי יום ביומו נוהג היה לקרא אליו ילד בשעת הבקר, כדי שיאמר לפניו את הברכות והוא יענה אחריו אמן (אבני זכרון עמ' כד).

אף תלמידו של הרבי ר' שמעלקא שמלא את מקומו ברבנות העיר ניקלשבורג - רבי מרדכי בענט זצ"ל - הקפיד להגיע מקדם לבית מדרשו ולשמע מפל אחד ואחד מהמתפללים את ברכות השחר כדי לענות אמן אחריהם, ואחריו כן אמן הוא בעצמו הברכות על השחר בקול נעים ובכונה קדם שעמד השליח צבור בתפלה (תולדות מהר"ם בענט [לבנו ר"ם] עמ' 16).

רביס מגדולי ישראל נהגו במנהג זה

היסוד ושרש העבודה (שער האשמרת פרק פ"ב) כתב: "ברכות השחר... טוב לסדרם בבית הכנסת עם שאר התפלה, כדי שיענו אחרים אמן אחר ברכותיו, כי מה מאד גדולה מעלת הברכה פשעונין אחרים אמן".

אף על רבי חיים פלאגי העידו: "מעולם לא קץ על השמעת קול התינוקות, אדרבה, היה קורא אותם בבקר בבקר לפניו כדי שיאמרו ברכות השחר, כדי לענות אחריהם ברוך הוא וברוך שמו ואמן" (צאה משי"ם מנגות אות ד).

רבי אליהו דוד רבינוביץ תאומים, האדרי"ח, העיד על עצמו:

"מאד מאד הייתי נוהר בענית אמן עוד מילדותי, ואני אוהב ורץ בבעה הוא לי למצוה זו, עד שכמעט נקבע הוא לי שהרגלתי בכל יום לשמע ברכות השחר מכמה אנשים, וממני ילמדו כל הרואה אותי לעשות פן לחבב ענית אמן... אשר בתחלה היו מזלזלים בהם, ולא החשיבו את המצוה הזאת לכלום, ומי זזר מה שהפליגו חז"ל בשבעה?! ובדרך כלל כזה יוכל כל אחד לקנות לו עולם הבא לקיים מצוות למאות, בכל יום בנקל ובלי לאות" (נפש דוד אות כב).

אף המגשי רבי יחזקאל לוינשטיין היה משכים בכל יום לבא להיכל הישיבה שעה ארבע לפני תחלת תפלת שחרית, כל היה בחור קבוע שהיה אומר לפניו של המצוה הזאת לכלום, ומי זזר מה שהפליגו חז"ל בשבעה?! ובדרך כלל כזה יוכל כל אחד לקנות לו עולם הבא לקיים מצוות למאות, בכל יום בנקל ובלי לאות" (נפש דוד אות כב).

וכך דרש בעל שפע חיים מצאנו בשעור חמט רש"י פרישת חקת-בלק תשל"ט:

"וכבר מלתי אמורה זה פמה, בבקשה להחזיר עטרה ליבנה ולהנהיג בבתי מדרשונו סדר התפלה עם השי"ץ. כפי שהיה נהוג מאז ומקדם, שבכל מינו שהתפלל, התחילו מן ברכות השחר. שתוליה השי"ץ אומר הברכות ואחר כך אומר כל אחד לעצמו, וירא שמים שתחלה לשמע מעוד כמה אנשים כדי לענות אחריהם ב"ה וב"ש ואמן. ואצל זמני הקדוש [הדברי חיים] היה חק קבוע דבר יום ביומו שאחד ופעמים שנים מהילדים היה אומר לפניו את ברכות השחר, עם בניו הקדושים בקטנותם או אחד מנכדיו או ילד אחר" (שפע חיים תורה ומורה חלק יט עמ' שנו).

ר' יאסל בר-מזל

עמוסות הסחורה. ידידיו הסוחרים של רבי יאסל שראוהו מתחיל לשטח על דוכנו את סחורתו, אמרו לו ברחמים מעשים, כשפת שחוק על שפתותיהם:

"יאסל, יאסל, לשם מה לך לטרח לשטח את סחורתך; היידי כבר חלף עבר. שוב וסע לביתה, ומי יודע, אולי אם תתפלל היטב, בפעם הבאה יתמלא מלך ותזליח להרוים ממסחרך..."

אלא שר' יאסל לא התביש כלל מפני הפלעגים עליו. תחת זאת הוא המשיך בלא אמו ודברים לסדר את סחורתו על גבי הדוכן, אחר נטל ספר תהלים ביזו והמתין בבטחון לבאות.

כל הסוחרים שכבר הספיקו למכר את סחורתם, החלו לטיל בין הדוכנים. מי כדי לרכש תחתית סחורות אחרות כדי למוכרן בעירו, ומי כדי לפוש קמעא טרם שבנו לביתו. וזאת ר' יאסל שיעדן עמד מאחורי דוכנו העמוס, ממתין לקונים שאולי יבואו. והם אכן באו...

פתאום, מפאתי השוק הגיחה במהירות מורכבה מפאתך, רתומה לסוסים אבירים. הרבב עצר בחריקה, ומבעד לדלת המרכבה יצא אציל פולני לבוש כהה והחל להסתובב בין הדוכנים הריקים בצעדים גאים.

"מה כבודו מחפשי? התענין אחד הסוחרים, והאציל השיב קצרות: "פשתן. אני זקוק באפן מאוד לכמות גדולה של פשתן. סובבתי בכל היידי כדי להשיגו, ורק עתה שמעתי שפאן הוא נתן להשיגה".

כיון שבכל השוק לא נמצא פשתן, מלבד בדוכנו של ר' יאסל, רבים עקבו עתה אחר מרכבתו של האציל שעשתה דרכה לעבר דוכנו. האציל אפלו לא נסה לעמד על המוקח, הוא מהר לשלם טבין ותקילין בעבור הסחורה ופנה לדרכו.

נגד עמדו הסוחרים, המומים ומשתוממים אל מול המארע שהתרחש לנגד עיניהם. "יוסל בר מזל הוא", התפעלו איש באזני אחיו, ובינתיים כבר הספיק יוסל לפרק את דוכנו.

עתה נותרה משימה אחת בפניו של רבי יאסל: לרכש סחורה חדשה כדי למוכרה ביערו ולהתפרנס סוה, אלא שהשוק כבר הביטו זה בפני זה והמתינו; האם גם הפעם יתרחש עמו נס?

אכן פן. גם הפעם הוכח כי "הבוטח בה' חסד יסובבנו", לפתע נכנס למתחם השוק סוחר נכרי אשר אף לפני זמן מה מכר את סחורתו, רכש תחתיה סחורה אחרת ופנה לדרכו. כשדמעות על פניו תנה בפני הסוחרים את צרתו: בדרכו לשוב לביתו ושרבו וגלגלי עגלתו. עתה אין ביזו האפשרות להוביל את סחורתו באפן אחר, ומשכך מבקש הוא למכר את סחורתו בזול.

הסוחרים כלם שונו על ההזדמנות שנקרתה לפנייהם, אולם נאלצו להשיב פניו ריקם כיון שחם הספק מפיסיהם. ורק ר' יוסל כול היה לרכש את הסחורה, והוא אכן עשה זאת. הסחורה נמכרה לו בחצי המחיר, והוא מהר להסיעה על עגלתו ולשוב לעירו שמה וטוב לב.

מיום זה ואילך נקבע שמו בקרב הסוחרים: "יוסל בר מזל". אשרי הגבר אשר שם בה מבטחו.

ד' מאור ושמש' עמ' שמג

יום השוק בעיר דינוב היה מארע השיש מסחורי הסביבה לא אבה להחמיץ. בהיותה של דינוב עיר מסחר מחוזית, אחת לתקופה היו מתקבצים נבאים אליה כל אכרי האזור וסחריו ליום שוק' שעליו היתה עמר משענת פרנסתם.

ביום זה המו העיר דינוב ומבואותיה מתנועה ערה של קונים ומוכרים על עגלותיהם טעונות הסחורה; המוכרים שמחו ברקון מחסניהם, והקונים שונו לרכש סחורה איכותית במחירי סיטונאי, מתוך תקנה למוכרה בעינים תמורת רוח הגון.

בינות להמון הסוחרים היהודים שעשו את דרכם ליריד, בלטה דמותו האצילית של ר' יאסל סוחר הפשתן, מי ששודע לשם בישראל כהרה"ק רבי יוסף מנישטאט ז"ע, בנו של הרה"ק בעל 'מאור ושמש', ומי שפכה בקרב חסידיו דורו: "דער גוטער יוד" - 'היהודי הטוב'. בימי עלומו עסק רבי יאסל לפרנסתו במסחר הפשתן, ואף לאחר מכן, כאשר המוני חסידים שחרו לפתחו, המשיך להסתיר דרכיו ונהג כאיש פשוט עד אחרית ימיו.

באותם ימים שעסק במסחר התבלט רבי יאסל בין חבריו הסוחרים בצניעותו ובהילכותיו המתמות, משאו ומתנו היה באמונה, ודקדוקו בדיני ממונות עד קצו של יו"ד, היה לשם דבר.

עתה עשה ר' יאסל את דרכו יחד עם חבריו סוחריו הסביבה לעבר העיר דינוב, שעגלתו טעונה בסחורה, פרי עלמו וגיעתו בחדשים האחרונים, ותקנה בלבו: למכר את סחורתו במהירות, להרוים תמורתה כדי מחית ביתו ומיד לשוב לשבת על התורה ועל העבודה כשאיפתו התמידית.

אולם זאת יש לדעת, כי גם בעסוקו במסחר, לא חשב ר' יאסל לרגוע לוותר ולו על פסיק מהנהגותיו הרוחניות. וכן, עם בואו לדינוב בשעת בקר מקדמות, בעוד חבריו הסוחרים שכבר הספיקו לחטף תפלה תוך כדי הדרך, אצו רצו הישר אל מתחם היידי כדי להקדים לתפס מקום טוב ובלט להציב בו את דוכנם, להקימו ולסדר בו את הסחורה באפן שימשה אליהם את מרב הקונים, רבי יאסל היה היחיד מביניהם שפנה לכוון שונה בתכלית.

גם הוא חשב לרגוע פחבריו, לפנות לעסקיו סוהם התפלה, ואף לא נסה למהר את תפלתו. תחת זאת הוא פנה מן הדרך לעבר בית האכסניה, שם פתח בהכנות לתפלה כמנהגו מדי בקר, בדחילו ורחימו, אמר את סדר התהלים והמעצמות של אותו היום, אחר התעטף בטלית ובתפלין והחל להתפלל כהרגלו במתינות ובהתלהבות, כמנהג מעות, מדי עד גמירא.

משסיים את תפלתו הוציא מתרמילו את פת השחרית שהכין לעצמו מבעוד מועד, אכל אותה לאטו וברך אחריה במתינות. את הכל עשה בנחת וללא בהילות, כשלמשך כל אותו היום לבו איתו בבטחונו בה' שאיש מיושבי תבל לא יגע בפרנסה שהונכה לו מן השמים. אחרי ככלות הכל, כאשר סים ר' יוסל את עניניו בשעת בקר מאחרת, נטל את שקיו גודשי הפשתן ויצא אל השוק.

בהגיעו ליום השוק, עלה ביזו אף בקושי רב למצא פנה דחת פנויה בעבור דוכנו. וכן, רק בשעת צהרים מאחרת, סוף סוף עמד הדוכן על מכונו.

השעה כבר היתה מאחרת למדי. מרבית הקונים כבר עזבו את היידי עם עגלותיהם

אֵלֶּזְנֹת

לְעֵלְמֵנוּ עֶפֶת

פֶּרֶשׁת הַרְאֵשִׁית

בס"ד, אֲלִיוֹן כ"ב

אֶל מוֹל פְּנֵי כְבוֹד קִדְשָׁתוֹ לְמַחֵל לִי עַל חֲטָאֵי וּפְשָׁעֵי אֲשֶׁר חֲטָאתִי וְאֲשֶׁר עֹוִיתִי. וְהִשִּׁיב לּוֹ הָרֵב סְלַחְתִּי, אוֹלָם אוֹתוֹ תִּלְמִיד לֹא יָדַע כָּלֵל מְכֻנָּת רַבּוֹ וְעַל מָה מִתְרַעַם עָלָיו כִּי לֹא הִרְגִישׁ בְּעֵצְמוֹ שׁוֹם הִרְהוּר חֲטָא. כְּעֵבֶר כְּמָה יָמִים רָאָה כִּי רַבּוֹ מִתְנַהֵג עִמּוֹ בְּאֶהְבָּה כְּמִקְדָּם, אִזּוֹ הִרְהִיב עִזּוֹ בְּנַפְשׁוֹ וּבָא לִפְנֵי רַבּוֹ לְבִקְשׁ מִמֶּנּוּ שְׂיֵאמַר לּוֹ מִפְּנֵי מָה הִתְרַעַם עָלָיו, כְּשִׁשְׁמַע הָרֵב שֶׁהוּא אֵינוֹ יוֹדַע מִשׁוֹם שְׂמִיץ חֲטָא הִתְפַּלֵּא עַל גְּדֹל חֲכָמְתוֹ בְּזֶה שֶׁקִּבֵּל תּוֹכַחַת רַבּוֹ וּבִקְשׁ שְׂרִיב יִמְחַל לּוֹ אִף שֶׁהִיָּה יָכוֹל לְהִשִּׁיב תְּשׁוּבָה נְצַחַת שֶׁהוּא חָף מִפְּשָׁע, בְּכֹל זֹאת לֹא רָצָה לְהַצְדִּיק אֶת עֵצְמוֹ רַק עָנָה תַּכְף בְּפִיֹּם וְהִכְנַעָה גְדוֹלָה כְּאֵלוֹ חֲטָא פֶּשַׁע רַב, אָמַר לּוֹ רַבּוֹ אִם אָדָם הִרְאֵשׁוֹן הִיָּה מִתְנַהֵג בְּדַרְךְ חֲכָמָה וּכְאֲשֶׁר שְׂאֵלוֹ הַשִּׁ"ת אֵיכָּה לֹא הִיָּה מְשִׁיב שׁוֹם תְּרוּץ רַק הִיָּה מִתְחַנֵּן וּמְפִיִּים וּמְרַבֵּה בְּבִקְשָׁה שְׂיִמְחַל לּוֹ עַל חֲטָאוֹ, אִזִּי הִיָּה טוֹב מְאֹד.

(ניצוצי התורה)

כָּל מָה שֶׁכְּתוּב בַּתּוֹרָה הִיא נִצְחִי וְשִׁיךְ לְכָל אָדָם בְּכָל זְמַן וַיֵּאמֶר לּוֹ אֵיכָּה (ג, ט).

כְּשֶׁהִיָּה הָרֵב הַקְּדוֹשׁ בְּעַל הַתְּנִיָּא זי"ע אָסוּר בְּבֵית הָאָסוּרִים מִחֲמַת עֲלִילוֹת שׁוֹא שֶׁטְּפְלוּ עָלָיו זָדִים, נִכְנָס אֵלָיו שׁוֹר אֶחָד וְרָאָהוּ שֶׁקוֹעַ בְּמַחְשְׁבוֹתָיו וְצוֹרְתוֹ נוֹרָא הוּד, הַבֵּין הַשֵּׁר כִּי אִישׁ מוֹרָם מֵעַם הוּא. הַשֵּׁר הִיָּה בְּקִי בְּחֲכָמוֹת רַבּוֹת וְגַם הָיוּ לוֹ יָדִיעוֹת בַּתְּנִיָּא, פִּנָּה אֶל הַבַּעַל הַתְּנִיָּא וְאָמַר לוֹ: שְׂאֵלָה בַּתּוֹרָה יֵשׁ לִי לְשֵׂאֵל, כְּתוּב וַיִּקְרָא ה' אֶל הָאָדָם וַיֵּאמֶר לוֹ 'אֵיכָּה' הֲלֹא הַקִּבָּה יוֹדַע הַכֹּל וְלָמָּה הִיָּה צָרִיךְ לְשֵׂאֵל אֶת הָאָדָם 'אֵיכָּה'?

כְּאֲשֶׁר יוֹשְׁבִים בַּחֲשֶׁךְ וּמִסְתַּגְּלִים אֵלָיו, מִתְחִילִים לְדַמוֹת שְׁחֲשֶׁךְ זֶה - אוֹר וַיִּבְדֵּל אֱלֹקִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֲשֶׁךְ (א, ד).

חֲסִיד יָרַד פְּעַם אַחַת עִם חֲבֵרוֹ לְמִרְתֵּף הַבַּיִת. בַּחוּץ זָרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ בְּמֵלֵא עֶזָה, וְאֵלוֹ הַמִּרְתֵּף הִיָּה חֲשׁוּךְ וְאֶפְלוּלִי. עִמְדוֹ הַשְּׁנַיִם עַל מְקוֹמָם דְּקוֹת אֶחָדוֹת עַד שֶׁהִחְלוּ לְרֹאוֹת דְּבַר מָה בַּחֲדָר. נִעְנָה בַּעַל-הַבַּיִת וְאָמַר לְחֲבֵרוֹ: "זֶה טֹבַע הָאָדָם, שֶׁכְּאֲשֶׁר הוּא בָּא מִמְּקוֹם שְׂמֵאִיר בּוֹ אוֹר חֲזָק לְמְקוֹם חֲשׁוּךְ וְאֶפְלוּלִי - בְּרִגְעַ הִרְאֵשׁוֹן אֵין הוּא רוֹאֵה דְּבַר, וְלֵאחֲרַי מִכֵּן חוֹזֵר אוֹר הַעֵינַיִם כְּבְּרֵאשׁוֹנָה". "טְעוֹת בִּידָךְ", חִיָּךְ אֵלָיו הַחֲסִיד, "הַחֲשֶׁךְ - הַחֲשֶׁךְ הוּא וְלֹא אוֹר, אֵלֹא שֶׁכְּאֲשֶׁר יוֹשְׁבִים בַּחֲשֶׁךְ וּמִסְתַּגְּלִים אֵלָיו, מִתְחִילִים לְדַמוֹת שְׁחֲשֶׁךְ זֶה - אוֹר הוּא..."

קִבֵּל תּוֹכַחַת רַבּוֹ אִף שֶׁהִיָּה יָכוֹל לְהִשִּׁיב שֶׁהוּא חָף מִפְּשָׁע וַיֵּאמֶר לּוֹ אֵיכָּה (ג, ט).

לְהָרֵב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ מִזִּידְטָשׁוּב זי"ע הִיָּה תִּלְמִיד שֶׁהִיָּה מְסֻתָּפֵף בְּצֵלוֹ, וְהִיָּה אָדָם גְּדוֹל וְקְדוֹשׁ, פְּעַם הַלְּשִׁינוֹ עָלָיו לִפְנֵי רַבּוֹ הַקְּדוֹשׁ שֶׁהוּא מִתְנַהֵג בְּרַבְּנוּת, וּמְקַבֵּל פְּתָקָאוֹת וּפְדִיוֹנוֹת. וְהַצְּלִיחוֹ לְהַכְנִיס תְּרַעוּמוֹת עַל תִּלְמִידוֹ בְּלֵב רַבּוֹ הַקְּדוֹשׁ, אוֹלָם אוֹתוֹ תִּלְמִיד לֹא יָדַע כָּלֵל שֶׁהַלְּשִׁינוֹ עָלָיו וּמִמִּילָא לֹא הִרְגִישׁ שׁוֹם הִרְהוּר חֲטָא. לְאַחַר זְמַן כְּשֶׁבָּא הַתִּלְמִיד אֶל רַבּוֹ הַקְּדוֹשׁ אָמַר לוֹ הַרְבֵּי, חֲדוּשׁ בְּעֵינַי אֲשֶׁר בָּאתֶם אֵלָי... וּכְשִׁשְׁמַע הַתִּלְמִיד דְּבָרִים אֵלוֹ יוֹצֵאִים מִפִּי רַבּוֹ נִשְׁבַּר לְבוֹ בְּקִרְבוֹ וְהִשִּׁיב בְּצַדְקָתוֹ וּבְחֲכָמְתוֹ הִנְנִי מִתְחַנֵּן

אך טוב עמי ועם כל אדם, ואם נקברת היא באדמה הארורה, זהו התקון הגדול בעבורה ובעבור האדמה בלה.

היצר הרע אין לו יצר הרע להסיתו...

לפתח חטאת רבץ (ד, ז).

מספר על הרב הקדוש רבי אליעזר מדז'יקוב ז"ע, שבהיותו ילד עשה איזה מעשה ילדות כמשובת הילדים. גער בו אביו הרב הקדוש רבי נפתלי מרופשיץ ז"ע והוכיחו.

אמר לו הילד ומה אעשה והרי יש לי יצר הרע המפתה אותי, אמר לו אביו אדרבה ממנו תראה ותקח מוסר, הוא היצר הרע נאמן בשליחותו לפתות את האדם ועושה מלאכתו באמונה כאשר נצטוה.

השיב הילד אבל היצר הרע אין לו יצר הרע להסיתו לבל יעשה תפקידו, ואלו לי יש יצר הרע.

שני מחתנים - זה למך וזה למך

ויחי למך... ויולד נח את שם את חם ואת יפת (ה ל-לב).

הרב הקדוש האמרי יוסף מספינקא ז"ע ספר שהיה פעם בשבת קדש פרשת בראשית אצל הרב הקדוש רבי שלום מבעלזא ז"ע והיו שם ארבעים ושמונה רבנים, וביניהם היה גם הרב הקדוש רבי שלום מקאמינקא ז"ע, אשר היה בבדיחות הדעת, ואמר שמספר הרבנים הנמצאים הוא פמנין חם.

בין הרבנים שהיו שם היו גם כן שני רבנים שהתחתנו ביניהם ושמות שני המחתנים היו שוים, ושאל הרב מקאמינקא את כל הרבנים האם יודעים הם היכן מזכר בתורה שני מחתנים בשמות שוים, וכאשר לא ידעו להשיב, ענה הוא בעצמו ואמר, שלמך שהיה מזרע קין הוליד את נעמה, ולמך שהיה מזרע שת הוליד את נח, ואיתא במדרש שנעמה הייתה אשתו של נח, ואם כן מבאר שלמך ממנפחת קין היה מחתנו של למך מזרע שת, הרי לכם שני מחתנים זה למך וזה למך.

(ניצוצי התורה)

אמר לו בעל התניא, הלא התורה אינה ספר ספורי מעשיות, כל מה שכתוב בתורה היא נצחי ושיך לכל אדם בכל זמן, והנה האדם נשלח לעולם הזה לזמן קצוב, וה' פונה אל האדם תמיד ואומר לו, הנה אתה כבר כף וכך שנים וכאן נקב בעל התניא ברוח קדשו את מספר שנותיו של אותו שר, מה עשית בשנים אלו! האם היטבת למישהו?! השר התפעל מאד מהתשובה ואמר לו: 'בראבו' תודה ברוסית, ולאחר מכן הלך להמליץ טוב על בעל התניא בפני הקיסר, כי אדם גדול הוא ושוא טפלו עליו המלשינים.

צדקנית זו לא מתה אלא מחמת חטאו של אדם הראשון

ארורה האדמה בעבורה... (ג, יז).

אשת הרב הקדוש הרמ"א ז"ע נודעה בצדקותה כבתו של הרב הקדוש רבי שלום שכנא ז"ע, עליו כתב הרמ"א בתשובה 'נר ישראל אשר נודע בשערים ראש הגבורים, משיח ד' רב הרבנים גאון הגאונים נשיא ישראל'.

כשנפטרה אשתו של הרמ"א, הספידה הרמ"א בקול מר והכל התפלאו למשמע דבריו. הוא פתח ואמר עליה את הפסוק במלכים 'פקדו נא את הארורה הזאת וקברוה כי בת מלך היא'...

היו שלא הבינו למה נתפון באמרו 'ארורה' בשעת חמום רגש הלבבות בהלוית רעיתו הצדקנית. אך הרמ"א המשיך ובאר את פונתו באמרו: האדמה שנתאררה מחמת חטאו של אדם הראשון - 'הארורה הזאת' - נפקדת ובאה על תקונה, מלשון 'וה' פקד את שרה', רק בשעה שהיא קולטת גופתו של צדיק בקרבה.

גופתה של צדקנית ובת מלך זו, סיים הרמ"א את דבריו, אשה צדקנית זו שהיתה בתו של הגאון רבי שלום שכנא לא מתה אלא מחמת חטאו של אדם הראשון, שכן לא היו לה חטאים אחרים, שכל ימיה גמלה

שווקי קור

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה אי"ה על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר". את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני למספר פקס: 077-470-26-81 או למייל: magdenot@gmail.com נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון. בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

חידון אלקנות - נושא פרסים
איזו אות מהאלף בית אינה מופיעה בתאור
הבריאה שבפרק הראשון (רק מפרק ב)?

פתרון החידה וכן שם הזוכה פורסמו אי"ה בגליונות הבאים

"את הפאור הגדל למשלת היום" (א, טז)

מעשה בקיסר אנדרינוס שפנה לרבי יהושע ושאלו: "האם יש אדון לעולם?" ענה רבי יהושע בתמיחה: "וכי עולם של הפקר הוא?! בודאי יש אדון לעולם!"

"ומי ברא שמים וארץ?" - הוסיף הקיסר לשאל. "הקדוש ברוך הוא" - השיב רבי יהושע - "הן כף פתוב בתורה".

"ולמה אינו נגלה לבני האדם לכל הפחות פעמים בשנה, כדי שיראוהו ואז תהיה איתו עליהם?" - הקשה הקיסר.

"מפני שאין בנו ובעולם כח לעמד בפני אורו הגדול, ואלו היה מתגלה במלא זיוו, לא היה העולם יכול להוסיף לעמד ולהתקיים" - ענה רבי יהושע.

"וימנין לך זאת?" - תמה הקיסר.

"הן פתוב בתורה, שכתב אמר ה' למשה רבנו: 'פי לא יראני האדם וחי'" - ענהו רבי יהושע.

"איני מאמין למה שכתוב בתורתכם" - הגיב הקיסר בנימה של זלזול, והוסיף בקול תקיף - "ברצוני שתוכיח לי בצורה מוחשית שאיני יכול לראות את הבורא!"

הנהן רבי יהושע בהסכמה, והמתין עד לצהריים, לשעה שבה עמדה השמש ברום השמים והפתה בקרניה במלא עז. העמיד אז רבי יהושע את הקיסר כנגד השמש, וקרא לעברו: "הסתכל כעת לכיוון השמש, ונסה לראות את הבורא!"

"מי זה יכול להסתכל כעת בשמש, כשאור קרניה כה בוהק ומסנוור?!" - טען כנגדו הקיסר.

"ישמעו אזניה מה שפיה מדבר" - הגיב רבי יהושע, כשחיוף נסוף על שפתיו - "ומה השמש שהיא אחד מאלה אלפים ורבוא רבבות מפל אלו המשמשים את הבורא, אי אפשר לעמד בפניה, על אחת כמה וכמה שבפני הבורא עצמו, שזיוו ממלא את כל העולם, אין כל בריה יכולה להסתכל".

(ילקוט שמעוני פרשת כי תשא רמז שצו)

"ויקרא אלקים לרקיע שמים" (א, ח)

רקיע הוא מלשון מבדיל שנאמר "לרקיע הארץ", ולכן גם לא נכתב ביום השני כי טוב, כי במקום שיש מחלקת אין טוב.

אולם ביום השלישי נאמר פעמים כי טוב, אחד למלאכת יום שלישי, שנאמר בו "יקוו המים" שזה השלמת המלאכה של יום שני, שבו התאספו המים למקום אחד, שזה מראה על אחדות.

ושמים מראים על שלום, פיון שהמלה שמים מרמזת מהמלים אש ומים, שמהם עשויים השמים ולמרות שהם נוגדים אחד את השני עשו שלום ביניהם.

ובכך נבין את מאמר חז"ל (אבות פ"ה, יז), כל מחלקת שהיא לשם שמים, שמטרתה לשלום, כמו ששמים מראים על שלום, סופה להתקיים.

(פלי יקר)

"עץ פרי" (א, יא)

מדוע לא הזכירה התורה גם את בריאתם של עצי הסרק? נתן לומר שגם עץ סרק, נכלל בעץ פרי. וכיצד?

העץ עצמו נחשב כפרי. שהרי מעצי סרק מיצרים לאחר פרייתם דברים רבים, כגון: בתים, רהיטים, עצים להסקה ולבשול.

מה בכל אפן ההבדל בין עצים אלו לעצים שנותנים פרות?

עצי פרי נותנים את פרותיהם כשהם עדין מחברים לאדמה, וכך מביאים תועלת בכל מהלך חייהם, ומגדירים כ"עץ עושה פרי".

עצי סרק, לעומת זאת, מביאים תועלת רק בסופם, לאחר שהם גדלים ועבים וכורתים אותם.

לכן הם מגדירים רק כ"עץ פרי", שהעץ עצמו הוא הפרי.

(אזנים לתורה)

הלולא דצדיקיא | חיים הופקוביץ

רבי אלעזר ב"ר שמואל רוקח
 ש"ק כ"ז תשרי (תק"ב)

היה זה בשנת תס"ה.

בעיר לובלין התכנסה ועדת רבנים חשובה לדון בשאלה הלכתית: במחלבה המקומית החלו ליצר חריצי גבינה באפן שלא מאפשר השגחת יהודי בכל שלבי היצור, מה שהעלה שאלה לגבי פשרות הגבינה. לאחר שהפכו והפכו בכל צדדי השאלה, נמנו וגמרו הרבנים להכשיר את אותם חריצי גבינה. הם כתבו פסק הלכה מנמק היטב על גבי גליון רחב ממדים וחתמו את שמם בתחתיתו.

כעבר מספר ימים הבחין אי מי, שאחד הרבנים חתם את שמו כה: "אלעזר מתניכם חגורים".

לאחר ברור נרחב נודע לפרנסי הקהל מיהו הרב האלמוני. הרב אלעזר רוקח שמו. רב צעיר ובלתי מופר מהעיר הקטנה ראקוב.

וכך הסביר רבי אלעזר לפרנסי הקהל:

"כוננתי היתה לדברי הפסוק בפרשת בא: "וכה תאכלו אותו מתניכם חגורים ותרגם האונקלוס": חרציכון יהון אסירין". בכה רמותי פי החריצים אסורים, הוסיף רבי אלעזר ופרט את דעתו בהרחבה והביא לה סמוכין ותמוכין שונים.

הפרנסיס חזרו בבחילות ללובלין והציגו את דעתו של רבי אלעזר בפני רבני העיר.

עד מהרה התקבלו דבריו החכמים של רבי אלעזר על לב שומעיהם ומני אז התפרסם שמו כפוסק הלכה חריף ובקיא.

בשנת תצ"ה נקרא רבי אלעזר לכהן כרבה של קהלת אמסטרידם. ראשי הקהלה הכינו לו קבלת פנים מפארת ובית המלוכה ההולנדי אף הטביע לכבודו מטבע מיחדת.

בעיצומה של קבלת הפנים, עת נדחקו הכל לחזות בפני הצדיק, נוצרה צפיפות רבה, וכתוצאה מכה נרמסה ילדה קטנה ברגלי ההמון. לרע המזל היתה זו בתו הצעירה של מלך הולנד. היא הבהלה לבית החולים כאשר מצבה אנוש, והשמועות החלו להתגלגל פי הרופאים נלחמים על חייה. ברחובות העיר החל להתקבץ המון נכרי זועם, ובבית המלוכה כבר היה מי שיעץ למלך לסלק לאתרו מהעיר את הרב החדש.

השמועה הגיעה גם לתהלוכה היהודית. ראשי הקהל לחשו על אָזנו של רבי אלעזר את אשר ארע, ועל הסכנה הגדולה העולה להתרגש על הקהלה היהודית כלה. רבי אלעזר

עצם את עיניו ונשא תפלה לשלומה של הילדה. רבנו של עולם, הצל את עמך ישראל מצרה. למה יאמרו בגויים איה נא אלוקיהם.

לא עברו מספר דקות וכבר עברה הרנה בקהל. בת המלך התעוררה לחיים. אין זאת פי אם בזכות תפלתו של הרבינו "החדש, אכן קדוש ונשגב רבם של היהודים.

מלמד בנסיים היה רבי אלעזר ונערץ על בני עירו. ארע ופעם תקפה את המדינה מפת תולעים ורמשים אשר אכלו את יבולי השדות והשמידום כמעט לחלוטין. כל נסיונות השלטון להכחיד את הזחלים הרבים עלו בתהו. בצר להם פנו ראשי הממשל לרבי אלעזר.

יצא הצדיק לשדה והתפלל לה' שיעביר את המכה הקשה מן הארץ. עוד הוא מתפלל, והנה נחילים של שקצים ורמשים החלו נשפכים מן השדות אל מעמקי הים הגדול, ויהי הדבר לפלא.

רבות השתוקק רבי אלעזר לעלות לארץ ישראל, ובמשך שנים ארכות חסה ממשכרתו לשם כה. בחורף שנת ת"ק, הודיע רבי אלעזר לבני קהלתו כי הגיעה השעה לכה. הוא נפרד מהם בהתרגשות רבה ויצא עם משפחתו למסע ארוך בדרך לארץ ישראל.

באחת מהפלגותיהם בים פקדה את ספינתם סערה. רוחות עזות נשבו ומים רבים החלו לחדור לאניה.

אותו לילה ליל ראש השנה היה. רבי אלעזר ישב ספון בתאו שבבטן האניה, ולא שת לבו לאמות הסיפים הנעות תחתיו. כה שקוע היה במחשבותיו הקדושות. הן ביום נשגב זה תכנן לשהות על אדמת הארץ, אך רבים היו העפויים בדרך לארץ הנכספת.

לפתע פרץ לתאו רב החובל. רבנו הושיענו! עוד רגע קט ותתהפך הספינה על יושביה!"

רבי אלעזר נעור ממחשבותיו.

"האם האיר השחר?" שאל

"עוד מספר דקות" השיב רב החובל, "אך מה ענין עלות השחר לספינתנו הטובעת?"

"עמדו הכן, השיב רבי אלעזר, כשיאיר השחר נקים את מצות היום ונתקע בשופר פדת וכדין"

הוציא רבי אלעזר את השופר מתיקו, עלה לספון המוצף במי הים, וכאשר האיר השחר הזדכז לברה בדביקות "לשמע קול שופר" ו"שהחנינו. והנה, אך נשמעו יבבות השופר, שקט הים ונרגע מזעפו.

כסופו של המסע זכה רבי אלעזר לעמוד על אדמת הארץ.

כעבר שנה מאז עליתו ארצה עלתה נשמתו לגנוי מרומים.

רבי אלעזר הותיר אחריו את חבורו הקדוש, הלא הוא ה"מעשה רוקח" על התורה ועל המשנה.

בכל החושים...

ספרים בצפי נילון כל דף עמידות לאורך זמן

גם באידיש ובאנגלית

להשיג בחניות הספרים ובמספר הנ"ל

לתגובות הערות: שלח 064-6868199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשָּׁבֶת: 17:37

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 18:34

ר"ת: 19:09

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 425 25.10.2019 - כו' תשרי תש"פ

וְהַשְׁמַעְתָּ לְהוֹדוֹת לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ וְלִבְרִיאָתוֹ בְּכָל יוֹם יוֹמָם וּלְלֵילָה

פְּרִשְׁת - בְּרֵאשִׁית

מה הקשר בין תלמידי חכמים לנשים?

כותב רבנו החיד"א בספרו 'פני דוד': המעיין במילה "בְּרֵאשִׁית" יימצא בא את הצירוף אשרי בת. מה ביקשה התורה לרמוז לאדם בזה, ומי היא אותה בת?

הרב זרע ברך (ח"ג בסדר היום דף ב) פירש, כי המילה בת היא כינוי לתלמיד חכם. התורה מגנא ומצלא (מגינה ומצילה) מהחטא ומיצר הרע, רק על כוח התורה נאמר שביכולתו להגן ולשמור על האדם מלחטוא. חז"ל מוסיפים כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו, לכן תלמיד חכם נתון בסכנה גדולה לחטוא יותר מאדם רגיל. כל זמן שספון התלמיד חכם באוהלה של תורה, אזי התורה מגנא ומצלא ובכוחה למנוע ממנו לבוא לידי חטא. אולם בזמן שיוצא מחוץ לאוהלה של תורה אף כדי לקיים תלמוד תורה עם דרך ארץ, אז היצר הרע מתגרה בו בכל כוחותיו. נמצא שתלמיד חכם שרוי במצב סכנה יותר מאדם רגיל.

זהו הרמז המילה בְּרֵאשִׁית - אשרי בת. הנהגתו של התלמיד חכם צריכה להיות כמו הנהגה של בת ישראל, דרך הנהגת הבת, שאינה יוצאת אנה ואנה בחוצות העיר, אלא ספונה בירכתי בית הוריה, שהרי כל כבודה בת מלך פנימה. אם ינהג כמותה ויהא ספון באוהלה של תורה-ינצל מסכנת היצר האורב לפתחו.

על פי יסוד דברינו אלו, מבוארים נפלא דברי חז"ל, במסכת יומא (עא) נאמר: "אליכם אישים אקרא, אמר רבי ברכיה: אלו תלמידי חכמים שיושבים ודומים כנשים ועושים גבורה כאנשים". אמנם תמוה הדבר, מהי הסיבה שדימו חז"ל תלמידי חכמים דווקא לנשים?

על הנשים נאמר שכל כבודה בת מלך פנימה. בהיבט זה דומים תלמידי חכמים לנשים, שספונים באוהלה של תורה. אזי תעמוד להם הנהגה זו לזכות שתגן התורה בעדם, ותצילם מהחטא ומיצר הרע ויצליחו להתגבר על יצרם כאנשים.
(פְּנִינֵי הַחִידָא' דף יב-יג - פני דוד)

איזה תשובה עשה אדם הראשון?

מסופר במדרש (ב"ד כב,יג) שאדם הראשון פגש את קין: "אמר לו: מה נעשה בדינך? אמר: עשיתי תשובה ונתפשרתי. אמר אדם הראשון: כך גדול כחה של תשובה, פתח ואמר: 'מוזמור שיר ליום השבת'". וצריך להבין היטב מדרש זה.

והנה מובא במפרשים (כלי יקר, שמות לט,מג) על הפסוק: "תִּשָּׁב אָנוּשׁ עַד דִּבְרָא וְתֵאמָר שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם" (תהלים צ,ג) – שמועילה תשובה על כל העבירות חוץ מדכ"א – ר"ת: דם, כפירה, אישה. שהם ג' עבירות חמורות – עבודה זרה, גלוי עריות, ושפיכות דמים. ואמנם אם נמצא שתשובה מועילה בא' מהם, תועיל גם בשני הבריות האחרות, שהרי הם שווים זה לזה לענין תשובה.

ובספר נחלת בנימין כתב על פי הזוהר הקדוש (ח"ג, קיא), שהחטא של אדם הראשון שאכל מעץ הדעת הוא בעצם חטא של בודה זרה, שהרי אדם הראשון כפר ביחידו של עולם. ובגמרא (שבת, קיח) מצינו ש"כל השומר שבת כהלכתה – אפילו עבד עבודה זרה כדור אנוש, מוחלין לו", אך זה נכון רק אם נמצא שמועילה תשובה על א' מג' העבירות הנ"ל.

ולפי זה יתבאר המדרש באופן נפלא:
כשאדם הראשון שמע מקין שמועילה תשובה על רציחה – שהיא אחת מג' עבירות של דכ"א, אמר שאם כך מועילה גם תשובה על העבודה זרה שהוא בעצמו עבר בכך שאכל מעץ הדעת וכפר ביחידו של עולם, והרי התשובה על עבודה זרה היא שמירת שבת, ולכן פתח ואמר 'מוזמור שיר ליום השבת'...
(פנינים על התורה' דף לג – רבי יהונתן אייבשיץ)

מחשבת האדם בחטא עץ הדעת – ר' יוסף חיים זצוק"ל – הבן איש חי

וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִיא נָתַתָּה לִּי מִן הָעֵץ וְאָכַל (ג,יב)
מובא במדרש בראשית רבה (יט,יב): "אמר רבי אבא בר כהנא: 'אכלתי' אין כתיב כאן אלא 'וְאָכַל'. אכלתי ואוכל".

דברי המדרש הללו מפליאים ביותר, כיצד זה נשאר אדם הראשון במרדו, לא רק שנכשל ואכל, אלא עדיין טוען בעזות כלפי ה' יתברך שישוב עוד לחטוא ולאכול?! עם אכילת האדם מעץ הדעת, נכנס בו כוח התאוה שהיה מצוי באותו אילן, וזו היתה בעצם מטרת אכילתו – שיוכל לקיים מה שנצטוו מפי ה': "פרו ורבו ומלאו את הארץ". ואכן מכשאכל כבר מן העץ, ראה האדם שגם להבא יצטרף לתאוה זו בכדי לקיים את רצון ה' ולהרבות את המין האנושי.

לפי דרכנו, מתבארים היטב דברי המדרש: "אכלתי ואוכל" – כלומר, אהיה מוכרח לאכול, על מנת שאוכל להמשיך ולקיים במשך חיי את מצוות פריה ורבייה. ואכן, רק עתה בשעה שהוא מנסה לנמק בפני הקב"ה ולהמליץ יושר על עצמו מדוע חטא ואכל, דווקא עכשיו הזכיר את סיבת אכילתו – באמצעות זו התכוון לקיים מצוה, לאחר שראה שרק זו היא הדרך כיצד לקיים מצות בוראו. וכבר מצינו כי לשון 'אוכל' משמש גם להגדרת התאוה הזו. כפי שנאמר אצל יוסף: "וַיִּעְזֹב כָּל אֲשֶׁר לוֹ בְּיַד יוֹסֵף וְלֹא יָדַע אֶתֹּו מֵאוֹמָהּ כִּי אִם הִלָּחֵם אֲשֶׁר הוּא אוֹכֵל" (בראשית לט,ו). וכפירוש רש"י שם, שהתכוון לאשתו, אלא שדיבר בלשון נקיה. (פנינים הבן איש חי' דף, כ-כא – אדרת אליהו)

וַיְרִדוּ בְדָגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ וּבְכָל הָרֶמֶשׂ הָרֶמֶשׂ עַל הָאָרֶץ (א,כו)
אומר הכלי יקר: בני האדם מתחלקים לג' סוגים:

- א. צדיקים
- ב. בינוניים
- ג. רשעים

וזאת רמוז לנו בפסוק:

"בְּדָגַת הַיָּם" – הצדיקים נמשלו למים שחומרם דק מן חומר הארץ ונמשלו לדגים שעיקר חיותם במים.

וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם – הבינוניים נמשלו לעוף אשר יעוף בין שמים לארץ דהיינו המיצוע בין הרוחניות לגשמיות וחומרם מן המים והעפר.

וּבַבְּהֵמָה – הרשעים הנוטים אחר חלק העפרורי ביותר, נמשלו כבהמות נדמו כי גם המה מן עפר מוצאם.

עוד כותב 'הכלי יקר' כי עוף, בהמה, דגים לא נבראו כל אחד, אלא בעבור האדם להיות לו לעבדים לשמשו – ורמוז לדבר עבד ר"ת עוף בהמה דגים.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ (א,א)
כב' (22) פירושים כתב האור החיים הקדוש זיע"א על המילה בראשית!! בחידושו על התורה, פירוש אחד שצד את עיני:

בְּרֵאשִׁית – אותיות ב' ראשית בא לרמוז על פי מה שנחלקו רז"ל (ר"ה י): אחד אמר בתשרי נברא העולם ואחד אמר בניסן נברא העולם, ונראה לי כי אלו ואלו דברי אלהים חיים, כי יש לך לדעת שאמרו ז"ל (ב"ר פ"א) שבתחילה חשב ה' לבראות העולם ואחר כך הוציא ה' מחשבתו לפועל. וכפי זה נוכל לומר כי בניסן חשב ובתשרי יצא לפועל או להפך, ולשניהם יתיחס לשון בריאה בין מה שעלה במחשבתו יתברך בריאה תקרא בין כשיצתה לפועל, ובזה יתקיימו דברי רבותינו יחד, והוא שרמזו בבי"ת של תיבת בראשית כי ב' ראשית היו אחת למחשבה ואחת למעשה אלא שאין אנו יודעים אם בניסן חשב ובתשרי פעל או להפך.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ (א,א)
צא ולמד בכוחה של אמונה בתמימות, וסיפר הרה"ק הרמ"ח סלאנים זי"ע (מאמר מרדכי עמ' שמב-שמג) על שני ידידים חסידי עליון ויושבי על מדין, שהסכימו ביניהם שהראשון מהם שיעלה השמימה יתגלה אל רעהו בחלום ויספר לו מה שאירע למעלה בדינו, ואכן הראשון מהם שנלקח לבית עולמו הגיע לאחר זמן בחלום אל רעהו, ויספר לו שבעמדו לפני כסא הכבוד דנו את כל מעשיו בהאי עלמא ונמצאו מתוקנים, זולת עוון אחד של שוחד שאחד מהנידונים אצלו הכניס מטבע בכיס מעילו והעלים עינו מכך, ועל כן פסקו עליו גיהנום, אך הוא צעק שאינו רוצה להיות שם, ופסקו את דינו – שנתנו לו פטיש קטן והעמידוהו בפני בניין גדול וחזק, ואמרו לו שיהרוס את כל הבניין ובוה יבוא על תיקונו, אמר אותו חסיד אל ליבו איככה אוכל לשבר בניין גדול זה עם הפטיש הקטן, הלא הדבר יקח לי חודשים וגם שנים, אך מיד חשב לעצמו מפני מה קיימתי תורה ומצוות בכל ימי חיי, מפני מה הנחתי תפילין, למדתי והתפללתי, הלא רק בכדי לעשות רצון יוצרי וקוני, אם כן גם עתה אעשה הכל רק לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו, ובמחשבה זאת נתן מכה אחת על הבניין, ותיכף ומיד נפל כל הבנין הגדול, ונפטר מן הדין.

מעובדה זו נלמד עד כמה חשובה מעלת התמימות בעשיית רצון הבורא, עד שאפילו בעולם העליון בכוחה לשבר בניינים רמים וגבוהים, בכח האדם לשבור ולהרוס את כל בנייני והררי הצרות, ולצאת מכל צר ומיצר, על ידי אמונה פשוטה בתמימות בבורא כל עולמים.
(באר הפרשה')

האב"ד הבטיח לחתן שאם יוותר, יברכנו בפרי-בטן

לבית הדין בחולון הגיעו צלם-אירועים וחתן המתדיינים ביניהם, כשהצלם תובע את החתן על שלא שילם לו את מלוא המחיר שסוכם ביניהם. החתן מצידו מודה שלא שילם את הכל, אבל טוען שהצלם לא עשה את מלאכתו כשורה, ולא צילם את כל מה שאמרו לו. 'היו הרבה רבנים שהגיעו, והוא לא צילם אותם, ולכן החלטתי שלא מגיע לו כל השכר'. הצלם מצידו טוען שבחתונה היה קהל רב, והרבנים שהו במקום רק דקות ספורות, כך שלא ניתן היה לצלמם. בית הדין חקר וחקר, אך לא הגיע לידי מסקנה ברורה, ולכן, פנה האב"ד אל החתן וניסה להשפיע עליו שישלם לצלם את כל המחיר, ואמר לו: 'הרי החתונה כבר היתה, ואתה הרי רוצה שיהיו לך חיים טובים עם רעייתך, אז הייתי מציע לך שתוותר ותשלם לו את הכל'. האב"ד לא הסתפק בכך, אלא אמר לו שאם יוותר, הוא יברך אותו שייפקד בזרע של קיימא עוד השנה!

ולמרות הכל, החתן סירב. בבית הדין ישב אברך-מתלמד, וכששמע את ההבטחה של האב"ד מחד, ואת סירובו של החתן מאידך, קפץ ואמר לאב"ד שהוא מוכן לשלם לצלם את מה שמגיע לו, ובתמורה לכך הוא מבקש שיברך את אחותו הנשואה כבר 10 שנים, ועדיין אין לה ילדים...

והנה, החתן שומע את הדברים, ו... חוזר בו מסירובו, ומבקש לשלם, ולהתברך. בתגובה לכך אמר האב"ד לחתן, שנזכר מאוחר מדי... אבל החתן עומד ומתחנן על נפשו, ומוציא צ'ק כדי לשלם לצלם. השאלה שנשאלנו היא, האם בשלב זה יכול החתן לחזור בו, ולשלם, והאב"ד צריך להיענות לו, או לא?

והשבנו, שבדברים ממוניים צריך לעשות קנין, אבל הזכות הזו, לשלם לתובע ולהתברך מפי האב"ד, אינה צריכה קנין. ולכן, האברך שקפץ ושילם, זכה. הדבר מובא בשו"ע יו"ד (סימן רס"ד סעיף א'), שאם אבי התינוק כיבד את פלוני בסנדקאות, אסור לחזור בו, שנאמר 'שארית ישראל לא יעשו עוולה ולא ידברו כזב', וזאת למרות שאף אחד לא עשה קנין. עכשיו תשמעו מה היה בסופו של דבר. האברך שקפץ ושילם, וויתר לחתן, וזה שילם לצלם את הכסף, והאב"ד בירך גם אותו וגם את האברך שרצה לשלם. והברכה חלה על שניהם... אחותן של האברך שלא ילדה 10 שנים, נפקדה בבת, וכמוה גם החתן, שגם הוא נפקד בבת... להשי"ת יש מספיק בשביל כולם... (ווי העמודים)

זכות דברי התורה בעלון יעמוד:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון בן פנינה, אפרת בת מוזל, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן בת גילה.

לזרע בר קיימא: רווית רבקה בת אורלי, מוריה בת אורנה, מורן בת רותי.

לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.

לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה,

שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן

יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת

עזיזה.

לעילוי נשמת: אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל,

חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל,

רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה

ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, חנה בת

שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מוולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת

תמרה ז"ל, ז'קלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות

ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה

וזבולון הכהן ז"ל, אסתר בת מרים ז"ל, רות בת יוכבד ז"ל, אליעזר בן אסתר ז"ל.

בְּרֵאשִׁית
בְּרֵאשִׁית
בְּרֵאשִׁית

בעלון נעסוק בתוכן שיעור 551 שנערך ביום ב' ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בשעה 19:00, במדרשת "ברינה יקצורו", מיסודו של מ"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל.

עלון מס' 437 שנה י' העלון מוקדש לע"נ מרן הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל כ"ד תשרי תש"פ

בְּרֵאשִׁית - תוכן ענייני הפרשה

999 תפ"ח

- א. בראשית - בריאת העולם ע"י השי"ת - מלאכת שמים וארץ בששת ימי המעשה, ויגש ממלאכה בשבת.
- ב. סדר יצירת אדם וחווה, מעשה גן עדן, חטא אדם הראשון, העונש והגרש מגן עדן (ב, ד-כה: ג, א-כד).
- ג. לידת קין והבל, קרבנותיהם, הריגת הבל, ועונש קין (ד, א-כז).
- ד. סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם עד נח - עשרה דורות (ה, א-לב: ו, א-ח).
- ה. חטאי דורו של נח, ונח הצדיק מצא חן בעיני ה'.

"בְּרֵאשִׁית פְּרָא... (א, א)"

"בראשית ברא" - מדוע מתחילים קריאת ספר בראשית מיד לאחר סיום פרשת "וזאת הברכה"? מספר טעמים מצינו:

- א. כתב הטור (סימן תרס"ט): כדי שלא ליתן פתחון פה לשטן לקטרג שכבר סיימו התורה ואינם רוצים לקרוא בה עוד.
- ב. כתב הרדב"ז: כיוון שהתורה סופה נעוץ בתחילתה, ותחילתה נעוצה בסופה, לכן מתחילים בה שוב מיד.
- ג. כיוון שבעת קריאת התורה העם השומע על מיתת משה רבינו מתרגשים כאילו סוף כולם למיתה והעדר, לכן מתחילים מיד בבראשית, הרומז על משה שנקרא ראשית, וא"כ הוא לא מת, אלא עלה ונתעלה לשמים. [כי בא מועד]

"בְּרֵאשִׁית פְּרָא... (א, א)"

מדוע לא פתחה התורה באות א' - הראשונה מכל"ב האותיות, אלא פתחה באות ב' השנייה מהאותיות? כתב "בעל הטורים" בשם המדרש (ב"ר פ"א י' וכן איתא בירושלמי חגיגה פ"ב ה"א), כי האות ב' היא לשון ברכה, ואות א' היא לשון ארור, אמר הקב"ה: אפתח בב' בלשון ברכה, ולוואי שיוכל להתקיים (לשון ברכה). וכן הקב"ה ברא את העולם באות ב', מופיע במדרש שרשב"י אמר: כשברא הקב"ה את העולם עמדו כל האותיות לפניו, באה האות ב' ואמרה לפניו: רבש"ע! רצונך לברוא בי עולמך, שאני אות של ברכה, ובי מברכין אותך בניך, ואומרים 'ברוך אתה ה''? א"ל הקב"ה: בך ודאי אברא עולמי, ואת ראויה לך. מסיים המדרש: אע"פ שהתורה פותחת באות ב', עשרת הדברות נפתחו באות א', כדכתיב "אנכי ה'", בשכר שוויתרה האות א' שתפתח התורה בברכה, לכן א"ל הקב"ה: אע"פ שאיני פותח בך עכשיו, אפתח בך כשאתן תורה לישראל - "אנוכי ה' אלוקיך". ובזוהר (חדש רות דף מ"ט.) מביא ששאל הקב"ה לאות א': מדוע לא תכנסי כשאר האותיות שנכנסו לפני? אמרה לפניו: רבש"ע, מפני שראיתי כל האותיות שנכנסו לפניך שיצאו בפחי נפש, וכבר נתת לאות ב' רשות שתברא בה עולמך, ואין ראוי למלך מלכי המלכים למי שנתן מתנה - להעבירה ממנו. לפיכך עמדתי במקומי. א"ל הקב"ה: הואיל וכך הוא, את תהי הראשונה לאותיות, בך אני מתעלה להיקרא בך שמי אחד". יוצא מדבריו שבזכות עין טובה שנהגה אות א' באות ב', זכתה להיות הראשונה לכל האותיות. ומטעם זה גם ציון הדפים שבראש העמודים בתלמוד בבלי מתחיל באות ב' ולא מדף א', כדי לרמז לאות ב' שהיא ברכה. [אוצר פלאות התורה]

בסימנא טבא מתחילים בקריאת ספר בראשית המכונה ספר הישר. פרשת בראשית עוסקת בתחילתה בבריאת העולם ע"י בורא העולם - הקב"ה.

פרשת "מעשה בראשית" היא מהפרשות הנסתרות שבתורה על כך כתב הרמב"ן (בתחילת ביאורו לתורה): מעשה בראשית סוד עמוק, אינו מובן מתוך המקראות, ויודעיו חייבין להסתיר אותו. ובמשנה (מסכת חגיגה י"א:) הורו לנו חכמינו ש"אין דורשים במעשה בראשית בשניים". דהיינו, אין ללמד מעשה בראשית לשני תלמידים יחד, שמא לא יובנו דברים כהלכתם, ואי דיוק ביסודות הבריאה יכולה לגרום לבלבול בעקרי הדת. ועל זה גם דרשו בגמרא (חגיגה י"ג.) 'במופלא ממך אל תדרוש, ובמכוסה ממך אל תחקור, במה שהורשית התבונן, ואין לך עסק בנסתרות'. אולם כל זה נאמר על החלק הנסתר שבתורה, אולם בנגלה שבה - עלינו להתבונן וללמוד התורה הקדושה.

אפשר לרמוז שבראשית היינו בראשית איזו פעולה שהאדם רוצה לעשות יזכור שברא אלקים את השמים ואת הארץ כלומר, יש מנהיג לבירה ולעולם - והכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, ודע מה למעלה ממך...

פעם ה'חפץ חיים' נסע עם עגלון ובדרכם עברו דרך שדה, ירד העגלון על מנת לקחת משם תבואה. לפתע שמע העגלון את ה'חפץ חיים' זועק רואים... רואים! מיד רץ לעגלה שמאומה בידי ולאחר שהתקדמו מעט והסתכל לצדדים וראה שאין איש אמר ל'חפץ חיים', מי רואה אותי? אמר לו ה'ח"ח, מהשמים רואים אותך אז הבין העגלון שלמעלה הוא שכח להסתכל...

חומש בראשית הוא כמעט ללא מצוות ובסך הכל מופיעות בו 3 מצוות מסך תרי"ג המצוות. החומש בעיקר עוסק במעשי אבותינו, וזאת על מנת שנלמד קודם דרך ארץ ומידות טובות ורק אז נוכל לקיים את מצוות התורה! מספרים שלחזון איש היה מניין קבוע בביתו בשעה 12:30, גם ה'סטייפלר' הקדוש ר' יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל שהיה גיסו של ה'חזון איש' היה מתפלל במניין זה, יום אחד רבע שעה לפני תחילת התפילה קם ה'סטייפלר' הקדוש ועמד ללכת, המתפללים אמרו לו "כבוד הרב אתה עשירי, ובלעדך לא יהיה מניין!" ענה הסטייפלר "אני מצטער קבעתי עם אינסטלטור בשעה 13:00 שאמור להגיע לביתי" כולם היו המומים, הסטייפלר מבטל תפילה במניין בשביל אינסטלטור?! פנה אליו הגבאי "אולי הרב ידחה את האינסטלטור ברבע שעה ונרוויח כולנו תפילת מנחה במניין קבוע ובפרט ה'חזון איש' הקדוש אשר לא יצטרך לחפש מניין אחר", ענה הסטייפלר: "אני מצטער, אך אני לא חושב שמותר לי להתפלל כאשר בעל מלאכה שהזמנתי ימתין לי לריק יצטער ויפסיד זמן! לצערי תפילה כזו אינה רצויה לפני לקב"ה! המתפללים שאלו את ה'חזון איש' מה לעשות? ענה החזון איש: "ודאי שאסור להישאר ולהתפלל על חשבון אינסטלטור הממתין לשווא ומצטער מכל רגע של עיכוב", קודם תהיה אדם ואחר כך תתפלל!!!

ממעשה זה למדים את משמעות הכינוי לחומש בראשית - ספר הישר - בו אבותינו הקדושים התוו לנו את הדרך והלכו בדרך הישר.

”וְאָדָם אֵין לְעֵבֵד אֶת הָאָדָמָה” (ב, ה)

וברש"י: 'ומה טעם לא המטיר, לפי שאדם אין לעבוד את האדמה, ואין מכיר בטובתן של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם, התפלל עליהם וירדו, וצמחו האילנות והדשאים, עכ"ל.

מכאן למדנו כי כך העמיד הקב"ה אופן בריאתו של עולם - השפע מוכן לבני העולם, ומכל מקום לא יגיע לידיהם עד שיתפללו על כך, וכלומר, אף שנכון הדבר שהקב"ה מכין מזון לכל בריותיו, גם כל צרכיהם משפיע עליהם מכל מקום לא יחסוך האדם בתפילתו לפני ה' על כל צרכיו ועל כל צרה שלא תבוא, כי לא ישיגנו השפע המוכן לו אם לא על ידי התפילה. בדרך משל ומליצה אמרו, מעשה בתינוק שאמו הפקידתו בידי הבייבי-סיטר (שמרטפית) והיה התינוק בוכה לגודל רעבונו, ותיטול הבייבי-סיטר את הבקבוק שהכינה האם למאכלו ותשימהו בפי התינוק, אך הלה הגביר בכיו וזעקותיו עד לב השמים... ואין איש יודע על מה יצא הקצף והבכי, מכיוון שכך אף הבייבי-סיטר פתחה בבכי אחר שלא ידעה להשית עצות בנפשה, כך נמשך הבכי למשך כמה שעות... עד... ששבה האם לביתה וראתה את הנעשה, נטלה את הבקבוק וראתה שלא ניקב החור בראש הבקבוק - והיאך יאכל התינוק, נקבה האם חור קטן הכניסה הבקבוק בפי התינוק שמיד אכל את מאכלו ואחר גמרו נרדם וישן שנת ישרים וליהודים הייתה אורה...

והנמשל פשוט, השפע מוכן ברוב טובה אלא שעל האדם לנקב בעצמו את ה'חור' דרכו יריקו עליו את השפע הגדול, ונקב זה היא התפילה...

[באר הפרשה]

”וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה...” (ב, ז)

ובתרגום אונקלוס: **לְרוּחַ מַמְלָא.**

מדוע לא נברא האדם עם שני פיות, כמו שנברא עם שתי עיניים? - אמר רבי שמעון בר יוחאי (ירושלמי ברכות פ"א ה"ב): אילו הייתי עומד על הר סיני בשעה שנתן הקב"ה תורה לישראל (אף שכל נשמות ישראל היו במעמד מתן תורה על הר סיני, כוונתו שאם היה בגוף ונפש, היה מבקש), הייתי מבקש... שיברא לאדם שני פיות, אחד שיעסוק בתורה, ואחד שבו יעשה כל צורכו. חזר בו רשב"י ואמר: ומה אם כשיש לו פה אחד אין העולם מתקיים בגלל רוב לשון הרע שיוצא משם, אילו היה לו שני פיות - על אחת כמה וכמה שלא יוכל העולם להתקיים. ודי לחכימא ברמיזא...

”וַיְהִי בְהִיּוֹתָם בְּשָׂדֵה - וַיִּקַּם קִין אֶל הָבֶל

אָחִיו וַיְהַרְגֵהוּ” (ד, ח) - והקשר לבית המקדש

כתב הרמב"ם (הל' בית הבחירה פ"ב ה"ב): "ומסורת ביד הכל שהמקום שבנה בו דוד ושלמה המזבח... הוא המזבח שהקריב עליו קין והבל". ובמדרש רבה (פכ"ב, ז) איתא, על מה היו מדיינים, אמרו: בואו ונחלוק העולם. שזה אומר בתחומי בית המקדש נבנה, וזה אומר בתחומי בית המקדש נבנה, שנאמר "ויהי בהיותם בשדה", ואין שדה אלא בית המקדש, ומתוך כך "ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו". ובפירוש מהרז"ו (מורנו הרב זאב וולף איינהורן זצ"ל) כתב: כשחלקו ביניהם והגיעו למקום בית המקדש, שהוא המעולה מכל מקומות העולם, נפלה מריבה ביניהם, שאין דבר שווה לו שייטול השני כנגדו. והוא המקום שהיה בו אדם הראשון, לאחר שגורש מגן עדן, כדאיתא בפרקי דרבי אליעזר (פ"כ) (וילקוט בראשית) (רמז לד), "ויגרש את האדם" - גורש ויצא מגן עדן וישב לו בהר המוריה, ששער גן עדן סמוך להר המוריה. ו"הכוזרי" (מאמר כ' ס' יד וס' כ') וה"יערות דבש" (ח"א דרוש כ"ו) כתבו: אדם הראשון, כשנטרד מגן עדן גורש לארץ ישראל.

[מגדים חדשים]

”וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצַלְמֵ אֱלֹקִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם” (א)

(כז) - ביאור בכפל הלשון בצלמו ובצלם אלקים

יש להבין את כפל הלשון שמופיע בפסוק זה, "ויברא אלוקים את האדם בצלמו", ומבואר הדבר שהקב"ה ברא את האדם בצלם שלו, כלומר, בצלם אלוקים, ולמה חזר ואמר, "בצלם אלקים ברא אותו", רש"י פירש: (לומר כי אין כאן כפל לשון) כי בצלמו, הוא הדפוס, הכוונה, אל תבנית צורת האדם, שהיא הגלופה שבה יצר את האדם, "ובצלם אלקים ברא אותו", הכוונה, כי צורת התבנית היתה בצלם אלוקים, ע"כ.

כתוב בגמרא (סוטה לח:): כתוב (דברים כא, ז) "ידינו לא שפכו את הדם הזה", וכי על לבנו עלתה שזקני בית דין שופכי דמים הם? אלא לא בא לידינו ופטרנוהו, לא בא לידינו ופטרנוהו בלא מזונות, לא ראינוהו והנחנוהו בלא לוייה, ע"כ, כדי להבין את הענין, מה יתן לך ליווי של האדם עד למקום פלוני, לכך שלא יזיקוהו בהמשך הדרך, אפשר לבאר את הדברים על פי היסוד שהניח המהר"ל (בספר חידושי אגדות ח"ב עמוד פ"ב) בעניין צלם האלוקים שבאדם, שכתב בספר חידושי אגדות.

וזה לשונו: יש לך לפרש גם כן, עניין הלוויה הזאת, הוא הכבוד שעושים לו, שאין דוחים אותו, רק מלויין אותו, וכאשר עושים לו כבוד זה לאדם שנברא בצלם אלקים, יש לו שמירה בדרך שאין פגעים שולטין בו, וכאשר אין מלויין כאילו הם שופכים דמו, אשר בצלם אלקים ברא את האדם, והם מבזים את צלמו, ומפני כך הוא מסתכן בדרך, כי השמירה בדרך הוא מצד האדם, דכתיב (בראשית ט, ב): "ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ", וכאשר האדם בדרך, צריך הוא אל זה ביותר, כי כאשר מכבדין את האדם, כבוד זה אל צלם אלקים, וכאשר הצלם האלקי נחשב, דבר זה עצמו שמירתו, כי מלאכים מלויים את צלם האלקי הזה, וכאשר אין מלויים אותו הרי כאילו מבזים את צלם האלקים, ובזה שופכין דמו, כי אצל שפיכת דם כתיב (בראשית ט, ב) "כי בצלם אלקים עשה את האדם", שמזה תראה כי שפיכת דם הוא לא צלם האלקים, עכ"ל.

וכעין זה כתב המהרש"א על הכתוב בגמרא (שבת קנ"א): אמר רמי בר אבא אין חיה שולטת באדם עד שנדמה לה כבהמה, שנאמר (תהלים מט, יג): "אדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו". ופירש המהרש"א, שאימת האדם על החיות היא מחמת הנשמה שבו שהיא צלם אלוקים, וכיון שנדמה לו כבהמה ואין לו צלם אלוקים, הרי הוא כשאר בהמה שהחיה שולטת בה. עכ"ל.

מבואר הדבר, שגם לאחר שכבר אין מלויין את האדם, אף-על-פי-כן ע"י כך שכיבדתו, כבוד זה בונה ומחשיב את צלם האלוקים שבאדם, כי ח"ו כאשר מבזים את האדם, שופכים את דמו, ואז הוא נדמה כבהמה, שאין לו צלם אלוקים, ואז הוא ניזוק בדרך, ומאיך, שמירתו הוא ע"י צלם אלוקים שמלויין המלאכים, והוא בא רק ע"י הכבוד שמכבדין את האדם ע"י ליוויו.

לפי דברי המהר"ל והמהרש"א, אין כאן כפל לשון כלל, שמה שאמר הכתוב, "ויברא אלקים את האדם בצלמו" - הם יסוד בריאת האדם שנברא בצלם אלוקים, אך, רצה הקב"ה לתת הכח באדם, כיצד יוכל לבנות את צלם האלוקים שבחבירו, וזאת ע"י הכבוד שמכבדו, או ח"ו להסיר ממנו את צלם האלוקים ע"י שמבזהו, ועל זה חזר הכתוב ואמר, **בצלם אלקים ברא אותו**, הכוונה אל האדם שיכול לברוא את צלם האלוקים שבחבירו.

"וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי..." (א, ג)

אחד הניסיונות הגדולים שעמדו בפני היהודים באמריקה בדור הקודם, היה שמירת השבת. באותם ימים הפרנסה הייתה בדוחק רב, ובמרבית מקומות העבודה דרשו מהפועלים להגיע לעבודתם 7 ימים בשבוע.

כך נאלצו יהודים יראי שמים להתגלגל ממקום עבודה אחד למשנהו, ולסבול חרפת רעב מייסרת.

בבורו פארק שבארה"ב, מתגוררת משפחת פלדמן, שכל צאצאיה תלמידי חכמים ורבים מהם מרביצי תורה.

סב המשפחה, רבי מאיר פלדמן, למד אצל ה"חפץ חיים" בראדין, וכשבא להיפרד מרבו לפני נישואיו, סירב ה"חפץ חיים" לברכו, עד שיבטיח לו שישמור שבת.

החתן לא ידע את נפשו מרוב תימהון, ולא הבין לדעת רבו, הרי הוא שומר על קלה כבחמורה, ומיום עמדו על דעתו הוא מקפיד בהלכותיה של שבת קודש, ועכשיו דורשים ממנו להבטיח שישמור שבת?! אך תימהונו ופליאתו לא הזיזו את ה"חפץ חיים" מדרישתו הנמרצת, שכתנאי לקבלת הברכה יבטיח החתן לשמור שבת. והחתן אכן הבטיח.

ברם ה"חפץ חיים" אינו מסתפק גם בזאת. אני רוצה שתתן לי תקיעת כף על הבטחתך לשמור את השבת, אמר. והחתן שוב מסרב. וכי אני צריך לתת תקיעת כף על שמירת שבת?! תמה בקול רם. אבל משהבין שה"חפץ חיים" לא יברכנו עד שיעשה גם את זאת, נתן תקיעת כף, ורק אז קיבל את ברכתו של הצדיק.

בפרוץ השואה, היו לו כבר 4 ילדים, ולמרות שהיהודים כבר היו מנועים מלצאת מאירופה, נעשה לו נס גדול, ואחד משכניו הגויים הביא לו בחשאי 6 ויזות עם כרטיסי הפלגה לאמריקה, ורבי מאיר פלדמן החליט לשים פעמיו לאמריקה עם אשתו וילדיו.

בהגיעו לאמריקה החלו הניסיונות בדבר שמירת השבת. הוא התקבל לעבודה בחברה פלונית. אומנם בתחילה התחשב בו בעל הבית, והסכים לכך שלא יעבוד בשבת, אך חודשיים לאחר מכן קרא לו המנהל והודיע לו שמעתה יצטרך לעבוד גם בשבת.

ר' מאיר סירב, ובגין כך פוטר. חזר הוא לביתו ללא עבודה וללא כסף. כיהודי מאמין לא היה לו שום ספק כי שמירת השבת עומדת מעל לכל, אך לא ארכו הימים והגיעו למצב בו הילדים רעבים ללחם ובבית אין מאומה. הילדים בוכים ונפשו יוצאת מרוב צער. בשלב מסוים החלה אשתו להתחנן לפניו יחד עם ילדיה הקטנים שישוב לעבודה כדי שיהיה להם במה להשקט את רעבונם. הוא שומע את הדברים, ואינו מאמין שהוא שומע נכון... ושהדברים אכן יוצאים מפי אשתו, שהייתה אף היא אשה שומרת מצוות קלה כבחמורה. 'הרי גם היא יודעת שאם אשוב לעבודה, אצטרך לחלל שבת, היתכן כדבר הזה ששמירת השבת כבר אינה חשובה בעיני רעייתי?!' -חשב. אך למרות התמיהות לא פסקו התחנונים, ובכיים של הילדים - שקמו בבוקר ולא מצאו מה לאכול - גבר מיום ליום.

פניהם נעשו רזות ומצומקות, וחדוות הנעורים שלהם נעלמה. האבא לא יכול היה לעמוד בכך יותר, ובוקר אחד נסע הוא ברכבת למפעל, כשבכוונתו להודיע למנהל כי הוא מוכן לעבוד בשבת. בהיותו על אם הדרך, נאלם ליבו לפתע. הוא נזכר בתקיעת הכף שנתן לרבו ה"חפץ חיים" בדבר שמירת השבת.

ה'תקיעה' הזו תקעה בשופר גדול באוזניו ובליבו. כעת הוא הבין מדוע לא רצה ה"חפץ חיים" לברכו, בבחינת 'חכם עדיף מנביא', עד שיבטיח לו על שמירת השבת בתקיעת כף.

ההחלטה היתה מהירה מאד, הוא - את השבת לא יחלל, יהיה מה שיהיה! בתוך דקות ספורות כבר היה על הרכבת שנסעה לכיוון ההפוך, בחזרה לביתו.

משנכנס הביתה סיפר ר' מאיר לאשתו המופתעת על תקיעת הכף שנתן ל"חפץ חיים" לפני חתונתם, ואף היא הבינה שאסור לה להפר הבטחה זו. שניהם פרצו בבכי, אבל ידעו שעליהם להתחזק, ולבטוח בה' שישלח להם ישועות במהרה. וזו אכן מיהרה לבוא.

שעה-שעתיים לאחר ששב לביתו ריקן וחסר כל, נשמעות דפיקות בדלת. בפתח הופיע מנהל המפעל שפיטרו מהעבודה בשל סירובו לעבוד בשבת, ועל פניו של המנהל הגוי היה נסוך חיוך רחב. הוא חיבק בחום את הרב פלדמן הנדהם, והושיט לו סכום גדול של דולרים. 'דע לך', הוא אומר בנימה של הערכה, 'כי מעולם לא חלמתי לפטר עובד מסור ונאמן כמוך. אבל מה לעשות, אחד משותפיי הבכירים התווכח עמי במשך תקופה ארוכה, וטען שהיהודים אינם מוכנים למסור נפשם על השבת, ואם יעמידו אותם בפני אולטימטום של פיטורין מעבודה או שמירת שבת, הם יבחרו להמשיך לעבוד ולחלל את השבת. הוויכוח הלך והתעצם, עד שהשותף הציע לי לעשות ניסיון 'על גבך', להודיע לך שהינך מפוטר, ואז לבדוק עם מי הצדק. בתוך כך הוא התערב איתי על סכום כסף גדול. כיון שידעתי שתעמוד בניסיון קשה זה, הסכמתי לפטר אותך מהעבודה, כדי להוכיח לשותפי שהצדק איתי. עכשיו, משעמדת בניסיון, אני מעניק לך בזאת את דמי ה'התערבות' שקיבלתי מהשותף, וכמובן שממחר בבוקר אתה מגיע למפעל וממשיך לעבוד. אך לא די בזאת, אלא שאני מודיע לך חגיגית על העלאתך בדרגה לתפקיד בכיר, מה שיגרום להעלאה משמעותית במשכורתך. שהרי על מי אפשר לסמוך, ובמי אפשר לתת אימון, אם לא על מי ששומר אמונים לבוראו? אמר המנהל הגוי...

הישועה אכן המתינה לו לר' מאיר מאחורי הדלת. השם יתברך משלם שכר טוב למקימי מצוותיו, ואין כל פלא על הנחת שראה הרב פלדמן בחייו, כשצאצאיו תלמידי חכמים מרביצי תורה. [ברכי נפשי]

ללמדנו כי השבת היא מקור הברכה, ויש אנשים שצריכים חיזוק באמונה שהולכים לרבנים לבקש ברכה ואו לקברי צדיקים לבקש על זיווג, על זרע של קימא, פרנסה, בריאות ועוד כהנה וכהנה, ושוכחים את מה שכתב רבי שלמה אלקבץ בפיטו "לכה דודי" - "לקראת שבת לכו ונלכה, כי היא מקור הברכה".

לפני כ-20 שנים, מכר ותיק שלי שלא שמר תורה ומצוות, היה לו קושי בזרע של קימא.

באחד ההריונות קרוב לחודש החמישי בהריון, הם עשו סקירת מערכות והתגלה ממצא חמור שהרופאים המליצו להפיל את העובר כשהם מטיחים כלפי הזוג אזהרות וסכנות, דבר שגרם להם פחד ממש להמשיך עם ההריון.

הוא סיפר לי על כך והמלצתי לו שנלך לרב חיים קניבסקי שליט"א שיקבל ברכה. הוא הסכים ואכן היינו אצל הרב. הרב אמר לו: "אתה שומר שבת"? ענה לו המכר: "לא", "איך אתה רוצה שאברך אותך אם אתה לא שומר שבת? תשמור שבת, והכל יהיה בסדר" - הורה לו הרב שליט"א.

למרות הפצרותיי הוא לא הסכים לשמור שבת, והם עשו הפלה. שנים רבות הם ניסו להקלט בהריון וללא הצלחה, כיום הם נשארו עם בת יחידה.

השבת היא כלי מוריק ברכה לישראל, בשמירת שבת אתה נעשה 'כלי' ראוי למחזיק ברכה, ואז הברכות יחולו על ראשך.

ברינתה יקצורו

הסיסמה שפתחה לבבות - סיפור לשבת

"וְהָיוּ לְאֵתָת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וְשָׁנִים" (א, יד)

סיפור נפלא מסופר על הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן מפוניבז' העוסק במצות קידוש הלבנה שנרמזה בפסוק לעיל. היה זה בשנים הראשונות שלאחר השואה האיומה.

הרב כהנמן היה עסוק עד למעלה ראש בשיקום הריסות מבצרי ממלכת התורה שנגדעו בשנות הזעם. טרוד היה בהקמת ישיבתו הנודעת וביסודם של מוסדות מפוארים נוספים שיועדו למען פליטי השואה הצעירים.

כדי שתצליח פעילות נחוצה זו, זקוק היה למשאבים עצומים שלא היו בידו, ובעל כורחו נאלץ ליטול את מקל הנדודים ולהפליג לריכוזי קהילות ישראל מעבר לים, בתקוה להשיג דרכם את התמיכה שכה היתה דרושה לו.

אלא שהדבר לא עלה בידו בנקל. באותם ימים טרם הכירו היהודים שבין עשירי תבל בערכה של החזקת התורה. רחוקים היו הללו מעולמה של תורה, וזקוקים לשכנוע רב כדי להסכים ולתמוך בלומדיה.

באחד ממסעותיו הגיע הרב כהנמן לדרום-אפריקה הרחוקה. מדינה שהתגוררה בה אוכלוסייה יהודית עשירה ומבססת. אלא שלדאבון לבו, עוד בטרם הגיעו לשם כבר התארגנו כמה פורקי על מבני המקום שעובדת בואו היתה לצנינים בעיניהם, ופתחו במסע שידול נרחב בעיתונות היהודית המקומית, שתכליתו היתה לשכנע את גבאי בתי הכנסת ומתפלליהם לבל יאפשרו לרב כהנמן דריסת רגל במחיצתם, ועל אחת כמה וכמה שלא יאפשרו לו לדרוש ברבים.

כאשר נכנס הרב בליל שבת קודש לאחד מבתי הכנסת המרכזיים ביוהנסבורג וביקש כדרכו לדרוש בפני הקהל, הודיעו לו הגבאים ביבושת כי בהוראה מגבוה הוחלט שלא לאפשר לו לעשות זאת.

ההלם הראשוני שאחז בו לא מנע ממנו למצוא על אתר פתרון גאוני; הוא פנה לגבאי הראשי וביקש ממנו שמאחר והוא טרח והגיע עד לכאן, יואיל לאפשר לו להשמיע דברים קצרים בפני המתפללים, תוך שהוא מבטיח לסיים תוך שלוש דקות לכל היותר.

לבקשה שכזו לא היה הגבאי מסוגל לסרב. בלבו חשב על הרעיון, שכן בהכירו היטב את בני קהילתו ידע כי בזמן קצר שכזה לא יספיק הרב לגרום להם להוציא ולו פרוטה אחת מכיסם. תוך שהוא שב ומזהיר כי לא ירשה לו לחרוג ממכסת הדקות אף קמעא, הזמין הגבאי את הרב לשאת את דבריו.

בצעד קליל ניגש הרב אל ארון הקודש, נישק את הפרוכת, הביט אל הקהל בעיניו האוהבות ופתח: "רבותי, יום היסטורי הוא היום. ביום זה לפני 275 שנים הציג האדם הלבן הראשון את כף רגלו על אדמת אפריקה. כיום, לאחר 275 שנים התהפכו היוצרות וכעת הנני עומד לפניכם, האדם 'השחור' הראשון בין ילידיה הלבנים של יוהנסבורג..."

המתח ששרר קודם לכן בהיכל התפילה התפוגג באחת לקול צחקוקי הקהל. הכל תלו בו את עיניהם בצפיה להמשך הדברים, אך מה רבה היתה הפתעתם כאשר החל הרב לרדת ממדרגות הבימה.

על דרשה טובה לא היה מוכן הקהל לומר. מכל קצוות האולם הופנו קריאות לעבר הגבאים בתביעה לאפשר לרב להשלים את דבריו, ולו לא נותרה כל ברירה אלא להסכים לדרישת הקהל.

כיון שכך, התחזק הרב כהנמן והמשיך בדרשתו, תוך שהוא עבר לדבר על עניין 'ברכת הלבנה', ופתח בשאלה:

"שמא תוכלו להשיב לי, רבותי, על שאלה שמציקה לי מאוד: מפני מה סדרו לנו חכמים לומר בקידוש לבנה מיד לאחר בקשת 'תיפול עליהם אימתה ופחד', את האיחול הלבבי 'שלוש עליכם' הנענה על ידי זולתנו ב: 'עליכם השלום'?"

הציבור נאלם דום וציפה בסקרנות לתשובת הרב. הרב המשיך והסביר זאת מיד על פי המציאות שהיה נתון בה באותה שעה: "הנה הגיעה אליכם שמועה על אורח זר

המגיע למקומכם. אותה שמועה גרמה לכך ש'תפול עליכם אימה ופחד' מפניו. אולם משרק נתתם לו את ההזדמנות להתקרב אליכם מעט, הבחנתם פתאום כי מדובר באחיכם ובשרכם, ומפיתכם בקעה הקריאה: 'שלוש עליכם! עליכם שלום!'.

שוב התחייכו הנוכחים. האזנים היו כרויות, והרב ניצל את ההזדמנות להוסיף ולהרחיב בעניין מצות 'קידוש לבנה':

"במהלך שנות הגלות שעברו על אחינו בית ישראל, היו לא מעט ימים שבהם נגזרה עליהם גזרת שמד. נאסר עליהם לקיים מצוות ולעסוק בתורה, והעובר על הגזרה - אחת היתה דתו להמית. את מרבית המצוות יכולים היו היהודים לקיים בסתר, אולם מצות 'קידוש לבנה' שהיתה כה חביבה עליהם חייבת היתה להיעשות בפרהסיא, וכיצד קיימה?"

בלהט רצונם לקיימה מצאו אף לכך פתרון: הם היו יוצאים לטיול 'תמים' לשדות שמחוץ לעיר. שם, בסבך העצים היו מתבוננים בשמים הכהים, ועם ראית הלבנה מיד החלו בברכה. כיון שחששו מן השונאים המחפשים אחריהם, סכמו ביניהם על סיסמה סודית: 'דוד מלך ישראל - חי וקיים', וכך כשיהודי פגש בדמות שנעה לעברו בחשיכה, מיד היה מתחיל בסיסמה: 'דוד מלך ישראל', וכאשר נענה ב: 'חי וקיים', היתה נפלטת מפיו אנחת רווחה. מיד היה מושיט ידו וקורא לעברו: "שלוש עליכם", גם אני יהודי, ב'סימן טוב ובמזל טוב' אפשר להתחיל את המצוה".

דריכות הורגשה בקהל כאשר סיים הרב את דרשתו המרתקת בזעקה מהולה בתחינה: "שלוש עליכם רבותי, אתם יהודים, וגם אני יהודי כמכם! יש לנו לב משותף, ואליו אני פונה: תנו לי את הכוח לגדל דורות נוספים של יהודים שיקיימו את המצוות במסירות נפש!"

למותר לציין כי היענות לקריאתו היתה מעל ומעבר לצפיות. הדרשה הנלהבת הותירה בקהל רושם בל ימחה, ומיד עם צאת השבת מהרו הכול לפתוח את לבם וכיסם למען התורה ולומדיה. [זמנתוק האורי' בראשית]

בברכת התורה

ריזן ברינה

"לְאֲדָם מְעַרְכֵי לֵב וּמָה' מַעֲנֵה לְשׁוֹן" [משלי טז, א]

לעילוי נשמת מו"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סררה בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה נפתלי בן רוחה: סמי בן שמחה: גורג'י בן שמחה רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה סלמן בן חבו דוד: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם: רוני בן עזיזה אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיאל: סמי בן חנה

משה אהרן בן מאיר יצחק: חנינה בת כמסיה: מאיר בן שמחה מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: ג'וליה חיה בת גריסה מרים בת עזיזה: נוראני בת מרים ורבי: כתון בת חביבה: אהובה (דייז) בת טובה שמחה בת סררה: חיה בת יוסף: רחל בת חנה: ישראל מאיר בן עטרה

להצלחה: אריה (לאון) בן מלכה
זיווג הגון - אהבה בת אטו: ג'ימי שמואל בן אסתר (Jimmy Shmuel ben esther)
רחלי בת זהבה: עדינה בת שמחה

לרפואת:

הרב מאיר נסים בן כמסנה שליט"א אברהם בן חנה: יעקב ישראל בן גלית אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולית בת חנה דוד בן שמחה: מנחם בן עלזיה: איתן חיים בן שלומית פאולה בת דינה: זהבה בת חויה: לילך בת מרגלית מרים קרן בת רבקה: אילנה בת ציפורה שרה בת רבקה: שרה תהילה בת חנה אברהם בן אנט: פיבי בת חביבה בן חמו נורית בת רחל: רחל בת נטרה: גלית בת חת

לזרע של קיימא:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה: לאור בו דינה שושנה ריזל בת מינה: שירה בת שושנה מיטל בת לולו: ליאת בת ויקטוריה שמחה צביה בת רחל יובל בן שלומית: אושר בת אורנה הודיה בת ציפורה: רחל בת חיה עדי בת מזל: חן בת דלילה (פ' סט)

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

כתובת: הקוצר 2 רמת השרון מ. 4741102

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים

ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

גליון

302

פרשת בראשית תש"פ

תמה הלה: "מנין ידעת!?" וסיפר שאביו היה בצעירותו 'אליל כדורגל', ומנהל חברת החשמל הוא אחד ממעריציו המושבעים. מיד פנו לשוחח עם האב, שנרתם בהתלהבות. יחד נסעו לחברת החשמל, והמנהל הסכים מיד לקבלם. התחילו לספר על הישיבה ופועלה, והיה בטוח שביקשו תרומה. רווח לו כשביקשו רק להסיר את איום ניתוק הזרם. מיד הורה שחברת החשמל עצמה תתקן את כל הליקויים, והישיבה ניצלה מסגירה.

תוך כדי ההתנהלות מול חברת החשמל ספג אותו חבר גערות חריפות ממנהל מחוז הדרום, שחשבו בטעות לאחראי על הסיכונים העצומים שהיו שם. כששמע על כך רבינו - בירכו שתמורת זאת יעלה מעלה בלימוד התורה ויהיה תלמיד חכם גדול כראש ישיבה. ברכה זו התקיימה במלואה...

* * *

אברך קיבל על עצמו לדאוג להחזקת חבריו האברכים. בברכת והכוונת רבינו ראה ברכה בהשתדלותו, נפתחו בפניו דלתות ולבבות והצליח, עד שהקים רשת כוללי אברכים. הגיעה תקופה קשה, ולא הצליח לאזן את התקציב. בעשרת ימי תשובה פנה לרבינו: "חסרים לי מאתיים וחמישים אלף דולרים, מה אעשה?"

- "מה תעשה? תבטח בה'. אבל כדי לצאת ידי חובת ההשתדלות תיסע לחו"ל ליום אחד."

נסע ופעל, ונמשך באיסוף הכספים ליומיים. כשחזר סיפר שהצליח לאסוף חצי מהסכום בלבד. אמר לו רבינו: "אילו היית נוסע ליום אחד, היית מגייס את כל הסכום. מכיון שתלית ייבך בהשתדלותך והארכת שהותך בכפליים - התקצץ הסכום במחצית."

במוצאי יום הכיפורים חזר: "מה אעשה וחסרים לי מאה עשרים וחמישה אלף דולרים. החג בפתח, והאברכים זקוקים לכסף."

חשב רבינו וחשב, ואמר: "תיסע שוב, אבל הואיל ובפעם הקודמת הוספת על חובת ההשתדלות, הפעם תקצר בה. תיסע לשעה אחת בלבד!"

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים (א, א)

בשביל התורה שנקראת ראשית (רש"י)

העולם נברא בשביל התורה שנקראת 'ראשית'. זהו הרעיון המונח במילה 'בראשית' - המילה הראשונה בתורה הקדושה. וכיון שזוהי מטרת הבריאה, א"כ ברור שהחזקת התורה ולומדיה היא מובנית וטבעית בעצם מציאות העולם. אמנם כדי שיושפע השפע, חובה להאמין ולבטוח בו יתברך, כי כשאדם סומך על עצמו, כביכול אומר לו הקב"ה: "אדרבה, תסתדר בכוחות עצמך..."

* * *

מספר דקות לפני השיעור בחומש שמסר מן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, הגיע ראש ישיבה בדרום הארץ, ושאלתו בפיו: חברת החשמל מאיימת לנתק את זרם החשמל עקב בעיות בטיחות. מצב הישיבה דחוק ואין באפשרותם להשקיע את הסכום הנדרש לתיקונים. אם ינותק הזרם למאור ולמזגנים, יעזבו הבחורים והישיבה תיסגר חלילה. הוא עירב עסקנים מסורים שלא הצליחו לפעול בנידון, רק פניה למנהל חברת החשמל תוכל להועיל, אבל איך אפשר להגיע אליו?

אחד משומעי השיעור, בעל תשובה משיבת 'נתיבות עולם', שאל את רבינו באותו מעמד האם אפשר להגיע לדרגת בטחון שהבורא יתברך יזמן לפני אותו ראש ישיבה את מנהל חברת החשמל ויצליח לשכנעו.

ענה רבינו: "קשה הדבר".

שאל: "האם זה מופקע?"

"הוא יוכל לנסות", אישר רבינו. אותו ראש ישיבה ביקש ברכה וקיבל.

אמר אותו ראש ישיבה לעצמו: 'אפנה אל האדם הראשון שאפגוש, וממנו תבוא הישועה', אבל החליט לצרף לכך את זכות התורה, 'אלמד חצי שעה, ואצא לפעול'.

עלה לישיבתו, ולמד חצי שעה. בסיומה הרים ראשו, וראה אחד מחבריו, שאלו: "האם אתה מכיר את מנהל חברת החשמל?"

המילים נעתקו מפיו, אבל הוראה זו הוראה. חקר: "האם השעה היא מהנחיתה, מהיציאה משדה התעופה, או מההגעה לעיר..."

אמר רבינו: "מההגעה לעיר!"

התברך, ונסע. בדרכו, קנה שני אתרוגים מהודרים ולקחם עמו. הגיע, נכנס למונית, ומסר כתובתו של נדיב. בדרך חלפו על פני משרדו של נדיב אחר. עצר את המונית ועלה. לא זו בלבד שהלה היה במשרדו, אלא פתח את הדלת בעצמו. הזמינו במאור פנים ושאלו לחפצו.

אמר: "יש לי אתרוג מהודר עבורך!"

פתח והראה, והלה התפעל: "בכמה אתה מוכר אותו?"

אמר: "במאה עשרים וחמישה אלף דולר!"

- "לא! אתה צוחק!"

אבל האברך היה רציני.

הבזיק במוחו רעיון. חייג אל רבו, ושוב, בחסדי שמים, הרב ענה. סיפר לו הנדיב: "יושב מולי אברך שפוי מארץ ישראל, הוא מחזיק רשת כוללים גדולה" – הן הכירו מהפעמים הקודמות – "ומציע לי אתרוג במאה עשרים וחמישה אלף דולר".

ענה הרב: "איך לא תבין שלא הגיע למכור לך אתרוג במחיר זה, אלא לזכותך בהחזקת תורה. קנה את האתרוג במחיר הנקוב".

על אתר רשם המחאה, והאברך חזר לשדה התעופה בדיוק כעבור שעה!
[מזקנים אתבונן]

**כִּי לֹא הַמְטִיר ה' אֶלְקִים עַל הָאָרֶץ
וְאָדָם אֵין לְעֹבֵד אֶת הָאֲדָמָה (ב, ה)**

ומה טעם לא המטיר, לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתם של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירדו, וצמחו האילנות והדשאים (רש"י)

כתוב כאן בדברי רש"י יסוד עצום בהנהגת הבורא בעולם, שהשפע מושפע לעולם ולאדם, רק כשהוא מודה בטובתו על השפע כשהוא מבין בצורך ובקיום של השפע, אז הקב"ה משפיע לו מטובו. הכרת הטוב היא הסיבה להשפעת השפע בעולם, וכפיותה היא סיבה לעצירת השפע בעולם, ר"ל.

בספר 'אור דניאל' (מטות) הביא סיפור שממחיש זאת: שתי תיירות יהודיות הגיעו מארה"ב לביקור בישראל בחופשת הקיץ. כידוע, ירושלים מהווה מרכז לביקורי התיירים

במקומות הקדושים ובאתריה הקסומים. במהלך ביקורן רצו להשביע רעבונן במסעדה כשרה והן הגיעו למסעדת סבארו.

עם כניסתן למסעדה הן הבינו שיקח להן זמן רב עד שימצאו מקום ישיבה, ועל כן המלצרית יעצה להן באדיבות להסתובב ולטייל בחוץ למשך שעה קלה עד שהלחץ ירד. הן קיבלו זאת בהבנה ויצאו להסתובב בחנויות הסמוכות.

לאחר כמה דקות כאשר הן היו במרחק ניכר מהמסעדה, פיצוץ עז החריד את ירושלים, ההדים נשמעו למרחוק עשן רב התפשט למרחקים, והן הבינו שהאסון אירע במסעדה בו הן היו אמורות לסעוד את ארוחת הצהריים... במוחן ניקרה באותה עת המחשבה על הפצועים וההרוגים שנפגעו ובעיקר על אותה מלצרית שיעצה להן לטייל בחוצות ירושלים, והיא זו שבעצם הצילה אותן.

בבכי עז החלו שתיהן לרוץ לכיוון המסעדה על מנת לבדוק מה עלה בגורל המלצרית, אולם המקום היה כבר חסום ע"י כוחות הביטחון, רגש פנימי אמר להן שכנראה המלצרית שוכבת פצועה באחד מבתי הרפואה ויש לאתרה בהקדם.

תוך זמן קצר הן הגיעו לבית הרפואה הדסה ומיד זיהו אותה נאנקת מכאבים, שטף דמעות אחז בשלושתן... הן דמיינו שהן היו צריכות לשכב באותו מקום ואולי אף במצב גרוע יותר... הקשר ביניהן הפך לרגשי והדוק, ובזמן שהותן בארץ ביקרו אותה התיירות יום יום על מנת לעודדה.

יום לפני נסיעתן חזרה לארה"ב חשו התיירות כי שתיהן חייבות לה את חייהן על הנס שאירע להן, וכדי להכיר לה טובה הן השאירו לה את כתובתן, והודיעו לה שאם היא תבקר בארה"ב הן תשמחנה מאוד לארח אותה בביתן.

מצבה של המלצרית הלך והחמיר והיא נזקקה לעבור ניתוח דחוף בארה"ב, התחושה שיש מקום שניתן להחלים בו הקילה מעליה את הלחץ, וההזמנה להתארח אצלן בזמן שהייה בחו"ל נתנה לה תחושת הקלה.

עם נחיתתה בארה"ב, ליוו אותה שתי התיירות לבית הרפואה והבטיחו לה כי הן תשהינה יומיים במחיצתה. ובאמת, ביום הניתוח לקחו השתיים חופשה מעבודתן והחל משעות הבוקר המוקדמות הן היו צמודות אליה וסייעו לה בתרגום מאנגלית וכמובן עודדו אותה ובכך הקלו מאוד על שהייתה.

והנה, בדיוק באותו בוקר ששהו לצידה, אירע פיצוץ עז והיסטורי בארה"ב... באותו יום שני מגדלי התאומים בני מאה הקומות קרסו תוך מחצית השעה בפיגוע טרור ע"י שני מטוסי נוסעים מוטסים ע"י טייסים מתאבדים. שתי התיירות היו אמורות להימצא באותה שעה ממש במשרד באותם מגדלים במסגרת עבודתן...

מתברר להן לתדהמתן שהקב"ה הצילן פעם שניה ממלכות מוות... ומפליא הדבר שאופן הצלתם היה דווקא תוך כדי

התעסקות בהכרת הטוב, וכמו שהבאנו לעיל שהכרת הטוב יש בכוחה להשפיע חסדים וישועות.

[לקראת שבת מלכתא-הרב בנימין גולד]

הַלּוֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת (ד, ז)

'אם תטיב' - לבך ומעשיך, יהיה לך 'שאת' - פירוש כפרה וסליחה (ד"ק)

נמצאים אנו עדיין ב'ירח האיתנים', בימי ראשית השנה. בוודאי כל אחד קיבל על עצמו קבלות מעשיות כחלק מתשובתו בימים הנוראים, וכעת צריכים לממש קבלות אלו. אלא שכאן מגיעה ההתמודדות עם היצר שמגניב מחשבה בלב: "גם אם לא נעמוד בקבלות התשובה, לא נורא, הרי תמיד אפשר לחזור בתשובה ולמחוק הכל...". אלא שתשובתו בצדו כמו שמובא במסכת יומא (פ:): 'האומר אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה'.

ובאמת יש להבין מהי חומרת העוון של האומר 'אחטא ואשוב', ומדוע אין מספיקין בידו לחזור בתשובה?

היה הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל מבאר ואומר: יהודי כזה מגלה שבעצם אין לו בעיה עם החטא, עמו הוא בהחלט מסוגל להתמודד... כל הבעיה שלו זה עם העונש הכרוך בעקבותיו. החטא בעיניו איננו מפריע בחיי היום-יום, ורק עם העונש שיבוא עליו הוא אינו יכול להסתדר. ובכן, הוא מצא פתרון: התשובה. היהודי הזה הוא במצב איום ונורא, הוא אינו מכיר בכך שהחטא עצמו הוא הרס וחורבן, ומעשה עבירה הוא הנפת חרב-מוות על עצם החיים. בדיון הוא אפוא ש'אין מספיקין בידו לעשות תשובה'.

אמנם כשמבינים שחטא הוא נורא, חורבן, סוף העולם..., ממילא הפחד מפני עבירה הוא ממשי וקרוב אל הלב - בניין או חלילה הרס, כפשוטו, ואז חרד הלב מפני נדנדוד חטא העלול להביא עליו את החורבן.

שתי תלמידות בבית ספר מסוים נכשלו פעם בדיבורים בלתי ראויים, ומורתן עמדה בפני דילמה - כיצד עליה להתייחס אל המקרה באופן שיבהיר היטב את חומרתו בעיני הבנות הללו עצמן, כמו גם בעיני שאר בנות הכיתה.

היא שלחה את השאלה לרבי שמשון, ובמקום שירה לה את הדרך שבה תפעל היא, ביקש לבוא ולדבר בעצמו בפני בנות הכיתה.

עד מהרה חלף קול הברה בין התלמידות: רב בשם 'פינקוס' יבוא היום להרצות לפניהם. הדבר אירע לפני עשרות שנים, בטרם יצא טבעו ברבים ולפני ששמעו הלך לפניו בכל שדרות הציבור.

ובכן, כאשר נכנס לכיתה אחז בידו דבר מה עטוף בעטיפות רבות, ואט אט החל מסיר אותן בזו אחר זו, כשעיני הכל

נעוצות בו בסקרנות לדעת מה הן טומנות בחובן ועוקבות במבטן אחר מעשיו. והנה סוף סוף נגלה לעיניהן קנקן יין מהודר עשוי קריסטל בוהק, מגולף בקישוטים ועיטורים נאים. משהזינו עיניהן בבקבוק ההדור למראה שסחט קריאות התפעלות, החל רבי שמשון לעטוף שוב את הבקבוק עטיפה אחר עטיפה, ואז אירע הדבר. בלי משים כביכול, נשמט לו הבקבוק היקר מבין ידיו, הוטח בקול רעש גדול אל הרצפה ו...התנפץ לרסיסים.

קריאת שבר נשמעה מפיות בנות הכיתה, על בקבוק כה יפה שהיה ואיננו. או אז התייצב רבי שמשון וקרא בקול גדול: "הבקבוק הוא רק משל לנושא שרציתי לדבר היום אודותיו. האצילות שלנו מבהיקה כל כך, הקריסטל של הנשמה היהודית כה בוהק, צלול ומרהיב. כזה יופי! אבל זה מה שקורה לטהרה היהודית אם לא שומרים עליה - כאשר לא שומרים על הפה!..."

שקט עמוק שרר בכיתה, הכול היו בהלם מעוצמת הדברים, ונתונים תחת רושם הרסיסים שפעם היו כלי נאה ומושלם, וברגע קטן הפכו לאבק פורח.

"דענה לכן", המשיך, "שההורים וגם המורות שומרים על הבנות מכל משמר, מלמדים ומחדירים ערכים ועושים הכול שיהיה על הצד הטוב ביותר. אבל, כאשר התלמידה לא שומרת על פיה - הכל מתנפץ לרסיסים!" ובזאת נפרד מהן לשלום ויצא לדרכו.

"כעת תאסופנה את השברים והם יהיו לכן למשמרת", ביקשה המורה מן התלמידות. היה זה לבטח, גם 'אות לבני מרי'...

כאשר אין העבירה נתפסת בחלל הלב כאסון נורא עלולים הרגשות להתקוות, וההרגל האוכל כל חלקה טובה עלול להשקיט את סערת הלב למראה האמור לזעזע אותו עד היסוד. אבל לא אצל מי שחושיו דרוכים ועירניים לקול מצוות ה' אלוקינו בכל ה'מעת-לעת', כעבדא קמיה מריה.

באחת הישיבות שבהן רבי שמשון שימש כר"מ, נכנס באחד הימים בשעת בוקר מאוחרת אל בית המדרש - כחצי שעה ויותר מעת תחילת סדר א', וגילה שהנוכחות בו דלילה. משם פנה אל חדרי הפנימייה, וכפי שאומנם שיער מלכתחילה גילה למרבה הצער שבחורים רבים עדיין ישנים על מיטותיהם. הוא מיאן להשלים עם המצב. כשהכאב מפעפע בקרבו, שב נסער אל בית המדרש, וקולו ניסר את החלל בפנותו אל הנוכחים מבני הישיבה: "איך אפשר לשבת כאן במנוחה, כאשר שם בחורים ישנים ללא קריאת שמע, געוואלד!"

הנושא הזה, בכלל, של קריאת שמע בזמנה, בער בעצמותיו כאש, והיה זועק אודותיו מקירות ליבו. בזמנים מתאימים לא נשא פנים לאיש והוכיח על כך במלוא החומרה.

בְּיַעַת אֶפְיָה תֵּאֲכַל לֶחֶם (ג, יט)

מובא בהגדה של פסח 'ישועות מלכו': כשהיה האדמו"ר מויד'ניץ בעל ה'ישועות משה' זצ"ל באנטוורפן, הגיעו רבים לשחר את פניו. כדרכו, התעניין אצל כל אחד היכן בניו לומדים, וחלקם הודו ששלחו את בניהם להשתלם באוניברסיטאות, וזאת כדי שתהיה להם פרנסה, והיו עשירים.

כעבור כמה שנים ביקר שוב באנטוורפן והתעניין מה עושים כל אותם בוגרי אוניברסיטאות. סיפרו שהם עובדים כעורכי דין ורואי חשבון אצל המיליונרים הכבדים, עשירי עיר היהלומים.

"ואותם גבירים", התעניין האדמו"ר, "מה השכלתם?"

התברר, שהם חסרי כל השכלה. לא היתה להם 'אלא' סייעתא דשמיא...

ביקש האדמו"ר מהרב יצחק קסירר ז"ל לארגן לו ביקור בבורסה, כשראה את תגובתו, הבטיחו שלא יעשה לו בושות...

התכנסו יהלומני אנטוורפן, והאדמו"ר שאל: "מי כאן מיליונר?"

כמובן, לא היו בין השומעים מי שהרשה לעצמו שלא להרים את ידו...

המשיך ושאל: "למי יש כאן השכלה גבוהה?"

איש לא הרים ידו.

"אם כן איך אתם מסתדרים?", הוסיף ושאל, וענה: "מעסיקים אתם רואי חשבון ועורכי דין כשכירים, אם כן, אמרו אתם. מה מאחלים אתם לבניכם - שיהיו מיליונרים, או פקידים בשכר אצל העשירים?!...".

בספר 'מאיר עיני הגולה', מסופר על האדמו"ר מגור בעל ה'חידושי הרי"ם' זצ"ל, שבימי צעירותו סבל מעוני ומחסור, אך הסיח דעתו מדחוקו והשקיע כל מעייניו בתורה ובעבודה.

אמרה לו הרבנית: "רואה אני שכולם דואגים לפרנסתם מלבדך".

השיב לה: "ומי גילה לך שאיני דואג כמותם? אביך בחר בי כעילוי, ומה שאחר דואג בשלושה ימים, מספיק אני לדאוג ברגע אחד".

שאלה הרבנית: "ומה עלה בידך בחריפותך?"

ענה: "מה שהועילו הם בשלושת ימי דאגתם..."

[מתוך הספר הנפלא 'הנני בידך']

כך נעמד בוקר אחד מימי 'בין הזמנים' בפתח בית הכנסת של הקהילה - זמן מה לאחר סוף זמן קריאת שמע (השני) - ופנה אל כל אחד מהבאים בשאלה הבאה: "הקראת כבר את 'שמע'?" והיה אם חלילה השיבוהו בלאו, קרא בקול מר: "הנה לך 'מעוות דלא יוכל לתקון'..."

תהיה זו טעות לחשוב כי מאליה צמחה ועוצבה דמותו של רבינו הבורח כמפני אש מעשות חטא, ונפשו כמהה לעשות רצון אבינו שבשמים. וכפי שהפטיר פעם ברגע של גילוי לב באוזני אחד מבניו שיחי', כי אין הוא מופלא ומופלג מאחרים, ואדרבה, אפשר שהיה פחות מהם: "היו לי מלחמות וניסיונות, כשהיצר הרע עומד לשטן בדרכים ומציק במחשבות שונות. היה קשה מאוד. אך הסבל ההוא בנה אותי".

בפעם אחרת חיווה דעתו: "מי שזוכה בחייו להישגים הרי זה דווקא מחמת הניסיונות הרוחניים שעמם התמודד והצליח". באותה שיחה אמנם לא התייחס אודותיו הוא, אולם ניתן היה להבין מבין השיטין כי לא הוציא את עצמו מן הכלל הזה.

בהזדמנות, מצא לנכון לגלות באוזני מאן-דהוא טפח מצפונות חייו, כנראה במגמה לעודד את רוחו לבל יפול שדוד מול משברי החיים, ואמר: "הסיבה שאני יודע להגיד שיחות, היא בגלל שעבדתי הרבה עם עצמי - מול טרדות היצר שהיו לי, שמתוך כך למדתי את המציאות של הקשיים".

בשיחה עם אחד מבניו שליט"א, סיפר כי בימי לימודיו בבחרותו בירושלים חש כמה פעמים רפיון בעבודת ה', או אז היה עולה על גגו של בית כנסת ב'מאה שערים', שממנו נשקף מקום המקדש, הרחק מעיניהם ואוזניהם של הבריות ומשאון החיים, וזועק פעם אחר פעם את הפסוק: "לב טהור ברא לי אלוקים, ורוח נכון חדש בקרבי. לב טהור ברא לי...!". באותה תקופה - סיפר - יש והייתי מבקש מהשם יתברך מאות פעמים ביום בקשה זו, שוב ושוב.

בתקופות מאוחרות יותר, לאחר נישואיו, אף היה מתענה כל אימת שחש רפיון ברוחניות, ולא זו בלבד אלא שפעם אף ישב בתענית שלושה ימים רצופים (!), בתפילה ותחינה להשי"ת שיספיק בידו לכבדו וליראה אותו בלבב שלם.

על רגע נוסף מימי עלומיו - של הארת פנים מחמת התפילה, סיפר לימים: "היה זה בעיצומה של תפילת העמידה מתפילות הימים הנוראים. מחשבות שונות טרדו את הכוונה, וככל שניסיתי, לא עלה בידי לכוון כראוי לעומד בפני מלך, עד שחשתי שאיני יכול עוד. על אתר פסקתי מתפילתי, פניתי להקב"ה והרהרתי במחשבותי: 'ריבוננו של עולם, עד כאן. איני יכול יותר, עשה אתה שאוכל להתפלל!' ואמנם - בו ברגע נענה הקב"ה לתפילתי, ונפתחו בפניי שערי אורה". [מתוך 'ואוהביו כצאת השמש בגבורתו']

מוקדש לע"נ הרה"ג הרב יהודה צדקה זיע"א, הרב הגאון בן ציון אבא שאול זיע"א והרב הגאון עובדיה יוסף בן גודגיה זיע"א

עלון מס' 1092

להצלחת אבני בן יפה ורעייתו ובי"ב היו	בראשית כ"ז בתשרי תש"פ, ירושלים		לע"נ דפאל בן פרחא ז"ל
שלמה בן מרגלית זיווג הגון			לע"נ מו"ל בת שרה ע"ה
להצלחת מרים בת שרה תח"י	5:20	כניסת שבת	לע"נ אליהו בן מרים ז"ל
להצלחת אליהו בן מו"ל היו	6:30	יציאת שבת	לע"נ שמעון בן שמחה ז"ל
לדפואת והצלחת ר' יעקב בן תופחה היו	7:31	רבינו תם	לע"נ חוקיה בן אסתר ז"ל
לדפואת הרב ידידיה ציון בן שרה היו			לע"נ איון מרים בת דוולת ע"ה

א) בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, ידוע מה שדרשו רז"ל על הפסוק (תהלים קי"א) סמוכים לעד לעולם דהיינו שסוף התורה נעוץ לתחילתו ודרשו כמה טעמים, ויבואר בס"ד לעיני כל ישראל הסיום הוא באות למ"ד. ומתחלת התורה באות בי"ת. והם אותיות ל"ב, כלומר שהעיקר מה שחפץ השי"ת הוא הלב שיבטח בד' בכל לבו בלי שום פקפוק. ועי"ז נחשב עליו כאילו קיים התורה כמו שאחז"ל רחמנא ליבא בעי, וכן ארז"ל במסכת אבות (פ"ב) אמר להם צאו וראו איזוהו דרך טובה שידבק בה האדם. ר' אלעזר אומר לב טוב, אמר להם רואה אני את דברי ר' אלעזר בן ערך מדבריכם שבכלל דבריו דבריכם, שע"ז לא מתקנא מאחרים אלא שמח בחלקן, ותיבת ל"ב ר"ת ליבא בעי. או לבטוח ב'בוראן, או להזור ב'תשובה, שע"י עסק התורה יבוא לתשובה וכן ארז"ל שמאור התורה היא תחזיר האדם למוטב, עוד יוכן בס"ד הטעם שהתחילה התורה בתיבת בראשית ללמד שכל מצוות ומעש"ט שעושה האדם יחשוב שזה מצוה הראשונה שזכה לקיים. שע"ז יוכל להרבות במצוות וגמילות חסדים ולא יוכל להתפאר, וכן ארז"ל אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת, ועוד פירשו על הפסוק וידעת היום וכו' בשמים ממעל ועל הארץ מתחת. רוצה לומר בעניני עבודת השי"ת תראה בגדולים ממך בעבודת ה', שע"ז תוכל להוסיף מצוות ומעש"ט, אבל בענין הממון וגשמיות עוה"ז שהוא בארץ, תראה בפחותים ממך, ועי"ז לא תבקש גדולה ועושר, כמו ר' עקיבא. שמתחילתו היה עני והיו שוכבים על קש ותבן, ובא אליהו הנביא ז"ל בדמות עני ובקש מהם מעט קש ותבן שאשתו ילדה ואין לו אפילו קש להתכסות בהם. וניחם ר' עקיבא את אשתו בזה, כמוזכר במסכת נדרים (נ' ע"א):

ט) ארז"ל אם ישמרו ישראל שני שבתות כהלכתה יגאלו מיד, ויבואר בס"ד בראשית ר"ת א"ם י'שמרו ב' ש'בתות ר'אוים ת'גאלו, והובא בספר רחמי האב על אביו של רבינו מאור הגולה רמ"א ז"ל שהיה מנהגו לסגור חנותו ביום שישי בצהרים בדיוק. והשטן בא בדמות שר גדול לקנות סחורותיו שהיה משי יקר וגמר עמו, וכשראה אביו של הרמ"א ז"ל שהגיע נקודת חצות יום עש"ק, תיכף סגר חנותו ולא מכר לו, וכזכות זה זכה לבן צדיק רבינו משה אייפרליש זצ"ל: ילקוט המוסר ואבני השוהם

בסיוע "תכשיטי שמעון" שכונת הבוכרים טל' 5824226 י-ם

סע סיפור השבוע

מוקדש לע"נ שמעון בן רחל ז"ל

עלילת הדם בחורבת רבי יהודה החסיד בירושלים העתיקה

הקב"ה, עליו נאמר, הנה לא יגום ולא יישן שומר ישראל.

באותו לילה חלם השמש הזקן של חורבת רבי יהודה החסיד, חלום בלהות. הוא ראה איש זקן, שפניו מאירות, אומר לו: "קום! בית הכנסת בוער! קום ותעזור לכבות את הדליקה!"

השמש התעורר בבהלה ומיד רץ לבית הכנסת. הוא שמח לראות כי בית הכנסת עומד על תלו ושום סימן אינו מעיד על כך, שהוא עומד בלהות. ברוך השם, אמר לעצמו, כנראה שחלומות שוא ידברון, בכל זאת. אם כבר בא, החליט להיכנס לבית הכנסת ולראות אם הכל כשורה. משהו אמר לו כי מוטב לבדוק את המצב מבפנים.

כפנים בית הכנסת היה תושך מוחלט, אם כי בחוץ כבר החל להאיר היום. שקט כבד היה שרוי בבית הכנסת ושום רשרוש, ואפילו הקל ביותר, לא נשמע. השמש הביט כה זכה וראה כי הפ" רוכת של ארון הקודש מוסט קצת הצידה, זה נראה בעל/ינו מוזר. הוא זכר בפירוש, כי הוא מלשך את הפרוכת ואף יישר אותה, כמנהגו תמיד, לפני שעוזב את בית הכנסת אחרון.

בצעדים מהירים הוא ניגש לארון הקודש, פתח והביט פנימה. ושוב הרגיש הרגשת הקלה. משראה כי כל ספרי התורה מונחים במקומם, כפי שהשאירם אתמול. הוא כבר רצה לסגור את ארון הקודש, כאשר מבטו נפל על בקבוק היין. הוא נטל את הבקבוק לידו, חילץ את הפקק והי

פחד גדול נפל על השמש הזקן: מהבקבוק, שי היה צריך להכיל יין לקידוש ולהבדלה, נדף ריח איום של דם!...

השמש לא איבד זמן לריק. הוא לקח את בקבוק הדם אליו הביתה, ומיד הביא במקומו בקבוק אחר של יין אדום והניחו בארון הקודש. לאחר מכן חזר שוב הביתה, וישב לומר תהילים.

בשבת בבוקר, כאשר הציבור היה באמצע קריאת התורה, התפרץ לבית הכנסת המשומד, בי לווית הפאשה ופלוגה של חיילים מזויינים מכף

בבית הכנסת הישן, בעיר העתיקה של ירושלים, על שם רבי יהודה החסיד (הנקרא בפי התושבים רק "החורבה") היו נוהגים פעם לע"ש קידוש בליל שבת והבדלה במוצאי שבת. (גם היום ישנם בתי כנסת רבים בהם נוהגים לקדש על היין בליל שבת ולהבדיל מוצאי שבת — יחד עם זאת שכל אחד ואחד מקדש ומבדיל בביתו באופן פרטי). אולם בגלל מעשה שהיה, ביטלו שם את מינהג הקידוש והבדלה. זקני ירושלים יודעים לספר על מה שאירע בחורבה את הסיפור דלהלן:

לפני מאות בשנים חי בירושלים משומד, יהודי די שעבר לאמונה המוסלמית. כמו כל המשומדים, שנא גם זה "שלנו" את אחיו היהודים, בהם בגד, וחיפש הזדמנויות לעשות להם צרות.

משקרב הג הפסח, החליט המשומד להעליל על יהודי ירושלים עלילת דם. הוא ידע כי ביום ששי לפני הדלקת הנרות מביא השמש לבית הי כנסת בקבוק יין, לקידוש והבדלה, ומניח אותו בארון הקודש. החליט המשומד להחליף בחשאי את בקבוק היין האדום בבקבוק מלא דם ולהעליל בכך על היהודים כי הם משתמשים בדם של גוריים לצרכי קידוש והבדלה, וכן לצרכי אפיית המצות לפסח, וארבע הכוסות לליל הסדר.

הוא אמר ועשה. בליל שבת, שעה שהיהודים סיימו את תפילתם ויצאו מחורבת רבי יהודה החסיד, כדי ללכת איש לביתו, התגנב המשומד לבית הכנסת, בו דלקו עדיין נרות השבת. הוא ניגש אל ארון הקודש, הוציא את בקבוק היין והניח במקומו בקבוק מלא דם. לאחר מכן הוא חמק מבית הכנסת באין רואים והלך הביתה שמה. הוא כבר ראה לנגד עיני רוחו את האסון הגדול שהצליח להמיט על היהודים, ואת השכר הגדול שיקבל מהפאשה הטורקי, שהיה אז שליט בארץ ישראל מטעם השולטן הטורקי.

אולם בשעה שיהודי ירושלים נחו בשלום על משכבם, מבלי לדעת מאומה על הסכנה הנוראה המרחפת עליהם. לא גם ולא ישן שומר ישראל,

אחרי שהחיללים הוציאו את המשומד מבית הכנסת, התנצל הפאשה בפני המתפללים על ההתנפלות הגסה ועל כי הוא נתן אימון לדברי זכר עליל. הוא ביקש מהרב סליחה על הפרעה הזאת גרמה לתפילה והבטיח כי יותר לא יטה אונן ג שבת לדברי עלילה מסוג זה. אם עוד פעם יבא מישהו להעליל על היהודים עלילה כה טיפשה הוא מיד יצווה להתיז את ראשו בלי חקירות ודרישות — אמר. וכדי לתת ליהודים פיצוי על הצער והביזיון שנגרם להם. פסק איתם הפאשה מתשלום מסים לשנה שלמה.

הפאשה וחיליו הלכו והיהודים המשיכו בתפילה. איש מהם לא ידע מה קרה כאן, איש מביה השמש הזקן.

במוצאי שבת לא יכלו להבדיל על היין, ביום שהמשומד והפאשה נגעו בבקבוק ועשו אותו יין נטף, ומכאן ואילך שוב לא עשו לא קידוש ולא הבדלה בתורבה של רבי יהודה החסיד: כי אשר השמש סיפר לרב על הצורה המופלאה, כי שמר השם יתברך על צאן מרעיתו מפני העלילה השפלה, תיקן הרב תקנה ששוב לא יכניסו לביה הכנסת יין כלל.

ועוד זמן רב סיפרו יהודי ירושלים, איש ואשה, הורים לילדיהם כיצד בא רבי יהודה החסיד אל השמש הזקן בחלום, כדי להציל את היהודים מהעלילה שיכלה להמיט עליהם אסון.

רגל ועד ראש. פחד גדול נפל על היהודים. שעה שהמשומד ציווה על החיילים לערוך חיפוש בבית הכנסת. הוא בעצמו ניגש אל ארון הקודש וביקש מהפאשה כי יערוך חיפוש גם בארון הקודש, בין ספרי התורה. הפאשה נתן את ההוראה ומיד שלף המשומד מהארון בקבוק וקרא בקול גדול: הנה, זהו זה, הנה הדם, בו משתמשים היהודים למטרותיהם האפלות!

הפאשה נטל לידו את הבקבוק, הוציא את הפקק והריח, לאחר מכן הוא משך בכתפיו והביט על המשומד במבט שלא בישר טובות. המשומד הטף מידי הפאשה את הבקבוק והריחו אף הוא: בלי שום ספק: מהבקבוק נדף ריח של יין טוב וטרי!

היורר כסיד עמד המשומד בין הפאשה ובין חייליו כשברכיו כושלות מפחד. גם גדול אירע כאן — חשב — גם גדול ונפלא, הנה הוא עצמו הגיח את בקבוק הדם בארון והדם הפך ל... יין. "הלה אני בעצמי..." — הוא מלמל בקול רפה כאילו לעצמו.

"איזו עלילה שפלה טפלת על היהודים?" — רעם עליו הפאשה בקולו. המשומד הטיל עצמו לרגלי הפאשה וביקש רחמים: "אני... אני רציתי רק לעשות להם קצת צרות..." — אמר. "תלו מיד את בן-הבליעל" — ציווה הפאשה.

אמרו רז"ל בשביל התורה שנקראת "ראשית דרכו" (משלי ח) ובשביל ישראל שנקראו "ראשית תבואתה". (ירמיה ב). וכן אומר רבי אליעזר (פסחים סח ע"ב) אלמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ: שנאמר: "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי". כיון שחז"ל הורו לנו שהתורה היא תכלית הבריאה הלא מי שזכה בתורה זכה בעולם ומלואו, ומי שלא זכה בה, אינו ראוי ליהנות מן העולם שום דבר, אלא אם הוא מחזיק בלומדי תורה ותומך במוסדות התורה... (רבנו חיים בן עטאר).

ראשית דבר צריך היהודי לדעת כי "ברא אלקים את השמים ואת הארץ" שיש בורא ומנהיג לכל מה שנברא בעולם. אין הדברים מתנהלים חלילה מעצמם. וכך אברהם אבינו ע"ה קרא לבני דורו את הקריאה הגדולה, אם יש בירה — יש מנהיג.

לרפואת הנפש והגוף לגבריאאל נפתלי בן אביטל הי"ו

לרפואת יצחק בן פורתונה מול הי"ו | **לרפואת יהודית בת אילנה** | לרפואת שויה בת טוון הי"ו

שפת אמת תכון לעד ומצלת ממיתה. פידוע מאמר הש"ס (סנהדרין צו.) בכהוא אתר דשמה קשטא, שלא היו מדברים שקר ולא מית אנש בלא זמנה. ואמרו רבותינו ז"ל (שם צב.) שהמשנה דבירו חשוב כעובד עבודה זרה, דכתיב (בראשית כו יב): והייתי בעיניו כמתעתע. וה' אלקים אמת, חותמו אמת ותורתו אמת, ושארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב ולא ימצא בפיהם לשון תרמית (צפניה ג. יג). ויש רבים מעמי הארץ אשר למדו לשונם דבר שקר ונעשה להם כהתר גמור, עד שיש שמשקרים בספורים של הכל בלי שום תועלת — עליהם הכתוב אומר (ישעיה ה. יח): הוי משכי העון בחבלי השוא. וכשהוא פדי להשיג תועלת, כגון במדה ובמשקל וכדומה, אזי לא בשם שקר יקרא, אלא בשם תריצות ותרופות והשתדלות, ואומרים שמי שאינו משקר בזמן הזה לא יוכל להרויח. ושקר ענו, שהרי אמרו רבותינו ז"ל במדרש משלי (שחר טוב תהלים ז): כשנכנס נח לתבה בא גם כן שקרא לכנס. אמר לו: צא ובקש לך בת-זוג, שכל הבאים אל התבה זכר ונקבה באו. הלך ובקש ומצא את פחתא. אמר לה: רצונך שתנשאי עמי? אמרה לו: מה תתן לי? השיב לה: כל מה שארויח אתן לך. ומשם ואילך כל מאי דמרוח שקרא, פחתא נקט לה. ואם היצר הרע החליק אליו בעיניו ומראה לו שמרויח הרבה על-ידי השקר, סוף סוף בלי ספק שחסר יבואנו, ככתוב בדברי קבלה (ירמיה יז. יא): עושה עשר ולא במשפט בחצי ימו יעזבנו. ובאחריתו יהיה נבל או יהיה עשר שמור לבעליו לרעתו בעולם הזה ובעולם הבא. וה' לא ימנע טוב להולכים בתמים: | **פלא יועץ**

דברי רבינו האר"י ז"ל הוא כמו מקצץ נטיעות ומהפך עולמות, ויבואר בס"ד בראשית ר"ת ב'שחרית ר'אוי א'דם ש'מאלקינו י'תחיל ת'פילתו:

"ומכבדי אכבד" כבדהו בכניסה לביהכנ"ס בכריעה כבדהו ביציאה לביהכנ"ס בכריעה גדול שכרו של העושה כך ויבא על שכרו מאת השם יתברך וזה שער השמים מודים דרבנן: כשהחזן אומר מודים יאמרו כל הקהל בלחש "מודים דרבנן" ויכרעו ראשם לבד. חובה! וי"א שיכרע כל גופו וצריך להזהר לענות אמן ואח"כ יאמרו מודים.

אנו קהילת "כנים מאירות" קהילה ספרדית ירושלמית בשכונת "חומת שמואל" (הר חומה) ירושלים. אנו נמצאים בשלבי בניה מתקדמים ומחפשים נדיב לב לבנין בית הכנסת. בית הכנסת יקרא על שמו של הנדיב. בברכת התורה. הרב שי בר אשר 050-6229343.

הודעה חשובה: בכל יום מתקיים מניין ותיקין בגיה"ב "אהבת חיים" ע"ש חכם מנחם מנשה זיע"א

• לזיכוי הרבים ניתן לשמוע את שיעורי מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל 054-8596315 ללחוך 2

לרפואה והצלחה: שלמה בן רבקה, הרב יצחק אהרן בן פרחח, שלמה בן הלח, מולוק מרים בת מול, דוולת רחל בת מולוק מרים, איתן בן בלוריה, מאיר בן רחל, ציון בן מול, חבו חוה בת נוימה, ליאת מרגלית בת מרים

אפי' ר' אביעזר עמי בן עשה, אליהו בן שרה, דינה בת יוכבד, שרה בת רחל, אסתר בן שרה, שמואל בן דולח, יצחק בן נחמי, אריס בת נחמי, ר' בכא בנימין בן אברהם בלחמן, אברהם בן נחמי, יונה בניה בת נחמה, איתן בת אסתר, דוד בן רחל, אסתר בן נחמה, אסתר בן נחמה

לרפואת יגאל רבי בן מלכה הי"ו | לרפואת שמחה בת שרה הי"ו | לרפואת נחמיה בת אליס בת קרן הי"ו

העלון יוצא ע"י הקרן ז'תומכיה מאושר העורך צבי ד. הי"ו נייד: 050-6875601 | לע"י עדינה בת מלכה ע"ה

לרפואת מאיר בן רחמה	לרפואת דוד בן מול הי"ו	לרפואת מיכה בן מסעודה
לרפואת הילד יואל בן אביבה	לרפואת משה בן זוהרה הי"ו	לרפואת רמאל בן כולה הי"ו
לרפואת זכריה בן מול הי"ו	לרפואת ברכה בת קלרה	לרפואת שולמית בת יהודית

טיב הקהילה

פר' בראשית
כ"ז תשרי תש"פ
גליון 486

לפי אופק
ירושלים
זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הדו"ג 5:21
מוצ"ש 6:34
ר"ת 7:13

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סוזק"ש א' 8:51
סוזק"ש ב' 9:34
סוז"ת א' 10:01
סוז"ת ב' 10:30

יו"לע"י קהילת שבתי בנית ד'

בנשיאות מורנו ורבנו הרה"צ רבי גמליאל הבהן רבינוביץ שליט"א

מברכים חשוון | ר"ח ביום שלישי רביעי
המועד ליל שלישי | 18:34 | 6 חלק

טיב הפרשה

כל חסרון שאדם רואה באשתו - שלו הוא!

התורה לנכון גלות הנימוק שבקריאת שמה 'אשה' כדי שיידע האדם כי היא חלק ממהותו ממש, ואז יתיישוב על לבו כל חסרונותיה, ורק אז לא ימאן באשתו ויהיה ביכולתו לקיים מצוות 'לשבת יצרה' ונמצא כי המקרא שלאחריו אינו רק 'ציווי' אלא גם סיבה המסייע ביד האדם לקיים הציווי.

ולאור האמור מובן שפיר מה שכוונה תורה באמרה 'על כן יעזוב איש וגו' כלומר, כיון שמכיר הוא שחסרונותיה הם חסרונות עצמו על כן ביכולתו לעזוב את בית אביו ולהוסיף חוליה נוספת להמשך הדורות. ואם ישאל אדם, אם אכן נכונים הדברים כי האשה היא מעצמותו של האיש, למה אם כן אין הטבע מחייב כי ילמד עליה זכות כמו שמלמד זכות על עצמו? ולמה צריכים לעוררו על כך ולהודיעו שהיא חלק מעצמותו? התשובה לכך היא כי חטא עץ הדעת הוא שגרם לכך, לולא זה החטא אכן לא היה שום צורך בכך, כי היה האדם רואה בחוש כי אשתו היא כגופו, אך זה החטא הוא מקור כל ההסתרים, והוא אשר גרם העדר ההבחנה בין רע לטוב, והוא אשר גרם גם כי לא יכיר האדם את הקשר הרוחני המחבר בין איש להאשה. וממילא אינו רואה כי אם המציאות הגשמי שהינו נפרד מאשתו וכיון שכן אין הטבע מחייבו ללמד עליה זכות. אך לאמיתו של דבר עליו לדעת כי היא ממש כגופו, ונגעיה הם נגעיו ממש.

והדברים מרומזים גם כן במקראי קודש, כי קודם חטא עץ הדעת נאמר (ב.מ. טו) 'ויהי שניהם ערומים ולא התבוששו' לא הם התביישו אחד מזולתו, היה זה כעין ידו של אדם לעומת רגלו, כשם שאין היד מתביישת מהרגל כך לא התבייש האדם מאשתו, הוא הכיר בעצם הקשר הרוחני המחבר ביניהם, והכרה זו היה בהיר מאוד, עד שעל אף שבגשם היו הם כגופים נפרדים לא התביישו כלל לא זה מזו ולא זו מזה. ורק אחר שהחטא הביא בכנפיו חושך גדול ונעלם מהם עיני השכל, אז תיכף לא הכיר כי היא עצמו ובשרו, ותיכף ראו לנכון לעשות חגורות מעלי תאנה, וכשנשאל אח"כ ע"י הקב"ה אם נכשל בחטא עץ הדעת כבר ידע רק ללמד זכות על עצמו, באמרו (ב.מ. טז) 'האשה אשר נתנה עמדי' וגו' כלומר, אין אני והיא אשמים בשווה, עליה אין לי פתחון פה להשיב, אך עלי יש להמליץ כי היא נתנה לי ואוכלי שוב לא הבחין כי כשם שעליו יש ללמד זכות כך גם שייך ללמד זכות עליה, כי לא ראה בה את עצמותו, ועל אף שאותו לימוד זכות שלימד על עצמו היו יכולים ללמד עליה, כמו שאכן אמרה היא בעצמה אחר כך שהנחש השיא אותה לכך, וכשם שהוא לא עמד בפני פתויי האשה, כך לא עמדה היא בפני פיתוי הנחש.

עכ"פ, אף אם מפני החושך המכסה ארץ אין האדם מכיר בדבר בעיניו הבשריות, בכל זאת גילתה לנו התורה זאת, שהאשה היא חלק מעצמותו של האדם, כדי שעכ"פ יתרצה ללמד עליה זכות מתוך אמונה שהיא אכן עצם מעצמי ובשר מבשרו.

וַיֵּבֶן ה' אֱלֹקִים אֶת-הַצֶּלַע אֲשֶׁר-לָקַח מִן-הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיְבָאָהּ אֶל הָאָדָם: וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפֶּעַם עֵצָם מֵעַצְמִי וּבִשָּׂר מִבִּשְׂרִי לָזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לָקָחָהּ זֹאת: עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ (ב.)

מבואר באלו המקראות כי אחר שיצר הקב"ה את האשה מעצמותו של האיש, הכיר האדם שאכן זוהי העזר הראוי לו, והוא בעצמו פירש את מהותה שהיא עצם מעצמי ובשר מבשרו, ואשר על כן ראוי לקראתה 'אשה' מאחר שמאיש לוקחה זאת. ואחר שהביאה התורה את התבטאותו של האדם על מהותה של האשה אמרה 'על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו'. ועלינו להבין לשם מה נזדקקה התורה לפרט את דברי האדם אודות מהותה של האשה ולבאר כי לשם כך נקראה 'אשה' והרי מלפנים כבר ניתן לאדם בינה יתירה להבין מהותה של כל בריה ולקראו על שם מהותו, כמו שנאמר (ב.מ. טז) ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולעוף השמים וגו' ובכל זאת לא פירטה התורה טעמו ונימוקו של האדם בקריאת השמות, ולמה אם כן בקריאת שם 'האשה' ביאר טעמו כי היא עצם מעצמי וכו'.

גם זאת מוטל עלינו להבין, מהו הקשר בין קריאת האדם שם האשה לבין הציווי שצוותה תורה שיעזוב איש את אביו ואת אמו וידבק באשתו, כי מלשון 'על כן' האמור בזה המקרא נראה כי זה הציווי תלוי בהאמור לפניו, ולכאורה אין קריאת השם מהווה סיבה לכך, לולא רצון הבורא בהמשך הדורות, כמאמר הכתוב (שעשועי מה, יח) לא תוהו בראה לשבת יצרה.

ויש לומר שלימדה כאן התורה הק' ענין גדול מאוד! ישנם הרבה אנשים שאחרי שנישאו מוצאים הם גפמים וחסרונות בנשותיהם, והדבר עלול להביא לידי הפרעת השלום בית, ולכך הביאה תורה את נימוקו של האדם בקריאת שמה 'אשה' כי מאיש לוקחה זאת, ונמצא שהאשה היא ממש חלק ממהותו של הבעל, ובהכרח כי כל אלו החסרונות שהוא מבחין בה מצויים הם גם אצלו, אלא שאי אפשר לו לאדם להכיר בנגעי עצמו, ועל כן מנסה הוא ליישב את חסרונותיו שאינם כי אם מחמת סיבות מסוימות, ומאחר שבאים לו מחמת אלו הסיבות אין הדבר נחשב אצלו כחסרון, ואם כן מוטל עליו גם כן ללמד זכות על אשתו שכל החסרונות אינם כי אם מחמת אלו הסיבות המצויים בו.

והנה כל עוד שאין האדם מכיר שאשתו היא כגופו ממש, וכל הליקויים שהוא מוצא בה הינם שלו לא יתרצה לה, ועל כן ראתה

טיב המערכת

בצלם אלוקים ברא אותו

הנה אנו שוב מתחילים את התורה מתחילתה, שוב חוזרים לבראשית, והאמת, שהתחלה זו אינה רק בקריאת ולימוד פרשת השבוע, אלא אחרי שעברנו את כל הימים הנוראים והחגים השמחים שבעקבותיהם, עכשיו הגיע הזמן להתחיל את התורה מחדש, אבל לא כמו שלמדנו וקיימנו עד עכשיו, אלא עלינו להוסיף את כל ההתעלות והתובנות שהיו לנו, ולהתחיל ללמוד תורה ולקיים מצוות מתוך אותם השגות חדשות.

בפרשתנו אנו לומדים על בריאת העולם, כיצד ברא השי"ת כל דבר ודבר, והבריאה האחרונה היא: האדם, ואצל האדם כתוב 'יברא אלקים את האדם בצלמו, בצלם אלוקים ברא אותו', ורש"י מפרש: 'שהכל נברא במאמר, והוא נברא בידים'. נעשה בחותם, כמטבע העשויה ע"י רושם', כלומר, האדם הוא הנברא היחיד שהקב"ה יצרו בידי ולא במאמר, והגם שאיננו מבינים את פירוש הדבר שהקב"ה בראו בידים שהרי השי"ת 'אינו גוף ואין לו דמות הגוף', עם כל זאת כדי לשבר את האוזן, מסבירה לנו התורה שבריאת האדם היא בדרגה גבוהה יותר מכל שאר הנבראים, וכי דמותו של האדם היא כדמות דיוקנו של מלך - הקב"ה.

הגמרא מספרת על מר עוקבא שהיה לו שכן עני, וכל יום היה נותן לו צדקה בסתר ארבעה זוזים, יום אחד החליט העני לראות מיהו המטיב עמו, באותו יום היה מר עוקבא יחד עם אשתו, וכשבאו להניח את המטבעות, פתח העני את הדלת והם ברחו מפניו ונכנסו לתוך תנור לוהט כדי שלא לבייש את העני. מר עוקבא ואשתו קיימו בפשיטות את דברי חז"ל 'נוח לו לאדם שיפיל עצמו לבשן האש ואל ילבין פניו חברו', כי כשחז"ל אמרו 'נוח', הם התכוונו באמת שכך יותר נוח, זה עדיף גם לך, עדיף לך להיצלות באש ולא לבייש אדם, וכאן אנתנו מבינים גם למה, כי 'בצלם אלוקים ברא את האדם', וכשמביישים אדם, ולא משנה מיהו ומהו, הרי זה כאילו מבייש את המלך - הקב"ה בעצמו, ומי שמזלזל בכבוד הבריות ואח"כ לומד תורה, הריהו כטובל ושרץ בידו. אז מתוך ההבנה הזו נתחיל שוב את התורה מבראשית, ונזכור שלפני הכל עלינו לכבד כל אדם!

(עפ"י טיב התורה-בראשית)

זמני קבלת קהל בבית פורנו ורבנו שליט"א אך ורק בתא קולי שמספרו

05341-00024

סימון לב מספר חדש

טיב
ההודעות

טיב הלכה

נכתב ע"י הר"ר מאיר רבינוביץ שליט"א

הלכות הזכרת ושאלת הגשם א'

מודי הגשם

א. אומרים משיב הרוח ומוריד הגשם בברכה שניה, מפני שיש בה תחיית המתים, והגשמים הם חיים לעולם כתייבת המתים (סי' קי"ד ס"א מ"ב סק"א).

ב. מתחילים לומר מוריד הגשם בתפלת מוסף של יום טוב האחרון של חג (ס"א).

ג. אם לא אמר מוריד הגשם, יש לחלק בין בני ארץ ישראל שאומרים מוריד הטל בימות החמה שאין צריך לחזור, לבני חו"ל (תהלים ס"ה) שאין אומרים מוריד הטל, שחוזר לראש התפילה (ס"ה).

ד. והטעם שאין צריך לחזור כשאומר מוריד הטל, דאף שהטל אינו נעצר, מכל מקום שבת הוא להקב"ה בהזכרתו כמו בהזכרת הגשם, שכשם שהגשמים חיים לעולם, כך הטל הוא חיים לעולם שעל ידי כך מתברכת התבואה.

ה. לכך יש בני אדם שמזכירין הטל כל ימות החמה כדי שאם ישכחו לומר מוריד הגשם בימות הגשמים חזקה שאמרו מוריד הטל כמו שהם רגילים בימות החמה, ואין מחזירין אותו (ש"ע הרב ס"ה).

ו. בן חו"ל שא"א מוריד הטל, אם לא אמר מוריד הגשם אפילו אמר משיב הרוח, אם נזכר קודם סיום הברכה אומרה במקום שנזכר, כי לא קבעו חכמים מקום בתוך הברכה אלא אמרו סתם מוזכירין גבורות גשמים בתחיית המתים, רק שנהגו לומר לפני מכלכל שהוא פרנסה, וגשמים ג"כ פרנסה, הלכך באיזה מקום שיזכרו סגי (סק"ו כ"ט).

ז. אם הוא באמצע ענין, כגון תיכף שאמר ומקיים אמונתו, יסיים מקודם לשיני עפר וכן כל כה"ג, ואח"כ אומר משיב הרוח ומוריד הגשם ומסיים במקום שהוא עומד (ביח"ל ד"ה במקום).

ח. אם נזכר לאחר שאמר ונאמן אתה להחיות מתים, צריך לחזור ולומר ונאמן אתה להחיות מתים משום דבעינן מעין חתימה סמוך לחתימה (סק"ט).

ט. אם נזכר אחר שאמר השם לא יגמור מחיה המתים, אלא יסיים למדני חוקיך, ויהיה כקודא פסוק לבד דינו כאלו עומד עדיין באמצע ברכה, וחוזר למשיב הרוח (סק"ו ט).

י. אם נזכר לאחר שסיים מחיה המתים, יאמר תיכף משיב הרוח ומוריד הגשם, בלא חתימה וממשיך אתה קדוש, (שכל שלא התחיל בברכה שלאחר לא נקרא סיום ברכה זו לגמרי לענין כל הדברים שמחזירין אותו), ונכון לכתחילה שיאמר מיד, שלא ימתין יותר מכדי דיבור (סק"ל ל"א א).

יא. אם התחיל ברכה אתה קדוש אפילו תיבת אתה לבד, או תיבה של קדושה, חוזר לראש התפילה (ס"ה סק"א).

יב. בן ארץ ישראל שאין מחזירין אותו דאומר מוריד הטל, היינו רק לאחר שאמר כבר השם של סיום הברכה של מחיה המתים, אבל אם נזכר קודם סיום הברכה יחזור ויזכור גשם [כמו בסעיפים ו-ז] (ביח"ל ד"ה

טיב התחזקות

יום השישי

השבת הנוכחית נקראת 'שבת בראשית', על שם הפרשה שנקראת השבוע, פרשת בראשית, הפרשה הראשונה שבתורה. בפרשה זו מתוארת כל השתלשלות בריאת העולם, החל מהיום הראשון ועד היום השביעי - שבת קודש - שבו שבת הקב"ה מכל מלאכתו אשר ברא לעשות. ובכל שבוע ושבוע, כאשר מגיע יום השבת קודש, אנו מקדשים את היום וחוזרים ומעידים על בריאת השמים והארץ ועל השבתה ביום השבת קודש, ואי לכך ראוי לנו להתבונן מעט בתיבות שאנו אומרים אותם עליהם מדי שבת בשבת.

אין שבת אחת דומה לחברתה << הנה באמירת הקידוש אנו פותחים בתיבות 'יום השישי', ובביאור הענין יש לומר, על פי מה שמצינו בספרי (ואתחנן ח): 'אשר אנכי מצוך היום, שלא יהו בעיניך כדיוטגמא ישנה שאין אדם סופנה, אלא כחדשה שהכל רצים לקראתה', ע"כ. ומכך נלמד, שבתורה יש כח החידוש ותמיד אפשר לגלות חידושים שלא נתגלו קודם לכן, וכאמור ענין זה נרמז בתיבות 'אשר אנכי מצוך היום'. וידוע, שיום השבת מורה על חידוש הבריאה, ובכל שבת מתחדש ענין שלא נתחדש קודם לזה, ובבחינה מסוימת אין שבת אחת דומה לחברתה, ואפשר, שלכך אנו אומרים בכל ליל שבת התיבות 'יום השישי', להורות, כי יום שישי זה מיוחד ושונה ואינו דומה ליום השישי העבר, והוא בבחינה אחרת מיום שישי העבר, ויש בו חידוש מה שלא היה קודם לכן.

יוכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה << יש לבאר, 'יוכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה', ביום השביעי לבריאת העולם כלתה ונגמרה מלאכתו של הקב"ה, מעשה בריאת העולם, וכיון שכן, 'וישבת ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה', ביום השביעי שבת מכל מעשי מלאכתו.

ויש ללמוד מכך דרך בעבודת ה', כדרך שהקב"ה עשה את כל מלאכתו בששת ימי המעשה וביום השביעי שבת מכל מלאכה, וכיון שבאה שבת באה מנוחה, כמו כן האדם צריך לידע, כי בענייניו הגשמיים עליו להסתפק במועט ואין לו להרבות בריצה אחר העשייה, וכיון שיחיה מתוך הרגשה זו יהא לו מנוחה ושמחה בכל דרכיו.

ואפשר שזהו ביאור מאמר חז"ל (בראשית רבה, מה, א): 'שד-י אני הוא שאמרתי לעולמי ולשמים דיי לארץ דיי, ע"כ. וכידוע, עבודת איש הישראלי היא, להידבק במידותיו של הקב"ה, נמצאנו למדים, כי על האדם להשריש בלבו את מידת שד"י, שיבוא לידי הכרה, שאינו צריך לעצמו מאומה וישמח בחלקו, ובכך ידבק במידתו של הקב"ה, וכמו שכתב בזהר הקדוש (חג א, א, ג), שזהו מידת הצדיקים.

ביום השבת יש לפרוש מהמותרות << ועוד אפשר לומר, בפסוק זה נרמז, כי עבודת איש הישראלי ביום השבת, שיעצור עצמו מכל המותרות ויאמר להם 'די', ולא ילך אחר תאוות לבו ורצונותיו, וזהו כדרך שהקב"ה אמר ביום השישי לעולמו דיי.

וכמו שכתב הרמב"ן ל'באר הפסוק (ויקרא ט, א): 'קדושים תהיו'. אזהרת התורה היא, שיקדש האדם עצמו במותר לו, ולא יהיה נבל ברשות התורה, וזהו 'קדושים תהיו', 'קדושה' היא מלשון פרישות והבדלה.

וזהו בחינת קדושת השבת, היינו, האדם צריך לפרוש בשבת מהתענוגים והמותרות, כי כאמור 'קדושה' הוא מלשון פרישות והבדלה, ואפשר לומר, שלכך נקרא השבת 'יום מנוחה', להורות, שביום זה הוא מנוחה מרדית התאוות והתענוגים, ועל ידי כך נזכה לקדושת שבת.

ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו << יש לבאר, 'ויברך אלקים את יום השביעי', הקב"ה בירך את יום השביעי, וכמו כן, 'ויקדש אותו', קידש את יום השבת מעשיית מלאכה (ע"פ אבן עזרא, בראשית ב, א).

נמצאנו למדים, כי השבת מבורכת ומקודשת היא, ובכח השבת להשפיע קדושה וברכה על שומריה, אם כן, ככל שהאדם מרבה בשמירת שבת כן יזכה לברכה וקדושה, ויש לומר, כי זהו מעלתם של הזקנים, שזכו להתקדש שנים רבות בקדושת השבת, ולהתברך מברכתה, וכן אנו רואים בחוש, שהתברכו באריכות ימים ושנים טובות.

אשר ברא אלקים לעשות << ביאורו בספרים, 'אשר ברא אלקים לעשות'. כל מה שברא הקב"ה בעולמו, נברא לתכלית 'לעשות', היינו, שיעשה בו האדם פעלים ומעשים טובים כדי להשלים את כוונת הבריאה. לכן ככל שירבה האדם במעשי החסד ובשאר מעשים טובים, בכך יהיה שותף למעשה בראשית.

ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם וגו' וזכרון למעשה בראשית << הנה מטבע הברכות שטבעו חז"ל הוא: 'ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם'. ויש להבין מהו 'אלוקינו מלך העולם', הרי מתחילה נברא העולם ורק לאחר כן בראנו ונעשינו לו לעם, אם כן נוסחא זו לכאורה היא שלא כסדר, ויש לומר, כי בקידוש נתברר הדבר, בו אנו מעידים על מעשה הבריאה, שהשבת הוא 'זכרון למעשה בראשית', וידוע אמרם ז"ל (ויקרא רבה, ל, ז): 'שמים וארץ לא נבראו אלא בזכות ישראל, דכתיב בראשית ברא אלקים, ואין ראשית אלא ישראל', ע"כ. אם כן, סוף מעשה במחשבה תחילה, נמצא, שכבר קודם בריאת העולם הוא היה 'אלוקינו', על כן אנו אומרים 'אלוקינו מלך העולם'.

אשר קדשנו במצותיו ורצה בנו << יש לבאר דרך רמז, 'אשר קדשנו במצותיו ורצה בנו', 'בנו' הוא בגימטריא 'חן', ונרמז בזה, כי אדם שיש לו נשיאות חן בעיני הבריות, בידוע שהוא רצוי לפני הקב"ה, וכמו שמצינו במשנה (אבות ג, ט): 'כל שרוא הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו'.

טיב המעשיות

שבת בראשית

**"בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים
אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ,
וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֵהוֹ וְבָתוּ
וַחֲשָׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם"**
(א-א-ב)

שבת בראשית הלא היא שייכת עדיין לימים טובים של 'ירח האיתנים', כנודע מספרים הקדושים. ואף יש בה כוח חידוש מיוחד, להתחדש לקראת השנה החדשה שהתחדשה עלינו לטובה, כאשר שמה רומז עליה: "שבת בראשית!"

והנה בלשון הכתוב שלפנינו "בראשית ברא אלוקים שמים וארץ", הקדים בריאת שמים לפני הארץ. וכבר נחלקו בזה בית שמאי ובית הלל בפ"ב

דחגיגה (ג) עיין שם היטב, ובמסקנא דריש לקיש שם.

ועל דרך הרמז נראה, שלכן הקדימה תורה את בריאת השמים לפני הארץ, שכן 'שמים' הינם העולמות הרוחניים, והם נבראו בעיקר בשביל העניינים הרוחניים, ואילו 'ארץ' היא הארציות והגשמיות שבעולם העשייה הזה. כענין שדרשו באגדתא דפרק חלק (סנהדרין א) בפסוקי תהלים (ט.ז) "יקרא אל השמים מעל" זו נשמה, 'ואל הארץ לדין עמו' זה הגוף. אם כן בריאת השמים רומזת לעבודת הנשמה, היא העבודה הרוחנית, ובריאת הארץ רומזת למעשי הגוף הגשמי.

לפיכך הקדימה תורה בריאת השמים תחילה, ללמדנו שעיקר תכלית בריאת העולם הייתה בשביל העבודה הרוחנית, עבודת הנשמה הנרמזת במעשה השמים. ואילו בריאת הארץ שהם ענייני הגוף הגשמי, אינם אלא טפלים למעשה השמים, ותמיד צריך להחשיב יותר מעשה שמים תחילה.

אבל אם חס ושלום יטעה האדם להפוך היוצרות, ויצירת הארץ במעשי הגוף הגשמי יהיו יותר חשובים אצלו וטפלים למעשה שמים של הנשמה. - על כך מעיד בנו הפסוק השני: "והארץ היתה" - באם העיקר אצל האדם היתה הארץ, הרי זה "תוהו ובוהו וחושך!"

בעמדתו כה בשבת בראשית, המסיימת וחותמת את כל הימים טובים שעברו עלינו לשלום, הבה נא נתעלה לעבודת שמים, היא העבודה הרוחנית עיקר תכלית חייו עלי אדמות, ולהשאיר מעשה ארץ של הגוף הגשמי, טפלים ומשניים בעולם, ובה נזכה לצאת לשנה טובה ומבורכת.

[על פי טיב התורה פרשא דידן]

~ ~ ~

אחד מחשובי תושבי העיר 'בני ברק' יצ"ו, ה"ה הרה"ח ר' שלמה פישר. שתי בנות בוגרות היו בביתו של ר' שלמה, שמשום מה נשארו 'תקועות' ברווקותן, ולא הצליחו למצוא עבורם 'שידוך' הגון. הגדולה היתה בת שלושים ושתיים שנים (!), ואילו אחותה הצעירה בת עשרים ותשע שנים (!). - את כל שאר צאצאיהם הבנים עם הבנות הם חיתנו כבר מזמן, כל אחד בפרקו הראוי לו, ורק אלו שתי הבנות נתקעו משום מה, ולא מצאו עדיין את זיווגם. כשערך פעם את חשבון נפשו, על מה ולמה עשה ה' ככה, נתן אל לבו שלא לו שתי הבנות לא נערך 'קידוש' כנהוג בעת לידתן. הגדולה נולדה בב' תשרי והשנייה כשלשה ימים לפני ראש השנה, וממילא לא איסתייעא מילתא להכין 'קידושא רבא' לכבוד לידתן, וכך נמצא שרק לאלו שתי הבנות לא נערך הקידוש לרגל השמחה. רצה ר' שלמה לתקן ולהשלים את החסר, ומצא עצה בדבר, לקראת 'שמחת תורה' הוא רכש בכסף מלא את העליה החשובה של 'חתן בראשית'. ובהגיע 'שבת בראשית' ערך 'קידושא רבא' ענק ברוב פאר והדר, קידוש שיש בו די והותר גם לצאת ידי מנהג הקידוש של חתן בראשית, וגם כדי להודות להשם יתברך למפרע על לידת שתי הבנות, להשלים בזה את הקידוש הנחסר מעת לידתן לפני עשרות בשנים...

טיב ההשגחה

סיפורי השגחה פרטית
שנשלחו למערכת ע"י הקוראים

"סוכת שלומיך"

החלטנו להקים את הסוכה בחצר ביתנו במקום במרפסת כמידי שנה בגלל גודלו.

אמנם יש בחצר שלושה קירות מה שמיינר את הדפנות אך בכל זאת לאדם כמוני שיש לו שתי ידיים שמאליות כהגדרת העם, מדובר בפרוייקט לא קל...

ניסיתי לגשש כיצד מתחילים לגשת למלאכה אך מחמת עומס בעבודה לא הספקתי להתקדם עם הסוכה.

בערב יום כיפור פגשתי בידיד המתפלל איתי בבית הכנסת אשר לו חנות לקורות דפנות ושאר תשמישי סוכה ועדכנתי אותו כי אצטרך את עזרתו בחישובים של כמה קורות ואיזה גדלים אצטרך להזמין...

שכן אחר אשר ידיו רב לו וניחן בשני ידיים ימניות אמר שאחרי כיפור ישתדל לעזור...

מיד במוצאי כיפור בדרכי לעבודה, הודיעו לי כי אני משוחרר מהמשמרת מאחר והגיעו מספיק עובדים...

חזרתי הביתה שמח וטוב לב ואכלתי לחמי בשמחה עם כל המשפחה, מיד אחר הסעודה ניגשתי למלאכת הרכבת הסוכה החדשה.

השכן מלמטה עלה לתכנן את הסוכה ואמר לי מה צריך להביא, כאשר השכן מעל מתבונן ונתרם למלאכה בהביאו ציוד ושאר דברים. הקורות שהיו לי מהסוכה הישנה לא התאימו לקיר. הייתי צריך לשים שם קורה עבה להחזקת הסכך, לפתע אמר: "רגע תן לי לבדוק עם שכן אחר אשר לפני מספר ימים הבאתי לו קורה שיכולה להתאים בדיוק!!!" הוא אכן בדק והשכן לא השתמש בקורה שהתאימה בדיוק למרווח של הקיר שלי, כאילו תוכנן ונחתך עבורי ממש!!!

התלהבנו מגודל ההשגחה העליונה אך ההשגחה רק החלה: בחלוף מספר רגעים ראינו את הבחור של השכן מטפס מעל החומה, לשאלתנו מה הוא עושה שם?! השיב, כי הם נוסעים לטמבור להחזיר קרשים ולייסטים עודפים מעבר למה שהשתמשו... שאלתי אם יוכל לקנות עבורי כמה ג'אמבוואים ועוד פרט קטן והלה השיב בשמחה... אלא שאז השכן השלישי שאל אותנו כמה קרשים ואיזה מיידות? הסתבר כי מספר הקרשים והמיידות היו כפתור ופרח מותאמים לפי אמות המידה המדוייקות למה שאני צריך לסוכה שלי!!! דיוק כזה כאילו החזמן מראש בתכנון מושלם!!! העברנו דרך הגינה של השכן היישר לחצר ביתי והמלאכה התבצעה בשלימות באופן ברור שיד ההשגחה העליונה הייתה בדבר הסוכה עמדה על תילה בזמן קצר, סוכה מרווחת וגדולה מקודמתה, בהתרגשות של כולם ובשבח והודיה לה' על השגחותיו הבלתי נתפסות!!!

גם בעל הטמבור התרגש מאוד מאחר וידע שבקשתי את עזרתו והנה הקרשים שלו הגיעו אלי דרך השכן ללא כל צורך בתכנון והובלה וכו'... בעל המעשה:כ.ה.

הפענוץ לזכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית פוזנן לשלוח אל ר' שפחה ספואלס
בפקס: 15326517922
או אל o.y.wines@gmail.com

והנה לא חלפו כמה חודשים, ובתוך תקופה קצרה באו שתי הבנות גם יחד בקשרי השידוכין, ומצאו את זיווגם למזל טוב, לשמחת לב כל בני המשפחה! - ללמדך עד כמה חשובה היא ההודיה, שצריך איש ישראל להודות להשם יתברך על כל הטוב שגומל עמו ברוב רחמיו וחסדיו!

[פרטיות. קובץ 379876]

~ ~ ~

סיפור לי ידידי עוז הגה"ח הרב שרגא סעמיועלס שליט"א, שהתארח פעם בשבת בראשית באחת הישיבות, וראה תכונה גדולה לקראת אותה שבת, לשאלתו לשמחה מה זו עושה, נענה שיש לראש הישיבה בשבת בראשית יארציית חשוב ביותר!

במשך כל השבת התפלל ראש הישיבה לפני העמוד, ואף אמר את הקדישים כנהוג ביום היארציית.

בקידוש הגדול שלאחר התפילה, סיפר ראש הישיבה לאורחים שעדיין לא ידעו, את מהות היארציית שהוא שומר כל כך באדיקות מדי שנה בשנה.

היה זה לא לפני שנים רבות, פתח ראש הישיבה בסיפורו המרתק, כשהוגליתי עם חברי באכזריות סדיסטית נוראה היישר אל מחנה ההשמחה 'אושוויץ' רח"ל.

בדרך נסיעתנו ברכבת המוות הדחוסים עד אימה, נטפל אלינו בחור צעיר אחד מתושבי עירנו, שזה כמה שנים שירד מן הדרך, התחבר עם הגויים המקומיים, ונהפך ל'שייגעץ' גמור, הכופר בכל הקדוש והיקר! ועתה עם משלוח הטרנספורט אושוויצה, הרי לא הבדילו הנאצים בין חילונים לחרדים, וכולם כאחד נתפטו באותה גזירה נוראה!

הבחור הכופר דגן לא חדל כל הדרך להציק לנו בשאלותיו: אתם עדיין מאמינים בה'?

עדיין מאמינים בה'! תראו איך נראים היהודים עתה! בהיותו סמוך וצמוד אלי בקרון הרכבת, היה בעיקר מדבר עמי כל העת, הוא לא הפסיק לשאול שאלות קשות, ואילו אני התעקשתי בעקביות שאין כל זה פוגע כלום באמונתי השלמה!

באותה משאלותיו סיפר הבחור ממה שראה כמו עיניו, מחזה נורא ואיום מגודל אכזריותם הנוראה של מלאכי החבלה הנאצים, כשרצו יום אחד פשוט 'לשעשע' את עצמם... הם חטפו תינוקות יהודים באמצע הרחוב מחיק אימם, זרקו אותם בחזקה אל על, וירו בהם למוות כך באוויר! - נורא נוראה! ירחם ה'!

נו, שאל הבחור, וכי עתה לאחר סיפור נורא שכזה שראיתי כמו עיני, עדיין תישאר איתן באמונתך?

אדרבה! עניתי לו לאותו בחור מסכן, מספר ראש הישיבה, מטונח! ישמעו אוזניך אמרי פיך, וכי שמעת מעולם על יצור בן אנוש שישעשע את עצמו כך ברצח תינוקות תמימים? ובפרט העם הגרמני שהיה ידוע כשוחר תרבות, הלא גם חתולה קטנה ברחוב היה אסור להרוג בגרמניה משום חוק צער בעלי חיים! - ואם כן, הרי זה המעשה גופא זועק בפנינו, שזו היא גזירת שמים מחוץ לדרך הטבע לגמרי! ומתוך סיפור זה דייקא שאתה מספר מתחזקת יותר אמונתי השלמה באלקים חיים, שברור ופשוט לי שרק ידו בעצמו עשתה כל זאת!

כך המשכנו בשיחותנו כל אותה הדרך, כשהבחור המסכן מתעקש ונשאר תקוע בכפירתו ואפיקורסותו.

משהגענו סוף סוף לשערי הגיהנום של אושוויץ, תפסו אותנו מיד ז'נדרמים חמורי סבר, בשאגות המלוזים בנביחות כלבים אימתניים השליכו אותנו מן הקרונות היישר אל התור הארוך... עד שבתוך שעות ספורות מצאנו את עצמנו | הפוך בעמוד ד' |

בעמדתו כה במעורמיו בתוככי תאי הגזים, ברגע אחרון שלפני המוות הנורא, שאל אותי שוב אותו בחור, ומה תאמר עתה לנוכח המצב הנורא שאנו עומדים כאן, האם אתה עדיין מאמין בה'?

כן! בוודאי! עניתי בבטחה, אין לי שום ספק שהוא לבדו עשה כל זאת, לטעמים הכמוסים עמו, ועליו לקבל גזירת שמים באהבה!

לפתע, תוך כדי דיבורם, נפתחה הדלת בפתאומיות, על הפתח נעמד מפקד הס. הס. האחראי על ביצוע הגזירה הקשה, וצעק בקול גדול: מה הולך פה? מי דחף כאן כל כך הרבה אנשים בבת אחת? היכן כאן הסדר? האולם הקטן הזה אינו יכול להכיל כמו כמות גדולה כל כך של אנשים ברחצה אחת! [נפיל] - ותיכף החל בעזרת חייליו למשוך אנשים החוצה... והנה בין אותם ניצולים ברגע שאחרי אחרון, הייתי גם אני, פתאום תפס בי המפקד הגיבור ומשך אותי החוצה!

והנה כשראה חברי הבחור איך שניצלתי פתאום מתוך תוככי תאי הגזים, החל צועק לעברי: הנה רואה אני שצדקתי! יש אלוקים! בזכות אמונתך התמימה בשלמות הציל אותך השי"ת ממוות בטוח! - אגא, מתחנן אני לפניך, באם תניצל מכל התופת הזו ותישאר בחיים, תשמור נא את האירצייט שלי!!!

היה זה בדיוק בתאריך זה של שבת בראשית דן!

על כך - סיים ראש הישיבה את טיב סיפורו המדהים, שומר אני תמיד מדי שנה על יום האירצייט של אותו בחור קדוש, שנעקד על קידוש ה'!

ואף אנו למדנו טיב לקח מוסר, שלא להפסיק לעולם את האמונה השלמה היוקדת והתמימה באלקים חיים! ולא לאבד את התקווה עד הרגע האחרון, ואפילו חרב חדה מונחת על צווארו אל ימנע עצמו מן הרחמים (ברכות ט), כאשר ראינו כאן הצלה פלאית ברגע שאחר אחרון.

[מתוך שיחה לקראת שבת בראשית]

סיפר לי הרה"ח ר' משה אהרן מושקוביץ הי"ו, על אביו הזקן מחשובי חסידי סטמאר שבעיר 'בני ברק' יצ"ו.

מנהגו היה מדי שנה בשנה לערוך 'נסיעה' לקראת הימים הנוראים לאמריקה, לשהות בחצר הקודש ביצאל דמוימנותא של רבו הקוה"ט בעל 'יואל משה' מסטמאר זצוק"ל. הוא היה נוסע משבת סליחות עד לאחר ראש השנה, ובימים של עשרת ימי תשובה נטל ברכת פרידה, וחזר לקראת יום הקדוש לביתו שבבני ברק.

שנה אחת חשקה נפשו להישאר בחצר הקודש שביויליאמסבורג גם ליום הקדוש ולהושענא רבא ושמתח תורה ולשבת בראשית, כאשר נודע עוצם עבודת הקודש שראו אצל רבינו הקדוש בימים נוראים הללו. - באותה שנה הוא רכש 'כרטיס טיסה' עם תאריך חזרה ארצה לאחר עבור שבת בראשית, וכן סידר את מקום אכסנייתו שבארצות הברית עד לאחר שבת בראשית.

והנה ביום צום גדליה אחר תפילת שחרית, מגיע אליו הגבאי

חדש | ישמה לב מבקשי ה' | חדש

הננו להודיע כי בקרוב ייצא לאור ספר ספר טיב הקהילה שנה עשירית

ספרים אלו ושאר ספרי רבינו ניתן להשיג בחנויות הספרים

הטיסה, ועל פי הוראתו המפורשת של הרבי מצא את עצמו עוד באותו יום של צום גדליה על המטוס בחזרה לארץ הקודש.

הילדים ששהו בביתו שבבני ברק, התפלאו לראות פתאום את אביהם שב הביתה מאמריקה בהפתעה, הלא הוא אמור היה לחזור רק בסוף החודש... אך בטרם פצו את פיהם הקדים הוא לשאול מהם: און אווי איז מאמי? [הדיקו היא אמא?]. תיכף נפלו פניהם ואמרו שהיא נסעה ממש לפני כמה שעות עם אחד הילדים לבית החולים 'תל השומר', בעקבות איזה שהוא חפץ זר שבלע התינוק בטעות!

מיד הבין הטיב החסיד מדוע שלחו הרבי בדחיפות כזו לארץ הקודש! - הוא עלה מיידית על מונית, והאיץ בו לנסוע במהרה היישר לתל השומר.

בהגיעו שמה נדהמה האשה לראות פתאום את בעלה נוחת היישר מויליאמסבורג במסדרונות בית החולים... אך לא היה הרבה זמן לתהיות ודיבורים, היא הראתה לפניו את המסמך הרפואי שבידה, בו שולח אותם הפרופסור מנהל המחלקה היישר לחדר ניתוח! כדי לשלוף מתוך גרונו של התינוק את החפץ התקוע שם! - היא סיפרה לו בקצרה שכנראה בלע התינוק חפץ קטן בלא משים, והוא תקוע עתה בתוך צינור הוושט שבגרו, וחייב נתונים בסכנה גדולה, והיא עמדה ממש בזה הרגע לחתום על מסמך הסכמתה לעריכת הניתוח הדחוף! רגע רגע! צעק החסיד, עצרו את הכל! אין עכשיו שום ניתוח! - הוא הוציא מיד מצקלונו את כוסית הדבש שארזה לו הרבנית הצדקנית ברוב אהבה, ובעזרת כפית קטנה החל לטפטף אל תוך פיו של התינוק מן הדבש הקדוש!

הרופאים עם האחיות כולם נחרדו למעשיו, וצעקו עליו, מה אתה עושה? הרי אין התינוק מסוגל לאכול כעת כלום! זה מסוכן מאוד עבורו! אבל החסיד באחת, לא בחינם ביקש הרבי לתת לי מן הדבש הזה! לא בחינם טרחה הרבנית הצדקנית לארוח עבורי את השיירים הללו!

כרגע, הכריז האיש בבטחה, אין שום ניתוח! אין אנו חותמים על מסמך זה בשום אופן! ונטילים את כל האחריות הכרוכה בכך על ראשנו!

האב המסור המשיך לטפטף עוד כמה טיפות של דבש לפיו של הילד, תוך שהאם הרחמנית עומדת מן הצד ושופכת דמעות כמים בספר התהלים שבידה.

לאחר שנגמר כל הדבש מן הכוסית עד טיפה אחרונה, ביקש האב לערוך 'צילום' נוסף, בטרם יחליטו על ביצוע הניתוח הקשה והמסוכן!

והנה מה מאוד השתוממו כל רופאי המחלקה ופרופסוריה לנוכח התוצאה המדהימה, שהוכחה בבירור בצילום, שהוושט 'נקי' לגמרי אין שם ולא כלום! - התברר שלפתע ביחד עם הדבש 'התגלש' לו גם החפץ הזר פנימה אל המעיים, וביציאה הראשונה שהוציא התינוק יצא גם הוא החוצה מעצמו!

כעבור שעה קלה היה כבר הילד בחזרה בביתו בריא ושלם, בחסדי השם יתברך! המאזין לקול תפילת עבדיו הצדיקים!

[טיב היחידנות, מן בעל 'יואל משה' מסטמאר ז"ע]

על הברכה יעמדו

התורמים להפצת העלון

לקבלת העלון במייל (דוא"ל) נא לשלוח למייל הפצ"ב

ניתן להנציח את העלון לשמחות, לברכה והצלחה או ליארכייט

	 <p>Access Credit צ'יינג' סל' 02-6516090</p>	<p>לעילוי נשמת האישה החשובה חיה סאסא בת לאה ואברהם ע"ה</p>	<p>לע"נ רבי דוד צבי ב"ר יצחק ז"ל נתרם ע"י בנו מנחם מורכדי הי"ו</p>	<p>לע"נ הינדל בת ר' משה ירמיהו ע"ה</p>	<p>לע"נ ר' ישראל נתן נטע ב"ר דוד צבי המח"ל ז"ל דוד ב"ר משה ז"ל</p>	<p>לע"נ האשה מרים בת ר' דוד</p>	<p>לע"נ ר' ישראל נתן נטע ב"ר דוד צבי המח"ל ז"ל דוד ב"ר משה ז"ל</p>
 <p>קשת הרשת 02-6257948 info@keshet-hareshet.co.il</p>	<p>גרפצ'יק סל: 02-5002321</p> 	<p>לרפואת בועז בן מירה</p>	<p>לע"נ ר' דב ב"ר אברהם יעקב ז"ל נפטר ה' אלול</p>	<p>לע"נ ר' יחזקאל ב"ר צבי ז"ל ולרפואה שלמה ולהצלחת לאה בת איילת תחי' נתרם ע"י בנם יחזקאל יהושע הי"ו</p>	<p>לע"נ שמחה בת רחל יחזקאל בן עמומה</p>	<p>לע"נ ר' ישראל נתן נטע ב"ר דוד צבי המח"ל ז"ל דוד ב"ר משה ז"ל</p>	<p>לע"נ ר' ישראל נתן נטע ב"ר דוד צבי המח"ל ז"ל דוד ב"ר משה ז"ל</p>

יר"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109 | shivti11@gmail.com

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך עוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור פגוויך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. הפענונינים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לדפוס) בקובץ בהדפסה.

Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zeligk@gmail.com or text 718-249-7173

מאוצרות הפרשה

וה'חזון איש' ישב בחצר שקוע בהבטה על כוכבי הלילה. הוא היה נתון בהתלהבות ודבקות מיוחדת מתפארת הבריאה ועיניו זלגו דמעות, עד שלא הרגיש כלל שהוא עומד אצלו. (שם)

וישבת ביום השביעי (ב, ב)

מדוע נוהגים לאחל "שבת שלום" ואילו ביום טוב לא מאחלים "יום טוב שלום"? עמד על כך הג"ר דוד הכהן סקלי זצ"ל (דומ"צ 'אוראן' מרוקו בספר 'קריית חנה דוד') ותייך, הנה מובא במדרש שבשעת בריאת העולם הייתה כל יממה מורכבת מעשרים ושמונה שעות, וכאשר הגיע היום השביעי נתקנאו בו כל הימים שרק הוא נבחר כ"שבת". נטל הקב"ה ארבע שעות מכל אחד מששת ימי בראשית, ומזה יצר את היום השביעי יום השבת. נמצא שלכל אחד מהימים היה חלק ביום השבת, וכך נעשה שלום בין הימים. ולפי זה מובן מדוע בשבת מאחלים בלשון שלום, משום שעיקרו של יום השבת נעשה באופן של השכנת שלום בין כל הימים. ולפי זה מובן גם מדוע רק בשבת מאחלים "שבת שלום" משא"כ יו"ט. והוא מסיים

שביאור זה: אמת ויציב ונכון הוא כטעם לשד השמן. (אוצרות פניני התורה) ותתן גם לאישה עמה ויאכל (ג, ו)

וברש"י: "שלא תמות היא ויחיה הוא, וישא אשה אחרת". מנין לו לרש"י שזו הסיבה שחיה נתנה לאדם לאכול מעץ הדעת, ולא משום שרצתה שיהנה גם הוא מפרי טוב למראה? כך הקשה הגאון רבי מנשה מאיליא בילדותו, ואף יישוב: דיוקן של רש"י מתבסס על מילה אחת בפסוק: "ותתן גם לאישה עמה ויאכל", הרי שחיה השתדלה לאכול יחד עימו, ולא לפניו, וזאת משום שפחדה שאם תאכל קודם ותמות, יחשוש אדם וימנע מלאכול, ואז הוא יחיה וישא אשה אחרת, ומשום כך הקפידה לאכול יחד איתו, כי באופן זה, אם מתים מאכילת עץ הדעת – ימות גם הוא... (תולדות הגרי"א, ושלל לא חסר)

ונח מצא חן בעיני ה' (ו, ח)

בספר אוצרותיהם אמלא מביא הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א: אבי מו"ר שליט"א זכה להיות מבאי ביתו של מרן החזו"א זצ"ל ומהמתפללים הקבועים במנין ה'שחרית' שהתקיים בביתו. הוא רגיל תמיד לחזור באזנונו כך: "זאת שהחזו"א החזיק בכך שאסור להשתמש בחשמל בשבת כולם יודעים. זאת שהוא סבר שצריך לעשר כל דבר ולא להסתמך על אחרים, ושהחמיר שלא יטלטלו בשבת גם כן כולם יודעים. נו אז מה בכל זאת זכינו לשמוע ולחוש בביתו? או יותר נכון מה היה ה'מוטו' המרכזי שהרגשנו ומששנו בבית החזו"א הוא – "זיין אגוטער מענטש"... [תהיו אנשים טובים...]. נוחים לבריות! בשפתו העשירה והיחודית הגדיר החזו"א את האדם הנח לבריות בלשון זה: "ומה נכבד זה האיש אשר בעבודתו המתמדת עלתה בידו לקבוע רסן על פי מדות הגסות עדיו לבלום. אין כעס ואין רוגז, אין שנאה ואין איבה, אין נקימה ואין נטירה, אין שאיפה אחר כבוד ואין תאוה לשעשועי הבלים". כך ממש היתה האוירה הקבועה בביתו נוה קודש של החזו"א! והו תאור קולע לדמותו של איש נח שמנעים את השהות סביבותיו. איננו דורש מאומה לעצמו ואינו מפנה אצבע מאשימה כלפי שום אדם, נוהג במדות ישרות והגונות. זוהי הדרך הקלאסית הנתונה בידי אדם, דרכה יזכה למצוא חן בעיני השם. (אצרותיהם אמלא)

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ (א, א)
רש"י הקדוש מתחיל את פרושו לתורה בדברים הבאים: "אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מ'החדש הזה לכם', שהיא המצוה הראשונה שנצטוו בה ישראל, ומה טעם פתח בבראשית? משום 'כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים', שאם יאמרו אומות העולם לישראל לסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו". וידועות התמיהות העולם מן הדברים שעוררו המפרשים: ראשית מדוע בחר רש"י להתחיל את פרושו על התורה עם טענה שכלל אינה נוגעת לכלל ישראל בשלב זה? הרי רק כמה אלפי שנים לאחר בריאת העולם יבואו לארץ ישראל ויטענו לבעלות עליה ויחפצו לכבשה. מדוע היא כה הכרחית עבורנו כבר בתחילת התורה להתעסק עם טענה זו, שרש"י כה הזדרז לכתבה? גם יש להבין, מה הועיל רש"י כשכתב זאת? הרי אומות העולם כלל אינם עומדים להשתכנע מדברי אגדה אלו, ולא ישפיעו כהוא זה על הוכוח בין כלל ישראל לאומות? ה"ט"ז בספרו 'דברי דוד' עה"ת מביא גלוי נפלא, לבאר מדוע פתח רש"י את פרושו עם דברי רבי יצחק: "נהירא כד הוינא טליא ראיתי כתב אחד ישן מאוד באור ברש"י, כתוב בו שזה המאמר בשם רבי יצחק שמביא רש"י אינו מוזכר בשום מדרש או תלמוד... אלא שזה רבי יצחק היה אביו של רש"י ולא היה למדן גדול, ורש"י רצה לכבד אביו ולהזכירו בתחילת חבורו ואמר לו שאל איזה קושיא ואכתבנה על שמך, והקשה לו סתם למה התחילה התורה בבראשית?" [עיי"ש שבהמשך הדברים דוחה ה"ט"ז נקודה זאת שאביו של רש"י לא היה למדן]. הנה כי כן, רש"י משכיל אותנו שהיסוד הראשון עמו מתחילים את התורה היא מצות 'כבוד אב ואם'! משום שמצות כבוד אב ואם כוללת בתוכה את יסודי היסודות של כל התורה; דרך ארץ, הכרת הטוב, הכנעה ועוד. שתכליתה היא הכרה וקבלת מרותו ועולו של הקדוש ברוך הוא, שזהו היסוד הראשון שכל התורה והדת נשענות עליו! כך כותב החנוך (מצוה ג): משרשי מצוה זו, שראוי לו לאדם שיכיר ויגמול חסד למי שעשה עמו טובה, ולא יהיה נבל ומתנכר וכפוי טובה, ושיתן אל לבו כי האב והאם הם סבת היותו בעולם. ועל כן באמת ראוי לו לעשות להם כל כבוד וכל תועלת שיוכל, כי הם הביאוהו לעולם, גם יגעו בו כמה יגיעות בקטנותו. וכשיקבע זאת המדה בנפשו יעלה ממנה להכיר טובת האל ברוך הוא שהוא סבתו וסיבת כל אבותיו עד אדם הראשון". והיות שלהתחלה ישנה משמעות עצומה על כל המשך, אין ראוי ומתאים יותר מלפתוח את פרוש התורה מאשר עם מצוה רמה זו! דברים אלו הם יסוד לבן תורה, לדעת שכל הצלחת עבודת האדם הרוחנית תלויה בשרשים שעליהם הם נוצרו. באיזו רמת כונה, רצינות וכובד ראש התחילו את הדבר. רק אם תחלת עבודתו תהיה באופן ישר והגון יזכה האדם לנחול הצלחה בהמשך דרכו. (אצרותיהם אמלא)

ויעש אלקים... ואת הכוכבים (א, טז)

מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, בעל ה'שבט הלוי', סיפר שפעם כשביקר בבית מרן החזו"א זצ"ל היה זה בתחלת הלילה,

בלי תפילה – לא ניתן להשיג מאומה

וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח כי לא המטיר ה' אלקים על הארץ וגו' בדברי רש"י, מוצאים אנו חידוש גדול: גם כאשר משמים רוצים, כביכול, להשפיע שפע לעולם – לעיתים עלול השפע הזה להיעצר אם האדם אינו מתפלל על כך! הנה, הצמחים עמדו על פתח הקרקע, לא נותר אלא להמטיר עליהם גשם בכדי שיציצו ויצמחו, ואין כל ספק כי רצונו של הבורא היה להצמיח את הצמחים הללו – שהרי לשם כך הוא בראם! ובכל זאת: עד שהאדם לא התפלל על הגשמים – הם לא ירדו, והצמחים לא היו יכולים לצמוח! רעיון זה, יובן היטב על פי מעשה חסידי נאה, אשר התרחש עם בער'ל, יהודי פשוט מהעיירה צ'יאנסק הסמוכה לצ'רנוביל. בער'ל זה, מיודענו, מעולם לא חלם להיות עשיר... הוא היה יהודי טוב, השמח בחלקו... בתפילותיו, התפלל על בריאות, על אושר, על נחת מהילדים, אולי אף על מעט דעת – בכדי שיוכל להבין דף גמרא לאשורו, אך עושר – מעולם לא ביקש לעצמו. היתה לו אשה טובה, ילדים טובים, וגם פרנסה שהספיקה לכל צרכיו – גם אם בצמצום-מה. אפילו מעשרות לעניים היה ביכולתו להפריש. וכי מה לו לבקש יותר מכך? מנהגו של בער'ל היה, לנסוע מפעם בפעם אל רבו, רבי מרדכי מצ'רנוביל, בכדי לספוג מנה גדושה של רוחניות שתרווה את נפשו למשך תקופה נוספת. בכל נסיעה שכזו, היה נוטל עמו את כספי מעשרותיו, אותם היה מוסר לרבי בכדי שיחלקם כטוב בעיניו. אך הנה, ביום מן הימים, בין פורים לפסח, נפל דבר: בעיירה צ'יאנסק פשטה השמועה, כי הרבי רבי מרדכי עומד להגיע אל העיירה לביקור! לא היה זה מעשה שבכל יום... אך לעיתים נדירות יצא רבי מרדכי מעירו, ועתה, התרגשו כל יושבי צ'יאנסק לרגל הביקור, והעיירה כולה לבשה חג. נרגש מכולם, היה בער'ל מיודענו, אשר בעבר זכה כבר לארח את הרבי בצל קורתו. בליבו קיווה, כי גם הפעם תוענק לו הזכות המיוחדת, והרבי יקבע את משכנו בביתו בתקופת שהותו בעיירה. אלא שלאכזבתו של בער'ל התברר לו עד מהרה, כי אין בכונתו של הרבי להתארח בביתו. ולא זו בלבד, אלא שמסר חריף הגיע מחצרו של הרבי, ובו אזהרה חמורה לבל יהיו להראות פניו בין הבאים להקביל את פניו של הצדיק, לא ב'יחידות' – וגם לא בין שאר הבאים... גם מה'שולחן הטהור', שהיה בכונתו של הרבי לערוך ביום השבת – הוזהר בער'ל באופן חד משמעי כי עליו להדיר את רגליו... בער'ל נחרד. ליבו התכווץ, והוא לא ידע את נפשו. וכי מה פשעו ומה חטאתו? הוא עודנו מקיים את כל המצוות כאשר משגת ידו, הוא עדיין מפריש מעשרות מכל פרוטה שמגיעה לידו, הוא אפילו קובע עיתים לתורה כמימים ימימה, ובכל זאת: כזו מהלומה? בצר לו, ניסה בער'ל לפנות אל משמשו של הרבי ולדלות מפיו הסבר כלשהו, אך הלה היה נחרץ וחד משמעי: "הרבי הבהיר בלשון שאינה משתמעת לשתי פנים כי לא תוכל לראות פניו, וכי את רוע הגזירה תוכל להעביר רק בדרך אחת ויחידה: אם תביא עמך אלפיים רובלים, במזומן, לצורך מעות חטיף! או אז, כשתוכל להניח את הסכום על שולחנו של הרבי – תוכל לראות פניו!" סיים המשמש. בער'ל היה מיואש. חשבון פשוט הבהיר לו, כי אפילו ימכור את כל רכושו, מחוט ועד שרוך נעל – לא יוכל להשיג את הסכום העצום הזה: אלפיים רובלים! הוא מעולם לא היה גביר, ואפילו עבור גביר – לא היה מדובר בסכום של מה בכך... אולם מאידך: כלום יעלה על הדעת שהרבי יגיע לעיירה, ואילו הוא, בער'ל, לא ימנה בין מקבלי פניו? בצר לו, נשא בער'ל את פניו למרום, והחל בוכה ומתחנן לפני אביו שבשמים: "ריבונו של עולם!" הוא קרא מתהומוות ליבו, "הלא יודע אתה כי מעולם לא ביקשתי לעצמי עושר... אולם עתה, אין לי ברירה: לא אוכל לראות את פניו של הרבי מבלי שאביא עימי אלפיים רובלים! וכי מה הם אלפיים רובלים בשבילך, ריבונו של עולם? הלא אין קשה בעיניך לשלוח לי אותם בדרך זו או אחרת, בכדי שאוכל להקביל את פניו של מורי ורבי!" זעק בער'ל מקירות ליבו, אך בינתים – לשוא... נראה היה כאילו גם שערי שמים ננעלו בפניו, ותפילתו אינה מצליחה לסלול דרך... כך, הגיע היום המיועד, בו הגיע הצדיק אל העיירה. המונים צבאו על האכסניה בה קבע את משכנו, מחכים לראות את פניו הקדושות ולהתברך מפיו. היה זה יום מאושר עבור כל תושבי העיירה, להוציא אחד: בער'ל, מיודענו, ישב בביתו בדם, מזיל דמעות כמים... חלפו שעות, וכרכרתו של הרבי נראתה עוזבת את העיירה. בדיוק באותה שעה, מן העבר השני, הופיעה פלוגת חיילים, ובידה צו מלכותי: כל אחד מבני העיירה מחוייב לאכסן מספר חיילים בביתו ללינת לילה! גם אל ביתו של בער'ל הגיעה חבורת חיילים, אשר הודיעה לו כי בכונתה להתארח תחת צל קורתו ללינת לילה. 'לסרב' – לא היתה אפשרות, וכך נאלץ בער'ל להשלים עם רוע הגזירה... החיילים, היו עייפים עד מאד. הם אפילו לא רצו לאכול. רק חלצו את מגפיהם הכבדות, נשכבו על המיטות, ורגע לאחר מכן כבר הדהד קול נחרותיהם... כך, עד חצות לילה: בדיוק בחצות – נשמעה קול תרועת חצוצרות, והחיילים זינקו ממיטותיהם, ועזבו באותה פתאומיות בה הגיעו... שעה קלה לאחר מכן, לא נותר בעיירה אפילו חייל אחד לרפואה! בער'ל, מצידו, מיהר לנקות את הלכלוך שהותירו אחריהם החיילים... אי אלו בגדים בלואים וחפצים קטנים וחסרי ערך... אולם אז, לפתע, צדה את עינו חבילה קטנה שהיתה מושלכת בפאתי החדר. הוא פתח את החבילה, ולא האמין למראה עיניו: ליבו כמעט עמד מפעום, כאשר גילה כי החבילה מכילה אוצר של ממש! תכריך של שטרות כסף מרשרשים, חדשים, שקשה לאמוד את שווי המדוייק! ניתן היה לשער, כי מדובר בסכום כסף שנשדד על ידי החיילים באחת העיירות בהן עברו, ובעליו התייאש ממנו זה מכבר... בער'ל ידע כי הסכום שייך לו כדת וכדין, וליבו עלה על גדותיו: לא על העושר שנפל בחלקו הוא שמח, אלא על כך שיוכל להחיש פעמיו אל חצרו של הרבי, לשקול את אלפיים הרובלים לידו, ולראות את פניו הקדושות! אך זו היתה משאלתו – לא אחרת! ואכן, שעה קלה לאחר מכן כבר היה בער'ל בדרכו לצ'רנוביל, כשבידו אלפיים רובלים – שהיו חלק קטן מהסכום ששלחה לו ההשגחה העליונה... בהגיעו צ'רנובילה, החיש פעמיו אל חצרו של הצדיק, נכנס אל הקודש פנימה, ומיהר להניח את הסכום המלא על שולחנו של הרבי. לפליאתו של בער'ל, הרבי כלל לא התפעל, אף כי אותות של שביעות רצון הופיעו על פניו הקדושות. לאחר שסיפר כיצד הגיע הכסף לידו, נענה הצדיק ואמר בחיון: "דע לך, כי זה זמן רב שמבקשים מן השמים לברך אותך בעושר, אולם הדבר לא יצא אל הפועל מסיבה פשוטה: אתה מעולם לא התפללת על כך, ובלי תפילה – לא ניתן לקבל כלום! בשמים ציפו איפוא לרגע בו תתפלל ותבקש, לפחות פעם אחת ויחידה, על עושר! מאחר והדבר לא קרה, וכבר חלף זמן רב, החלטתי 'לעזור' לך, ולזרז את התהליך... את השאר, אתה כבר יכול להבין לבד..." סיים הרבי. ואכן, זה המסר שאנו נוטלים עמנו מדברי רש"י הקדוש בהם פתחנו: בלי תפילה – לא ניתן להשיג מאומה, ואפילו אם נקבע בשמים כי פלוני או אלמוני יקבלו שפע ממרום – השפע הזה לא יוכל לרדת לעולם ולצאת אל הפועל מבלי שהם יתפללו על כך!

(מתוך הספר החדש "ללמדך" לרבי מרדכי פרינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

לויית מהשכן חבילת חסה קטנה, ועכשיו קניתי חסה כדי להחזיר, ובחזרתי בחנות חבילה של חסה גדולה בשיעור ניכר האם זו ריבית?

שאלה: לויית מהשכן חבילת חסה קטנה, ועכשיו קניתי חסה כדי להחזיר, ובחזרתי בחנות חבילה של חסה גדולה בשיעור ניכר האם זו ריבית, או שכיון שיש מחיר לכל חבילת חסה ואין הבדל במחיר בין גדולה לקטנה, מותר לי להחזיר. וכן, מה הדין כשהשכן ביקש שאביא חבילה גדולה? **תשובה:** אין להחזיר חבילה גדולה, כפי המבואר בספר ריבית ברורה להגר"פ וינז שליט"א... שתוספת בכמות אף שאינו מוסיף במחיר נחשבת ריבית. ואם חברו ביקש זאת מראש, זה חמור יותר, כדין ריבית קצוצה, ויתכן שאסור מן התורה.

אך אם קנה חבילת חסה בגודל דומה ואינו מדייק ממש אם היא קצת יותר או פחות, אין בזה חשש, שכשמחזיר בערך אותו דבר אין בזה איסור ריבית. (תה"ד ג' נ"ג מ"ד ח"ה שו"ת שו"ת שו"ת)

חידה שבועית

אנו אחיות ראות, גרות לו מולו לו אק אצולט לא נראה אחת את השניה. מי אנתונו?

חשובה לחידה פר"ש: האות ה – במשמעות 'האם...?' נכתבת כמילה בפני עצמה בדברים לב ו... **חשובה לחידה השבועית:** 50 קישוטים במחיר של שקל לחידה, 5 קישוטים במחיר של 2 ש"ח לחידה ו-1 קישוטים במחיר של 5 ש"ח לחידה. תזכורת: הכניסה להגרלה מותנה 1. בתשובות על שתי החידות 2. כתובת מלאה. 3. לתושבי פ"ת בלבד.

מזל טוב

גני הדר: משפחות קליין – תיק להולדת הבן הנכר

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

המאמר בשבתורה

שַׁבַּת אוֹרֵה

בראשית

אזהרה המורה! העלון מיועד אך ורק לרציניים שיוצאים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעינים בעלון ובשאר דברים.

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

מסופר על נער צעיר, שחי בשוב חילוני, אשר השקפה נפשו ללמוד בישיבה, עוד בהיותו תלמיד בבית הספר בכיתה ו' החל להפציר בהוריו, שאחרי סיום חוק לימודיו בבית הספר, הוא רוצה ללמוד בישיבה, ההורים החילוניים דחו את הרעיון בשתי ידיים, אולם הנער לא זנח את תכניתו, ומפעם לפעם היה מביע את רצונו ללמוד בישיבה, וההורים המשיכו בסירובם, בהגיעו לכיתה ח' אמרה לו אמו באחד הימים, הנה שמעתי שיש בפתח תקוה ישיבה, בוא ונגסה לרשום אותך לשם, נסעו השניים לישיבה והתקבלו שם על ידי ראש הישיבה, רבי יעקב ניימן זצ"ל, ראש הישיבה תהה על קנקנו ומצא שהנער למד מעט מאד לימודי קודש, ואי אפשר לצרפו לתלמידים בוגרי תלמודי תורה וחרדים, הוא קרא לאם ואמר לה, לצערי אין לנו את הכלים לגדל תלמיד זה במסגרת שלנו, עם זאת המליץ בפניה, על כמה ישיבות שבהן היה יכול לפי דעתו להשתלב יפה, כאשר מסרה האם לבנה את דברי הרב, הוא פרץ בבכי תמרורים, לשמע קול בכייתו קרא לו הרב ניימן, ושאל אותו לפרש הבכי, הלא אמרתי לאמך, אמר ראש הישיבה, שיש ישיבות שבהן תוכל להשתלב יפה, אם כן מדוע הינך בוכה? השיב הנער: "אני בוכה משום שעתה נסגרה בפני הדלת של עולם התורה, הרי כל מה שהורי הסכימו שאבוא להרשם כאן, הוא נס גדול, חוששני שפעם נוספת לא יקרה נס כזה, מעתה נגזר חלומי להיות בן ישיבה, על זאת אני בוכה," מיד קרא הרב ניימן לאם, ואמר לה, בנך התקבל, אך האם התקוממה ואמרה, כיצד ייתכן הדבר, הרי לפני רגעים ספורים, נאמר לי מפורשות שאין לישיבתכם הכלים לגדל נער זה, וכי בגלל דמעותיו, הנחה זו השתנתה? אמר לה הרב, אכן כן, את הנער שניצב לפני שעה קלה, סבור הייתי שאין באפשרותנו לגדל אותו, אולם לגדל את הנער הבוכה במר נפש, על החמצת ההזדמנות לבוא בשערי עולם התורה, יש לנו כלים, כאשר אני רואה את גודל השתוקקותו, ואת עוז חפצו הניכרים מתוך הכאב והבכי, בטוחני שיש לנו הכלים לגדלו, הוא יעשה חיל אצלנו, ויצליח, ואכן כך היה. (מלקט יוסיף לקח)

רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל היה מתייחס לסעודת שבת כבסיס לכל החינוך של הבית, בעת הסעודה היה מדבר בדברי תורה עם הבנים, ואצל הבנות היה זה זמן של חיבוב התורה וחשיבותה, והוא הסביר זאת בפירוש לאחת מבנותיו, שהוא מדבר עם הבנים על דברים שאין הבנות מבינות, כדי שהבנות תספוגנה את חשיבות התורה ואת המקום שהיא תופסת אצלנו. כשריבר עם בניו על פרשת השבוע, הבנות הקשיבו בהתעניינות רבה, כי זה היה תחום שידעו והבינו. הוא היה בוחן את הבנים על הגמרא ופרשת השבוע, אבל הכל היה באיירה נוחה ולא לוחצת. הוא לא נתן תחושה שהם במבחן, אלא תוך כדי שמיעה לדבריהם היה מוסיף משלו, הסביר, כיוון וגם שיבח. כשאחד הבנים גדל, היה מבקש ממנו לחזור לפניו על השיחות ששמע בישיבה מהמשיגיה רבי יחזקאל לוינשטיין ז"ע, והיה מאזין בקשב רב ושומע בצמא כל הדברי חיזוק וההתעוררות שנשמעו מפי המשיגיה ז"ע. לאחר נישואי בנו נתן לו הדרכה מפורטת לחינוך הילדים ואמר לו: חשוב לספר לילדים בשולחן שבת סיפורים על גדולי ישראל, ופירט והדגיש: לא לקרוא מתוך ספר, אלא להתכונן לפניו כן ולספר בעל פה ובצורה חיה ומושכת כדי שהסיפורים יחרטו בלבם השטור. ועוד הדגיש: לקחת סיפורים רק ממקורות מבוססים ויודעים. והוסיף, כי חשוב למסור את הסיפור בצורה מושכת ולא יבישה. בנוסף ללימוד הוא נהג לשר את זמירות השבת הקבועות שלו, והקפיד שהבנים ישירו יחד עמו. הוא היה אומר לכולם: אם שמים לב למילים ולתוכן של זמירות השבת, אפשר להתרומם מהמילים עצמם! ובלשונו השטור התבטא ואמר, ששירת זמירות שבת קודש המה מקשרים שמים וארץ. נדחינו שהופכים את האכילה הארצית לאכילת גבוה, לדבר רוחני לגמרי. (משיע בניס)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

בראשית ברא ... את השמים ואת הארץ. והארץ הייתה תהו ובהו: שמעתו משמו של הרבי ר' העניך זצ"ל מאלכסנדר, בראשית, אם יתעורר אדם בבקר, בראשית היום, וידע שאלוקים ברא את השמים ואת הארץ. אז והארץ כל הארציות וכל צרכי החומר יהיו אצלו תהו ובהו... (מאיר עיני ישרים)

וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד: קודם ערב ואחד כך בוקר, כי אצלנו היום הולך אחר הלילה, לא כן אצל האומות הלילה הולך אחר היום, וזה הוא גודלו של עם ישראל, הלילה המרמז ליסורים הוא אצלנו קודם, ותקותנו שאחר היסורים יבוא יום ישועתנו, ואצל האומות הוא להיפך, כאמור צדיקים תחלתן יסורים וסופן שלווה והרשעים להיפך, ומפאת זה אצלנו עם ישראל יום השבת הוא ביום האחרון של השבוע, ואצלן יום מנוחתן הוא בתחלת השבוע, יען אצלנו תהיה המנוחה בסוף, ואצלם בסוף יסורים. (אמרי שפר).

וַיַּיְצֵר ד' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם עֹפֶר מִן הָאֲדָמָה: ידועה אמרת העולם אשר "אבא אחד יכול לגדל עשרה בנים, ואילו עשרה בנים אינם מסוגלים לגדל אבא אחד". מבאר האדמו"ר מאוסטרובצה: אדם הראשון הנחיל לבניו אחריו את כל הטבעים והתכונות שלו לבניו, ובניו העבירו לבניהם בשלשלת הדורות, וכך גם את הדאגה ואת המסירות של אב לבן שאדם הראשון התמסר לבניו, אבל תכונה אחת אדם הראשון לא יכל להנחיל, והיא המסירות הבנים לאבא, משום שלאדם הראשון לא היה אבא, שהרי נוצר מהאדמה, ומכיון שהתכונה הזאת לא השתרשה אצלו הוא לא העביר אותה לבניו וממילא בניו לא העבירו את זה לבניהם...

וַיִּקְרָא הָאָדָם שְׁמוֹת לְכָל הַבְּהֵמָה וְלְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְלִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה: בירושלים עיה"ק התגורר חתנו של רבי חיים מצאנז ז"ע, קראו לו רבי אלעזר מאושפיצין זצ"ל. אחד מבאי ביתו של הרבי מאושפיצין הכניס את בנו לבריתו של אברהם אבינו ע"ה, אך לא הזמין את רבי אלעזר להשתתף בברית. לאחר כמה ימים, כשבשל הברית הגיע לביתו של הרבי, שאלו הרבי מדוע לא הזמינו לברית, שמא יש בלבו עליו? התנצל האברך ואמר: רבי, אין לי שום קפידה, אך שלא הזמנתי את הרבי מכיון שכל הכיבודים היו תפוסים; בכיבוד סנדקאות הייתי מוכרח לכבד את אבי, ואמירת הברכות לחותני, וכסא של אליהו - לראש הישיבה שאני לומד בישיבתו. לא נותר אלא הכיבוד של עמידה לברכות, וחשבתו שאין זה כיבוד מספיק לפי רוס מעלת כבוד הרבי, על כן העדפתי להתעלם ולא להזמין כלל. חייך רבי אלעזר ואמר: טעות בידך! עמידה לברכות - כיבוד חשוב ונעלה הוא. ראייה לדבר, מפרשתנו. כתוב: "ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו" הקב"ה עצמו כביכול אחז את החיות והעופות בעת שאדם הראשון הקריא את שמותיהם. קל וחומר לבשר ודם שחשוב ומכובד הוא בשבילו לאחוז את התינוק בשעה שקוראים את שמו (רב ישראל)

וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹקִים לְאִשָּׁה מַה־זֹּאת עָשִׂית: ותמוה הלא הקב"ה לא ציווה לחוה ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו. ואם כן למה העניש אותה? והתשובה כי כשצוה הקב"ה לאדם לבל יאכל מעץ הדעת היתה אז חלק מגופו שאחר שצוה שלא לאכול מעץ הדעת אמר אז, "לא טוב היות האדם לבדו" "ויקח אחת מצלעותיו". (תולדות יצחק)

וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹקִים אֵל הַנְּחֹשׁ כִּי עָשִׂית וְזֹאת אֲרוּר אַתָּה... מבואר כי הוא הנחש הוא יצר הרע והשאלה היא למה נענש הלא הוא נברא על מנת כן להיות מסית ומפתה את האדם והרי הוא עשה את שליחותו? והתשובה היא שענשו היה על כי פעל גם במעשה שנטל את חוה בידיים ורחפה עד שנגעה בעץ והוא לא נברא אלא להיות מסית בדיבור בלבד ולא במעשה וזה מה שכתוב כי עשית זאת שזה הסיבה שנענש שהסית על ידי מעשה. (רעיוני תורה)

סיפור מההפטרה

לפקח עינים עורות להוציא ממסגר אסיר מבית קלא ישבי השך:המעשה המופלא, החל דווקא באירוע מצער, אפילו מצער מאוד, שאירע בעיר אור יהודה, שבו נפל ילד לתוך בור מים עמוק, ואנשי ההצלה שמיהרו למקום, משו את הילד מן המים כשהוא מחוסר הכרה, ובמצב תיפקודי קשה מאוד, והבהילוהו לבית הרפואה, הרופאים חיוו את דעתם במפורש, שאין הרבה סיכויים שהילד ישוב אי פעם לתפקד כרגיל, והכינו את האימא למצב שבו הבן שלה יישאר צמח לכל ימי חייו, כאשר שמעה האימא היהודיה את דברי הרופאים, קמה והכריזה לפני כל הנוכחים, "אני בטוחה שהבן שלי יקום ויתעורר וימשיך לתפקד כאחד האדם" האנשים שהיו במקום לא האמינו למשמע אוזניהם, והסתכלו על האם ספק בתמהון, ספק בחמלה, והיו בטוחים שהארוע הקשה, השפיע עליה לרעה, והיא פשוט יצאה מדעתה, אבל מה לעשות, האימא הזו לא עשתה רושם כמי שיצאה מדעתה, והייתה נראית שפויה לכל דבר, משחזרה על דבריה שוב ושוב, שאולה הרופאים מהיכן היא כל כך בטוחה שבנה יתעורר ויבריא, מה שנראה כנוגד את המציאות לחלוטין, אמרה האישה פעם נוספת, "אתם תראו שכך יהיה" וסירבה בנתיים לפרט את העילה לדבריה, והנה לא עברו יומיים, ולפתע פתאום בשעת לילה מאוחרת, מתעורר הילד ושב להכרה מלאה, ולפני שאנשי הצוות הרפואי הספיקו לעכל את המראה והגם המתחולל לנגד עיניהם, עשה הילד מעשה וניתק את כל המכשירים הרפואיים אליהם היה מחובר מאז האסון, קם על רגליו, והיה נראה שהוא מתכוון לפתוח את דלת המחלקה שבה היה מאושפז וללכת הביתה... בתוך זמן קצר אכן שוחרר הילד מבית הרפואה, לא לפני שעבר את כל הבדיקות, והתברר שהוא אכן בריא ושלם לחלוטין, והטביעה במים לא הטביעה בו את אותותיה, בתיקו האישי של הילד נכתב, שהוא שוחרר לביתו לאחר נס רפואי מובהק שאירע עימו, עכשיו כבר באמת לא יכלו הרופאים להתאפק, וניגשו אל האם ושאלוה פעם נוספת, מהיכן היה לה את הכוח והעוז להתבטא כנ"ל, בביטחון שבנה ייצא מהמצב הקשה שבו היה כשהוא בריא, אולם בשלב זה החליטה האם להתייצב בפני הרופאים ולספר את סיפוריה: "אני עובדת במקצוע קדוש ומקודש הקשור למים ולטהרה משכרתי היא נמוכה מאוד ומגיעה 1250 שקלים בלבד סכום זה מספיק בקושי לכלכל את נסיעותי אל מקום הטהרה בו אני עובדת, למרות זאת והגם שהעבודה הזו אינה מפרנסת את ביתי, אני ממשיכה לעבוד שם במשך שנים רבות, ביודעי שאם אפרוש מהתפקיד לא ישמר מצב הטהרה בטהרותי, והעניינים לא יתנהלו בצורה ההלכתית הראויה", הרופאים בבית הרפואה עדיין לא הבינו מה הקשר בין הדברים שמספרת האישה ובין הצלתו הטבעית של בנה, ואז המשיכה האם ואמרה: "לאחר שהועיקו אותי והודיעו שהבן שלי נפל לבור מים, האמת בלב שלם, שאם אני מוסרת את נפשי למען השי"ת בענין המים במקצוע הקודש ההוא, לא יתכן שהשי"ת יעניש אותי ואת בני במים", ובעוד שהרופאים ההמומים מאזינים לדבריה של בעלת אמונה זו, סיפרה האישה שלפני מספר ימים שמעה את בעלה התלמיד חכם, כשהוא לומר עם החברותא שלו, את הגמרא במסכת בבא קמא, על רבי נחוניא שאף הוא גילה מסירות נפש רבה, למען עם ישראל בענין המים, וגם אצלו היה מקרה דומה, וכך מספרת הגמרא: וכן מנהגו של נחוניא חופר בורות שיתין ומערת שהיה חופר ופותח ומוסר לרבים וכו' תנו רבנן מעשה בביתו של נחוניא חופר שיתין שנפלה לבור גדול, באו והודיעו את רבי חנינא בן דוסא, כדי שיתפלל עליה, שעה ראשונה אמר להם שלום, שניה אמר להם שלום, שלישית אמר להם עלתה, ואמר לה מי העלך?, אמרה להם זכר של רחלים נודמן לי, וזקן אחד מנהיגו, אמרו לו לרבי חנינא בן דוסא נביא אתה? אמר להם לא נביא אנוכי ולא בן נביא אנוכי אלא כך אמרתי דבר שאותו צדיק מצטער בו יכשל בו זרעו? (ברכי נפשי)

ועל הכל...

"פרפראות"

סיפר רבה של ירושלים רבי צבי פסח פראנק זצ"ל: "בימי צעירותי בשנת תרס"ג, כאשר למדתי ביפו, ישבתי באחד מימי תחילת החורף בחודש מרחשון בבית המדרש, ולפתע שמעתי שיחת שתי נשים שישבו בעזרת הנשים. האחת אמרה לחברתה כי רק בזכותה אפשר לשבת כאן, ללמוד ולהתפלל, מכיון שבעלה הזנג תיקן את זוגיות החלונות שנשברו. אם לא היה מתקנם, היה הנגשם חודר פנימה ואי אפשר היה לשבת בבית המדרש כראוי.השיבה חברתה לעומתה בתמימות, כי רק בזכותה יכולים לשבת בבית המדרש, שהרי בעלה הוא מרפס לוחות השנה, ואילו היה כותב שעכשיו חודש שבט, היה קצת שלג וקור עז עד שאי אפשר היה כלל לבוא לבית המדרש..."

"ענין של טעם"

למה נקראת פרשת בראשית, "שבת בראשית" ולמה לא נקראת כן פרשת נח, "שבת נח"? הטעם הוא, שב"מים הנוראים" כל אחד הררה בתשובה, לכן נקראת שבת בראשית, כי מזכירים לכל אחד, שמה שעבר עבר, ומעתה מתחיל סודי חדש, שישתדל להיות טוב מעכשיו, "כבראשית" . (דברי יחזקאל)

"מפי כתבם"

פגשתי פעם את נכדת החפץ חיים, בת בנו, היא הגיעה מרוסיה למרכז קליטה בבאר שבע, רבי הלל זקס [זצ"ל],שאף הוא נכד של החפץ חיים, הלך לבקר אותה, ואני הצטרפתי אליו, היא סיפרה לנו, שבגיל שש עשרה היא ברחה מהבית, באותן שנים ההשכלה החריבה את העולם, וגם היא הייתה בין אלו שנלכדו ברשתה, פעם אחת בגיל שמונה עשרה, כשהגיעה הביתה, לבקר את הסבא שלה, היא פנתה אליו ואמרה "סבא! מדוע אתה יושב כאן בחושך? צא לעולם "האור", היה זה באמצע מלחמת העולם הראשונה, באותם ימים היו שם מטוסים, לא כמו היום, והם היו זורקים פצצות, ארגזים של חומר נפץ, אמר לה החפץ חיים כך" את רואה את האווירונים האלו, הם יגיעו עד לירחי" [כך אמר הח"ח לפני כמאה שנה] "את רואה את הפצצות האלו, יבוא יום וייצרו פצצות משוכללות יותר, שיהיה בכוחן לפוצץ את כל העולם, זה מה שהם עושים, אבל אנחנו עושים בני אדם", [מיר מאכן מענטשן] אלו היו דברי החפץ חיים זצ"ל יש מושג הנקרא "אדם" אדם הוא זה שמשמש בכלים האנושיים שלו, מסתכל על האמת במבט פשוט מציאותי, מהי באמת אותה אנושיות? אומר הרמב"ם הל' שמיטה ויובל (פ"ג הי"ג) "יהלך ישר כמו שעשהו האלוקים" כשילד נולד, השכל שלו מוגבל, ומדוע הקב"ה עשה כך, כי אנחנו כל אחד מאתנו, כבר משוכנעים מהשקר של עולם החושך, התרגלנו שהעינים קובעות את המציאות, האוזנים קובעות את המציאות, חוש הטעם קובע את המציאות, וכיון שכך קשה לנו להגיע לידיעת האמת, כי את השי"ת לא ניתן לראות בעינים, לא לשמוע באוזנים, ולא להרגיש בחוש המישוש, צריכים לשם כך כלים אנושיים, אבל ילד כשאומרים לו כבדו פשוט, יש בורא לעולם, הוא מבין זאת כדבר מובן מאליו, איך יכול להיות אחרת?! ואם אנחנו נהיה בבחינת "ילדים" נזרוק את כל ההשפעה החיצונית, נחוש את מציאות הבורא בעולם. (רבי שמשון פינקוס זצ"ל)

"מקום לשאלה"

שאלה: הדין הוא שבישול גויים אסור באכילה, איך יתכן גוי שבישל בישול גמור יהיה מותר?

תשובה: בישל ולא נתכוון לבישל מותר, כגון אם הגוי הצית אור בתנור בית החורף, לחמם את הבית, והיה עומד שם קדרה, והוא לא ידע מזה, ונתבשל מותר. (ספר החידושים)

מפתגמי אור יתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

כל דבר שקר הוא הרבה, והאמת הוא אחד. (מהר"ל)
אין הגאווה מצויה יותר, אלא במי שסכל יותר. (רמח"ל)
האדם נברא לא רק להשלים את עצמו, אלא גם להשפיע לזולתו. (ר' אליהו דסלר)

שמעון קרייז!

הדלקת נרות: 17:38

יציאת השבת: 18:28

רבינו תם: 19:04

הזמנים לפי "אור החיים" - ת"א
כ"ו בתשרי התש"פ

טוב לחסות בה'

656

הבטריה של העולם

בראשית התש"פ

בפרשת השבוע, פרשת בראשית, מתוארת בריאת העולם המופלא שבו אנו חיים. אך האם פעם שאלנו את עצמנו את השאלה הפשוטה: מדוע בכלל קם והיה העולם?.. מדוע היה צריך הבורא ית' לברוא את העולם?... מסביר רש"י הקדוש בפרשתנו כי כל העולמות והרקיעים, המלאכים וגן עדן, כדור הארץ וכל הנבראים הממלאים אותו, הכל נברא בשביל דבר אחד, והוא – בשביל התורה ולומדיה.

אין שום סיבה אחרת. אומות העולם חיים בזכותנו ובשבילנו, בכדי שכל אחד ואחד מאתנו ישב ויעסוק בתורה – זה הכל. אכן כן, איילולי התורה, העולם היה מיותר, ולא היה צורך כלל בבריאתו.

וכך מעיד הנביא ואומר בשם ה': "אם לא בריתי יומם ולילה, חוקות שמים וארץ לא שמתיי". כלומר, אם לא תהיה בריתי (תורתני) במצב של למידה יומם ולילה, אזי חוקות שמים וארץ ישובו למצב של תוהו ובוהו. זהו תנאי של ממש בקיום העולם שאומר הנביא בשם ה'.

דברים מפורשים יותר כתובים בספרו של רבי חיים מוואלוז'ין זצ"ל, "נפש החיים" (עמ' רכ"ז), וזה לשונו: "והאמת בלי שום ספק כלל, שאם היה העולם כולו מקצה עד קצהו פנוי ח"ו אף רגע אחד ממש מעסק והתבוננות שלנו בתורה, כרגע היו נחרבים כל העולמות, עליונים ותחתונים, והיו לאפס ותוהו חס ושלום...".

מספרים כי פעם אחת, בעת קבלת הקהל אצל הגאון מוילנא, הגיע אל ילד צעיר לימים המלווה באביו המבקש ברכה מכבוד הגאון. אלא, שבשעה שנכנס הילד לחדר, אירע דבר חריג ויוצא דופן. הגאון מוילנא, אשר היה ידוע כאיש אלוקים קדוש וטהור, נעמד לכבודו של הילד – דבר שלא אירע מעולם, שהגאון

מוילנא יעמוד לכבודו של אדם מן השורה. לאחר כמה שניות, חזר הגאון וישב במקומו. כשיצא הילד, ניגש אל הגאון מוילנא, תלמידו המובהק ושאל אותו: "ילמדנו רבנו, מדוע עמד כבוד הרב לאותו ילד פשוט?". או אז חשף הגאון הקדוש ברוח קודשו ואמר: "דע לך, כי אתמול בלילה, בשעה מאוחרת, היה רגע אחד בעולם שאף אחד לא למד תורה, מלבד אותו הילד שפתח לכמה רגעים משניות, ולמד באותה שעה, ובזכותו כל העולם ניצל, ולא עוד, אלא שקיבל הוא מהשמיים את השכר של כל בני העולם כולו, לפי שהיה היחיד באותו רגע בכל העולם שעסק בתורה הקדושה, על כן עמדתי לכבודו, שקיבל שכר כנגד כולם והצילו את העולם מאבדון".

יצאנו השבוע משמחת התורה, אשר רומז לנו ה' יתברך כי אם נרצה להמשיך את הקשר המיוחד והנעים שהיה לנו עימו בכל תקופת החגים המרוממים, נוכל לעשות זאת רק על ידי דבר אחד ויחיד – והוא הקשר שלנו עם התורה הקדושה – ללכת לשיעור תורה, ללמוד בבית משניות ותהילים – רק זה החיבור שימשיך את הקשר והדבקות של הימים הנוראים, ולכן חוגגים זאת בסיום ימי החגים.

לפני מלחמת העולם השנייה, נסללה מסילה ארוכה ביותר שחצתה את כל ערבות סיביר והגיעה עד לוולדיוסטוק השוכנת מול חופי יפן במזרח הרחוק – מרחק של אלפי קילומטרים. במשך עשרות שנים, עמלו בדם ויזע הצארים של רוסיה על בנייתה, וסכומים עצומים הושקעו בפרויקט גדול זה. רבים תמהו אז מהו ההגיון המצדיק בניית מסילה זו שאין בה כמעט שימוש?... התשובה לתמיהה זו ניתנה כאשר בני ישיבת מיר ברחו מאירופה הבווערת לחוף מבטחים ביפן, והרכבת הנוסעת על מסילה זו שימשה להם כדרך מילוט. אגב, מיד לאחר מכן, הרכבת יצאה מכלל שימוש, לאחר שהופצה על ידי הגרמנים. הכל למען התורה! זו הסיבה, כותב ה'בני לוי', כי ה' ברא את העולם העגול, כדי שבזמן שאצלנו לילה ולא לומדים תורה, בצד השני של העולם יהיה יום שיוכלו ללמוד, ובכך יתקיים העולם תדיר בזכות לימוד התורה הקדושה!

לרפואה פרנסה

והצליחה: מ"א מיכאל וציפורה אחיאל. מנשה ואורה אחיאל. א"ה הדר בת נחמה. ליאורה. אורשל חנה בת הדסה וב"ב. פנינה בת שושנה וב"ב. אושרית בת פנינה וב"ב. רחל ובעלה וב"ב וצאציהם. אסתר בת מזל. ויקי ויהודה יעיש ובנותיו. משה שמואל בן זלדה. ירון שמעון בן שושנה, חן בת זלדה רבקה.

זשב"ק: שולמית בת איריס. יסכה בת מזל. הדר בת נחמה.

לעילוי נשמת:

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה. הרב שמעון בן בחריה. מ"ס צדוק בן נור. מ"ס מרים בת גליה. מלכה בת אסתר, מזל בת דוד ובת שבע. אברהם בן אלה. רות בת נוסרת. ישעיהו בן יצחק. יצחק בן עליזה. אפרים בן רחל. ר' שמעון בן סאסי סופיה, זוהרה טימסטית בת מרים. שמעון בן זוהרה. יוסף בן אנגלינה. רחמים בן צ'חלה. יריב בן גאולה. שליה בת שרה. אוסנת בתיה (אבלין) בת תקוה. יוסף חיים בן סלחה. שרה רדה בת סאלם. עזרא בן פרחת. שלום סאלם בן שמעון. רועי בן צדוק. דוד בן מלכה. יחזקאל בן גורג'יי. גבריאל בן סמינה. מרים בת לובה. שלום בן מנחם שמריהו. מנשה בן יקוט. יוסף בן נג'יה. נעמה בת חביבה. פרחת בת טובה. ז'לקין בת מרגלית. אהובה בת טובה. שולמית בת חתן. ברוך בן גורג'יה. יפה בת ויקטוריה. שרון שיריין ספיר ספאחי בת לאה.

העלון מוקדש לעילוי נשמת האבא הגדול, והסבא היקר והאהוב ר' אברהם דהרי זצ"ל בן מורי שלום ובתיה זצ"ל תהא מנוחתו בגן עדן עם כל נשמות הצדיקים אמן!

האם מותר לשתות קפה, בבית של חבר, או בבית קפה, כשאינם מקפידים להטביל את הכלים שברשותם?
(1) מותר לאכול ולשתות במסעדה כשרה, (או במקום שמוגש אוכל ללא חשש כשרות), אפילו כאשר הכלים אינם טבולים, מפני שהכלים נועדו לסחורה, וכל החיוב להטביל הכלים הוא כשקונה אותם על מנת לאכול בהם ולא לסחור בהן.
לכן, אדם המתארח אצל חברו, ויודע שהכלים אינם טבולים, אסור לו לאכול בכלים אלה שום דבר.
אפילו כשאין שם שום חשש בכשרות המאכלים.

הטבלת כלים במקוה

(2) צריך להזהר שלא תהיה חציצה בין הכלי לבין המים שבמקוה, ולכן בשעת הטבילה, צריך שיהיה הכלי רפוי בידו, שאם מהדקו בידו, הרי ידו חוצצת בין הכלי למים, ומכל מקום יכול ללחלח ידו במים קודם שמכניס הכלי, ואז אין לחוש לחציצה אף כשתופס הכלי בידו, מפני שמים המקוה נוגעים במים שבידו שממילא מחוברים לכל חלקי הכלי.

פלאי פלאות מגנזי קדם

1. "בכל מקום שאתה מוצא אכילה ושתיה השטן מקטרג" במה דברים אמורים, אם אין מביאים מלח, אבל אם מביאים מלח – אין השטן מקטרג. כן מבואר במדרש רבה ובתוספות בברכות. (מ, א, ד"ה הבא)
2. הרוצה לדעת האם העובר ברחמה של אישה הינו זכר או נקבה – יניח על ראשה ללא ידיעתה מעט מלח וישוחח עימה והיה אם היא תתחיל לדבר בלשון זכר – אות

סגולתו של המלח

הוא כי העובר שברחמה הינו זכר. (ילקוט הגאונים תכ)

3. קבלה מהרמב"ן, כי אדם הרוצה להנצל מאוייב או מאורב בדרך, שיקח מלח ויאמר עליו שבע פעמים את מזמור קכ"ה "שיר המעלות הבוטחים", וגו', וישליכנו לפני האוייב, או בין האוייבים – אם רבים הם – וינצל. (ספר ה"זכירה" ענין תפילת הדרך)
 4. "הטובל אצבעו במלח ואוכל – משיב את הלימוד", כלומר מחזיר את הלימוד שנשתכח ממנו כבר שבעים שנה". (הריות, י"ג, ב.)
- מתוך הספר הנפלא "הפלא ופלא" מכון יסודות

לכן, כשמטביל כלי, יזהר להסיר המדבקות שעלולים לגרום חציצה.
וגדר חציצה הוא – כל דבר שמקפיד עליו שלא יהיה על הכלי.
ואף תוית שכתוב עליה "קריסטל" שמוסיפה חשיבות לכלי, דעת מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל שטוב להחמיר להסירה קודם הטבילה. (3) כשיש חלודה על הכלי, צריך לנקותו יפה ולהסיר החלודה מעליו, וכן אולר שלהב הסכין מקופל בתוכו, צריך שיפתח אותו בעת טבילתו כדי שיבואו המים בכל סביבות הסכין.

האם כלים חד פעמיים, וקומקום חשמלי, צריכים טבילה?

כלי אלומיניום חד פעמיים המיוצרים בחוץ לארץ, חייבים טבילה בלא ברכה. (ויש מיקלים). וקומקום חשמלי, חייב גם הוא טבילה בלא ברכה. וניתן לפטרו מחיוב טבילה, על ידי שיתן אותו במתנה לגוי, ויבקשנו לחזור ולתת לו בהשאלה את הכלי. או באופן שיתן ליהודי חשמלאי שיפרק לו את הקומקום בצורה מקצועית, ולאחר מכן ירכיב אותו שנית, ואז הכלי פטור מטבילה.

מנחת ילדים מ. פוקס

עלות והצרכות (הורים)

להפוך ילד לחרוץ

בתנו בת ה-10 עצלה מאד. היא לא רוצה לעשות כלום. החדר שלה מבולגן ביותר, והיא לא תסדר אותו עד שאני אסדר... היא לא מרימה את הצלחת בכיור.

איך אני יכולה לגרום לילדה להיות חרוצה יותר?...

מנחת ילדים – מ. פוקס: " כדי להביא את הילד להיות חרוץ, אני מציעה לאמן אותו לחריצות מגיל רך מאד. איך לעשות זאת? על ידי שנסתף אותו במטלות הבית, גם אם אנו יכולים לעשות זאת בעצמנו, הרבה יותר מהר והרבה יותר טוב.

אפילו פעוט בן שנה וחצי יכול להשליך את הטיטול שלו לאשפה. אפילו ילד בן 3 שנים – יכול כבר לסדר צלחות על השולחן. אפילו ילד בן 5 מסוגל להכין חלק מארוחת ערב, וילד בן 10 מסוגל לסדר חדר ולמיין בגדים נקיים ומלוכלכים.

הבעיה שלנו, ההורים, שכאשר הילד קטן אנחנו מבינים שעלינו לעשות עבורו הכול. הילד מתרגל מגיל קטן שעושים עבורו, ומשאיר לנו את המלאכה כשגדל.

ילדה בת 10 שלא מרגישה מעורבת בעבודות הבית ובצרכיו, היא ילדה שלא התרגלה לעשות עבור הבית: לא הרגילו אותה מגיל צעיר לסדר שולחן לארוחה, למיין בגדים למכונת כביסה, לא התאמנה על הכנת ארוחה ולא אומנה בנתינה. ובדבר השאלה – מה לעשות עם ילדה בת 10 שאינה יודעת להושיט יד לבית? התחילו בדבר קטן אחד. התחילו למשל בהנחת הבגדים בסל הכבסים.

הילדה תחכה לחציאת שהיא אוהבת מאד ללבוש, אבל החציאת לא תגיע. את, אימא, לא תספקי את הסחורה. את לא תכנסי לחדר ותחפשי מה מלוכלך. את תבהירי לילדה דבר שכנראה הבהרת לה אין ספור פעמים: שחובתה להכניס את הבגדים לכביסה. אבל הפעם גם תעשי מעשה: במקרה שהיא לא תכניס לכביסה – את לא תיקחי את הבגדים מחדרה. את לא תכבסי עבורה את הבגדים. וכאשר הילדה תחפש את החציאת ותיגש להתלונן, את תלטפי את לחיה בשיתוף ותאמרי: "אוי, אני ממש מצטערת, אבל החציאת לא הייתה בסל הכבסים, לכן לא כובסה. בפעם הבאה, אם את באמת רוצה את החציאת, שימי אותה בין הכבסים, אחרת ודאי שלא אוכל לכבס אותה".

התחילי בדבר קטן אחד, אחר כך המשיכי בעוד ועוד דברים קטנים. הילדה תתחיל לעשות משהו, אחר כך תעשה דבר נוסף, וכך אט אט תתרגל לעשות דברים עבורה, עבור הבית ועבור המשפחה.

חשוב מאד, לא לחזור ולצוות על הילדה. זה כבר לא עוזר בעבר ולא יעזור בעתיד. רק לתת לה הרגשה שהיא עושה ומצליחה. לא להדגיש את השלילי ואת הבעייתני: "למה לא קיפלת היום את החציאת שהסרת מהחבל? הנה, את רואה, היא התקמטה" – אלא כשתבוא ותתלונן שאין לה חציאת, לומר לה: "אין לך חציאת בארון? זה באמת נורא. בואי נחשוב איך זה קרה. את הנחת אותה בכביסה?".

אתה דואג לפרנסה?

מתוך 'ה'ני' ז'ב'ג'

כשברא הקב"ה את העולם, החליט הוא לברוא את האדם דוקא ביום האחרון למלאכתו, הלא הוא היום השישי. ומדוע?... מסבירים חז"ל (סנהדרין לח): "כדי שיכנס לסעודה מיד. משל למלך בשר ודם שבנה פלטרין ושיכללן והתקין סעודה ואח"כ הכניס אורחין".

מסבירים חז"ל כי רק אחר שהעולם היה גמור ביצירתו: נהרות וימים, הרים ובעלי חיים, רק אז אפשר להביא את האדם לעולם מוכן, אשר לא יחסר לו בו מאומה. ללמדך, כי עוד טרם יצירת האדם, דואג לו ה' לכל מחסורו, שיבוא לעולם שכולו מוכן. מכאן אמרו במדרש (תנחומא בשלח כ): "מי שברא יום, ברא פרנסתו. מכאן היה רבי אלעזר המודעי אומר: 'כל מי שיש לו מה יאכל היום ואומר מה אוכל למחר, הרי זה מחוסר אמנה'". בעל אמונה אמיתי אינו דואג לפרנסתו, מפני שהוא יודע שהקב"ה זן ומפרנס, והוא דואג לאדם יותר ממה שהאדם דואג לעצמו.

מספרים כי פעם אחת נכנס יהודי אחד אל האדמו"ר ה'בית אברהם' מסלונים זצ"ל, והשיח בפניו את צעריו: "יש לי חנות גדולה, אשר ממנה כל פרנסתי. והנה כעת עומד אדם אחד לפתוח חנות דומה לשלי, בדיוק מול חנותי. עומד אני לאבד את מקור פרנסתי, מה אעשה כבוד הרב?".

שמע זאת ה"בית אברהם" וסיפר לו את המעשה הבא: "לגאון הגדול, רבי דוד זאלצר זצ"ל שזכה לימים להיות חמיו של ה"יסוד ושורש העבודה", היה בית מסחר למלח. יום אחד פתח אדם אחר בית מסחר למלח, בסמיכות אליו. לא היו באזור די לקוחות לשני בתי מסחר כאלו. מצטער ודואג נסע רבי דוד אל האדמו"ר רבי מרדכי מלכוביץ זצ"ל והשיח בפניו את דאגתו.

"רבנו, שוד ושבר מרגיש אני בחיי. היות ומישהו פתח חנות מולי ויש לי צער מזה, סימן שאין לי אמונה, ואם

אין לי אמונה – למה לי חיים...?". הוא החל להתייפח לרבו על כך שיש לו בכלל צער מהמתחרה שלו וחסרה לו באמונה שמזונותיו של אדם קצובין לו, ולא הצטער על כך שפתח מולו.

התיישב רבי מרדכי זצ"ל ודיבר עמו דברי חיזוק באמונה כי אין אדם נוגע במוכן לחבירו, ואין אדם יכול להחסיר לחברו ממה שגזר עליו הבורא שירוויח, כך סיימו לדבר בדברי חיזוק, וחזר לביתו לשלום.

לאחר זמן מה שוב חזר ללכוביץ ותינה את דאגתו לפני הרבי: "כבוד הרב, אין לי רצון לחיות. בתחילת הרחוב פתח אדם חנות נעלים, וכשנכנסים לחנותו אני שמח שיש לו

פרנסה, אבל כשנכנסים לחנות מולי של המתחרה שלי, אינני שמח כמו שאני שמח על הצלחת בעל חנות הנעלים, וזה סימן שאין לי אמונה, ואם אין לי אמונה – למה לי חיים...?".

כאן השתתק ה"בית אברהם" מגדלותו של היהודי שמצטער מדוע אינו מרגיש שמחה שלימה בהצלחת חנות המתחרה שלו.

אלו דרגות עצומות, אך זוהי האמונה האמיתית כי אין אדם יכול למעט את מה שגזר הבורא שיהיה רב, ואין אדם יכול להרבות את מה שגזר הבורא שיהיה מעט.

אין אדם יכול לאחר את מה שגזר הבורא שיהיה מוקדם, ואין אדם יכול להקדים את מה שגזר הבורא שיהיה מאוחר (חובת הלבבות).

"בני חיי ומזוני – לא בזכותא תליא, אלא במזלא תליא מילתא" – פרנסת האדם אינה תלויה בזכותו או בכישורונותיו, אלא ע"פ מה שקבע ה' במזלו.

כשהיה האדמו"ר מויוזניץ בעל ה"ישועות משה" זצ"ל באנטווערפן, הגיעו רבים לשחר

את פניו. כדרכו בקדוש, התעניין הוא אצל כל אחד היכן בניו לומדים, וחלקם הודו ששלחו את בניהם להשתלם באוניברסיטאות, וזאת כדי שתהיה להם פרנסה, ויהיו עשירים. כעבור כמה שנים ביקר שוב באנטווערפן והתעניין מה עושים כל אותם בוגרי אוניברסיטאות.

סיפרו לו שהם עובדים כעורכי דין ורואי חשבון אצל המיליונרים הכבדים, עשירי עיר היהלומים. "ואותם הגבירים העשירים", התענין האדמו"ר, "מה השכלתם?". התברר, שהם חסרי כל השכלה. לא היתה להם 'אלא' סיעתא דשמיא שהעלתה אותם לגדולה...

ביקש האדמו"ר מהרב יצחק קסירר ז"ל לארגן לו ביקור בבורסה, כשראה את תגובתו, הבטיח שלא יעשה לו בושות... התכנסו יהלומני אנטוורפן, והאדמו"ר שאל: "מי כאן מיליונר?".

כמובן, כולם הרימו את היד בגאווה. המשיך ושאל: "למי יש כאן השכלה גבוהה?". ולמרבה הפלא, איש לא הרים ידו, כולם נטולי כל השכלה.

"אם כן איך אתם מסתדרים?", הוסיף ושאל, וענה: "מעסיקים אתם רואי חשבון ועורכי דין כשכירים.

"אם כן", המשיך האדמו"ר, "אמרו אתם. מה מאחלים אתם לבניכם: שיהיו מיליונרים או פקידים בשכר אצל העשירים...?".

"והעושר והכבוד מלפניך. ואתה מושל בכל ובידך כח וגבורה, ובידך לגדל ולחזק לכל" – הצלחת האדם בחייו, בעסקיו ובפרנסתו, הינה אך ורק ביד ה'. "לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר

ה' צבאות" (חזקאל ד, ט).

כמה דואגים ומוטרדים אנשים בפרנסתם, אך עליהם לזכור כי מה שנגזר שתקבל – יגיע עד אליך, 'זהרבה שלוחין למקום'. 'ה' מוריש ומעשיר – משפיל אף מרומם" – אין לאדם בעלות על עושרו וממונו ועליו להשתדל לקיים בכספו צדקה, מעשרות וחסדים רבים, כי הם רק אלו שיליצו עליו זכות שימשיך לזכות לפרנסה כיוון שעושה בזה טובות.

אמרו חז"ל בגמרא (נדה טו, ב): "מלאך הממונה על ההריון – 'לילה' שמו, ונוטל טיפה ומעמידה לפני הקב"ה, ואומר לפניו: ריבונו של עולם, טיפה זו מה תהא עליה – גיבור או חלש, חכם או טיפש, עשיר או עני?", ללמדך כי פרנסת האדם ועושרו נקבעו כבר בזמן יצירתו, וזאת ע"פ הכלים הנדרשים לאדם למילוי יעודו בעולם הזה.

אין כמו בבית!

מתיק 'ביש אורח'

אין לנו מה לעשות בחו"ל, שם לא אוהבים אותנו ואפילו שונאים אותנו. שם אנו מרגישים מיעוט נרדף, אך יותר מכל הבורא יתברך מבקש מאיתנו שנישאר בארץ הקודש, אשר הוא צופה ומביט בה לשמור עלינו בכל עת.

אני יודע שיש הרבה אנשים שמקבלים הצעות מפתות לצאת לחו"ל כדי לעשות הרבה כסף, לכן אני מספר לכם זאת, כדי שתדעו ששום הון שבעולם לא שווה את הזכות להיות רגע אחד בארץ הקדושה שלנו, הארץ שכל מיליוני ומיליארדי הערבים שסביבנו רק משתוקקים שנצא ממנה והם יכנסו במקומנו ח"ו.

ועוד נקודה שאסור לשכוח היא – כי אם ה' יתברך רוצה לתת לך פרנסה ועושר, הוא יעשה זאת גם בארץ. הוא לא צריך שתצא לחו"ל, אדרבא, עיני ה' נמצאות בארץ, ושם השגחתו תדירה ומכוונת יותר.

אחים יקרים, אם יש לכם התלבטות אני אומר לכם – תהנו מהזכות להישאר בארץ, ובפרט שבחו"ל ישנם הרבה בעיות של כשרות ושמירת תורה ומצוות".

ומביא לסיום את הפסק של מרן, גדול ישראל, הרב עובדיה יוסף זצ"ל שכתב (יח"ד ח"ג סי' טט): "אסור לרדת מארץ ישראל לחוץ לארץ אפילו אם הוריו גרים בחו"ל ומבקשים ממנו שיבוא לגור איתם. אולם מותר לרדת לחוץ לארץ לקבל פני הוריו ולחזור לארץ ישראל, וכן לבקר בקברי הצדיקים הקבורים שם, אבל אין לצאת לחוץ לארץ לשם טיול בלבד, אפילו על מנת לחזור". (ודעת הרה"ג אהרון בוטבול שליט"א, חתנו של מרן, שאם יש לו איזו מצוה שלשמה יוצא – מותר).

זכינו למה שזכה משה רבנו ע"ה, אל מה שהשתוקקו צדיקים רבים שנקברו בחו"ל ולא זכו לעלות ארצה. על כן, נתחזק ונשמח בכל פגיעה שאנו פוסעים בארץ הקודש ונזכה לשכר עצום ורבו!

קיבלתי לאחרונה הצעה מקהילה מאד עשירה מארה"ב. הם פנו אליי והציעו לי להיות רב של הקהילה.

ההצעה היתה מסקרנת מאד ושאלתי אותם מה הם מציעים.

נציג הקהילה פנה אליי ואמר לי כי הם מוכנים לתת לי הכל, ובלבד שאשמש שם כרב הקהילה במסירת שיעורים, דרשות, לימוד ההלכה, ובכל הובלת הקהילה.

כתמורה לכך הם מוכנים לתת \$300,000 שכר לשנה, קרוב ל-1.1 מיליון שקל!!!.

מלבד זאת, הם נותנים בית פרטי 2 קומות עם גינה גדולה. בנוסף, הם נותנים לי רכב מרצדס חדשה על חשבונם, ולאשתי הם נותנים ג'יפ 'RANGE – ROVER' והכל חדש מהניילון.

שמעתי זאת ואמרתי בליבי: "וואו... איזו הצעה חלומית של פעם בחיים". נו תאמרו אתם, מה הייתם מציעים לי לומר להם? ... להסכים או לא? ...

בואו ותשמעו מה עניתם להם. אמרתי להם תשובה אחת פשוטה: "אני מעדיף לנסוע על אופניים חשמליות פשוטות בארץ הקודש, כשהזקן שלי עף ברוח לכל כיוון, ואני זוכה להיות כל רגע בארץ של ה' יתברך שנתן לעם ישראל, מאשר לחיות כעשיר כקורח עם וילה ורכבי פאר, ומשכורת של מיליונים בארץ הנכר.

אנחנו צריכים להכיר ולהעריך את המתנה שזכינו לחיות כיהודים בארץ הקודש.

הנה כאשר ברא הבורא יתברך את עולמנו, הוא ברא אותנו מיבשות ומארצות שונות, כשמעל כולם, עומדת ארץ ישראל, ארץ הקודש, אשר העיד עליה בורא העולם בעצמו (דברים י"א, י"ב):

"ארץ אשר ה' אלוקיך דורש אותה. תמיד עיני ה' אלוקיך בה, מראשית השנה ועד אחרית שנה".

אלא שבשנים האחרונות ישנו עניין גדול ועסק רב שעושים העסקנים מהיציאה לחו"ל: "דיל מיוחד – נופש בכריתים שביוון למשך שבוע שלם רק ב-\$1,000.... חבילת נופש למיאמי, ועכשיו רק ב-\$890 כולל הכל".

ובמיוחד אלו היוצאים לתקופה ממושכת של כמה חודשים או שנים על מנת 'לעשות כסף' בכל מיני מקצועות 'מרוויחים ביותר' שאין בארץ.

לכל אלו המתלהבים מכך, עליהם לזכור כי הארץ הנבחרת והנחשקת אשר בחר בה ה' מכל הארצות, היא אך ורק ארץ ישראל. היא הארץ המובטחת אשר הובטחה לאבות, והיא הארץ אשר כל כך כסף אליה משה רבנו ע"ה, אשר ביקש להיכנס אליה בכל מחיר, ואפילו להיכנס כעוף הפורח באוויר, ובלבד שיזכה לכמה רגעים במקום קדוש ומיוחד זה.

אלא שלמרבה הצער, כיוון שנולדנו לתוך המתנה הזו, לעיתים שוכחים אנו להעריך אותה.

סיפר מזכה הרבים, הרה"ג הרב יגאל כהן שליט"א: "אני חייב לספר לכם סיפור שסיפרתי אותו כבר בהרבה מקומות, על מנת לחזק אצלנו את ההרגשה כמה זכות יש לנו שאנו זוכים לגור ולשבת בארץ ישראל, ארץ הקודש, "ארץ אשר ה' אלוקיך דורש אותה. תמיד עיני ה' אלוקיך בה, מראשית השנה ועד אחרית שנה".

ההקדשה המרכזית

העלון מוקדש לבריאות, הצלחה, פרנסה: דניאל בן חיה, שליח בת רחל, נועם ומיכאל בני עליה, רוחמה ויוסף חיים בני חיה, שלמה בן אלה, אלונה בת פלינה, אבשלום בן וילט, יואב חי אברהם ב"ב וצאצאיו, ניסים רוקח ובי"ב, יוסף בן חיים בן הזבית, תפארת אסתר בת רותי, מאיר בן שרה, זיווג הגון: הודיה ואברהם חי בני רותי, ע.ב.מ. לע"נ: אמיר מאיר בן מרים, יונתן בן פרחיה.

גילוי מודעות

חדש! נפתחה סדנת גילוי מודעות בגישה יהודית, שיעור מבוא יתקיים ביום שלישי הקרוב, ל' תשרי בנושא זוגיות, הקטבה ועוד... לפרטים: 052-3740770 מירון. כולם מוזמנים!

העלון מוקדש לע"נ תמר בת מלכה ויוסף שנלב"ע בע' בתשרי ת.ש.צ.ב.ה.

לתגובות: 052-7151858
רחוב משה בריל 9, ת"א, מעפ' אחיאל
daniel777achiel@gmail.com

העלון מודפס בת"א
דפוס אפי

תודה
ביחד יתכן כי לאדם שני אתרוגים: אחד מהודו וחדשני כשר אך אחד מהארץ וחדשני אך לא. אלא שעדיף לו לקחת את האחד מהארץ מאשר את שניהם. האתרוג הפשוט לארבעת המינים? הלא האתרוגים האלו הם האלו.

אור האמונה

פרשת בראשית

שבת קודש ♦ כז' תשרי, תש"פ

גיליון מס. 705

פסוק

כל מטרתנו בהפצת העלון היא זיכוי הרבים.

קחו חלק בהפצה ותזכו למתנות הנפלאות שמבטיחים חכמנו זכרונם לברכה:

"כל המזכה את הרבים, אין חטא בא על ידו"
(פירקי אבות)

"כל המזכה לאחרים, אותה הזכות עומדת לו ואינה סרה ממנו" (הזהר הקדוש)

מותר להדפיס, לצלם, לשכפל ולהפיץ את העלון כנאמר:

"אין חפץ ה' כי אם במי שמזכה את הבריות"
(חסד לאברהם)

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ (א.א.)

מעשה שבא מין (כופר) ושאל את רבי עקיבא: העולם הזה מי בראו? אמר לו: הקדוש ברוך הוא. אמר לו הכופר: הראני דבר ברור (ראייה חותכת לזה) אמר לו: למחר תבוא אלי. למחר בא אצלו. אמר לו רבי עקיבא: מה אתה לובש? אמר לו: בגד. ומי עשהו? אמר לו: האורג. אמר לו איני מאמינך. הראני דבר ברור! אמר לו: ומה אראה לך, וכי אין אתה יודע שהאורג עשאו? אמר לו רבי עקיבא: ואתה האם אינך יודע שהקב"ה ברא את עולמו? נפטר ועזב אותו המין (את רבי עקיבא). פנה רבי עקיבא לתלמידיו ואמר להם: בני! כשם שהבית מודיע על הבנאי, והבגד מודיע על האורג, והדלת על הנגר, כך העולם מודיע על הקב"ה שהוא בראו שנאמר: "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה", (ישעיהו מ).

אִמַּת

יהודי צריך להתרחק מכל צל של שקר, של העמדת פנים, של צביעות, רק אמת. אתה רוצה להיות קרוב אל ה'?" תהיה אמתית. "קרוב ה' לכל קוראיו, לכל אשר יקראוהו באמת" (תהילים קמה). ה' לא רוצה מפורסמים של שקר, כאלה שמנסים להראות שהם קצת יותר ממה שהם באמת. "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני" (תהילים קכ). לכן יש צדיקים שכל ימיהם עבדו על המידה הזו של האמת והתרחקו מהשקר עד הקצה האחרון כמו שכתב רבינו הקדוש בספר המידות "מי שרוצה לדבק את עצמו בה' יתברך, ישמור את עצמו מלומר שקר אפילו בטעות".

בראשית ברא אלוקים, סופי תיבות אמת. אין דבר יותר יפה מן האמת. אדם הולך עם האמת, הוא יראה סייעתא דשמיא על כל צעד ושעל. למה? כי הקב"ה משתוקק לאמת וככל שהאדם יותר אמתית כך הוא זוכה שאור ה' מאיר בו יותר. אתה רוצה קרבת ה'?" תהיה איש אמת. תתרחק מהשקר עד הקצה האחרון.

כל אדם יש לו חלק אחר בבריאה שאותו הוא צריך לתקן, והוא אחראי על החלק הזה, ואם הוא לא יעשה את זה, אף אחד לא יעשה את זה במקומו, ישאר קלקול. ואפילו שיש אחרים יותר צדיקים ממנו, יותר גאונים ממנו, הם לא יכולים לעשות את זה במקומו. רק הוא יכול לעשות את זה כי

הוא קיבל את החלק הזה באלוקות. והוא לא יכול לברוח מזה, זה התיקון שלו, זה המסלול שלו, את זה הוא צריך לתקן. רק אל תנסה להיות מישוה שזה לא אתה... תהיה אתה עצמך. רבי אלימלך מליזענסק זצ"ל שאל את תלמידיו כמו מי כל אחד מהם היה רוצה להיות. אחד אמר שהיה שמח להיות כאברהם אבינו, אחד אחר בחר דווקא במשה רבינו, אחד בדוד המלך, כך כל אחד השיב מה שהשיב. אחר כך שאלו את רבי אלימלך: וכמו מי הרבי היה רוצה להיות? אמר להם רבי אלימלך: אני הייתי רוצה להיות רבי אלימלך. כי אברהם אבינו כבר יש לקב"ה, הוא לא צריך עוד אחד, גם משה רבינו כבר יש לו, אותי הוא צריך רק בשביל שיהיה לו גם רבי אלימלך, וכך זה אצל כל יהודי! כל יהודי הוא, בן יחיד אצל הקב"ה, יש לקב"ה בן מיוחד שכזה רק אחד, אין מושג כזה להיות "עוד איזה יהודי", וכך הקב"ה רוצה אותו בדיוק, עם ההצלחות שלו, עם הנוסיונות שלו, ועם הקשיים שלו.

אנחנו רוצים את האמת לאמתיה. מחפשים את האמת לאמתיה ששייכת אלינו. ברגע הזה ובכל רגע ובכל שעה. רוצים לדעת כל רגע מה ה' רוצה מאיתנו בהקשר למשימה שלנו כלפי עצמנו וכלפי אלה שסובבים אותנו. מה מכריע לנו? מה מבלבל אותנו? מה מרחיק אותנו מהאמת? היישות שלנו, האגו, הכבוד, כל הדברים שהופכים אותנו לכעסנים, ללא מרוצים, למקפידים, למקופחים. כשאנחנו נאבקים איתם, מנטרלים אותם, מצליחים להשליך אותם מנגד, זוכים אז לגעת באמת.

הרצון האמיתי של הבורא הוא לקרב כל אדם מישראל, לעזור לכל אחד לגלות את נקודת האמת שחבוייה בו, נקודה שבה הוא רוצה את ה', רוצה לחיות כמו יהודי. הקב"ה לא חפץ באמת שמרחיקה את בניו ממנו. אמת כזו הוא משליך ארצה. הוא רוצה רק לקרב. בני ישראל חטאו בעגל ועל פי האמת של התורה הקדושה הם נתחייבו כליה חס ושלו. אבל משה רבינו ידע שהשם יתברך לא חפץ בכזאת אמת, הוא השליך את הלוחות ארצה, התפלל אל ה', ובזכות זה מחל הקב"ה וזכינו ללוחות שניים.

התפקיד שלנו הוא לעזור לכל יהודי להתחבר לנקודה הזו שנמצאת בתוכו. ואי אפשר לקרב בני אדם אלא אם עובדים כל החיים על מצוות האהבה של איש לרעהו. הרצון של ה', שנאהב את החברים שלנו. אתם באמת אוהבים אותי? אז קודם כל אני רוצה מכם שתאהבו את החברים שלכם. יש לך פה חבר, ופה את, ופה בן משפחה, ופה בן זוג, ופה שכן, ופה זה וזה וזה וכולם הם אלוקות, כולם הם חלק אלוך ממעל, תתחיל לאהוב אותו. לא הצלחת לאהוב אותו, תבקש, תתפלל, אנא ה' תעזור לי שאני אוהב כל יהודי, שאני תמיד אזכור שכולם הם ילדים שלך. תקבל את השני כמו שהוא לא כמו שאתה רוצה שהוא יהיה. תלמד לכבד את המסלול שהוא עובר בחיים. הקב"ה ברא אותנו שונים אחד מהשני. כל אדם הוא יצירה יחודית והוא שונה לחלוטין מזולתו. "כשם שאין פרצופיהם דומים זה לזה כך אינו דעתם שווה זה לזה" (במדבר רבה כא) כשם שלא מפריע לך כלל שפרצופו של הזולת שונה מפרצופך, כך אין סיבה שדעתו השונה של חברך תפריע לך. בורא עולם רוצה שנעבוד אותו כל אחד עם היחודיות שלו, עם הנקודה הטובה המיוחדת שלו. כשם שאתה אוהב את עצמך למרות חסרונותיך, כך תאהב את חברך למרות חסרונותיו. זה לא קל. צדיקים מעידים על עצמם שעבדו שנים רבות להשיג את הנקודה הזו. מסרו נפש על העין הטובה. זאת המשימה של החיים שלנו, לסגל לעצמנו עין טובה. למצוא משהו טוב בכל אדם. אין דבר כזה שאי אפשר למצוא משהו טוב.

עיקר העבודה שיאהב האדם את חברו השווה לו. מפני שקל לו לאדם לאהוב את מי שגדול ממנו כי הוא מקבל ממנו, כי הגדול ממנו משפיע לו. וכן קל לאהוב את הקטן ממנו כי הוא, הקטן, משפיל, ומכניע עצמו לפני הגדול ומקבל את השפעתו. בשני המקרים האדם לא מרגיש שמפריעים לו או מאיימים עליו בתחרות. אבל לאהוב אהבה אמיתית אדם כערכו, אדם השווה לו, זה מאד קשה, בפרט להיות שמח בהצלחה של השני למרות שבאותה נקודה שהשני מצליח, הוא עצמו מאד מתקשה.

אין לנו את הפריביליגיה הזו להיכנס לתוך הקונכייה של עצמנו. צריך לזכור שכל יהודי הוא עולם מלא, נשמה יהודית החצובה מכסא הכבוד שירדה לעולם הזה לצורך תיקונה המושלם עלי אדמות ואיפה שאני רק יכול, אני חייב להושיט לו יד ולעזור לו. זה הרצון האמיתי של הבורא.

אמת זה היסוד שעליו עומד כל הבניין. הקב"ה משתוקק לאמת. שלא נגזים, שלא ננפח, שנהיה מדויקים עד הקצה האחרון. שנחנך את הילדים להגיד את האמת. שלא יפחדו מהתגובה שלנו, ההורים. כי אם מפחדים, מגיעים לשקר כמו שאומר רבנו בספר המידות "השקר בא על ידי שמקבל על עצמו פחד מבני אדם". זה נכון בין הורים וילדים, זה נכון גם בין בני זוג, כשחוששים מהתגובה של השני, מתרגלים לשקר. רק כשמרגישים שאפשר לספר הכל לשני, כשגם את הטעויות שלנו מקבלים בהבנה, ובסלחנות, אז מתרגלים להגיד רק אמת.

לפעמים האדם מקטרג על עצמו. כי על פי האמת שלו הוא פגום ומרוחק מאד ועל ידי זה הוא מתייאש ומתרחק עד יותר. זה אמת? אם זה מרחיק

אותך מה' זה לא אמת! על ידי האמת אי אפשר להתרחק. האמת רק מקרבת. במקום להאשים את עצמך, תתחזק! אתה שייך לתורה הקדושה, אתה שייך ליהדות, הלימוד לא הולך לך, להתפלל בכוונה כמו שצריך לא הולך לך, אבל אתה שייך לתורה הקדושה! יש לך המון מצוות קדושות! אפילו אם אתה לא כזה מיוחד, אפילו אם אתה יהודי הכי פשוט, שרק חי לפי התורה, יש לך כל כך הרבה מצוות. בדברים הכי פשוטים. גם אתה שייך לעבודת ה', גם על עצמך אתה צריך להסתכל בעיניים טובות.

תאיר פנים, תגיד מילה טובה, אדם מסתובב עם מצב רוח קודר ומישהו שפוגש אותו אומר לו איזה מילה טובה, משבח את ה' שלו, האדם הזה, שעד לפני רגע היה שבור ומדוכא, הופך להיות הכי מאושר בעולם. תאיר פנים לבני אדם, העולם כולו יאיר פנים אליך. זאת האמת.

בתוך הרשע הכי גדול מתחבא צדיק גדול. בתוך חומת החושך שמפרידה ביני ובין השני, יש שם בערה של נשמה יהודית אמיתית שמחפשת את ה'. אפילו אם המעטה החיצוני הוא של מילים בוטות, או של מחלוקות קשות. או זרות נוראה. אנחנו צריכים להתחבר אל הנקודה הייחודית של הזולת הזה שקשה לי להבין אותו, ושהוא הפוך ממני. לא כדי שנעשה טובה לשני, אלא כדי להרגיש טוב עם עצמנו, כדי שנוכל להתחבר לנקודה האלוקית שבתוכנו. החבור הזה אל הזולת הוא אור גדול. וכשיש אור, כבר לא מסתכלים על כל אחד ואחד, כשיש חושך אז זה אמר ככה זה אמר ככה אבל כשיש אור אז אפשר להתחבר לדברים כאלה נפלאים, שבשביל ההתחברות הזאת באנו לעולם.

אמת, זה לעשות הכל לכבוד ה'. כשאתה עושה את המצוות לכבוד ה', באמת לכבוד ה', אז אתה שמח בהצלחה של השני, אתה לא מקנא בו כי כל המטרה שלך היא לעשות נחת רוח לה'. אם אתה מקנא בשני, אם אתה סובל כשטוב לו והוא מצליח, זה כאילו אתה רוצה למנוע תענוג מה' וזה מראה שבעצם אתה עושה את המצוות לכבוד עצמך, לא לכבוד ה', צריך לשמוח בהצלחה של כולם כי ההצלחה של כולם זה השמחה של ה'.

כל מה שקורה לך בחיים, תוריד את הראש. תוותר. תסלח. גם אם מאד פגעו בך. זאת האמת לאמיתה, כמו בסיפור הבא:

המעיל שהציל

אני גר בירושלים ולומד בכיתה ו'. לפני כחצי שנה חלתה אמי במחלה קשה. היא היתה מאושפזת זמן ארוך בבית חולים, ואבי ואחי הגדולים נראו מאד מודאגים. איתי אף אחד לא דיבר על מחלתה של אימי. כנראה חשבו שאני ילד קטן מדי. אני חשבתי שזו דוקא סיבה שכן ידברו איתי, כי הייתי מאד מודאג ונפחד. אבל כמו ילדים רבים, גם אני מצאתי את השיטות לדעת מה קורה, ומה ששמעתי היה גרוע מאד. היתה זו מחלה כל כך קשה. שאחים שלי אפילו לא הזכירו אותה בשמה. פעם אחת שמעתי את אחותי הגדולה מתייפחת ואומרת בטלפון: "הרופאים אומרים שהעסק אבוד". כשמעתי את המילים האלה, נכנס פחד גדול בליבי. ידעתי שאם לא יהיה נס, אמא תמות בתוך כמה ימים, ואני אהיה יתום בלי אמא. בכיתי זמן רב, ולא היה לי עם מי לדבר ולחלוק את פחדי.

היה זה בחודש אלול. בת"ת דיבר המחנך על "ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזרה". הקשבתי היטב. הוא הזכיר את האמרה "וצדקה תציל ממוות". מילים אלה נחרטו היטב במוחי. רציתי להציל את אמי ממוות. חזרתי הביתה והחלטתי לתת משהו משל עצמי לצדקה. לפתע נזכרתי במגבית הביגוד הנערכת בשכונתנו על ידי לא אחר מאשר אשתו

של המנהל שלי, הרב ריכמן. פתחתי את ארון הבגדים, ולאחר התלבטויות שונות החלטתי לתת את המעיל שלי משנה שעברה למגבית. נגשתי לאבי עם המעיל ואמרת לו שאני רוצה לתת את המעיל לרפואתה של אמא. אמרתי לו שהמעיל קטן עלי, והשנה אשתמש במעילו הישן של אחי. "מה אכפת לך אבא, לא אבקש ממך לקנות לי מעיל חדש". "אין בעיות", אמר, "אני מקווה שזה יעזור לרפואתה של אמא". ראיתי דמעות על פניו בעת שאמר זאת.

רצתי לביתו של המנהל. אשתו לא היתה בבית, והוא זה שפתח לי את הדלת. הגשתי לו את המעיל ואמרתי, שאני רוצה לתרום אותו לצדקה. הוא הביט במעיל ואמר: "זה נראה ממש חדש. אתה בטוח שהורין נתנו את זה? הסברתי לו שאמא לא יכלה להסכים, כי היא חולה מאד ונמצאת בבית חולים, ואבא מסכים שנמסור את המעיל לצדקה, כדי להציל את אמי ממות. קולי קצת רעד בעת שאמרתי את הדברים, וראיתי שהמנהל מתרגש מאד לשמעם. "המנהל, נכון שבטוח עכשיו שאמא תהיה בריאה?" העזתי לשאול. "אנחנו מקוים ומתפללים", אמר. "אני רוצה שהמנהל יבטיח לי, שאימי תבריא", אמרתי פתאום ונדהמתי מחוצפתי. "צדקה תציל ממות, לא?" המנהל לא ידע מה להשיב לי "מאיר, עשית עכשיו השתדלות גדולה. איש אינו יכול להבטיח דברים כאלה, אבל אני בטוח שתרמת עכשיו זכות גדולה לרפואת אמך..." המנהל נשמע לי מתחמק, ואני הלכתי מביתו מאוכזב וכואב.

מיד לאחר סוכות הגיע הגשם. אחותי הגדולה הורידה את בגדי החורף. לבשתי גופיה ארוכה וסודר. בצאתי לת"ת, לבשתי את המעיל הישן של אחי. הוא נראה גדול עלי, אך לא היה אכפת לי בכלל. המצב של אמא החמיר מאד, והבית הזנח לחלוטין. לא היה מי שיכבס לי את הבגדים. הלכתי כמה ימים עם אותו בגד, ואתם מתארים לעצמכם איך הוא נראה.

היה זה ביום שלישי, יום שלא אשכח לעולם. סיימנו את הלימודים, ואני הלכתי לביתי שקוע במחשבות. לא היתה לי שום סיבה למה. ממילא איש לא חיכה לי בבית הקודר והעצוב. הלכתי וחשתי איך גרוני נחנק, ודמעות מתחילות לבצבץ מעיני. ופתאום ראיתי קבוצת ילדים עומדת לצד תמרור באמצע המדרכה, הם נראו במצב רוח מרומם וצחקו בקולי קולות. נראה היה שהם החליטו להשתולל קצת. הם שגרו הערות לכל מי שעבר שם. מי שהשמיע את ההערות היה אלעזר, שנחשב ילדן בדין במיוחד. עזרתי את דמעותי והשתדלתי למחות את הבעת פנים העצובה שלי, כדי לעבור את חבורת הילדים בשלום. ואז ראיתי את אלעזר מביט אלי בצחוק וידעתי שהפכתי למטרר. "הנה הקבצן מגיע" הוא אמר, וכולם פרצו בצחוק. תגיד ממתי משתמשים באוהל בתור מעיל?" יש לך בעיה?" אמרתי. "לך יש בעיה. לא לי", אמר אלעזר. "תסתכל על עצמך ותראה. באופן לא רצוני העפתי מבט על עצמי, וראיתי שהוא אינו מדבר סתם. חולצתי ומכנסי היו מקומטים, ועליהם כתמי בוץ. כל אלה, והמעיל התלוי עלי כמו על קולב, באמת גרמו לי להראות קבצן, נעלבתי עד עמקי נשמת. "תאמין לי, לך עם כובע הפוך – וכולם שמים לך כסף" אמר אלעזר, וכולם פרצו בצחוק. הבטתי בו בלי מילים. לא היה לי מה לענות. ואז לפתע ראיתי דבר מדהים. המעיל שלו נראה לי היה מאד מוכר, הפרווה הזו של המעיל... אלעזר היה לבוש במעיל שלי!!! עיני הביטו מיד אל הכיס, כן, בפתח שלו היה קרע זעיר. זה היה המעיל שלי, ללא ספק. הגילוי החזיר לי את הביטחון העצמי שלי. ידעתי שאני יכול עכשיו להציל את כבודי העצמי ולהשפיל את אלעזר עד עפר. במשך השניות שחלפו דימינתי איך אני אומר לו: "אל תדבר על קבצנים, כאשר אתה לבוש במעיל שתרמתי למגבית הבגדים". ידעתי שזה יסגור את

הפה של אלעזר, וכעת הוא לא יעז לפגוע בי, אבל המילים נתקעו לי בפה. הרגשתי שזהו גילוי גדול מדי, שזוהי השפלה ענקית מדי. ידעתי שהדברים שאומר יתפרסמו בכל הת"ת, ואלעזר לא יוכל להראות את פרצופו ברבים.

הבטתי בפניו של אלעזר, שפתי רועדות. לומר? לשתוק? אלעזר המשיך לחייך. הוא אומר: "רק תביא לי אחוזים מהכסף שתאסוף, טוב?" הוספתי להביט בו, והוא כנראה חש שלא בנוח ושאל: "מה אתה מסתכל עלי ככה? אין עלי שום גרוש לתת לך, "קבצן". למילה האחרונה שלו היה שומע נוסף. הרב ריכמן, שבדיוק היה בדרכו לביתו. "מה אמרת?" שמענו כולנו קול והסתובבנו במהירות. "חזור על מה שאמרתי!" אלעזר שתק. "אני רוצה שתחזור מיד על דבריך האחרונים!" אמר המנהל בקול תקיף ביותר. "אמרתי... קבצן... צייץ אלעזר. המנהל הביט בי. ראיתי שהוא מסתכל על מעילי המרופט, ראיתי שנזכר, ואז במהירות סובב את ראשו לכיוונו של אלעזר. ראיתי את עיניו ננעצות במעיל של אלעזר, הוא זיהה את המעיל. הוא לא יכול היה שלא לזהות, משום שהוא דבר איתי על כך שהמעיל נראה חדש. הוא הסתכל אלי ואילו ושוב אלי. מחשבות רבות חלפו במוחו. יכולתי לקרוא את מחשבותיו... "ומה ענית לו?" הוא שאל אותי. "לא ענית כלום", אמרתי והיבטתי חזק חזק בעיני המנהל.

ראיתי שפניו אורו. ראיתי על פניו הערכה גדולה ועם זאת ארשת הקלה. "לך, אלעזר, לביתך", אמר המנהל בקול קשה, "אולי אינך יודע, אבל אמו של מאיר חולה מאד. אני מאחל לך ולחברין שלא תעמדו אף פעם במצב שלו. בוא אלי מחר למשרד ותגיד לי איזה עונש מגיע לך, אף על פי שמה שאמרתי לך נראה לי עונש מספיק. הבטתי על פניו של אלעזר. הוא נראה אמלל מאד, הוא לא ידע שאמי חולה, וכעת עמד במצב מביך מול חבריו. הוא השפיל את פניו ומלמל: "אני מצטער, לא ידעתי..." "ואתה, מאיר, בוא איתי למשרד, אני רוצה לשוחח איתך, אמר הרב ריכמן. הלכתי איתו, גורר עלי את מעילי. חשבתי שאני יודע מה הוא הולך לומר לי. אבל טעיתי. נכנסתי למשרד. הוא התישב על כסאו ונראה נבוך ומבולבל. הוא התחיל לדבר בשטף: "אני המום, קשה לי להאמין שיש לי כזה ילד בת"ת. איך התאפקת, תגיד לי, אפילו אנשים מבוגרים לא היו עומדים בכך", אמר. זיהית את המעיל?" שאל, כדי להיות בטוח, הנהנתי בראשי לאות "הן". מה גרם לך לשתוק ולא לומר דבר? משכתי בכתפי. "לא יודע... חשבתי שזה יהיה... יותר מדי... חשבתי..." אני לא מאמין שמבוגר היה עומד בזה", אמר המנהל. בעצם... יש מישהו... מזמן... תסתכלי עליו... המנהל הצביע לעבר תמונה על הקיר של אדם נשוא פנים "מי זה? שאלתי, השם שלו רבי אברהם ברדקי. הוא היה שנים רבות מנהל ת"ת המסורה. הוא היחיד... וכעת אתה"... ופתאום כמו נזכר במשהו: "שמע מאיר, אתה זוכר שבקשת שאבטיח לך שאמך תהיה בריאה, ולא הסכמתי?" זוכר", אמרתי ולא כל כך הבנתי את הקשר... "כעת אני כמעט בטוח שהיא תבריא... אל תסתכל עלי ככה... אני לא נביא... זה הכל בגללו", אמר, הצביע לעבר תמונתו של הרב אברהם ברדקי. "שב ואספר לך", אמר הרב ריכמן. ישבתי מולו והוא החל לספר: "רבי אברהם ברדקי היה לא רק מנהל חינוכי. הוא היה אישיות חינוכית גדולה. בהיותו בן 75 חלה ברגלו. ולאחר סדרת בדיקות הודיעו לו הרופאים, כי אין ברירה אלא לכרות את רגלו.

הוא חזר הביתה שבור ברוחו, וחשב על כך שלא יוכל עוד לסייר בת"ת בין הכיתות. הוא נעצב אל לבו, כי ידע שכעת יאלץ להטריח אחרים שיסיעו אותו בכסא גלגלים. כך הלך לביתו עם כאבי רגלים וכאבי לב. כאשר הגיע לבנין מגוריו, פגש בו אדם חצוף אחד מדיירי הרחוב והחל לומר לו: אתה אדם שמזניח את הנקיון. בגלל הבנין שלכם כל הרחוב מלוכלך. איך אתה יכול לחיות ככה? מדוע אתה מלכלך את הרחוב? רבי אברהם יכול היה

תתפא, אך מאד מאד נראה לו. עברו מאז חדשים, ואתם בודאי מתוחים לדעת מה קרה. אספר לכם: הרופאים התיאשו לגמרי מלרפא את אמא. בעצת אחד מגדולי הדור היא הוטסה לחו"ל ועברה שם טיפולים קשים מאד, היו רגעים של יאוש ורגעים של תקווה, ובסופו של דבר השבוע חזרה אמי הביתה, אמנם רזה וחלשה מאד, אבל היא התגברה על המחלה הקשה, ואני יושב לי בחדרי בשקט, כדי לא להפריע לה לנוח, וכותב את הסיפור כולו. אני חושב שיש הרבה מה ללמוד ממנו.

השלמתי עם אלעזר, הוא בקש סליחה מכל הלב והסתדרנו. ובכל פעם שאנו עוברים ליד התמרוז, אני חושב: "ברוך שעשה לי נס במקום הזה" ומתאר לעצמי, מה היה אילו הייתי עונה לו. לעולם לא הייתי יודע מה הפסדתי, וכשאני יושב ליד אמי, לבי שמח ומאושר לראות אותה, אני יודע שלעולם אהיה שייך לאלה "הנעלבים ואינם עולבים. שומעים חרפתם ואינם משיבים"

(חיים ולדו, אנשים מספרים על עצמם 1)

לענות, שהוא ורעיתו זקנים ושומרים היטב על הנקיון. אך הוא בחר לשתוק, והחצוף הוסיף לעלוב בו ולהטיח בו דברים קשים. כאשר ראה שהדברים אינם זוכים לתגובה, סיים את דבריו בעלבון קשה במיוחד והלך לדרכו ואמר לתלמיד, שפגש במקום: 'מסתבר שזה היה במקום הרגל'. התלמיד לא הבין למה התכוון אולם לאחר מספר ימים הודיעו לו הרופאים, כי הדלקת נתרפאה מאליה, ואין צורך לכרות את הרגל. למקורביו הסביר, כי אין לשער את גודל השכר של אלה 'הנעלבים ואינם עולבים' - שומעים חרפתם ואינם משיבים, עליהם הכתוב ואמר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו'. אלה הם האוהבים של הקדוש ברוך הוא, וה' אינו רוצה שיאונה רע לאוהביו". מאיר , יקירי, אמר המנהל, "גם אתה אחד מאוהביו של הקדוש ברוך הוא. עלבו בך, ואתה יכולת לענות ובחרת לשתוק. העלבון שספגת צריך לבוא במקום צער גדול יותר. כעת אני כמעט בטוח, שהקדוש ברוך הוא ירפא את אמך..". הלואי, הלואי, "אמרתי ופרצתי בבכי גדול. המנהל הרגיע אותי ואמר שוב ושוב: "יהיה טוב, מאיר, יהיה טוב". הוא הדגיש לי שאינו מבטיח שאימי

תפלה

רבוננו של עולם!

תעזור לי כל הזמן להתחזק באמונה. להיות כמו סלע. לדעת שכל דבר שקורה לי, גם הדברים הקשים, זה הכל אתה עושה וזה הכל לטובתי, זה הכי טוב בשבילי, אפילו שלפי השכל זה ממש רע.

תעזור לי אבא לעלות מעולם השכל לעולם

האמונה. כי שם זה הכי מתוק. שם אין דאגות ואין לחצים ואין עצבויות ואין עצבים. שם מבינים שכל מה שקרה לי בחיים, וכל מה שקורה עכשיו ויקרה בעתיד, זה הכל אתה עושה לי וזה חייב להיות טוב כי אתה אוהב אותי אהבה בלי גבול.

תעזור לי אבא להגיד בלי סוף תודה על כל מה שקורה לי כי כשאני אומר תודה פעם אחרי

פעם, אני מתחיל להרגיש שזה באמת טוב מה שקרה אפילו שזה נראה לא טוב. זה מתחיל לחלחל לנשמה.

ריבוננו של עולם אני רוצה אמונה חזקה כמו בטון, כמו סלע, כי אני מרגיש שזה הגן עדן שלי בעולם הזה, זה המשיח שלי, כי כשאני באמת חי את האמונה שהכל טוב, באמת באמת טוב, אז זה כבר גן עדן. זה כבר משיח.

שמר שלום והארה!
מנחם אזולאי

בכל נושא אישי - ניתן לפנות לכותב העלון בפקס. 02-6242148

בכל נושא אחר - ניתן לפנות לטלפון 050-4178148

העלון טעון גניזה

להורדת העלון: מאתר "אור האמונה" - ohrhaemuna.com

מאתר "לדעת" - <http://ladaat.info/gilyonot.aspx>

להצטרפות לרשימת התפוצה: r.m.azolai@gmail.com

פניני קודש

לאור תורתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יוצא לאור על ידי מערכת "מסילות באור החסידות" שע"י מכון אור הצפון דחסידי בעלזא

א ווארט אויף די פרשה

החבריא, "ואיש על דגלו", אלו שהסתופפו תחת דגל הצדיק בעולם הזה, יזכו גם למעלה להסתופף בשבת תחת דגלו.

(סעודה א שמות תשכז)

ההבדל בין קרבנו של קין לקרבנו של הבל

ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה'. והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן, וישע ה' אל הבל ואל מנחתו. ואל קין ואל מנחתו לא שעה וגו' (בראשית ד, ג-ה).

יש לפרש ההבדל בין קרבנו של קין "מפרי האדמה" לבין קרבנו של הבל "מבכורות צאנו", וכן דיוק הלשון "והבל הביא גם הוא", על פי דברי הרמב"ן (ויקרא א, ט) בביאור ענין הקרבת הקרבנות: "יחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלהיו בגופו ובנפשו, וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה וכפר הקרבן הזה שיהא דמו תחת דמו, נפש תחת נפש".

זהו ההבדל בין קין להבל, כי קין לא השכיל להבין שהיה ראוי להקריב את עצמו לפני השי"ת, ולכן הביא "מפרי האדמה" שאין בו דם ואין בו נפש, כי לשיטתו אין צורך בהקרבת נפש תחת נפש, אלא די בעצם הדבר שמקריבים קרבן להשי"ת.

אולם, "והבל הביא גם הוא", שדימה בנפשו שהוא עצמו ראוי להקריב להשי"ת, ולכן הביא "מבכורות צאנו ומחלביהן", כדי "שיהא דמו תחת דמו, נפש תחת נפש" (כלשון הרמב"ן). ולכן "וישע ה' אל הבל ואל מנחתו ואל קין ואל מנחתו לא שעה".

(סעודה ג' תשסב)

תשוקת היצר הרע הוא - "ואתה תמשל בו"

הלא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ ואלך תשוקתו ואתה תמשל בו (בראשית ד, ו).

יש לפרש בהקדם דברי ה"עבודת ישראל" (פר' וישלח) בשם חכם אחד: "שרו של עשו הוא הס"מ הוא היצר הרע הוא השטן שנברא להסית האדם ולהסירו מדעת יוצרו, כי לכך נברא, אמנם אף על גב שלכך נברא, אין חפץ המלאך הזה באמת שישמע האדם לקולו לעשות הרע, רק הוא מחויב לעשות פעולתו ולהדיחו והאדם יתחזק וילחום כנגדו ויכבוש אותו... אז... נתעורר נחת רוח ליוצרנו, ואז גם היצר הרע לוקח שכרו משלם בעבור שהוא גרם הנחת רוח".

זהו הפירוש: "לפתח חטאת רובץ" - היצר הרע רובץ על הפתח כדי להכשילך, אולם "ואליך תשוקתו" - תשוקתו ורצונו האמיתי הוא ש"ואתה תמשל בו", כי זוהי תכלית בריאתו, ועל כך הוא מקבל את שכרו.

(סעודה ג' תשסח)

קיום העולם - בזכות תורה שבכתב ותורה שבעל פה

ויהי ערב ויהי בוקר יום הששי (בראשית א, לא).

פירש רש"י שני פירושים: א. "הוסיף ה'א בששי בגמר מעשה בראשית, לומר, שהתנה עמם על מנת שיקבלו עליהם ישראל חמשה חומשי תורה. ב. "כולם תלויים ועומדים עד יום הששי, הוא שיש בסיון המוכן למתן תורה".

לכאורה שני הפירושים קרובים זה לזה, כי בשניהם מתבאר, שקיום העולם הוא בזכות התורה הקדושה העתידה להנתן בשישי בסיון.

אמנם, לאמתו של דבר יש הבדל בין שני פירושים אלו, כי הפירוש הראשון מוסב על חמשה חומשי תורה שהם תורה שבכתב, ואילו הפירוש השני מוסב על יום ששי בסיון שהיה "מוכן למתן תורה", ועל פי דעתו של משה רעיא מהימנא ניתנה תורה ביום שלאחריו, כאמרם ז"ל (שבת פז, א) "יום אחד הוסיף משה מדעתו", ונרמז בזה כוחם של חכמי ישראל לחדש בתורה לפי דעתם ושכלם, וזהו תורה שבעל פה.

ענין זה בא רש"י להורות בשני הפירושים, כי קיום העולם הוא אך ורק בזכות שתי התורות, תורה שבכתב (הנרמז בה"א - חמשה חומשי תורה), ותורה שבעל פה (הנרמז ב"הששי" - הוא ששי בסיון).

(סעודה א' תשסא)

מעלת ההסתופפות בצל הרבי והישיבה בצוותא חדא בשבת קודש

ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו וגו' (בראשית ב, ג).

מובא בשם צדיקים (הרה"ק בעל "סוד העבודה" ז"ע), שיהודי המסתופף בצל רבו בשבתות וימים טובים, אזי גם בעולם העליון יזכה להיות במחיצת רבו בשבתות וימים טובים, שהרי גם יושבי הגהינום יוצאים ממקומם בזמנים אלו (זה"ק ח"ב פח, ב), וממילא יוכלו גם הם לזכות לשבות בצל רבותיהם.

לא זו בלבד, אלא אלו שנהגו להתאסף בצוותא בשבתות ומועדי השנה לשבת אחים לשירות ותשבחות, יזכו גם למעלה להתאסף בזמנים אלו בצוותא ולשיר שירות ותשבחות למלך א-ל חי וקיים. ע"כ.

יש לומר הביאור בזה, שהרי שבת הוא זמן מנוחה, ויהודי שהיה רגיל לטעום טעם שבת בצל רבו או ב'שבת אחים', הרי כשיעלה למעלה ולא יזכה לטעום טעם זה, לא יהא לו מנוחה כלל, ולכן מן ההכרח שיזכה גם שם לטעום טעם שבת כמו בהאי עולמא.

זהו שכתוב (תהלים קטו, יז): "לא המתים יהללו י-ה", למעלה אי-אפשר לזכות להלל ולומר שירות ותשבחות להקב"ה, אבל "ואנחנו" אלו שהיו רגילים להתאסף בצוותא לשירות ותשבחות, אזי "נברך י-ה מעתה ועד עולם", יזכו גם למעלה לישיב עם החבריא ולומר שירות ותשבחות להקב"ה.

זהו שאומרים: "כל מקדש שביעי... שכרו הרבה מאד על פי פעלו", ולכאורה "שכרו הרבה מאד" אינו עולה בקנה אחד עם "שכרו... על פי פעלו".

ולפי האמור יבואר, כי "שכרו הרבה מאד" הוא שכר הניתן למעלה שהוא הרבה יותר מעבר למעשי האדם, ואילו "על פי פעלו" מוסב על הענין האמור, שכמעשהו בשבת בעולם הזה כך מעשהו בשבת בעולם העליון, "איש על מחנהו", אלו שישבו עם החבריא בעולם הזה יזכו גם למעלה לישיב בשבת עם

על ידי תשובה ומחשבה - נוח לו לאדם שנברא

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ (בראשית א, א).

פירש רש"י: "ברא אלקים ולא אמר ברא ה', שבתחלה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין, וראה שאין העולם מתקיים, והקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין".

יש לפרש את דברי רש"י בדרך דרוש, בהקדם מה שאמרו רז"ל (עירובין יג, ב): "שתי שנים ומחצה נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים נוח לו לאדם שלא נברא, והללו אומרים נוח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא, נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, עכשיו שנברא יפספש במעשיו, ואמרי לה ימשמש במעשיו".

וביאר המהרש"א (מכות כג, ב), שבבריאת האדם היה "צד שכר וצד הפסד, דהלאוין היו ודאי מתקיימין לולא נברא, והשתא שנברא אפשר שלא יזכה ויעבור הלאוין, נמצא מפסיד בבריאתו, והעשין הוא היפך זה, שאילו לא נברא ודאי לא היו מתקיימין, והשתא שנברא אפשר שיזכה ויעשה, ונמצא שיהיה נשכר", ובזה נחלקו אם נוח לו שלא נברא מצד הלאוין (שעלול להפסיד כשיעבור עליהם), או נוח לו שנברא מצד העשין (שעלול להרויח כשיקיים אותם). "נמנו וגמרו, רצונו לומר, שבאו בזה למנין המצוות, שהלאוין הם יותר מהעשין, ועל כן הסכימו וגמרו לומר... [ש]יותר היה טוב לו שלא נברא, כי הוא קרוב להפסד מחמת הלאוין שהם רבים, ורחוק לשכר מצד העשין שהם מועטים".

ואמנם, רבותינו הק' העניקו לנו שתי עצות שעל ידן יהא נוח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא:

על ידי מחשבה

עצה אחת מובאת בספר "נועם מגדים" (פרי בלק) בשם הרה"ק ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע: "מקום יש בראש לקיים דברי בית הלל דנוח לו לאדם שנברא כו', דאמרו ז"ל (קידושין מ, א) 'מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה', מה שאין כן מחשבה רעה, אם כן רמ"ח מצוות עשה כפליים יחשבו, ולא כן הלאוין ולא תעשה".

דהיינו, שיקיים המצוות עם מחשבה, ועל ידי זה תיחשב כל מצוה לשתי מצוות, מצד המעשה ומצד המחשבה, ואילו כשיכשל בעבירה ייחשב לו רק המעשה ולא המחשבה (כי מחשבה רעה אינה מצטרפת למעשה), וממילא הוא קרוב לשכר מלהפסד, ואז נוח לו שנברא.

על ידי תשובה מאהבה

עצה נוספת היא שישוב בתשובה מאהבה, והרי "גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כזכיות" (יומא פו, ב), וממילא יש לו הרבה יותר מצוות מעבירות, וממילא הוא קרוב לשכר, ונוח לו שנברא.

בזה יובן כמין חומר המשך דברי הגמרא שם: "ועכשיו שנברא יפספש במעשיו, ואמרי לה ימשמש במעשיו", "יפספש במעשיו" היינו תשובה על העבר (ריטב"א עירובין שם), ו"ימשמש במעשיו" קאי על מצוות ומעשים טובים ("אמרי יוסף" פר' בחוקותי בשם הרה"ק מלוצ' זי"ע), "שיזוהר מכאן ואילך לדקדק תמיד במעשיו" ולקיימם עם מחשבה זכה וללא פניות (עי' ריטב"א שם).

והיינו, שהעצה הראשונה היא שישוב בתשובה מאהבה ("יפספש במעשיו"), ועל ידי זה נוח לו שנברא, והעצה השנייה היא שיקיים המצוות עם מחשבה ("ימשמש במעשיו"), ועל ידי זה נוח לו שנברא.

והנה הלאוין הם מצד מדת הדין, כי על ידם האדם נענש, ואילו העשין הם מצד מדת הרחמים, כי על ידם הוא מקבל שכר.

זהו שפירש רש"י: "בתחלה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין", דהיינו, שיהיו יותר לאוין מעשין, וממילא יהיה קרוב יותר למדת הדין, כי הוא קרוב יותר לעונש, "ראה שאין העולם מתקיים", כי במצב כזה הרי "נוח לו שלא נברא", לפי שהוא קרוב להפסד, ולכן "הקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין", 'הקדים' מוסב על מחשבה הקודמת לעשייה, וכן 'הקדים מדת רחמים' מוסב על תשובה שקדמה לעולם שהיא מרחמי הבורא עלינו להרבות לנו זכיות, ועל ידי שתי עצות אלו האדם קרוב יותר למדת הרחמים מאשר למדת הדין, וממילא נוח לו שנברא יותר משלא נברא.

המורם מן האמור:

א. בית שמאי ובית הלל נחלקו, אם נוח לו לאדם שנברא מצד העשין, או נוח לו שלא נברא מצד הלאוין, וההכרעה הייתה "נוח לו שלא נברא", כי הלאוין מרובין מהעשין.

ב. כאשר האדם מקיים מצוות עם מחשבה, אזי מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, וממילא העשין הם בכפליים, והלאוין אינם בכפליים, כי מחשבה רעה אינה מצטרפת למעשה, וממילא נוח לו שנברא.

ג. כאשר האדם חי עם תשובה מאהבה, אזי זדונות נעשין כזכיות, וממילא יש לו יותר עשין מלאוין, ועל ידי זה נוח לו שנברא.

ד. בתחלה נברא העולם במדת הדין, באופן שיהיה האדם קרוב יותר לעונש מחמת ריבוי הלאוין, ואולם, הקב"ה ראה שאין העולם מתקיים, כי נוח לו שלא נברא, ולכן "הקדים מדת רחמים" רומז על שתי העצות של מחשבה ותשובה מאהבה שעל ידה האדם קרוב יותר לרחמים (שכר) מאשר לדין (עונש).

(סעודה ג' תשכח)

בענייני דיומא

עיקר כבוד ה' הוא בשבתות השנה

פעם הסתופף הגה"ק מהר"ש ענגיל זצ"ל גאב"ד ראדומיאל בצל הרה"ק מצאנז זי"ע בשבת בראשית.

בשלחנו הטהור ביאר הרה"ק זי"ע את ענינה של שבת בראשית, על פי משל למלך שהיו לו מדינות רבות תחת ממשלתו, פעם אחת נסע לבקר בכל מדינות מלכותו, ובכל מקום שהגיע התקבל בכבוד רב, הן על ידי האנשים רמי המעלה והן על ידי פשוטי העם, כולם כיבדוהו בכל מיני כיבודים, והושיטו לו דורות וסבלנות לרוב.

כשחזר לביתו וארמונו, אמר המלך: "אמנם, נהניתי מאד מהכבוד שהתכבדתי בכל מקום בואי, אולם, עיקר הכבוד הוא בתוך ביתי והיכלי".

והנמשל הוא: בכל תקופת הימים הנוראים המלך שוכן בינינו בבחינות שונות, בראש השנה בבחינה מסוימת, ביום כיפור בבחינת מסוימת, וכן בסוכות ושמיני עצרת, אולם, בהגיע שבת בראשית אומר המלך: "אמת נכון הדבר שבני היקרים כיבדוני במצוות שונות בכל זמני ומועדי חודש תשרי, אולם, עיקר הכבוד הוא בשבתות השנה שהם ביתי והיכלי הקבוע" (כי בהם הקב"ה שוכן בינינו בקביעות במשך כל השנה). והפטיר המהר"ש ענגיל: בטוחני שהרבה סודות טמונים במשל נשגב זה, אולם, ניתן להבינו גם על פי פשוטות.

(סעודה א' תשנח)

זכירת התעוררות הימים הנוראים במשך כל השנה

פעם הגיע יהודי פשוט אל הרה"ק מרוזין זי"ע, והתאונן בפניו, שלפעמים הוא במצב גדלות מרום, ולפעמים הוא במצב קטנות וחשכות, ואינו יודע לשית עצות בנפשו איך להתגבר על יצרו במצבי קטנות.

השיבו הרה"ק מרוזין בחכמה ובתבונה על פי מעשה שהיה אצל הבעש"ט הק' זי"ע, שפעם לקחו ממנו משמים את כל מדריגותיו, והרגיש בעצמו ממש כאדם פשוט שאין לו כל השגה, ואז הגיע אליו הס"מ לפתותו לעבירה חמורה, ולא מצא שום עצה להתגבר על הפיתוי, עד שאמר לעצמו: "הרי עד עכשיו הייתי במדריגת הבעש"ט הק', ולא נאה לאדם שהיה במדריגת הבעש"ט להכשל בעבירה חמורה זו".

הפטיר הרה"ק מרוזין את דבריו: "הרי בחודש תשרי היית במצב מרום ונעלה ביותר, וזכית לראות באור פני מלך חיים, ומעתה בכל עת שתגיע למצב קטנות, תזכור את מצבך הגדול והמרומם של חודש תשרי, וממילא אין זה נאה ליהודי שהיה במצב מרום כזה להכשל בעבירה ח"ו".

זהו עומק הפשט בדברי הרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל זי"ע בנוסח הזמור: "יהא רעוא קמיה דתשרי על עמיה" – שהתעוררות חודש תשרי תימשך לכל השנה, כי על ידי שתעמיד לנגד עיניך את גודל ההתעוררות של חודש תשרי תינצל תמיד מפיתוי היצר.

(סעודה ג' תשמז)

תודותינו וברכותינו לאלו שתרמו להוצאת הגיליון

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת ציפורה פייגא ב"ר יהושע ז"ל כהנא נפטרה י' אלול תשע"ח הוצנחה על ידי בני משפחתה שיחי

לעילוי נשמת הרה"ח ר' משה אברהם בהרה"ח ר' שלום רייזמן ז"ל

לעילוי נשמת העסקן הדגול הרה"ח ר' אברהם יהודה ב"ר ישעיה עקיבא פיינר ז"ל

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת חיה סאסא ע"ה בת הרה"ח ר' אברהם ז"ל נפטרה י' סיון תשע"ט אשת הרה"ח ר' יעקב נחום לאנג שליט"א

לעילוי נשמת הרה"ח ר' ברוך ב"ר אברהם מרדכי ז"ל מרת ביילא בת הר"ר אהרן זאב ע"ה שוורץ

{ אז נדברו }

פרשת בראשית תש"פ | עלון מקוצר

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והערות:

a8447168@gmail.com

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדריים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

”

הושיעה ה' כי גמר חסיד.. אחר מטתו של מרן ר' ניסים קרליץ זיע"א

רק נכנסנו לפרשת בראשית העוסקת בבריאת העולם ונתבשרנו בבשורה המרה שנסתלק מן העולם אחד מהשותפים הגדולים ביותר של הקב"ה במעשה בראשית... מרן הגאון ר' ניסים קרליץ זכר צדיק לברכה שכל ימיו היו ד' אמות של הלכה ועליו נאמר: כל דין שדן דין אמת לאמתו נעשה שותף של הקב"ה במעשה בראשית... והנה... במוצאי שמיני עצרת... לפתע ויהי ערב... ויכולו!!! הושלמה השותפות... והשותף הגדול נתבקש לישיבה של מעלה לחזור ולהינות מעולמו שבנה ונהיה בעל ההטבה ההיא... ואנחנו נשארנו יתומים...

היות ואני לא זכיתי להתקרב לאותו גדול זיע"א... וגם השמועה הגיעה ממש סמוך לסגירת הגליון... התקשרתי מהר מהר לתלמיד חכם אחד גדול שהיה מקורב אליו... והוא אמר לי במילה אחת: תכתוב שמרן ר' ניסים קרליץ ידע לשתוק!!!!!! זהו!!! זה מה שתכתוב...

אוהו... אני מבין מצוין... השאלה היא האם גם הקוראים מבינים מה המשמעות לשתוק... אני רוצה שתבינו: יש הרבה שתקנים... כי אין להם מה לומר... אין להם מה לספר... אבל להיות מרן ר' ניסים קרליץ שהכל הגיע אליו... והכל השכים לפתחו... והוא ידע ההההכל... ולשתוק!!!!!! לשמור את הכל בפנים ולא להוציא החוצה... אתה יודע מה שזה??

שתיקה זו מכונת פלאים!!!! שתיקה זה מכונה שיכולה לקחת את הלשון הרע הכי מלוכלך ולתרגם אותו לאור הגנוז... כן... הגאון מוילנא אומר: על כל רגע ורגע שאדם חוסם פיו זוכה בשבילו לאור הגנוז שאין כל מלאך ובריה יכולים לשער!!! תחשוב כמה לשון הרע'ים מרן ר' ניסים קרליץ נאלץ לשמוע ולהיחשף מתוקף תפקידו כדיין וכמכריע בענייני הכלל והפרט... וכל המידע הזה נשאר בפנים... עוד רגע ועוד רגע ועוד רגע!!! כן... דמותו של מרן ר' ניסים אצרה בתוכה כ"כ הרבה מידע שנשאר בפנים במשך עשרות אלפי רגעים... והנה... בשבוע הזה הגיע עת מתן שכרה... וכל הסודות האלו ירדו כמות שהם אלי קבר... וכעת בבת אחת הם מתורגמים לאור הגנוז שאין כל מלאך ובריה יכולים לשער... איזה עסקת פלאים...

מה הפלא שיום הסתלקותו הוא במוצאי שמיני עצרת... שבשיר של יום של שמיני עצרת אנחנו אומרים את הפסוקים: מזמור לדוד הושיעה ה' כי גמר חסיד כי פסו אמונים מבני אדם!!!! דוד המלך נאנח שהחסיד הסתלק מן העולם... ואז??? אז פסו אמונים מבני אדם... אין כבר על מי לסמוך... אין מישהו שאפשר להפקיד בידיים שלו מידע כמות שהוא ישאר אצלו כמו חומר גלם והוא לא יפרשן אותו בצורה הלא נכונה ולא יעביר אותו למי שלא צריך להעביר... **שוא ידברו איש את רעהו שפת חלקות בלב ולב ידברו**... אשר אמרו ללשונו נגביר... שפתינו איתנו מי אדון לנו... כן... לפניך שני אנשים שנאלצו להיחשף למידע מסוים שלילי... אחד לוקח את המידע הזה ומקיא אותו החוצה... מגדיל עוונות עד לשמים וחז"ל דורשים שהוא נחשב כופר בעיקר שנאמ: מי אדון לנו... ואילו השני לוקח את אותו מידע בדיוק ומתרגם אותו לאור הגנוז שאין כל מלאך ובריה יכולים לשער... ולא לא נותר אלא ללמוד לקח ולבחור מה לאמץ...

לאמץ את השתיקה הזו!!!! לאמץ את ההשקעה הכ"כ זולה הזו!!!! בסה"כ לשתוק... ולשון הרע הרי יש לנו מספיק... יש לנו מספיק מידע שלילי שנכנס לאוזן שלנו... אין צורך לחפש אותו... הוא מגיע לאוזן שלנו לבד... ובסה"כ לשתוק!!! ולשתוק זה לא רק לשתוק ולא לדבר... לשתוק זה גם לשתוק!!!! לרתק!!! לשתוק זה לקחת לשון הרע עסיסי ששמעת על בן אדם מסוים או על קבוצה מסוימת... ולהתייחס למידע הזה כנתון יבש!!! שהתורה היא זו שתקבע עד כמה לחוש למידע הזה... האם לקבל אותו... ואם ע"פ התנאים המבוארים בחפץ חיים אי אפשר להאמין ולקבל את הלשנה"ר אז אתה לא רק שותק... אלא גם משתק את המידע הזה!!! אתה מחליט בדעתך שהוא לא נכון... כי אני דיין!!! אני אדם שחי בכל הנהגותי על פי תורה!! ועל פי משפטי התורה אין נאמנות למידע הזה שנמסר ומבחינתי הוא לא קיים... זה העומק של השתיקה!!! שתיקה זה לא רק כלי איכסון... שתיקה זה גם מיון נתונים ע"פ תורה!!! יש מידע שצריך להוציא אותו החוצה... אבל לא דרך הפה... אלא דרך הלב... הלב הטהור והנקי שמוכתב ע"פ תורה מבין איזה נתונים מותר להשאיר בלב ומה אסור...

וזה היה מרן ר' ניסים קרליץ זיע"א שנשא על לבו את חושן המשפט!!! לב טהור שכל פעימה שלו הייתה מוכתבת לפי ד' חלקי השולחן ערוך... והלב הזה נדם במוצאי שמיני עצרת מתוך זעקת: הושיעה ה' כי גמר חסיד... ולנו לא נותר אלא לאחוז בקצות דרכיו כדי שלא יהיה חלילה פסו אמונים מבני אדם...

המסר הזה הוא כמובן מאוד נקודתי... ובדאי שלא מתחיל להקיף את גדולתו של מרן ר' ניסים קרליץ זיע"א... אבל לא התיימרנו להקיף... ובפרט שלא בזמן המועט הזה... יתן ה' ופטירתו של אותו גדול תהיה כפרתם של ישראל וזככה כלונו לביאת גואל במהרה אמן.

“

הסיפור מתח של החיים...

השחרור... הוא שירת בצבא... ו... והוא עשה איזה מעשה גבורה... הוא השתלט על חמשה מחבלים... ולכד אותם... והוא קיבל אות הצטיינות והצטלם עם הרמטכ"ל ושר הבטחון... ודיברו עליו בכל העיתונים ומאז ועד עצם היום הזה... זה עושה לו את ככלל החיים... הבית שלו מלא בתמונות מאותו מעמד... ואם אתה רוצה להחזיר אותו לחיים... רק תזכיר לו את זה והוא לא יתעייף לספר לך את כל הסיפור בפעם המיליון...

סליחה מראש... וכמובן להבדיל... אבל על אותו משקל בדיוק:

תחשוב שכעת... ברגעים אלו... נמצא לו יהודי כבר שלושת אלפים שנה בגן עדן... ואת ככלל הנצחיות שיש לו שם... הכל הוא קיבל מאיזה תקופה של שנתיים שלוש שהיה לו התמודדות קשה באמונה או בטחון והוא עמד בה בגבורה... ומאז ועד עצם היום הזה יש לו ש"י עולמות... ש... שהם ימישכו ללוות אותו לנצח נצחים... ולהבדיל בדיוק כמו השכן שלי הזקן הסיעודי שאת כל החיות שלו כעת הוא שואב מאותו מבצע קדש שלפני עשרות שנים הוא התאזר באומץ ועשה את אותו מעשה נועז... אז קח בחשבון יהודי יקר: שאם כעת יש לך תקופה קשה... גם אם היא נראית לך ארוכה... ובלתי נסבלת... ו... ולא נגמרת... אבל לטווח ארוך.. וכ"ש לטווח של נצח נצחים... אל תשכח שעל זה!!! על התקופה הזו אתה הולך לקבל את כל הנצח נצחים שלך

ו... יש פה פרט נוסף שמאוד חשוב לדעת: שלא תמיד יש מלחמות!!! כמו שבצבא לא תמיד יש מלחמות... יש רק פעם ב... מלחמה... ש... שאז זו ההזדמנות של החייל לבטא את עצמו... ו... ולקנות את עולמו (-עולם הזה כמובן) ולכן החיילים כ"כ ששים אלי קרב... סוף סוף יש להם אפשרות להוציא את הכישורים והאימונים שלהם מהכח לפועל...

ככה בדיוק... הקב"ה **לא תמיד** מעמיד אותנו במלחמות עולם מול היצר הרע... אמנם התמודדות יש תמיד... המלחמה הקבועה ישנה תמיד... אבל מלחמות עולם??? זו הזדמנות שמגיע רק בכמה שנים... ו... ושם נקודת המבחן ומקפצה ו... וממנה יש לנו הזדמנות לשאוב את כל הדלק והעוצמה לעשר עשרים שנה הקרובות... התקופה הקשה הזו... כמה שהיא קשה... אבל הרבה יותר ממה שהיא קשה... היא גורלית ומכרעת!!! לתקופה הזו יש השלכות שתקח בחשבון שבטווח ארוך אתה תודה בפה מלא שהיה כדאי ובגדול... קל לדבר... כמובן...

לא לשכוח!!! שכשאנחנו ברגעים קשים... אנחנו באמצע לחבר את אחד הפרקים המרתקים ביותר בספר ובסיפור חיינו... זה אחד הפרקים וההזדמנויות היחידות שלנו להוכיח את ה"זה ספר תולדות אדם" --- **בדמות אלוקים עשה אותו...**

זו אחת ההזדמנויות שמי יודע אם עוד יגיעו להוציא את הדמות אלוקים שלנו מהכח אל הפועל...

--- בעולם שלנו יש שני אלפים תוהו!!!!

לא חבל??? אלפיים שנה זה הרבה מאוד... וככה... בתוהו??? אז זהו!!! שגם שבעים שמונים שנה זה גם הרבה מאוד... לא חבל ששבעים אחוז מהם הולכים בתוהו???

כשנח נולד... כולם קראו לו כן נח- כי זה ינחמנו ממעשינו ומעצבון ידינו... נח יצר את המחרישה שהקלה מאוד על העבודה... אז נח באמת הצליח לנחם את כל העולם!!!!!!

אבל אף אחד לא הצליח לנחם את נח בעצמו...

אותו נח ברגעים הראשונים שיצא מן התיבה ועמד משתומם כולו מול עולם ריק ריק ריק... מול כל הפיתוח הגדול שהעולם התפתח במשך אלף חמש מאות שנה וההההכל נשטף ונאבד והיה כלא היה... **מי ינחם את נח???** אתה יודע מה הדבר היחיד שיכול לנחם אותו???

הדף האחרון של הספר!!! בדף האחרון של ספר תולדות אדם כתוב משפט אחד ויחיד... **סוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא ואת מלכותו שמור כי זה כל האדם!!!**

--- גם אם הולך קשה... גם אם עוברת עליך תקופה קשה... אל תשכח שהתקופה הזו מוסרטת!!! מתועדת!!! בתלת מימד!!! היא תקופה גורלית שכל תנועה שלך נבחנת... התקופה הזו הולכת להיחרט לנצח נצחים... רק שתביין: אין היום מי שלא מזמין לחתונה צלם!!! למה??? כי... כי חתונה זה אירוע של פעם בחיים!!! זה אירוע שמלווה אותנו כל שנה מחדש ביום הנישואין... האירוע הזה גם ילווה אותנו בחתונת הכסף לאחר 25 שנות נישואין... ומקווה מאוד שגם בחתונת הזהב לאחר 50 שנות נישואין... אז תחשוב שהחיים כולם הם "בי הלול" שהולכים ללוות אותנו לנצח נצחים... אז כל רגע ורגע פה הוא נצח!!! הוא רגע ששווה להנציח אותו!!! איך הצלם אמר לי בחתונה...? תחייך לתמונה!!!! אבל אוי... לא חייכתי... הצלם עשה לי עוד תמונה... ואמר לי... טוב... אז תחייך עכשיו... ולמה???

כי כל תמונה זו הנצחה בפני עצמה!!! כל רגע בחיים זה נצח נצחים... גם אם את הרגע הקודם לא ניצלנו ולא הנצחנו... אפשר להנציח את הרגע הבא... **חטוף ואכול חטוף ושתה כי האי עלמא כפי היולוליו!!!!!!**

כולנו מכירים את המימרא הידועה של רבי עקיבא: ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה!!! אבל יש עוד מימרא שלא כולם יודעים... בן עזאי חולק על רבי עקיבא... בן עזאי סובר שהכלל הגדול בתורה זה משהו אחר... **זה ספר תולדות אדם- זה כלל גדול בתורה דברי בן עזאי!!!!!!** בן עזאי סובר שההההכלל בה"א הידיעה... הכלל הגדול שעליו עומדת כל הבריאה... זה הפסוק: זה ספר תולדות אדם!!!!!! מה הכלל הגדול פה??? מה בכלל כתוב בפסוק הזה??? אז ככה... דבר ראשון בפסוק הזה כתוב שחור ע"ג לבן: שכל בן אדם כותב ספר... הספר מתחיל ביום הראשון שבו הוא נולד... ומסתיים ביום האחרון שבו הוא מת... כל יום זה דף... כל יום מתווסף עוד דף בביוגרפיה ובספר שהאדם מחבר על עצמו... השאלה היא: מה יהיה כתוב בספר??? זה... זה כבר תלוי בו... ו... ובשביל זה יש לנו את כל התורה... שהיא הספר שניתן לנו... כדי שנלמד מהספר הזה... ו... ונשתדל לעשות הכל... שהספר שלנו יהיה מתואם עם הספר של התורה... שהביוגרפיה שלנו תהיה חיקוי מושלם לספר התורה הזה...

--- שים לב לדבר מדהים: בפרשת בראשית כמה פסוקים יש??? מאה ארבעים ושש!!!! וכמה שנים מקופלים בפרשה הזו?? למעלה מאלף מאתים שנה!!!!!! תבדוק... מלידתו של אדם הראשון עד חמש מאות שנה לחיי נח... תעשה את החשבון...

והנה... אנחנו לאט לאט מתחילים להיכנס לתוך החומש... כל פרשת נח... כמה שנים זה?? תעשה אתה את החשבון... הלאה... עוברים לפרשת לך לך... וירא חיי שרה... כמה שנים זה?? וכן הלאה... וכן הלאה... מה תגלה???

שהפרשה הראשונה בתורה משתרעת על **חמישים** משנות עולם!!! ואילו הפרשה השנייה כבר יותר זמן... ו... וממתי שמתחילים לדבר על אברהם... פתאום העסק נעצר!!! התורה מתעכבת שם... מדברת עליו... ומפרטת בו פרטים ופרטי פרטים... ואז מגיע יצחק ומגיע יעקב ושבטי קה... ואז עם ישראל נולד... ו... ומכאן ואילך כל ארבעת החומשים (למעט פרשת שמות) משתרעים בסך הכל על ארבעים שנה שעם ישראל היו במדבר!!!! (בו בזמן ששליש לפחות מכל זה מתמקד רק בשנה הראשונה והשנייה ליציאת מצרים...)

מה הפשט בזה?? לכאורה יש פה חוסר פורפורציות... בפרשה אחת בתורה "נדחסים" להם כביכול 1200 שנים... ואילו ארבעים שנה תופסים ארבע חומשים???

וכי ככה משרטטים את ספר תולדות האדם???

התשובה היא: כן!!!!!! בדיוק ככה!!!!!!

זה בדיוק מה שהתורה אומרת: **"זה ספר תולדות אדם ביום ברא אלוקים אדם בלחמה אלוקים עשה אותו"** אדם זה דמות אלוקים!!!! לאדם יש תפקיד!!! כשהוא מבצע את התפקיד שלו... אז אפשר לקחת יום אחד בודד ולעשות ממנו את כל פרשת וילך האזינו וזאת הברכה..." (בן מאה ועשרים שנה אנוכי היום) אפשר לקחת חודש ימים ולעשות ממנו את כל חומש דברים... אבל כשאדם לא מבצע את התפקיד שלו... אפשר לדחוס יותר מ- 1200 שנה בפרשה אחת...

וכן זה אצל כל אחד ואחד מאיתנו: כל אחד מאיתנו כותב לעצמו את הספר שלו... ויש לספר הזה פרקים... ובידינו הבחירה איך הספר הזה יראה... יכול להיות לך בן אדם שיש לו ספר דקיק... בספר שלו יש בסך הכל שלוש פרקים... בפרק הראשון משרוטט **בקיזור נמרץ** את כל החמישים שנה שקובי הספיק להיוולד... לאכול... לשתות... לשחק... לגדול... להשתעמם... להתחתן... לעבוד... להתפטר... לחפש כסף... למצא כסף... לאבד כסף... לעשות רישיון... לשלול רישיון... לקנות בית... למכור אותו... בקיזור: הפרק הראשון מכל חמישים שנה תמימות בשתי עמודים עלובים!!!! ואז מגיע פרק ב'... מה יש בפרק ב'?? בפרק ב' ממש במקרה אבא של קובי מת... ו... ואז במשך שלושה חודשים הוא לבש כיפה והתחיל להגיע לתפילה לומר קדיש... והוא התעטף בציצית... שמר קצת שבת... ופרק ב' מתמקד כולו באריכות בשלושה חודשים הספציפיים האלו... שם כתוב בפורטרוט את כל המצוות והמעשים טובים שקובי עשה בשלושה חודשים הקצרים האלו... ו... ואז מסתיים פרק ב'... ומתחיל פרק ג'... שהוא סוקר שוב בקיזור נמרץ מגיל חמישים ושלושה חודשים ועד גיל תשעים... שם שוב מתואר בקיזור נמרץ כככלל מה שעשה קובי בשלושים שנות חייו האחרונות... יצא עם הכלב... חזר עם הכלב... הלך לדואר... חזר מהדואר... הלך לרופא משפחה... לקח מספר בבית מרקחת... חזר הבייתה... יצא לחנות... קנה שתי מלפפונים... פגש חבר וסיכם איתו שהעיקר הבריאות... נכנס לבית חולים גריאטרי... ומשם לא יצא יותר... ו... וזהו... כאן מסתיים הסיפור שלו...

זה ספר תולדות אדם!!!!!!

ישנם רגעים בחיים שתופסים פרקים שלמים בספר תולדות אדם!!!! וישנם עשרות שנים שבקושי מקבלים עמודה עלובה בספר!!!! **ואנחנו!!!** רק אנחנו... אנחנו נבחר מידי יום ביומו... כמה היום הזה יתפוס מקום בספר!!!!

--- תפתח ספר ביוגרפיה... איזה שאתה רוצה... תמיד יש שנים יותר דומיננטיות ושנים יותר רגועות... אם מדובר באיש ציבור שעבר שואה... או לחילופין לוחם שעבר מלחמות... אז שים לב שרוב הפרקים הדומיננטיים של הספר מתמקדים במלחמה המדוברת או בשנים של השואה... ו... ואח"כ זה די משעמם... אז או... או שהשנים שלאחמ"כ ממשיכים לשחזר איכשהו את אותם שנות המלחמה... או... שהספר נהיה באמת מרדים ומשעמם עם כל מיני תמונות של שחזורים... **ככה בדיוק גם איתנו!!! אנחנו אדם!!!** אדם זה שילוב של "אדמה לעליון" עם "אפר דם מרה" אנחנו נמצאים במלחמה תמידית... הספר שאנחנו מחברים עוסק במלחמת חיינו... אבל כל היום שלא כל הזמן יש מלחמות... אבל גם באותם שנים שאין מלחמות... אבל הכל טוב סביב המלחמה...

יהודי יקר: עובר עליך כעת התמודדות... קושי... ניסיון... דע לך: אתה כעת נמצא באמצע חיבור הספר המרתק של חייך!!! הקושי בעזה"ש יעבור... אבל הפרק הזה בספר ישרא תמיד דומיננטי... גם בעוד עשרים שנה... כל הסייעתא דשמיא שלך תשען ותתבסס על אותו ניסיון שנבחנת בו ועמדת בכבוד... יש לי שכן זקן תרח... חצי סיעודי... אין לו שום דבר בחיים... אבל!!!! לפני עשרות שנים... במלחמת

חזק ואמץ כי אתה!!!!!!

קין והבל!!!! שני הבנים של אדם וחווה... הסיפור שלהם ידוע לכולנו. כידוע: קין הביא קרבן לה'... והבל הביא גם הוא... והקב"ה קיבל את הקרבן של הבל ולא של קין... נפלו פניו של קין והוא קם בחמתו והרג את הבל... קין קיבל את ענשו ולאחר שבע דורות הוא מת... למעשה... בסופו של דבר גם קין מת וגם הבל מת... ועיקר ההמשכיות של העולם עברה דרך בן שלישי שקוראים לו שת...

השאלה הנשאלת: מה בכל זאת??? עדיין מה בכל זאת המשבצת של קין והבל בעולם?? סוף סוף פרשת בראשית זו פרשה מאוד יסודית!!! אין שום דבר שמתחיל ונגמר שם... כל שם עצם שמוזכר בפרשת בראשית זה יסוד ואבן פינה שעליו מושתת כל המפה של העולם... אז מה המשבצת של קין והבל??? איפה אנחנו פוגשים אותם באלפי שנות דור שאחרי פרשת בראשית???

הביאור בזה הוא כך:

סוד כמוס!!!! על פי כתבי האר"י: משה רבינו הוא לא פחות ולא יותר לגול של הבל!!! ואילו קין?? מי זה קין??

לא פחות ולא יותר רבי עקיבא הוא משורש קין!!!

רבי עקיבא - קין!!!! ומשה רבינו - הבל!!!!

בקיפור: קין והבל זה שני כוחות שאמורים ללוות אותנו עד ביאת גואל... אמנם בפרשת בראשית הסיפור נגמר כמו שהוא נגמר... אבל זה היה רק ההתחלה... קין והבל עוד הולכים להיפגש בהרבה הזדמנויות עד שבסופו של דבר שניהם יביאו יחד את התיקון השלם...

קעת צריך להבין במה זה מתבטא??? בא נשאל ככה: כל אחד מאיתנו שייך או לסוג של קין או לסוג של הבל... השאלה היא: איך בודקים כזה דבר?? ובמה זה מגיע לידי ביטוי???

ובכן: קין נקרא קין... על שם מה?? **קניתי איש את ה'...** אני שותף של ה'... קין נולד עוד לפני החטא!!! עוד ביום ששי... כשהקב"ה פנה לאדם הראשון ואמר לו: אני בוחר בך כשותף שלי!!! אדם הראשון הכיר בכוחו העצום!! הכיר בחשיבות הגדולה שלו!! הקב"ה מסר בידיים שלי את כל העולם... ועל זה הוא קרא שם בנו **קין!!!**

קניתי איש את ה'!!! הוא הכניס באותו בן את הכח והעוצמה הזו... אני השותף הבלעדי של ה'!! ה' כביכול קני לי... הקב"ה תלה את השפעתו והנהגתו במעשים שלי...

ואז קרה מה שקרה... אדם הראשון חטא ונטרד מגן עדן... הושלך לארץ... ושם נולד הבן השני... כאן כבר יש מהפכה!!!!

איך קוראים לו?? הבל!!! הבל הבלים הכל הבל... אדם הראשון קעת מסתכל בנקודה ההפוכה לגמרי: אני כלום... אני עפר ואפר. אדם כחציר יבש כציץ נובל כאבק פורח וכחלום יעוף... הכל הבל...

זה לא סתירה!!! קין והבל שניהם בנים של אדם הראשון!! ושניהם אמת!!! מצד אחד: מצידו!!! מצד האדם הכל הבל הבלים... אין לי כלום מצד עצמי... אני יש מאין... (את זה אדם הראשון הבין היטב לאחר החטא) אבל מצד שני: האמת עדיין נשארה בעינה... סוף סוף הקב"ה בחר אותי כשותף... ומצד הקב"ה אני חשוב מאוד... שותף נצחי... קין- קניתי איש את ה'...

קעת תכל'ס: מי יותר גדול?? קין או---

שאלה קשה!! עקרונית... אליבא דאמת בודאי שקין יותר גדול מהבל... קין הוא הבכור... קין נולד למצב המקורי... קין יודע את מעלתו... מכיר בחשיבותו... ולכן ככה הוא גם מתנהל... קין יוזם... קין הוא הראשון שיוזם קשר עם הקב"ה... הוא הראשון שמביא קרבן לקב"ה... (הבל לא יוזם מצידו... כי מי אני בכלל... אני הבל) הבעיה היא: שדווקא מרוב שקין מכיר בכוחו!!! אז הוא עלול לקחת את זה למקום של גאווה... והוא מפגין כח ועוצמה גם מול הקב"ה... כי אם אני שותף גמור של הקב"ה... אז גם מולו אני יכול להפגין כח ולתת לו מה שאני מבין... גם את הפחות מובחר...

לעומת זאת הבל??? הבל מצד טבעו הכנוע מבין שהכל הבל... הבל יודע ש"נחננו מה..." ממילא כשהוא נותן לקב"ה הוא נותן את הכי הכי טוב... כי הכל שייך לקב"ה...

פה!!!! בנקודה הזו הבל יותר טוב מקין... הבל מתבטל לקב"ה לגמרי... כשמו כן הוא... הבל הבלים... והוא אכן ביטל את כל ישותו ונתן את כל כולו... את ההכי הכי טוב... ואז כמובן: ושע

ה' אל הבל ואל מנחתו... לעומת זאת קין??? קין השתמש בכח העוצמתי שלו בהפגנת כח מול הקב"ה וממילא "ואל קין ואל מנחתו לא שעה..." אז נכון!!! הפעם קין טעה... הפעם קין ניווט את התכונות שלו למקומות שלילים... אבל עדיין... נא לא לשכוח שבסופו של דבר הבל מת... ואילו קין עדיין נשאר חי... נשאר חי עוד שבעה דורות... בזכות מה?? בזכות הקין שבו!!! בזכות ההכרה העצמית שלו שהוא שותף של הקב"ה... בכח הזה הוא לא מאבד עשתונות... והוא ניגש להידברות עם הקב"ה... הוא הצליח להתפייס עם השותף- קוב"ה... ולקבל חנינה של שבעה דורות... הוא הצליח אפילו לקבל אות לבלתי הכות אותו כל מוצאו... זה הכח של קין!!! אבל חכה... ימים יגידו... ונשמתו הקדושה של הבל שוב נשלחה לעולם... והפעם בדמות משה רבינו!! "והאיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה"!!! כל כולו ענה ושפלות... הבל הבלים... "ונחננו מה..." אני כלום כלום... אני נשמת הבל... אני חי בהכרה שאין עוד מלבדו וחופץ מזה הכל הבל...

והנה!!! לפני שמשה רבינו יורד עם הלוחות... הקב"ה מראה לו דור דור ודורשיו... ופתאום משה רבינו מזהה מישהו מוכר... אדם אחד יש בסוף כמה דורות... ועקיבא בן יוסף שמו... שהוא לא פחות ולא יותר שורש קין!!! ואותו קין קעת עומד ודורש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות... משה רבינו- נשמת הבל... מתבונן ורואה את רבי עקיבא- את נשמת קין!!! הוא רואה את קין מתגלה שוב עם כל העוצמה שלו... אבל הפעם בדרך חיובית...

אותו קין שהסתובב בעולם בתחושה של "קניתי איש את ה'..." אותו קין שיצא מלפני ה' כגונב דעת עליונה... לפתע אותו קין מתגלה מצד אחד עם אותם תכונות!! ועם אותם עוצמות!! אבל את כל העוצמה הזו הוא לוקח למקום הכי קדוש והכי נשגב!!!

רבי עקיבא... מה זה רבי עקיבא???

ר' עקיבא הוא תלמיד חכם- שותף של הקב"ה במעשה בראשית!!! ואילו הקב"ה כביכול מתנער ממנו... רבי עקיבא מקבל מכות מכל הכיוונים... כל הרקע שלו מר... בן גרים... עם הארץ ארבעים שנה... זה העבר שלו... ואילו ההווה שלו?? עוד יותר גרוע... גם אחרי שהוא כבר נהיה רבי עקיבא והוא בונה ישיבה של עשרים וארבע אלף תלמידים... בבת אחת הם נקטפים ממנו באיבם... ואילו העתיד שלו?? הכי מר

ה" ומנווט אותה עם כל העוצמה לנאמנות כלפיו יתברך... הרי לא נותר למשה רבינו- נשמת הבל... אלא לעמוד ולשאול: יש לך אדם כזה ואתה נותן תורה על ידי?? שלח נא ביד תשלח... תשלח את הגאולה ע"י רבי עקיבא...

אבל הקב"ה לא מקבל את הטענה של משה רבינו!!! הקב"ה רוצה שהתורה תגיע דווקא ע"י משה רבינו... העניו מכל אדם... נשמת הבל... שכל כולו מבוטל לקב"ה... משה רבינו מראה לעם ישראל אותות ומופתים... מראה להם עד כמה הקב"ה גדול וגדול ואינסופי... אבל אני?? ונחנו מה... אני עפר ואפר... אני הבל... הבל הבלים... ועל ידו!! דווקא על ידו ניתנה התורה!! הוא זכה להיות הצינור הכי טהור והכי סטרילי שהוא הממצע שדרכו הקב"ה הוריד תורה לישראל... משה רבינו מכין את הטלסקופ לכיוון מעלה... מראה לעם ישראל כמה הקב"ה גדול... אבל אני? אני כלום!!!!

אבל יום יבא... ולקראת הגאולה יגיע תורו של קין... קין צריך לסיים את התיקון... ואז מגיעים ימים של הסתרת פנים... ואנוכי הסתר אסתיר... ובדורו של רבי עקיבא כבר לא יראו את גדלות ה'... אדרבה... איה גבורותיו איה נוראותיו... ההשגחה פרטית נסתרת והכוחי והעוצם ידי נושא ראש... כאן משה רבינו כבר לא מופיע... הוא לא מראה לנו אותות ומופתים... את הקב"ה אנחנו לא רואים... ו... ואם כעת!!!! במצב הזה!! יבא אלי משה רבינו- נשמת הבל... ויאמר לי: ונחנו מה... הכל הבל... אני אהנהן בראשי חזק חזק ואומר: נכון... אני באמת כלום... ואם אני כלום... אז באמת אין לי מה לעשות... כל טוב... אני נכנס למיטה... שוקע בתהומות ההסתרת פנים...

אבל לא!!! כאן לפתע מגיע מקומו של קין!!! להופיע ולומר: אמנם את גדלותו של הקב"ה אנחנו לא רואים... אבל כאן הגיע התור שלי!!! להיות גדול!!! וכאן ההזדמנות שלי להופיע בתור שותף נאמן מתוך גדלות נפש ולהביע נאמנות לקב"ה!!! להראות לו שבכל מצב אני מאמין בו ונאמן לו... ובכל מצב אני מוסר נפש למענו... גם כשאני לא רואה אותו...

מקובלנו שמשיח בן דוד תלוי בקין... בדור האחרון צריך את הכח של קין... את האמונה בכח היחיד... כן... אני בעצמי... אני לבד יכול להמליך את הקב"ה בכל העולם כולו... חזק ואמץ כי אתה!!!!!!

ונמהר... סורקים בשרו במסרקות של ברזל... הקב"ה כביכול "מנסה להתנער" מהשותפות איתו... הקב"ה כביכול מראה לרבי עקיבא בכל דרך אפשרית שהוא לא חפץ בו... לא מעוניין בו... (היום בדורנו... אנחנו מאוד הרבה מתבססים על סימנים ועל הוכחות משמים... אם ר"ע היה מתבסס על סימנים משמים... היה לו את כל ההוכחות הכי מוצקות שהקב"ה לא מעוניין בעבודת ה' שלו...) הקב"ה שולח את הרשעים והם סורקים את בשרו של ר"ע במסרקות של ברזל... מה צועק מהמעשה הנוראי הזה?? רבי עקיבא... תעזוב... אתה לא רואה שהקב"ה זורק אותך... לא מעוניין בך... לא רוצה איתך קשר... תראה איזה מיתה משונה הוא ברוך לך...

אבל לא!!! רבי עקיבא הוא נשמת קין!!! ולקין יש כח עוצמתי!!! כל שמו וכל מהותו של קין זה **קניתי איש את ה'!!!** ה' יתברך כביכול קנוי ליי! ואם הקב"ה בחר בי כשותף שלו ומסר בידים שלי את הנהגתו... אני אלך איתו בנאמנות עד הסוף עד הסוף עד הסוף... גם אם הוא יזרוק אותי... וגם הוא כביכול ינסה לדחות אותי... אני בכל מחיר אמשין לאחוז בו ולאהוב אותו ולידבק בו... זה מה שר"ע אומר ברגעיו האחרונים: כל ימי הייתי מצטער מתי יבא לידי ואקיימנו... מתי אזכה לקיים ואהבת את ה' אלוקין בכל נפשך... אפילו נוטל את נפשך... עכשיו בא לידי ולא אקיימנו?? פונה רבי עקיבא לתלמידיו ואומר: אני שורש נשמת קין!!! הקב"ה נתן לי מתנה ואיפשר לי לקנות אותה... איפשר לי להיות שותף גמור שלו בכל מחיר!! אני כביכול שווה לו!!! בי מלכים ימלוכו!!!

ויצאה נשמתו באחד... ברגע שרבי עקיבא עמד ביסורים הכי קשים ושם!!!! שם הוא המליך את הקב"ה... שם קין ניצח!!! קניתי איש את ה'... בפעם הקודמת קין לקח את העוצמה שלו וניצל אותה לכיוון שלי... לכיוון של גאוה... למקום של התנצחות נגד הקב"ה... אבל כעת!!! קין לקח את אותה עוצמה!!! את אותו כח!!! ולכן הוא ניווט אותו?? לנאמנות הכי גדולה!!! אני נאמן לקב"ה בכל מחיר... גם אם הקב"ה ינסה לדחות אותו ולהתנער ממני בכל דרך... אני אדבוק בו בכל הכח ואנצח!!!! מה שיהיה ומה שלא יהיה "ואהבת את ה' אלוקין..." ברגע שקין לוקח את העוצמה של "קניתי איש את

ההזדמנות האחרונה להצטרף לדף היומי

למי שזה רלוונטי בשבילו ועדיין לא זוכר... בימים הקרובים מתחילים במסגרת הדף היומי את המסכת האחרונה... כעת זו ההזדמנות האחרונה לקפוץ על הרכבת... לקפוץ על הקרון האחרון של הרכבת שהתחילה לפני שבע שנים וכעת היא צועדת לקראת סיום הש"ס... וכעת הקרון האחרון פותח את שעריו... כן... התיאור הזה הוא בהחלט דמגוגי... אבל למי שהיה רוצה באמת להתחיל את מסכת ברכות בעוד קצת יותר מחודשיים... מומלץ לו בחום להתחיל כבר עכשיו!!! להגיע עם משהו בידיים!!! לא לסמוך על ההתלהבות הרגעית של התזמורת וההגברה וההרבה אנשים שהיו בסיום... אלא להגיע עם משהו קצת מעשי בידיים... להגיע מתוך היכרות אישית עם המושג ששמו מסכת נדה... להגיד לך שמסכת נדה היא מסכת קלה??? לא!!! מה שנוכח נכון... מסכת נדה היא דווקא מהמסכתות היותר קשות... אבל מה שבטוח שהיא פחות קשה ממה שאתה מדמיון... והכי הכי: אם את מסכת נדה תלמד ותצליח ללמוד כל יום דף... אז אתה יכול בהחלט לטפוח לעצמך על השכם ולומר: זה בסדר... עברתי את טבילת האש... אם את מסכת נדה הצלחתי ללמוד במסגרת דף היומי... אז מסכת ברכות ושבת זה... זה... זה כבר "קטן עלי"... אני כבר מכוסה לשנה הקרובה... (כשגיע למסכת עירובין נדבר שוב...)

עכ"פ למי שמעניין אותו התכנים של מסכת נדה... ידועים דבריו של בעל ספר "טהרת ישראל" בהקדמתו שמפליג בקדושת לימוד מסכת נדה ובסגולות הנפלאות שיש בעסק ההלכות האלו... וחזק מזה... צריך לדעת שכל אחד שזכה יש לו ילד אחד אם לא יותר... ואשתו נתחייבה בקרבן יולדת... היות ומפני חטאינו גלינו מארצנו ואין אנחנו יכולים לעשות חובותינו... אז אחת מהסוגיות שעוסקות בקרבן יולדת זה פרק המפלת עיי"ש...

ועוד מילה אחת: מסכת נדה היא הגמרא הרשמית היחידה ששייכת לסדר טהרות ומותר!!! מותר לפגוש קצת את סדר טהרות... זה הסדר הארוך ביותר בש"ס והקדוש ביותר שיש בו את הסגולות הכי גדולות לעילוי נשמה בכלל ולטהרה בפרט... אין לנו בסדר טהרות את הלוקוס לבחור איזה מסכת אתה רוצה ללמוד... כי זו המסכת היחידה בש"ס ששמונים אחוז ממנה הוא טהרות (ורק חמישים ממנה זה איסור והיתר...) ואדרבה... האיסור והיתר יוצא בזמן הכי מתאים!!! כי את מסכת נדה אנחנו מסיימים סמוך ונראה לתחילת שובב"ם... אז יוצא בדיוק טוב... את הגמ' תלמד עכשיו... וכשתגמור את הגמ'... אז יתחילו ימי השובב"ם ותתחיל ללמוד את ההלכות... ובמקביל תתחיל ללמוד דף היומי מסכת ברכות...

אחרי כל הפטפוטים הרבים... מה שבטוח... יש כאלו שלא צריכים ללמוד דף היומי... כי הם לומדים בעיון... אבל מה שעוד יותר בטוח שיש כאלו שאם הם לא יהיו ריאליים והם לא יתחילו ללמוד דף היומי... קיים חשש כבד שאם יעזבו את העולם הזה בלי לשזוף את העין על חלק נכבד מהש"ס... וכיון שכך... כאן זה לא המקום לעשות חשבונות ולומד'ס אם אני כן אוזח מזה או שזה מיועד עבור בעלי בתים... תכל'ס... על הש"ס אני יום אחד צריך לעבור... לפחות מלמעלה... ויתכן שזו הזדמנות!!!

כן... באיזשהו מקום סיום הש"ס בדף היומי הוא סוג של תוק תוק והזדמנות לחשבון הנפש לחלק מהלומדים ועמלי תורה שאמנם ב"ה שתולים בבית ה'... אבל הקצב לפעמים בעושרם והשנים מתקדמות... והזקן מאפיר וגם התלמידי חכמים הגדולים יום אחד מוצאים את עצמם מצטרפים למסלול דף היומי בשביל לפזוף את הש"ס... ואין על מה לדבר שאצל בעלי בתים זה ממש בגדר מוצר יסוד שניתן לראות במשך היום מי אכל ארוחת בוקר ששמה דף היומי ומי לא... יתן ה' שנזכה לכה"פ להשתתף בשמחת תורה של תורה שבעל פה... ילכו מחיל אל חיל משמחת תורה שבכתב לשמחת תורה שבעל פה.

אלוקים מושיב יחידים ביתה...

אחד מהנושאים שהכי מטרידים את החילונים זה איך החרדים סוגרים שידוך... איך יכול להיות ששני אנשים שבכלל לא מכירים אחד את השני... פתאום... תוך כמה שעות... (שעה... או עשר... או חמש עשרה שעות מקסימום... כל קהילה וחובת ההשתדלות המקובלת אצלם) כבר סוגרים שידוך וכורתים ביניהם ברית לעולם... איך זה יכול להיות??? ובינינו... אפשר להבין אותם... בשכל הישר זה באמת בלתי הגיוני לחלוטין!!! הרי בינינו... כלנו מבינים שיש הבדל בין לקנות פלאפון לבין לקנות רכב... אדם שרוצה לקנות פלאפון הוא יוצא לשעתיים של "סידורים"... מברר מחירים... מסתובב בכמה חנויות... ותוך שעתיים יש לו פלאפון ביד... ואילו כשמדובר ברכב שעולה 40.000 שקל משום מה זה לא נגמר תוך שעתיים... אורך לו קצת יותר זמן עד שהוא מחליט איזה רכב לקנות והאם דווקא אותו... ולמה?? למה רכב אורך לקנות יותר זמן מאשר פלאפון?? **מסיבה פשוטה מאוד:** כי פלאפון עולה מקסימום 600 שקל אז על זה נאמר "מקסימום..." "מקסימום הפלאפון לא הכי טוב... נו... הההלך לי 600 שקל... נחליף פלאפון... אבל כשמדובר ברכב שעולה 40.000 שקל... זה כבר לא הולך "ברגל"... זה כבר כסף גדול... ממילא כאן אורך **יותר** זמן... כאן **יותר** מתלבטים... כאן מבררים **יותר**... חוששים **יותר**... ולא ממהרים... נו... אז מה תגידי כשמדובר בשידוך שזו העסקה הכי משמעותית בחיים... וזה הרבה הרבה יותר גורלי מ-40.000 שקל... אז מאוד הגיוני שזה יארוך הרבה יותר זמן מאשר לקנות רכב... ממילא אפשר מאוד להבין את הראש החילוני שלא מבין איך החרדים עושים את זה... ובינינו... אתה מבין לבד שכשאני אומר "ראש חילוני..." אני לא מדבר רק עליהם... אני מדבר גם עלינו... אני מדבר על עצמי בתור אלטער בחור (ליטאי שצריך לבד לקבל את ההחלטות הגורליות האלו בחיים לבד לבד...) שרעדתי מקבלת ההחלטה הכ"כ כ"כ כ"כ משמעותית ולא הייתי מסוגל להבין איך אפשר בכלל למצות כזו החלטה גורלית... ועוד בכ"כ קצת זמן...

זו שאלה שמלווה הרבה בחורים מבוגרים... ובינינו... זו שאלה שאלתית!!! נו... איך באמת??? אז זהו!!! שבשביל זה ברוך אלוהינו... שהבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת... ובשביל זה בפרשת בראשית התורה מדגישה לנו ש"זכר ונקבה בראם"!!! לומר לך שעל פי השקפת התורה השידוך שלך נולד כבר איתך!!! נוצר יחד איתך!!! השידוך שלך הוא לא משהו שצריך **כעת לייצר** אותו!!! אלא הוא מציאות שכבר קיימת!!! צריך רק **למצא** אותו...

אתה מבין מה ההבדל התהומי בין **לייצר** שידוך לבין **למצא** שידוך???

ההבדל פשוט מאוד: אם מתחשק לי להרוויח מאה אלף שקל... כמה זמן צריך לעבוד ולהזיע עד שזה יקרה?? כמה זמן אורך לייצר מאה אלף שקל?? אוהו... צריך לעבוד כמה שנים טובות עד שיהיה לך מאה אלף שקל בידיים... לעומת זאת!!! אם כבר יש לי מאה אלף שקל... והם פשוט נאבדו לי... ואני כעת יצאתי לחפש אותם... כמה זמן אורך **למצא** מאה אלף שקל שנאבדו?? **למצא אורך שניה אחת בלבד!!!** שניה אחת שאתה עומד ואומר: הופה!!! הנה זה... הושב כספי והנה הוא באמתחתי... **הבנת מה ההבדל בין לייצר לבין למצא???**

פה נמצא ההבדל בין גישה של יהודי לשידוך לבין גישה של גוי... גוי צריך לייצר!!! לייצר את השידוך שלו!!! אוהו... לייצר שידוך זה סיפור שיכול לארוך כמה שנים טובות... לייצר שידוך בין איש ואשה זה סיפור מאוד מאוד ארוך ומורכב... ובינינו... כמעט בלתי אפשרי... אז זהו!!! שברוך ה'... בשביל זה אנחנו יהודים... ובדיוק בשביל זה התורה כ"כ מדגישה שזכר ונקבה בראם!!!! ללמד אותנו שכל אחד מאיתנו נולד כבר עם השידוך שלו... אתה ממש לא צריך לייצר קשר... לא צריך לייצר פה מערכת... לא!!! אלא מאי?? אתה בסה"כ צריך למצא!!! למצא את השידוך שכבר קיים!!! זה הכל!!! ובשביל למצא צריך בסה"כ רגע אחד מכוון!!! רגע אחד של ישוב הדעת ומיצוי של חובת ההשתדלות המקובלת שהנה... כזה ראה וקדש... **זה עולם אחר לגמרי לגמרי!!! זה גישה אחרת לגמרי בתחום השידוכים!!!** בחור ישיבה שיוצא לשידוכים מתוך גישה שהוא הולך לנסות לייצר פה כעת איזה מערכת... (ואם אני לא אצליח לייצר... אז כנראה שזה לא מתאים לי...) זה טומאמה!!! הוא צריך להוריד את הכיפה בתקופה הזו... ככה גוי ניגש... ככה חילוני ניגש לשידוך... אז מה כן?? צריך להגיע מתוך גישה שאני מנסה כעת **למצא** מי הוא זה שהקב"ה יעד לי שאיתו אני צריך לבנות מערכת... אבל לייצר?? כעת אני לא יוצר כלום!!! בדיוק כמו אדם שמחפש כסף שנאבד לו... הוא לא הולך כעת לייצר כסף חדש... (כשהוא מחפש הוא לא מקבל כסף לפי שעה ומנסה לייצר רווחים חדשים) הוא בסה"כ מחפש כסף שכבר שייך לו... אם הוא מוצא את הכסף מה טוב... ואם לא אז אין פה כלום... האם הבנת את ההבדל?? זה הבדל דק!!! אני מדגיש: זה הבדל דק!!! אבל תהומי!!! אני סומך עליך שתבין אותו בלי שאצטרך לחדד אותו עוד יותר... כי... כי אתה מבין לבד ש... שיותר ממה שקראתי לפניכם כתוב כאן... כמה שזה נראה לך הבדל הדק!!! אבל זה ממש המבדיל בין קודש לחול בין אור לחושך ובין ישראל לעמים... שאם התעכבת בשידוכים רק בשביל לשנות את צורת הגישה הזו דיין... זה כבר היה כדאי... (לא הייתי כותב את זה אם לא זו הייתה התגובה שלי בתור אלטער כשמעתי את זה והפנמתי...) יתן ה' שיזכו כל מעוכבי השידוכים למצא את זיווגם במהרה

מספורי המגיד

"מתוך ההפיכה"

(סיפור היסטורי מפעים, מהעבר הלא רחוק)

פרולוג [ח"א]:

ירושלים ל"ב חודש שבט תש"ב

רב משה יוסף הויזמן יהודי חסידי בסוף שנות השלושים לחייו, מוכר היה לכל רעיו, כאדם חינוכי וחינוכי עם ארשת פנים שמחה תמיד, הוא היה אדם אמיד למדי תופעה נדירה בירושלים של אז [שעברה שנות רעב קשים] ברשותו הייתה חנות טקסטיל גדולה במרכז גאולה, אך לא זו הייתה המצוינות שלו, מעל לכל היה תלמיד חכם מופלג ובקי בספרים רבים הקובע עיתים לתורה בכל רגע פנוי, היו לו שתי חברות איתן למד מסכתות עיוניות וש"ע עם הנושאי כלים.

אותו יום ישב עם החברותא של שעות הערב, הרב ר' אלימלך פישמן חסיד ביאן, יהודי תלמיד חכם ובר דעת מופלג, הם תאמו זה לזה בלימוד, מהרגע הראשון שהכירו זה את זה ידעו כי הם חברותא לכל החיים. מלבד הלימוד בחזוה נהג רב משה יוסף לטול עצה מאת ידידו, שכן ידע תמיד לקלוע אל השערה, לא הייתה פעם אחת שנטל עצה ממנו והצטער על כך. אלא שאותו יום, המצב לא הרנין לב על דרך ההמעטה. בפעם הראשונה הביכו בשעה שהביע את חוות דעתו השלילית בדבר נישואי בתו הבכירה צארטיל (עדינה) משום מה דעת רב אלימלך הייתה שלילית לחלוטין.

זה התחיל כביכול בהצגת שאלה שנראתה לו זוטרה לחלוטין [יותר מדויק נימוסית], אלא שהיא התפתחה לדיון סוער.

"מה אתה אומר ר' מיילאך ידיד, האם כדאי לי לסגור על אולם החתונות "ארץ ישראל" זה נראה לך מקום טוב לחוג בו את שמחת בתי היקרה?"

לכאורה מה היה צריך לערב את חברו בשאלה כזו? את זה היה צריך לברר עם זוגתו והמחותנת שלו.

ברם ר' משה יוסף מאד העריך את דעת החברותא שלו, חשוב היה לו לדעת, האם המקום מתאים כלל לעריכת שמחת הנישואין של בתו הבכירה, שכן האולם היה קטן למדי והתאים רק לבני הישוב הישן, אולי כדאי ליהודי אמיד שכמותו לחפש מקום מתאים יותר (באותה עת היה עוד אולם גדול, במלון קינג דוויד) או אולי, בשל המצב הקשה ששורר בארץ ובעולם, כדאי לא לבלוט, צניעות זה דבר חשוב בחיי היהדות.

"ענשולידגט מיר זייער, וואס יאגסט זאך?" (תסלח לי מאד, מה אתה נחפז) משיבו ושואלו ר' אלימלך בארשת פנים רצינית ביותר.

רב משה יוסף מביט בחברו בתימהון, האם אינו חומד לו לצון? אך סבר פני חברו מראה כי הוא רציני מאד.

אך אצל רב משה יוסף התשובה לא מצאה חן בעיניו, היא זרתה מלח על פצעיו המדממים, בתו הבכורה צארטיל חגגה זה עתה את יום הולדתה ה-19 בירושלים בחורה כזו הייתה נחשבת בוגרת למדי, עד אימתי תמותין? יש לו "חתן יכהן פאר" ר' חיים שלום פינקלשטיין שיחי, אולי הוא ילד מבחינת הגיל, אך מבחינת ידענות ולמדנות אפשר לכנותו אפילו בתואר הכבוד, הגאון האמיתי מוה"ר חיים שלום שליט"א, שכן עילוי שבעילויים הוא, אין בכל מה שיכנוהו גחמא כל שהיא, שכן סיים כבר את הש"ס בעיון עצום, לחטוף אותו צריכים מה שיותר מהר... והוא אינו ילדון, כעת ימלאו לו י"ח שנים ומחצה, הלא זהו "עת דודים" ועל מה יש להתעכב!?

אך לידידו ר' אלימלך פישמן מטובי חסידי מתא דירושלים גרסא אחרת בעניין: עת צרה היא ליעקב, אין יום שלא מגיעות ידיעות זועמה רח"ל מהנעשה בפולין רוסיה גליציה ליטא ולטביה, קהילות שלימות עלו באש ולא נותר מהן שריד ופליט רח"ל, ניתן היה להגדיר זאת כ"חורבן הבית השלישי" אך ניתן להעלות על הדעת, לעשות שמחה בשעה כה טרופה!?

אם היו החתן והכלה מבוגרים למדי (בני 22 ומעלה) ניתן היה עוד להבין, אבל ב"ה החתן והכלה עוד לא מחו את סימני החלב משפתותיהם, על מה ולמה יש למהר לחתנם?! המצב חמור מאד כאשר על קהילותו עצמה [אותה עת טרם פרוץ מלחמת העולם השנייה] אומרות השמועות שאין כמעט ניצולים, רק אחד אחד מוצל מאש, הלא הוא כ"ק הגה"ק הרבי רבי שמעון שלום קאליש שליט"א שהשכיל לברוח עם גולת שאנחיי יחד עם בני משפחתו.

"אך יערבו מאכלך בפק, שעה שארבעת אחיך ושתי אחיותך ה"ד עלו כגוילים פורחים השמימה עם כל בני ביתם, בלי להותיר אפילו שריד אחד? גם המחותנת החשובה גב' פינקלשטיין איבדה את כל אחיה ואחיותיה בכבשני האש, מלבד אח אחד רב שלום שיחי' שעזב את פולין כעשר שנים לפני המלחמה וממשפחת בעלה ז"ל לא נותר אחד. הפצע הוא כל כך טרי, אי אפשר לחשוב לרגע אחד על עשיית שמחות, כעת עת לערוך קינה ונהי וצריכים להתייחד עם כל עם ישראל שנמצא בצרה כה אימה'."

ר' אלימלך, אני לא מבין אותך, הלא לא תוכל להכחיש כי ישנן חתונות גם בזמנים טרופים אלו, הנה לא מזמן נערכה לה חתונת הבחור החשוב אברהם ויסברגר נ"י עב"ג לבית הרה"ג ר' נחמן יוסף וילהלם שליט"א במלון "ארץ ישראל" כולם הגיעו לשמח את החתן והכלה שנישאו בימים סחופים אלו, ועד כמה שידוע לי אפילו אתה באת לשמח את החתן והכלה, יחד עם הבדחן הברלסבאי ר' מנחם מאמיש אנשין, שליט"א שניכם הייתם מראשי ה"גראמערס זאגערס" (חורגי חרזי שמחה) ולא חששת אז לרגע אחד שזה דבר לא חיובי בעת הזאת?

"איני חושב שהמקרה דומה, משיב לו ר' אלימלך בנימה לא מעט קנטרנית, ראשית החתן והכלה הם מבני הישוב הישן שלא באו מתוך הריסות פולין, הם לא חוו את עומק האסון כמך, מלבד זאת החתן הוא בן 22 בחור מבוגר למדי, זה ברור שאין מקום לבטל לחלוטין חתונות, טענתי הייתה רק כלפך, בשל מוצאך הפולני, באת לכאן בעור שינך ממש, היך נחשב "אוד מוצל מאש" לכל הדעות, גם החתן בקושי בן 18

מספרי המגיד

וחצי, הכלה מבוגרת קמעה ממנו, אך עדיין אינה נכנסת למושג הקשה "תשב עד שתלבן ראשה" לך טענתי צדקת, אל לך להיחפז עם החתונה".

אבל לרב משה יוסף אצה לא מעט הדרך, הוא רצה לרוות כבר "נחת יהודית" למה עליו להימנע שנים על גבי שנים מלערוך שמחה, וכי מצב כזה שחתן וכלה יהיו זמן רב מדי מאורסים הוא בריא?! ברור שלא! אבל מאיך אי אפשר לבטל במחי יד את טענות ר' אלימלך פישמן, מה עושים אם כן?

לאחר מחשבות רבות החליט: יש לי מורה הוראה שמורה אותי בכל פינה, למה שלא אציג בפניו את צדדי ההתלבטות?"

במחשבה זו נחה דעתו, בעזה"ת כבר מחר יפנה אל מורה ורבו הגאון הצדיק רבי וועלוול מינצברג שיחי' (מגדולי הרבנים והפוסקים החסידיים בירושלים ומקובל היה מאד גם על חוגי הפרושים) וישמע את חוות דעתו ובאשר יפסוק כן יעשה, לא יסור מדבריו ימין ושמאל.

לאחר מחשבה זו נחה דעתו הסוערת, הוא המשיך את מסגרת הלימוד עם חברו ר' אלימלך כפי שהיה נוהג מידי ערב, הם ישבו על סוגיא קשה ביבמות, שקשורה לכל ענייני זיקה, רק לאחר שעותיים של משא ומתן תוך בחינת כל הסברות, נפרחו זה מזה עם הרגשת "ואת והב בסופה" ר' משה יוסף אינו מוכן לוותר על כזו חברותא בעד כל הון דעלמא, וודאי שזויכוח קשה זה לא יפריד בין הדבקים.

רוח חורפית קרירה מאד נשבה ברחובות והצינה אחזה בו, הוא מיהר אל ביתו החמים שברחוב מלכי ישראל 36, דירה מרווחת ומרחיבה דעתו של כל אדם, הוא התקרב אל פתח ביתו במהירות, לפתע ראה יצור מחר ועלום יוצא בחטף כנגב מגינת ביתו תוך שמהלך שפוף כביכול מנסה לחמוק מעיניו הבוחנות בקפידה, ניכר היה שרוע לפני כן עשה איזשהו ביקור קטנצ'יק אצלו, במבט החטוף שהצליח לתת על אותו היצור האלמוני ניראה היה לו כי הוא אחד מקנאי ירושלים שעושה רבות בתחום בלי לבחול באמצעים, יש לו אפילו חשד מי הוא זה, למרות שהצליח להרכין את ראשו כלפי מטה להסתיר את פניו, אך תלבושתו הססגונית (זברה מפוספסת) שייכה אותו לחוג מסוים שמשום מה לא חיבב במיוחד.

מה הוא חיפש אצלי בבית? תנמה לעצמו מי יודע, מה הוא עולל?

הוא ניגש את תיבת הדואר ושלה משם מספר מכתבים שהיו ממוענים עבורו, בין המכתבים מצא פתק מגולגל, שלא היה לו כל ספק כי בא מאותו יצור עלום.

המכתב היה כתוב באידיש בכתב יד חפז מאד וזה לשונו.

"זייער ויכטיג! מ'בעט זייער, געבן אכטונג אויפ דעם מעלדונג וואס מזועט איבערגעבן דאה.

מארגן ארום 4 אזייעגר פאר טאגס, שטייעט אין "מאה שערים" גאס נומער 5 ווארט דארטין אופ אינ אזייט [אין דעם וינקל], סיא ווארט איך דארטן זייער אזייערען איבעראשונג, ווען איהר וועט זעהן דעם אריסגעהר, נאך יענעמס אריסגעהן פון שטוב געהט איהם נאך, ביז וואו ער וועט זך אפשטעלין, קוקט איהם נאך גוט און שטעט "אויפ דעם וואק" פון דאנט און ווייטער. ביטע, מאכט זך ויסענדיג און נעמט דאס גאר ערנסט, ווייל דאס איז אלעבנס געפאר, טאמער איהר וועט דאס נישט נעמען אין אכט.

(הודעה חשובה ביותר, אנו מבקשים מכם לתת את מלוא תשומת הלב להודעה שנמסרת כאן. מחר בבוקר בשעה 4 לפנות בקר, תעמוד ברחוב מאה שערים 5, המתן שם בפינה נסתרת כדי שלא יבחינו בך, ממתינה לך הפתעה עצומה, תראה להלך אחרי זה שיצא מהבית, עקוב אחריו עד המקום בו יתעכב, עמוד על המשמר מכאן והילך, אנא בבקשה ממך, אל תנסה להתעלם ממכתב זה, קח זאת במלוא הרצינות, כי אם לא כן, מאיימת עליך סכנת חיים")

רב משה יוסף חש איך גופו מתאבן לחלוטין מרוב חרדה, מה רוצה ממנו אותו יהודי מרשע? למה הוא יורד לחייו? איזו הפתעה עומדת להתגלות בפניו בשעת בקר מוקדמת זו? את רחוב מאה שערים 5 מכיר הוא היטב, בבית זה מתגוררת משפחת פינקלשטיין המחוחתנים שלו, הרמז שקוף למדי, בשעה 4 לפנות בוקר יוצא מדי בקר חתנו לעתיד, הבחור היקר חיים שלום פינקלשטיין ללימוד עם חברותתו היקרה אפרים זלמן אצל הגאון הגדול רבי משה כהן, אחד מפלאי הגאונים של ירושלים, למרות שנותיו הצעירות ידע אותו רבי משה מסכתות רבות על בורין עם כל המפרשים [והרייד עליו] לא אחת הייתה פליאה עצומה ארוחת בו, למה אין לרב משה כהן עוד כמה עשרות תלמידים, כפי שאצל גדולי תלמידי החכמים בירושלים נהוג, ברם רבי משה כהן אבך שפל בך המסתיר את עצמו מעיני הבריות, די לו בשני תלמידים כשרוניים מאד כדי לקיים את חלקו בהרבצת התורה, הוא משקיע בהם את כל מעינותיו, עד כדי ששני תלמידיו נחשבים לבחורים הטובים ביותר שיש למצוא בירושלים.

בעת רטן לעצמו מאד: מישהו מנסה להכפיש את חתני האהוב, בדיק בעת שאני רוצה לעשות "עת חדים" עתה מנסים לרמוח לי לעקוב אחריו, כאילו הוא מסתיר מאחוריו קופה של שרצים, נורא ואיום.

הוא מנסה להעלות את הדמות המסתורית שחמקה מביתו בתודעתו, נראה לו שהוא יצור ערמומי מאד שמחפש לעשות צרות (יש בכל מקום כאלו שנקראים "לייבקה גפרור" עליו דבר הח'ח) מאיך, יש באזהרה זו מילים שמפחידות אותו ביותר, הוא מזהר שאם יתעלם עלול להסתכן מאד, אין לו מושג על איזו סכנה מדובר. האם אפשר למחות אזהרה חמורה זו מתודעתו במחי יד אחת? מה עושים? להתעלם, או לעשות כפי שאותו יצור מציע לו?

לאחר מספר רגעים החליט: כפי שעלתה בדעתי לשאול את מו"ר ר' וועלוול על עצם הנישואין, כן אעלה בפניו את האזהרה האלמונית שניתנה לו עתה, אך הוא לא יחזה זאת למחר כפי שחשב, אלא תיכף לאחר ארוחת הערב.

מספורי המגיד

פרק א' "חידה ללא מוצא"

ירושלים יום ג' חודש אלול תשכ"ו

ר' חיים שלום פינקלשטיין חזר לביתו ברחוב הפסגה 20 בשכונת בית וגן, כשפניו קורנות משמחה, ב"ה זה עתה קיבל את התפילין המיוחדות בהן השקיע "הון עתק" ומאמצים אין סופיים כדי להשיג. הן לא היו תפילין ב'סטנדרט המהדרין' כאלו יכול היה להשיג בקלות, יש לו את הפרשיות המיוחדות ביותר של הסופר הקמאי, הרה"צ רבי נתנאל סופר זצ"ל, פרשיות נדירות ביותר להשגה, אלפי אנשים הופכים עולמות, כדי להשיג פרשיות מיוחדות אלו ומוחלים מכספם זהבם, ובלבד שיתעטרו בתפילין מהודרות אלו, שנכתבו על ידי סופר "מומחה שבמומחים" שכתב ידו הקליגרפי מרהיב עין. ניכר עליהן שנכתבו בידי "רב אמן" בתחום, אך לא היופי הוא שיצר את ה"זה א-לי ואנוהו" אלא היחודים והכוונות העילאיות שהשקיע בעת הכתיבה, בגן היותו ירא שמים מרבים, שקידש עצמו בסילחין, בכל עת שכתב את הפרשיות, מלבד אין ספור תעניות וריצות למקוה טהרה שעשה על כל שם ואזכרה שצריך לכתוב, הן אלו שהוציאו לרשות הרבים את המותג היחסי "ר' נתנאל" סופר'ס תפילין".

גם את הבתים עשה אצל "בתים מאכער" מיוחד במינו, הצדיק האמיתי רבי שמעון כהן זצ"ל, אדם שהיה פרוש בתכלית מכל הבלי העולם הזה, נקי היה כתינוק בן יומו. השילוב המיוחד הזה מיעד לבנו בכורו בבת עינו, שלמה זלמן נ"י, בן יקר שבעוד כחצי שנה יחוגג את שנת ה'ג' שנים בס"ד. רגשות אושר עברו בקרבו, ב"ה יש לי "בר מצוה בחור" שמחה זו לא תהיה פשוטה, הוא יערוך את השמחה באולם גדול, הוא יזמן את כל ידידיו ורעייו הרבים, מלבד בני המשפחה. כמה הוא כבר מחכה ומצפה לרגע זה, בו יוכל לחוגג יחד עם רעייתו הצדקנית, את היום המיוחד הזה בשמחה ובנחת.

כשהביא את התפילין המהודרות לבית, הייתה שמחה גדולה בבית, כל בני הבית שמחו לראות את התפילין המהודרות וחזו בהנאה רבה אך האבא מלביש את יקירם שלמה זלמן בן השתיים עשרה וחצי את התפילין, מדדיכו היטב אך מניחים וזהירים בקדושת התפילין, אילו כוונות צריכים לכוון בעת הנחת התפילין. ועיקר הזהירו: לא לשוחח ולא לרמוז אפילו רמז קל של דברים בטלים בעת שהתפילין מונחים עליו.

"אם לא תזהר בהם, משנה זהירות, אין כל ערך אפילו לתפילין מיוחדות אלו." סיים האבא את ההדרכה המעשית, בטון חמור.

לאחר ששלמה זלמן למד לכרך את התפילין ולהחזיר אותן למקומן, רמז לו אביו כי יש לו שיחה חשובה עמו. שלמה זלמן שהיה ילד ערתי מאד תוסס ומלא שמחת חיים, הסתקקן מאד לטיב השיחה. הוא לא היה צריך להתמודד עם סקרנותו זמן רב, אביו הכניסו ל"חדר הלימוד" שלו וסיפר לו על הנסיעה הקרובה לארה"ב יחד עם אמא למשך שבועיים ימים.

שלמה זלמן התפלא מאד לשמוע את הבשורה שנראתה לו מוזרה ביותר. הוא הכיר את אביו כאחד המתמידים הגדולים ביותר שיש בעולם, קשה היה לתפוס אותו ברגע קט של בטלה, תמיד היה שקוע בלימוד בעומק העיון, אם בש"ס ופוסקים אם בספרי חסידות ויראה. היו לו הרבה חברותות בסדר יומו הצפוף, מלפנות בקר קודם הנץ עד לשעות הלילה המאוחרות. שלאבא יהיה זמן פנוי לנסוע לחו"ל למשך תקופה כה ארוכה?! דבר זה תמוה בעיניו יותר מלשמוע על אדם שיצא לטייל על פני הירח (באותן שנים עוד לא היה מושג כזה).

בכלל מאימתי יוצאים אנשים לנסיעה לחו"ל, באותם ימים (תשכ"ו) נסיעה כזו שמורה הייתה רק לאנשי עסקים חובקי עולם, אבל לא אצל שכבת העם הפשוטה יחסית, למרות שלא חסר להם כסף, לא ניהלה משפחת פינקלשטיין "רמת חיים" מעבר לסטנדרט. מעולם לא יצאו לנסיעה חחוקה בתוככי ארץ ישראל, מלבד לכפר מירון על קברו של התנא האלוקי רשב"י או לטבריה לקברו של התנא ר' מאיר בעל הנס, על אחת כמה וכמה שלא יצאו לחו"ל, והנה בדיוק לקראת שמחת הבר מצוה יוצאים הוריו לאמריקה הרחוקה!?

ר' חיים שלום סיפר עתה לשלמה זלמן כי יש להם קרוב משפחה, יהודי מכובד ביותר שעזר להם מאד, אי אפשר לתאר ולספר על רגל אחת את העזרה שהושיט בשעה שצריכים היו לה, ולא פעם אחת... בזכות הטובות שעשה, הצליחו הוריו להגיע לאן שהגיעו בס"ד.

"איך אפשר יהיה לערוך את השמחה המשפחתית הראשונה שלנו בלי נוכחותנו?? לכן אנו נוסעים כדי להזמין אותנו" הפטיר בחיך.

"אני לא מבין, האם לא די לשלוח הזמנה מכובדת דרך הדואר? האם לא ק' עושים כל אלו שיש להם קרובים מאד בחו"ל, הם שולחים להם הזמנות לחו"ל ולא יותר, יש לי שני חברים שבקרוב חוגגים את שמחת הבר מצוה שלהם, גם הם שלחו הזמנות מאד יפות לחו"ל".

"לא, זה אינו דומה כלל למקרה שלנו, הבהיר האבא, הורי חברך שולחים הזמנה בעיקר מטעמי גימוס, אין הם סבורים לרגע שהקרובים או הידידים יגיעו לשמחה, ואפילו אם כן, אז שולחים להם כרטיסי טיסה ודי בכך. לא כן אצלנו, אנו בדעה להזמין את ר' נפתלי הרטשטיין שעזר לנו רבות לשמחה, שיטול חלק פעיל בשמחה הראשונה שלנו, אין זה מכובד להזמין דרך הזמנה, זה אפילו פוגע, לכן החלטנו לנסוע לשבועיים לחו"ל, כדי להזמין את בני המשפחה היקרה בצורה מכובדת ביותר, כך יש לנו את התקוה שהם יגיעו לשמחה ויכבדו אותנו בנוכחותם".

ר' חיים שלום מגיע עתה לעיקר הנקודה עליה ביקש לשוחח עם בנו: "עתה עיקר הבקשה שלנו, להיות אחראי כלפי חמשת אחיך ואחיותיך, אנו סומכים על הבגרות שלך מאד, תקוותנו שלא תעשה מעשים לא אחראים, אנו רוצים לצאת מהבית עם לב קל ומלא תקוה, שהילדים כולם תחת יד אחראית מאד. האם נראה לך שהתפקיד שאנו מטילים עליך כבד מידי? אנו מקדימים, שלא כל כובד האחריות יפול עליך, דווקא, אחותי הקטנה, בלומי שווארץ תחי' תבוא כל ערב לעזור כיון שעדיין אין ילדים, בעלה היקר שיחי' הסכים לבקשתי שתבוא להיות אתכם בשעות הערב להכין אוכל ולכבס את הבגדים שיתלכלכו, היא תראה לעזור בנטל, כדי שלא כל האחיות תיפול עליך".

שלמה זלמן היה נרגש מאד לקחת אחיות מלאה על חמשת אחיו ואחיותיו (שני זוגות תאומים, בני 10 ו-8 והקטנה בת 6.5) הם היו ילדים מחונכים היטב כיאה לילדי בית חינוכי ביותר, שני ההורים שמו דגש רציני ביותר על חינוך נכון וטהור, ושימשו בעצמם דוגמא למופת, הם היו הורים במשרה מלאה ולא נתנו לילדים להשתובב ברחובות, כל ילד היה מוסר להורים, מי הם החברים שלו כדי שתהיה להם יכולת בקרה מושלמת.

מספרי המגיד

כעבור שבוע יצאו ההורים לנסיעה לחו"ל והבטיחו לשמור על קשר, אמנם בעת ההיא לא היו טלפונים רק במספר בתים יחסניים, אך בבית משפחת פינקלשטיין באותם ימים היה טלפון שחור עם חוגה סיבובית, הוא נצרך לביתם בשל קשרי המסחר של האם שהחזיקה "בית עסק" לצורך הפרנסה.

השבוע הראשון עבר על הילדים בצורה חלקה, שלמה זמן לקח אחריות מלאה ודאג שכולם יהיו מסודרים ורוחצים כראוי, לכולם יש את האוכל בזמן, ויוצאים בזמן לחדרים ולבתי החנוך לבנות, הם חוזרים על תלמודם בבית ואינם יוצאים לשחק אצל חברים לפני שקימו כל המטלות. בלומי הייתה עוזרת מאד, בכל מה שדרושה ידה של אשה, אך ככל שחלף הזמן נעשה משעמם וקשה, הם החלו להתגעגע מאד להורים שתמיד מילאו את חלל הבית בנוכחותם ואילו עתה הבית די שומם, למרות שהיו להם לימודים וגם משחקים יפים, אבל כבר היה קשה להעסיק אותם בלי שיהיו פרצי שובבות. הקושי הגדול יותר היה שהוא עצמו ילד סקן תוסס ומלא בחזרות חיים, הוא לא מצא לעצמו במה להעסיק עתה את עצמו. כל יום שעובר דומה בעיניו כשנה תמימה.

ערב אחד שכב במיטתו ולא יכול היה לישון, הוא לא היה עייף כלל, השעות עברו עליו בקצב איטי ביותר, מלאך השינה אינו רוצה לגאול אותו מהסיט המשעמם. לפתע נזכר בתפילין החדשות שקנו לו, דבר זה מילאו שמחה, יש לו כעת במה להעסיק את עצמו. הוא החליט לשזור את התפילין לעומק, חרש ירד ממיטתו ניגש לחדר הלימוד של אביו מדליק את האור, תוך שסוגר את הדלת בזהירות לא להפריע לאחיו בשנתם, הוא גישש בזהירות עד שמצא את מפתח המגירה העמוקה שהכילה את התפילין היקרים.

הוא הוציא את הבתים ובחנם בעיניו רב, סקן היה לראות את הפרשיות המיוחסות שנמצאות בביתם, הוא למד עם אביו את הלכות תפילין בצורה יסודית וידע את ההבדל בין פרשיות של יד לשל ראש, עתה השתוקק לראות זאת במו עיניו, חפץ היה לפתוח את הגידים ולבחון את הפרשיות, מפני מה הכתב שלהם כה מיוחד, עד ששולם עליו הן עתק (פי 10 מפרשיות אחרות) ברם לפתוח זה משהו קל, אבל איך להחזיר אותם ולתפרם מחדש זאת לא ידע, לפיכך שכלו הישר מנע ממנו לפתוח את הבתים, הוא ידע שאם אביו יגלה שניסה לפתוח את הבתים יכעס עליו מאד, לפיכך כבש סקרנותו, אך זה לא מנע אותו מללבוש ולפשוט אותם מספר פעמים, הוא חיפש טלית ישנה של אביו והתעטף בה, רוצה להרגיש את עצמו כגדול.

כשהחזיר את התפילין למגרה, ראה לפתע בפינה נסתרת, שעון כיס עשוי מזהב צהבהב ומקושט באבני חן קטנות שנצצו אליו מאד, מעולם לא ראה תכשיט זה אצלו, הוא הבין שזו היא מתנת האירוסין של אבא. כיון שלא יכול היה לכבוש את סקרנותו היתירה לבחון את שעון הכיס שאביו קיבל כחתן, הוציאו מתפלא אך שעון עתיק יומן נוצץ זוהר כאילו עתה עבר צחצוח, הפנימים זהרו לאור המנורה ושבו את עיניו ביופיים, ניכר היה שמי שנתן את המתנה היה עשיר מופלג, הוא בחן את השעון מכל כיוון, כעת ראה אותיות זעירות חרוצות בתחתית, הוא קירב את השעון לעיניו וקרא את התוכן בעיון.

"פעורלאבונגס געשאנק" צום אונזער טייערער חתן, חיים שלום נ"י, חשון תרצ"ח. (מתנת אירוסין, לחתנו היקר, חיים שלום נ"י, חשון תרצ"ח) ראשו הסתחרר לחלוטין, אך זה יתכן שאבא התארס בחודש חשון תרצ"ה, הלא הוא נישא בחודש סיון תש"ג, הוא לא ידע בדיוק באיזה יום, אבל לא היה לו ספק בדבר, הוא נולד פחות משנה לאחר החתונה, את זה תמיד אמרו לו ההורים, אך יתכן הדבר שהוריו היו מאורסים מעל חמש עשרה שנים! דבר כזה לא שמע מעולם.

פעם שמע על המהר"ל מפראג ז"ע שהיה מאורס עשר שנים, בגלל שלא היה להורי אשתו היכולת לשלם את ההתחייבות הגדולה שנטלו על עצמם, לפרנס את הזוג משך עשר שנים על חשבונם ולהלבישם בבגדי יקרות, כיאות לגבירים מופלגים (בשל פשיטת רגל) אבי הכלה קרא לחתן ואמר לו שאינו יכול לעמוד בהתחייבות וביקש לבטל את הקשר, אך המהר"ל בגדל צדקותו ואצילות מידותיו לא היה מוכן לעזוב את השידוך, כך המתין עשר שנים, עד שנושעו בדרך פלא. בעת שקרא את הסיפור, התפעל שלמה זמן מההקרבה העצומה, להמתין כשמינית מהחיים על שידוך, מי ממתין כל כך הרבה? ולא נפל בדעתו כי הוריו המתונו חמש עשרה שנים ומחצה להינשא, אך יתכן הדבר? למה אף פעם לא סיפרו לו הוריו על כך??

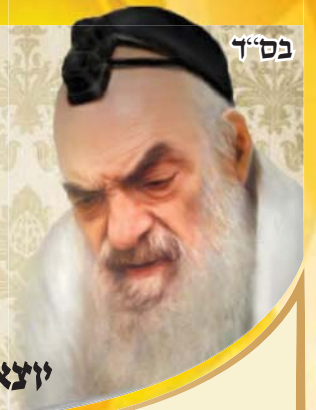
עתה כבר אין לו כוח להמתין לזמן שיחלוף, יש עוד שבוע תמים שמפריד בינו להוריו, הוא חייב לדעת את הסוד הגדול, אך מתבייש לספר להוריו שחיטט במגירה, מעולם לא העז להיכנס לחדר הלימוד ולחטט שם, למרות היותו נער סקן, מנע ממנו החינוך הטוב שקיבל לעשות זאת, אבל עם כזה סיפור מוזר הוא לא יכול להמתין בסבלנות עוד שבוע ימים, זה מידי הרבה זמן, הוא גם לא יודע איך לפתוח בשיחה כזו אינטימית עם הוריו שמשום מה בחרו שלא לשתף בהן איש מבני המשפחה, כנראה סוד נצור, אבא מעולם לא חשב שיהיה אי מי שיעז לפתוח את המגירה שבחדר הלימוד שלו ולחטט בחפצים הנמצאים שם, אך יספר להם שהעז לחטט? אמנם התפילין שלו נמצאות שם, אבל הוא לא היה אמור להניחן עד חודש סמוך לבר מצוה, איזה תירוץ ימציא להם לבאר את מעשהו הנועז?

וכשאיך דרך מוצא, עובד הראש שעוות נוספות, החידה הפחידה אותו מאד, אין לו הסבר הגיוני לפרק המתנה כה ארוך, הוא חייב לנסות לפצח את החידה בכוחות עצמו. השאלה איך עושים זאת?

דבר אחד היה ברור לו, הוא לא יכול לשתף בסוד הזה את אחיו ואחיותיו הקטנים, אסור להם לדעת על "סוד אפל" זה. יש לו כעת שבוע שלם לסרוק את כל מכמני הבית, אם החידה נמצאה שם אולי ימצא גם הפתרון.

עם החלטה עקשנית זו נרדם לבסוף, כאשר קרני השמש החלו לחדר בעד התריסים, רומזים לו כי יום חדש זה עתה הפציע.

~~~~~

תפארת פנינו

העלון פנינו גיליון
גיליון מס' 490
שנת פרשת "בראשית"
שנת תש"פ

העלון מוקדש לעילוי נשמת
יוסף בן רבקה ז"ל
שזונה בת אסתר ז"ל
אשר בן גובר ז"ל
רבקה בת אולגה זיטבול ז"ל
לדפואה שלמה:
שלמה בן ויקטוריה

ע"ש חצדיק חסלוב"ן רבי ינון חורי זצוק"ל, זיע"א
יוצא לאור ע"י ארגון "ח"י ינון" טל': 03-6182992 פקס: 077-2182992

מטעמים לשולחן

וכל יצר מחשבת לבו רק רע כל היום (ו,ה)

אמרו חז"ל: "יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, שנאמר: רק רע כל היום" (סוכה, נב ע"א). ושם בגמ' מובא כך: "תנו רבנן: ואת הצפוני ארחיק מעליכם" (ויאל ב' כ')-זה יצר הרע, שצפון ועומד בלבו של אדם: והדחתי אל ארץ ציה ושמה'-למקום שאין בני אדם מצויין להתגרות בהן; ואת פניו אל הים הקדמוני'-שנתן עיניו במקדש ראשון והחריבו והרג תלמידי חכמים שבו; ויעלה באשו ותעל צחנתו'-שמניח אומות העולם ומתגה בשונאיהם של ישראל; 'כי הגדיל לעשות' אמר אביי: ובתלמידי חכמים יותר מכולם". בהקשר לזה מספרת הגמרא מעשה: "כי הא, דאביי שמעיה להווא גברא דקאמר לההיא אתתא: נקדים וניזיל באורחא. אביי שמע איש אחד אומר לאישה אחת [שאינה אשתו] בבקר: 'מתי את יוצאת לדרך? בשש וחצי? הבה ונלך ביחד'. וידע אביי שהם ילכו, רח"ל, לא ברחוב ראשי אלא ברחוב צדדי, במקום שיש יחוד." אמר: איזיל אפרשינהו מאיסורא" אלך אחריהם, ואם ח"ו, יבוא לחטא אפריש אותם מהאיסור. "אזל בתייהו תלתא פרסי באגמא" -שלוש פרסאות הוא הלך אחריהם והכל היה בסדר. "כי הוו פרשי מהדדי שמעינהו דקא אמרי: אורחין רחיקא וצותין בסימא" - כשהגיעו לסוף דרכם ובאו להפריד, שמע אותם אביי אומרים: הדרך ארוכה אך כשהולכים ביחד לא מרגישים אותה מרוב תענוג! אמר אביי: אי מאן דסני לי הוה-לא הוה מצי לאוקומיה נפשיה" אביי העיד על עצמו שלא היה מחזיק מעמד בכזה נסיון! הכרה זו הביאה אותו לידי חלישות הדעת: איך יתכן שאדם פשוט לא נכשל, ואלו הוא, אביי, לא היה מחזיק מעמד! "אזל, תלא נפשיה בעיבורא דדשא, ומצטער" הלך ונשען על מנעול הדלת מרוב צער. מה זה משנה על מה הוא נשען? לשם מה ספרו לנו זאת חז"ל הקדושים? הבה ונחשוב לרגע כמו גנבים. לו יצויר שבאים אנו לגנוב, ועלינו לבחור היכן: בשיכון עמידר שהמדינה נותנת לנזקקים, או שמא בשיכון הוילות בסביון? מסברא, לכאורה עדיף לגנוב בסביון. כך הדעת נותנת. והנה למרבה הפלא רוב הגנבות מתבצעות בבתיים פשוטים, לא בוילות יוקרתיות. עוד ידיעה מעניינת: אחרי שכולם יודעים זאת, שבוילות מתרחשות פחות גנבות מאשר בבתיים רגילים, אעפ"כ הוילות יותר מוגנות: על החלונות מותקנים סורגים והדלתות סופר פלדלת. מדוע הם מגינים על הבתים יותר מאשר בדירות רגילות? הרי שם ישנן פחות גנבות? התשובה היא שקושיה אחת מתורצת בחברתה. מפני מה אמורים להיות סורגים בוילות? מכיון ששם רוצים לגנוב. ומדוע יש פחות גנבות? בגלל שיש שם סורגים. וכן להפך בבתיים הפשוטים: שם יש יותר גנבות כי אין סורגים, ואין סורגים כי אין על מה להגן. עד כאן המחשבות ב'ראש' של גנבים, כעת נשוב להיות בני אדם ישרים... היצר הרע הוא גנב, גנב אמיתי! עד שאדם לומד תורה, מניח תפילין או שומר על לשונו, בסוף הוא בא וגונב הכל. היכן כדאי לו יותר לגנוב, ברחוב או בבית המדרש? לכאורה, בבית המדרש, כי שם יש יותר מה לגנוב. זהו אזור ה'וילות'... אנשי תורה העוסקים בלימוד התורה יומם ולילה, מהם יש בהחלט מה לגנוב. ברחוב אין הרבה מה לגנוב. ממילא, היצר הרע מגיע לבית המדרש על מנת לגנוב. הבעיה היא ששם גם השמירה גבוהה יותר. שומרים על העינים, שומרים על הפה, ושומרים על האזנים. ברחוב, לעומת זאת, אין שמירה, אך גם אין מה לגנוב. אז נכון שבדרך כלל הוא גונב יותר מאנשי הרחוב, כי שם מלאכתו קלה יותר, אבל אם יש לו הזדמנות כלשהי לגנוב בבית המדרש, הוא לעולם לא יחמיץ אותה. כמו גנב העובר ליד בית פשוט ורואה דלת פתוחה, לא מוכרח שיגנוב. לפעמים הוא גם נוטל לעצמו חופשה... אבל אם הוא עובר ליד וילה ורואה את הדלת פתוחה- כאן הוא לא מהסס לרע, אין חופשות ואין התחמקויות. הדלת פתוחה-נכנסים פנימה וגונבים! אדם ירא שמים, אדם הלומד תורה, אם לא ישמור את עצמו- ודאי שהיצר הרע 'יכנס' פנימה וינסה להכשילו. מה שאין כן יהודי פשוט. גם אם פעם לא שמר על עצמו, לא בהכרח שהיצר יפילו ברשתו. כי מה כבר יש לגנוב ממנו... אמר אביי: אני לא הייתי עומד בכזה נסיון, שכן, היצר מתגרה בתלמידי חכמים יותר, הוא אוהב 'וילות', שם יש מה לגנוב! מדוע אם כן, לא גנב ממני היצר עד היום? כי אני נשען על מנעול הדלת. ישנם מנעולים: לעינים יש עפעפים, לאזנים יש אצבעות שניתן לתחוב אותן בהן, ולפה יש שני שומרים- אחד מאבן ואחד מבשר [שיניים ושפתים]. אם היתי פותח לרגע את המנעולים הללו, בטוח שהיצר היה גונב לי את הכל, לא היתי עומד בנסיון, כי בתלמידי חכמים הוא מתגרה יותר מכולם!

ומתוך האור

זמני שבת

פרשת "בראשית"

רבונו תם	פגל חמנחה	הדלקת נרות	צאת שבת	רבונו תם
7.14	4.51	5.22	6.32	ירושלים
7.10	4.53	5.38	6.34	תל אביב
7.11	4.54	5.39	6.39	באר שבע

חפ"טרה: "כח אמר האל"

ההלכה השבועית

הלכות שבת דין חולה שיש בו סכנה

א. מי שנפלה עליו מפולת ויש ספק שמא מת כבר ושמה עדיין חי הוא, וגם יש ספק שמא הוא גוי (שאינו מחללים עליו את השבת), ושמה הוא ישראל, אף על פי כן מחללים עליו את השבת.

אף על פי שמצאוהו תחת המפולת כשהוא מרוצץ שאינו יכול לחיות אלא לפי שעה, מפקחים עליו את הגל.

ואפילו אם בדקו עד חוטמו ומצאו שאינו נושם, אף על פי כן מחללים עליו את השבת, כיון שבזמננו אפשר לבצע בו

פעולות החייה שונות וחוזר ונושם כדרכו. וכל שיש סכוי להצילו מחללים עליו את השבת.

ב. אסופי שנמצא בעיר, אם רוב העיר היו גוים, דינו כגוי, ומותר להאכילו נבלות וטריפות, ואסור לחלל עליו שבת בשביל פקוח נפש.

אם היו רובם ישראל מחזירים לו אבידתו כישראל, מחצה למחצה מפקחים עליו את הגל, ועושים לו מלאכה בשבת בשביל פקוח נפש. כן דעת הרמב"ם ומרן.

והרמ"א סובר שאפילו היו רוב העיר גוים מחללים עליו שבת לפקוח נפש, שאין הולכים בפקוח נפש אחר הרוב.

והספרדים ועדות המזרח עושים כדעת מרן, שאף בפקוח נפש הולכים אחר הרוב.

(חזון עובדיה)

סיפור השבוע

עבירה כלכלית בחומרה עצומה. אני מבריה. כן, זו "עבודה" של צווארון לבן, היא דורשת כישורים וקשרים לא מעטים, היא דורשת מעוף, לחבר בין מפעל בשמים בקוריאה הדרומית, לבין יבואן כלי בית מסין. את הבשמים היקרים אתה מחביא בדפנות הכלים, מנחית כמה מכולות בנמל אמריקני, משחרר את הסחורה, עושה הפרדה בין כלי הבית לבשמים, והנה לפניך עיסקה נהדרת שבה שילמת מכס נמוך על כלי בית, והברחת בשמים או כימיקלים או יהלומים, שהמכס עליהם גבוה מאד. בקיצור, העיתון שלך הוא מכובד מדי מכדי להכניס לתוכו אלמנטים לא חיוביים של סוחרים מתוחכמים, שמבריחים סחורות מתחת לאף של רשויות המס. כן, עשיתי כסף גדול, גם בעסקאות קומבינה ותיווך בין סוחרים שבקושי הכרתי וסמכו עליי בעיניים עצומות. תכל'ס רשויות המס והמיסים עקבו אחריי שלוש שנים, צילמו, הסריטו, הקליטו והגישו כתב תביעה בן 20 קלסרים שמנים המתארים את עלילותי הלא חוקיות. עפ"י החוק היבש הייתי אמור לשבת 240 שנה!!! אתה קולט? בנס יצאתי עם 15 שנות מאסר, בעיקר בזכות עדויות אופיי של רבנים ואנשי ציבור, שסיפרו שאני תורם גדול ואיש משפחה טוב... והרבה תחנונים. אבל זה לא הסיפור. לפני מספר חודשים הודיעו לנו, האסירים, שאנחנו נשתתף במחקר מסוים של קרימינולוגים - מומחים לחקר הפשיעה - ועלינו לשתף פעולה. בוקר אחד נכנס לאגף שלנו אדם כבן 45 גבה-קומה, מקריח, מגולח עם משקפיים שחורים שהסתירו את מבט עיניו. במשך שלושה ימים הוא תיחקר אסירים, עד שהגיע תורי. נכנסתי למשרדו בשעת ערב, הוא נקב בשמו "שמי ארנולד נוימן" ובאנגלית קולחת המטיר עליי שאלות במשך שעה ארוכה. השבתי לו, מה יש לי להפסיד. בקיצור, לאחר שסיפרתי לו שאני מבריה, הוא פלט משפט מצמרר שלא התכוננתי אליו, "בטח, אתה מבריה מאז ימי נעורייך..." הוא סגר את מחברתו, הוריד לשנייה את משקפיו ויצא במרוצה. השתתקתי. המשפט הזה הרעיד את ליבי. שיחזרתי את השיחה עם הגוי הזה, ודליתי עוד כמה משפטים שאמר... שהביכו אותי. אני מבריה מנעוריי? שאלתי את עצמי. נכנסתי לתא שלי, התיישבתי על כיסא והעברתי את מסכת חיי לנגד עיניי. הוא צדק, הגוי צדק. במהלך שנותיי בישיבה, קלקלתי יותר מחמישה בחורים שחצו את הקווים. כל אחד נמצא בעולם אחר, רק לא בעולם התורה. ואני? מה הברחתי? הברחתי את נשמתם אל מעבר לכותלי בית המדרש, הברחתי את תמימותם הרחק מן הבית היהודי. נכון, יש בחירה בעולם, אבל הייתי שליח להרע, שליח להחטיאם בעזרת חלומות של התעשרות והשכלה. אני, איכשהו נשארתי עם צלם יהודי, והם איבדו הכל. בלילה ההוא לא יכולתי להירדם. בכיתי לסירוגין על עצמי, על ילדיי שגדלים בלי אבא. בכיתי עליהם, על חבריי שנפלו בגללי. חיפשתי וניסיתי לחפש דרך של תשובה, אבל אין. הפשעים והעוונות שלהם מונחים על הראש שלי, ואין אוכל להחזיר את הגלגל אחורה. דמים בדמים נגעו. למחרת בבוקר, אחרי שהתפללתי שחרית, ניגש אלי הסוהר והגיש לי פתק ביד. אני מצטט לך מה כתוב בו. "יוחאי שלום. כדי לא לבייש אותך לא הזדהיתי בפניך אתמול... זרקתי לך כמה משפטים עם רמז בצידי... היית מבריה ונשארתי מבריה. נחצ'ה נעמן, המכונה בארה"ב ארנולד נוימן. קרימינולוג." ר' לוי, המעגל נסגר. משמים שלחו לי את נחצ'ה - שנראה כמו גוי גמור - כדי להתעורר. אני שבור ורצוף, אבל יש לי מסר קטן - ברשותך - שתעביר לקוראיי. אנא, בן ישיבה, יהודי, כל יהודי, אם בא לך להתקלקל, לפרוש, לעשות עבירות, אל תקלקל אחרים!!! תסתפק בכך שאתה מקלקל את עצמך. תישאר עם הבוץ והרעל שלך ואל תפזר אותו לכל עובר ושב. למה? כי זה כמעט בלתי ניתן לתיקון. גם אתה יכול:

הסיפור העצוב הזה ראוי הוא להילמד ולהישנן, לדעת, בהרבה מקומות ובעיקר בקרב מוסדות החינוך שלנו לבנים ולבנות, אשר גם שם - מה נורא - פשתה הרעה החולה בדמותם של הסמרטוטפונים מחסלי הנשמה והאמונה. גם כאן, עלולים יחידים להרקיב מוסד שלם. שאף אחד לא יחשוב שהוא יוכל להימלט מן הדין על קלקול הזולת, שהינו קלקול נצחי אשר מסוגל לעקור דורות שלמים מן השורש. איך סיכם גיבור סיפורנו האומלל את עלילת חייו המביכה, "התקלקלתי? אל תקלקל אחרים!!!".

באדיבות המחבר-חוב קובי לוי הי"ו

ניתן לשלוח סיפורים לרב קובי לוי לפקס: 09-8820166

זה לא היה סוד, שהראש של הבחור יוחאי אלטנוף, 14, מבריק. אבל ההברקות שלו לא בדיוק התלבשו על סוגיות הש"ס ומפרשיו. כן, מעת לעת יכולת להבחין בו מתרומם מן הספסלים האחוריים ומקשה קושיה סבירה למדי, עוטה על פניו מבט של שה תמים במרכזו של עדר תועה, אבל אוטם אוזניו משמוע את תשובתו של הר"מ. למה? ככה. כי אלטנוף חלם להיות עשיר, לא ברוח, בגשם, בהרבה גשם. "תראה", פתח פעם את סגור ליבו בפני המשגיח הרב אלכס גרינבאום, "אני אוהב ללמוד גמרא, אני גם נהנה מקושיות חזקות, אבל הראש שלי, יותר נכון היצר הרע שלי, גורר אותי לכל מיני מחזות עסקיים, להתחכך עם בורסות בעולם, עם יצואנים ויבואנים, עם מפעלים כושלים שאקנה בדולר וחצי ואמכור במיליון". אלטנוף לא היה טיפוס חברותי במיוחד, ולכן מעולם לא מצאו אותו מתגודד עם חברים או מתבדח. יותר עניינו אותו נושאים כלכליים, שוק ההשקעות ודיווחי הבנקים הגלובליים. או-קיי, אז ראש טוב יש לו, הוא לא חברותי במיוחד, אבל הוא קנאי גדול, גדול מאד.

מנין לנו? ובכן, אף אחד בישיבה לא יכול להסביר מדוע החליט הבחורצ'יק אלטנוף, לנדנד למתמיד של השיעור הלא נחצ'ה נעמן, כדי שילמד אתו בחברותא, אף אחד לא ידע, אבל אלטנוף ידע ועוד איך. הוא פשוט לא יכול היה לסבול, את המראה המלבב של שקיעותו של נחצ'ה בסוגיית שור שנגח. מונח ישר והפוך בכל המפרשים, והופך למוקד השאלות והתשובות של בני הישיבה, כשחלקם הגדול מדלג מעל המשיב הרב זליג יעקובסון. התשובות של נחצ'ה היו קצרות בדרך כלל, בעלות סברה חדה ומחודדת, עם עוד כמה מילות מחץ "עיין רשב"א על דף כ"ה, ותוספות, דיבור המתחיל...". תראה, זה לא שיוחאי לא יכול היה לטפס למרומי הפסגה הלמדנית של נחצ'ה, אבל הרצון... אוי-אוי-אוי הרצון כידרר את עצמו לשטויות והבלים. נחצ'ה נכנע, ובין השעות שלוש חוצי לארבע ורבע אחה"צ ישבו השניים ללמוד משנה ברורה על הסדר.

במשך שלושה שבועות הם הקפידו על שטייגן עוצמתי, ללא מילה של חול... נחצ'ה היה מבסוט עד הגג שהסכים לטרטריו של אלטנוף, "באמת טיפוס שקדן, רציני ומבין עניין", פרגן בליבו לחברותא הצעיר ממנו בשנה. כן, לקירבה ולהערכה הזו חיכה יוחאי, כדי להתחיל לטפס לאוזניו של החברותא, שיש עולם מעבר לישיבה, וביזנס, והצלחות ומיליארדים, ואפשר לעשות כסף בקלות... וטוילים בעולם הגדול וכו'. למה להאריך אם אפשר לקצר. טיפות הרעל פעלו אנושות בליבו הרך והנאיבי של נחצ'ה נעמן, אשר הצטנן מעט-מעט. כעבור שנתיים-שלוש הוא עזב את עולם הישיבות, השיל את מדי הייצוג, נסע לחו"ל ונעלם לו. השמועות שהגיעו משם, היו עצובות. נחצ'ה חבר אל בני דודיו האמריקנים, הוא כבר חילוני גמור, לומד באקדמיה... אין לו שום רצון לחזור לארץ. הוריו, אחיו ואחיותיו שניסו להחזירו ולשכנעו לשוב הביתה ואל הבית היהודי, נענו בשלילה. נחצ'ה התאדה. - כעבור 30 שנים, ר' לוי:

ניסיתי כמה פעמים בשנתיים האחרונות לתפוש אותך, אך לשווא. כמו שהבחנת על צג הפלאפון שלך, מדובר בשיחה מחו"ל, ארצות הברית. לא נעים לי, אבל אני מדבר איתך מבית הסוהר המרכזי של מדינה מסוימת. לצערי, אצטרך לבלות כאן לפחות עוד 10 שנים, בנוסף על חמש שנים שאני כבר קבור כאן. גיהנום לא קטן. מסביבי הרבה טיפוסים מפוקפקים, מיסדרים מביכים וקצת השפלות. אבל נחמה יחידה יש לי בעובדה שאני מצליח לשמור על צלם האלוקים שלי. פיאות, ציציית, כיפה, שלוש תפילות ביום, וכמה שעות של לימוד גמרא והלכה.

הייתי מעדיף ללמוד בבית מדרש, אני חולם על חברותא, אבל חלומות הם רק חלומות. למה אני יושב כאן? שאלה מתבקשת. ובכן אחרי שסיימתי את לימודיי בעולם הישיבות נשאתי אישה והתחלתי לעשות עסקים. מה היו עסקיי? שאלה טובה. תראה אדון לוי, אתה כותב סיפורים, לא רעים בכלל, אבל גם אני יודע לתפור סיפורי מסחר מעניינים ומרתקים, ששכר גדול בצידי. אלא שהסיפורים העסקיים שלי היו... איך לומר... לא כל כך חוקיים בקרב עולם המשפט האמריקני, שכפי שכל אחד יודע, או שמע, כאן מתייחסים להעלמת מס, או לכל

לפרסום, להקדשה, ניתן לשלוח לפקס: 077-2182992 או לטלפון: 03-6182992 הארות והערות יתקבלו בברכה...

לענין יוסף בן רבקה, רבקה בת אולנה זימבול שתי"ו, נח בן טראקי, יסמינה בת מסעודה, יהושע בן עזיה, רחל בת פלילה, יעקב בן רוזה, אמילי בת רוזה, צבי בן אילנה ז"ל

ניתן לתרום ל"חסדי ינון" בכרטיס אשראי בקו הישועות 03-6182992 ובבנק הדואר חשב' 3640582

כאבחון קי ג'אוס וסוויזי
לא צריך לצאת מהבית
 כדי להדמיס

שולחים את הקבצים

באימייל: g5337722@gmail.com

ומקבלים את החומר המודפס

עם שליח עד לפתח הבית

* עלות משלוח 30 ש"ח

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 (פינת רח' בר אילן) ירושלים טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018

דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א' - ה': 10:00-19:00 יום ו': 10:00-12:00